

Cultuurparticipatie in cijfers

Rapportage over de
Vrijetijdsomnibus (VTO) 2024

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid

Cultuurparticipatie in cijfers

Rapportage over de Vrijetijdsomnibus (VTO) 2024

Een rapportage van de Boekmanstichting

Met dank aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) voor de samenwerking.

Titel: Cultuurparticipatie in cijfers
Auteurs: Thomas de Hoog en Britt Swartjes
Publicatiedatum: 3 maart 2026
Foto voorblad door [StockSnap](#) van [Pixabay](#)

© Boekmanstichting 2026

Het is niet toegestaan de inhoud van deze rapportage te kopiëren of vermenigvuldigen tenzij hiervoor schriftelijke toestemming is verleend door de auteurs. Citeren uit het document is alleen toegestaan met bronvermelding.

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	4
Inleiding	9
1 Bezoeken van cultuur	17
1.1 Podiumkunsten	22
1.2 Beeldende kunst	35
1.3 Letteren	39
1.4 Film	45
1.5 Erfgoed	49
1.6 Festivals	53
1.7 Musea	60
2 Beoefening van cultuur	65
2.1 Podiumkunsten	70
2.2 Beeldende kunst	75
2.3 Letteren	80
2.4 Mediakunst	84
2.5 Erfgoed	89
3 Consumptie van cultuur	103
3.1 Lezen	105
3.2 Muziek luisteren	109
3.3 Films en documentaires kijken	115
3.4 Games spelen	120
3.5 Online cultuurconsumptie	126
4 Ondersteuning van cultuur	134
4.1 Algemene ontwikkelingen	135
4.2 Verschillen tussen bevolkingsgroepen	138
5 Tevredenheid en drempels rond cultureel aanbod	140
5.1 Tevredenheid	141
5.2 Drempels	144
6 Veiligheid in cultuurparticipatie	150
6.1 Algemene ontwikkelingen	151
6.2 Ervaren veiligheid	152
6.3 Verschillen tussen bevolkingsgroepen	154
6.4 Ervaringen met ongewenst gedrag	156
Bronnen	157
Bijlage 1 - Onderzoeksverantwoording	161
Colofon	169

SAMENVATTING

SAMENVATTING

Hoe is het met cultuurparticipatie van de Nederlandse bevolking gesteld? Ziet deelname er voor verschillende bevolkingsgroepen anders uit en hoe verandert cultuurdeelname eigenlijk over de tijd? In *Cultuurparticipatie in cijfers* geven we inzicht in deze vragen en beschrijven we, aan de hand van de cijfers uit de Vrijetijdsomnibus (VTO), in welke mate Nederlanders van 6 jaar en ouder deelnemen aan verschillende vormen van cultuur en hoe dat zich tussen 2012 en 2024 ontwikkelt. We kijken hierbij naar bezoek, beoefening, consumptie en ondersteuning van cultuur. Daarnaast bieden we inzicht in de tevredenheid met het culturele aanbod en de beleving van veiligheid bij deelname aan culturele activiteiten.

Het VTO-onderzoek, een bevolkingsonderzoek uitgevoerd door het CBS in samenwerking met de Boekmanstichting (cultuur) en het Mulier Instituut (sport), wordt sinds 2012 tweejaarlijks uitgevoerd en maakt het daarmee mogelijk om ontwikkelingen in de tijd zichtbaar te maken. Door een koppeling met registerdata van het CBS biedt het onderzoek daarnaast inzichten in verschillen tussen groepen Nederlanders op het gebied van onder andere leeftijd, sekse, opleiding, migratieachtergrond, huishoudinkomen en mate van stedelijkheid. Deze inzichten geven daarmee een beeld van de manier waarop cultuur verschillende delen van de Nederlandse samenleving bereikt en welke delen juist minder.

In deze samenvatting brengen we de belangrijkste bevindingen uit de VTO samen in zeven punten. Deze punten zijn over het algemeen domeinoverstijgend. In het rapport beschrijven we de analyses per domein – waaronder Podiumkunsten, Letteren, Beeldende Kunst, Film en Erfgoed – apart.

1. Cultuurbezoek terug op niveau van vóór corona

Ruim negen op de tien Nederlanders van 6 jaar en ouder bezocht in 2024 ten minste één culturele activiteit (91 procent). Het aandeel cultuurbezoekers is daarmee gelijk met 2018 en

eerdere jaren, terwijl dat aandeel in 2020 (77 procent) en 2022 (88 procent) door de coronapandemie lager lag. Van alle domeinen is alleen het aandeel filmbezoekers nog niet terug op het niveau van vóór corona – een dalende trend in filmbezoek werd ook al vóór de coronajaren geconstateerd.

Met name leeftijd, opleiding en huishoudinkomen blijken een sterke invloed te hebben op cultuurbezoek. Het aandeel cultuurbezoekers neemt af met het toenemen van de leeftijd. Daarnaast zien we hoge aandelen bezoekers onder hbo-/wo-gediplomeerden en mensen met een hoog huishoudinkomen. Onder Nederlanders die zijn geboren in een top-5 migratiegebied (Indonesië, Marokko, Suriname, Turkije en het Caribisch deel van het Koninkrijk) ligt het aandeel cultuurbezoekers juist lager dan onder Nederlanders zonder migratieachtergrond.

De coronapandemie had een relatief grote impact op groepen die überhaupt relatief minder vaak deelnemen aan cultuur. Na het coronajaar 2020 duurde het juist bij deze groepen langer voordat het cultuurbezoek weer op het niveau van 2018 en eerdere jaren was.

2. Nieuwe inzichten in podiumkunstbezoek – muziekgenres en bezoeklocaties

Twee derde van de Nederlanders bracht in 2024 een of meer bezoeken aan een voorstelling of concert met podiumkunsten (67 procent). Hiervan bracht 50 procent een bezoek aan scenische podiumkunsten en 52 procent bezocht ten minste een muziekconcert. Van de muziekbezoekers bezocht 15 procent in 2024 een concert met klassieke muziek en 46 procent een concert met popmuziek. Dat is vergelijkbaar met de niveaus van 2018 en voorgaande jaren.

In deze editie van de VTO is een breder scala aan muziekgenres uitgevraagd dan in eerdere edities. Hiermee kunnen we inzichtelijk maken hoe de bezoekersaandelen er voor verschillende genres binnen de popmuziek uit ziet. Zo laten we zien dat 17 procent van de Nederlanders in

SAMENVATTING

2024 een concert van internationale popmuziek bezocht, 16 procent bezocht Nederlandstalige popmuziek, 8 procent een rock/indie- en 6 procent een rock/punk-concert. Concerten met gothic (1 procent) of reggae/dub (1 procent) waren relatief minder populair onder Nederlanders.

In 2024 werd ook voor het eerst onderzocht waar men voorstellingen of optredens van podiumkunsten bezocht. Op die manier bieden we ook inzichten over meer informele locaties waar podiumkunstvoorstellingen kunnen plaatsvinden. Veruit het grootste deel van de podiumkunstbezoekers bezocht daarvoor een theater, concertgebouw of poppodium (73 procent van de podiumkunstbezoekers). Andere locaties waar veel bezoekers naar optredens gaan zijn cafés (12 procent), landgoederen, tuinen, parken of bossen (12 procent), nachtclubs (10 procent), kerken of andere religieuze gebouwen (10 procent). Maar we zien daarbij duidelijke verschillen tussen groepen in de bevolking.

3. Amateurkunstbeoefening grotendeels stabiel, stijging erfgoedbeoefening

Ruim twee op de drie Nederlanders (68 procent) beoefenden in 2024 een vorm van amateurkunst of erfgoed in hun vrije tijd. Zeven op de tien amateurkunstbeoefenaars had twee kunstzinnige hobby's of meer (69 procent), dat is een stijging ten opzichte van eerdere jaren (59-62 procent). Podiumkunsten zijn daarbij onverminderd populair: 40 procent van de Nederlanders hield zich hier in 2024 minstens enkele keren mee bezig, 30 procent maandelijks of vaker. Voornamelijk zingen (29 procent) en een instrument bespelen (20 procent) zijn populaire vormen van podiumkunstbeoefening. Binnen de kunsten zien we over de jaren een lichte toename in het aandeel amateurkunstbeoefenaars die zich bezighouden met beeldende kunst (van 27 procent in 2012 tot 32 procent in 2024). Andersom neemt het aandeel beoefenaars dat zich richt op het maken van foto-, video-, film- en digitale grafische

werken gestaag af (van 24 procent in 2012 naar 19 procent in 2024).

Een opvallend resultaat is de toename van het aandeel erfgoedbeoefenaars onder Nederlanders van 12 jaar en ouder: van 32 procent in 2022 naar 40 procent in 2024. Met name het doen van onderzoek naar historische gebeurtenissen of personen (30 procent) en naar lokale of regionale geschiedenis (22 procent) nam toe ten opzichte van eerdere jaren. Mogelijke verklaringen hiervoor zijn de toegenomen aandacht voor het slavernijverleden en het toenemend aantal archieven dat digitaal te benaderen is.

4. Aandeel consumptie van cultuur stabiel; gamen vaakst alleen, maar ook in groepen

Nagenoeg alle Nederlanders (van 6 jaar en ouder) zijn consumenten van cultuur: of het nu gaat om het lezen van boeken (78 procent), het luisteren naar muziek (94 procent), het kijken van films en documentaires (95 procent), het spelen van games (57 procent) of het online bekijken van registraties van podiumkunstvoorstellingen/muziekoptredens, beeldende kunst of museumcollecties (30 procent).

Bij de consumptie van literatuur, muziek en film is de opkomst van streamingplatforms en digitale aanbieders zichtbaar in de verschuiving van gedrukte boeken naar e-boeken/luisterboeken, en de toenemende populariteit van streamingplatforms voor het beluisteren van muziek en het kijken van films en documentaires. Ook wint het bekijken van online registraties van muziekoptredens (53 procent) of theatervoorstellingen (47 procent) aan populariteit.

In 2024 gaf 57 procent van de Nederlanders aan weleens een game te spelen: 53 procent speelt via een telefoon of tablet, 40 procent gebruikt een (spel)computer. Voor zeven op de tien gamers (71 procent) geldt dat zij dit alleen doen, 40 procent speelt samen/tegen online medespelers en 38 procent speelt samen/tegen

SAMENVATTING

mensen in dezelfde ruimte. Slechts een zeer selecte groep houdt zich bezig met e-sports (3 procent).

5. Donatie meest voorkomende vorm van ondersteuning, aandeel vrijwilligers stabiel

In 2024 ondersteunt één op de vijf Nederlanders cultuur door middel van een donatie. Het aandeel donateurs neemt wel geleidelijk af sinds 2012: waar in dat jaar nog 23 procent van de Nederlanders doneerde, is dit in 2024 nog 19 procent.

Eén op de tien Nederlanders ondersteunt de cultuursector door middel van vrijwilligerswerk. Hoewel het aandeel vrijwilligers licht leek af te nemen vanaf 2014 – namelijk van 11 procent in 2024 tot 7 procent in 2020 – zit het aandeel vrijwilligers na de coronajaren weer op 10 procent van de Nederlandse bevolking. De meeste vrijwilligers zijn werkzaam in erfgoed, popmuziek of op festivals.

6. Jongeren minst vaak tevreden met cultureel aanbod, prijs en afstand grootste drempels voor cultuurparticipatie

Meer dan de helft van de Nederlanders van 12 jaar en ouder geeft aan (zeer) tevreden te zijn met het culturele aanbod in hun omgeving (56 procent). Dat ligt in lijn met eerdere edities van de VTO. Onder jongeren tussen 12 en 19 jaar is de tevredenheid wat lager: 47 procent geeft aan (zeer) tevreden te zijn. Hetzelfde zien we onder mensen met een basis/vmbo/vso-opleiding (50 procent) en mensen in een lagere inkomenscategorie (51 procent).

Nieuw in deze editie van de VTO zijn inzichten over drempels die men ervaart rondom het culturele aanbod. Drie op de vijf Nederlanders van 12 jaar en ouder geeft aan dat er genoeg aanbod van culturele activiteiten is (60 procent) en voor de helft is de kwaliteit van het aanbod voldoende (49 procent). De bekendheid met het aanbod is niet voor iedereen even groot: 46 procent geeft aan goed op de hoogte te zijn, terwijl 23 procent aangeeft dat dit niet het geval is. Ook over de interesse in het culturele aanbod

zijn de meningen verdeeld: 30 procent geeft aan de culturele activiteiten in de omgeving interessant te vinden, tegenover 26 procent waarvoor dit niet geldt.

Meer dan een vijfde van de Nederlanders (22 procent) geeft aan dat de culturele activiteiten te ver weg plaatsvinden. De mate van stedelijkheid speelt hierin een rol, maar ook inkomen. Dit percentage loopt op van 17 procent onder de hoogste inkomenscategorie (vijfde kwintiel) tot 30 procent onder mensen in de laagste inkomenscategorie (eerste kwintiel).

De prijs van culturele activiteiten vormt voor één op de drie Nederlanders een drempel, met name in de laagste inkomenscategorieën (eerste en tweede kwintiel) geeft een grote groep (44 procent) aan culturele activiteiten te duur te vinden.

7. Gevoel van veiligheid bij cultuurdeelname groot, maar ervaren veiligheid lijkt ongelijk verdeeld over de bevolking

Het aandeel Nederlanders dat zich veilig voelt bij het bezoeken, beoefenen of doen van vrijwilligerswerk in de cultuursector ligt hoog. In 2024 geeft zo'n negen op de tien van de Nederlanders aan zich veilig te voelen bij deze vormen van cultuurdeelname. Bij het bezoeken van cultuur ligt dit opvallend lager dan bij beoefening of vrijwilligerswerk: 85 procent van de Nederlanders voelt zich veilig bij het bezoeken van cultuur. Twee procent van de Nederlanders geeft aan zich (heel) onveilig te voelen bij het bezoeken van cultuur.

Door de kleine aantallen respondenten die zich (heel) onveilig voelen bij het deelnemen aan cultuur zijn er weinig conclusies te trekken over hoe ervaren onveiligheid is verdeeld over de bevolking. Door de grotere aantallen respondenten kunnen we voor cultuurbezoek wel een voorzichtige indicatie geven van de groepen die zich over het algemeen (heel) veilig voelen bij het bezoeken van cultuur. Zo geven mannen, mensen die een hbo/wo-opleiding

SAMENVATTING

hebben gevolgd, mensen met een hoger huishoudinkomen en mensen die geen beperking hebben vaker aan zich (heel) veilig te voelen bij het bezoeken van cultuur.

INLEIDING

INLEIDING

Van museumuitje tot festivalbezoek, van zingen in een koor tot het kijken van een film: veel Nederlanders participeren in hun vrije tijd in kunst en cultuur. Het belang van kunst en cultuur voor individu en samenleving is dan ook niet te onderschatten. Zo draagt cultuurdeelname bij aan onze mentale en fysieke gezondheid, vormt het een belangrijke bron van zingeving en persoonlijke ontwikkeling en brengt het mensen samen (Gielen et al. 2020; Berkers et al. 2021; Neele 2023).

In dit rapport beschrijven we het brede spectrum aan cultuurparticipatie van Nederlanders van 2012 tot 2024, en hoe deze deelname over de bevolking is verdeeld. Dit is belangrijk, omdat het laat zien hoe deelname er onder verschillende groepen Nederlanders uitziet, hoe dat zich ontwikkelt over de tijd en waar wellicht nog meer op kan worden ingezet. Hiermee kunnen de cijfers die we hier rapporteren bijvoorbeeld inzicht bieden in beleidsthema's als de toegankelijkheid van cultuur¹. Voor culturele instellingen bieden deze gegevens belangrijke inzichten in wie al wordt bereikt en waar mogelijkheden voor nieuwe verbindingen liggen.

In deze editie van *Cultuurparticipatie in cijfers* doen we verslag over ontwikkelingen in bezoek, beoefening, consumptie en ondersteuning van kunst en cultuur van 2012 tot 2024. Dit doen we op basis van cijfers uit de Vrijetijdsomnibus (VTO). De VTO is een tweejaarlijks vragenlijstonderzoek onder de Nederlandse bevolking van 6 jaar en ouder over participatie in sport en cultuur in de vrije tijd. Het onderzoek vindt plaats in opdracht van de ministeries van OCW en VWS en is een samenwerking tussen het CBS (dataverzameling en -verrijking), het Mulier Instituut (sportvragen, analyse, verspreiding) en de

Boekmanstichting (cultuurvragen, analyses, verspreiding).

Het rapport bestaat uit vijf basisonderdelen:

1. Bezoek

Onder bezoek verstaan we het bezoeken van het aanbod aan voorstellingen, optredens, tentoonstellingen en andere activiteiten die men niet zelf heeft georganiseerd en die plaatsvinden op een locatie buiten de eigen woning (in binnen- en buitenland).

2. Beoefening

Bij de beoefening van amateurkunst of erfgoed in de vrije tijd gaat het om het zelf uitoefenen van een hobby met een kunstzinnige component of het onderzoeken of in stand houden van materieel en immaterieel erfgoed. Het gaat zowel over individuele beoefening thuis als beoefening in groepsverband via een vereniging of in een groep op eigen gelegenheid.

3. Consumptie

Onder het consumeren van cultuur beschouwen we de consumptie van cultuur via verschillende media op een zelfgekozen moment (en tijdstip).

4. Ondersteuning

Bij ondersteuning van cultuur gaat het om bijdragen aan culturele instellingen in de vorm van tijd, geld of inspanning.

5. Tevredenheid en drempels

Bij de tevredenheid en drempels gaat het om stellingen over de tevredenheid met het culturele aanbod in de eigen omgeving en ervaren drempels.

1. Zoals Van Eijck (2018) beargumenteert zijn landelijke cijfers over cultuurparticipatie niet geschikt om te bepalen of beleidsinstrumenten werken. Beleidsinstrumenten en initiatieven voor cultuurparticipatie zijn vaak gericht op het vergroten en verbreden van cultuurpubliek: echter is het niet waarschijnlijk dat je met één succesvol initiatief het hele perspectief van een individu op cultuurparticipatie verandert op de lange termijn. Culturele smaak verandert niet van dag op dag. Om erachter te komen of cultuurbeleid werkt, zo beargumenteert Van Eijck, zouden we moeten onderzoeken 'wat werkt voor wie onder welke omstandigheden en waarom' (p.209). Onderzoek naar de relatie tussen de input (gesubsidieerde activiteiten) en de output (participatiecijfers) vertelt ons weinig over hoe mensen worden beïnvloed door participatie en waarom.

INLEIDING

In onderstaande tabel geven we weer welke onderdelen er onder ieder hoofdstuk vallen – in ieder hoofdstuk lichten we uitgebreider toe hoe de cultuurvormen worden gemeten. Om cultuurparticipatie te meten vragen we immers niet of iemand ‘Letteren’ heeft bezocht in het afgelopen jaar, maar kijken we naar specifieke activiteiten die men kan bezoeken, zoals het bezoeken van een bibliotheek. Voor ieder onderdeel laten we ook zien hoe participatie zich ontwikkelt over de jaren en hoe deelname over de bevolking is verdeeld, naar de kenmerken sekse, leeftijd, opleidingsniveau, huishoudinkomen, migratieachtergrond, beperking en mate van stedelijkheid.² Daarnaast hebben we in 2024 voor het eerst vragen meegenomen over de ervaren veiligheid bij cultuurbezoek, beoefening en vrijwilligerswerk. Die werken we uit in een thematische verdieping ([Hoofdstuk 6](#)).

In dit inleidende hoofdstuk schetsen we eerst de context. We doen dat door te definiëren wat onder kunst en cultuur valt, eerder onderzoek naar cultuurparticipatie kort te omschrijven en uit te leggen wat de Vrijetijdsomnibus is.

DEFINITIE KUNST EN CULTUUR

In de VTO vragen we mensen niet direct of men participeert in cultuur, maar we stellen vragen over het bezoeken, beoefenen, consumeren of ondersteunen van concrete culturele activiteiten, zoals het bezoeken van musicals, zelf een instrument bespelen, het luisteren naar muziek of het doneren van geld of tijd aan een culturele instelling. Op basis van de antwoorden die men geeft bepalen we of men een bezoeker, beoefenaar, consument of ondersteuner van cultuur is. We hanteren dus een definitie van kunst, erfgoed en cultuur die beperkt is door de activiteiten die in de vragenlijst zijn opgenomen. Daarbij proberen we een groot scala aan culturele activiteiten op te nemen, zodat we een breed beeld krijgen van cultuurparticipatie onder de Nederlandse bevolking. Onder kunsten vallen allerlei onderdelen van cultuur die een artistieke dimensie hebben, zoals podiumkunsten, beeldende kunst, literatuur en film- en videokunst. De historische dimensie van kunst en cultuur is kenmerkend voor de onderdelen die onder erfgoed vallen. Samen vallen al deze kunst- en erfgoedvormen onder de bredere noemer van cultuur. In de Appendix is een uitgebreidere beschrijving van de verschillende kunst- en erfgoedvormen opgenomen die onder verschillende categorieën vallen.

1. Bezoek	2. Beoefening	3. Consumptie	4. Ondersteuning
Podiumkunsten	Podiumkunsten	Lezen	Donaties
Beeldende kunst	Beeldende kunst	Muziek luisteren	Lidmaatschap vriendenvereniging
Letteren	Letteren	Films en documentaires kijken	Vrijwilligerswerk
Film	Mediakunst	Games spelen	
Erfgoed	Erfgoed	Online cultuurconsumptie	
Festivals			
Musea			

Tabel 1. Onderverdeling hoofdstukken.

2. In aanvullende regressie-analyses kijken we welke achtergrondkenmerken over de verschillende jaren (vanaf 2020) van invloed zijn op cultuurdeelname. Hoewel we deze analyses niet in de lopende tekst weergeven, informeren ze de resultaten van het onderzoek en het belang dat we in de lopende tekst toeschrijven aan een achtergrondkenmerk. Door middel van deze analyses kunnen we, naast percentages, namelijk zien welke achtergrondkenmerken een effect hebben op cultuurparticipatie.

INLEIDING

Cultuurvormen veranderen. Niet alleen de verschillende vormen die bestaan – denk bijvoorbeeld aan de opkomst van nieuwe muziekgenres en subculturen, maar ook de vorm waarin wordt deelgenomen aan cultuur. Zo kun je piano leren spelen via online video's en kun je op meer manieren films kijken en muziek luisteren dan jaren geleden mogelijk was. Ook de plekken waar mensen aan cultuur deelnemen veranderen: dat kan thuis zijn, in het theater, in een buurthuis of café of op andere plekken. Recht doen aan nieuwe cultuurvormen en de veranderingen in manieren van deelname binnen cultuurvormen kan op gespannen voet staan met de vergelijkbaarheid over de tijd. Enerzijds wil je metingen over verschillende jaren mogelijk maken en vraagstellingen dus zoveel mogelijk hetzelfde houden. Anderzijds is het noodzakelijk recht te doen aan de geleefde realiteit van deelnemen aan cultuur onder de Nederlandse bevolking, en is vernieuwing dus onlosmakelijk verbonden met het meten van cultuurparticipatie.

Deze tweestrijd tussen behoud en vernieuwing is niet oplosbaar – en bovendien inherent aan langlopende vragenlijsten – maar is wel van invloed op de keuzes die worden gemaakt in de continue vernieuwing van de vragenlijst. In de VTO-editie van 2024 is bijvoorbeeld besloten meer vragen mee te nemen over het bezoeken van festivals, is het bezoeken van popmuziek opgesplitst tussen verschillende genres en maken we voor gamen onderscheid tussen het gamen op een tablet of telefoon en het spelen van games op een spelcomputer. Ook veranderen we soms de manier waarop we activiteiten indelen. Zo hebben we in 2022 het onderscheid tussen gecanoniseerde en populaire podiumkunsten losgelaten, in plaats daarvan spreken we nu met terugwerkende kracht over scenische en muzikale podiumkunsten. Een andere wijziging is de manier waarop we naar gamen kijken: voorheen telden we dat mee bij beoefening van cultuur, nu rekenen we dat mee bij de consumptie van cultuur.

Vanuit de Boekmanstichting wordt gestreefd naar een veelzijdig en meerstemmig cultuurbegrip – op deze manier doen we immers het meest recht aan wat er in de sector en onder de Nederlandse bevolking leeft. In de VTO nemen we dan ook niet alleen cultuurvormen mee die al erkend worden binnen cultuurbeleid, maar proberen we ook ruimte te maken voor cultuurvormen die nog onderweg zijn naar erkenning in het bredere culturele veld. Een voorbeeld is de uitbreiding van genres bij de vragen over het bezoeken van muziekconcerten. Doordat we nu hiphop meten ontstaan ook nieuwe inzichten, die kunnen bijdragen aan de bredere (beleids)discussies rondom The Culture. Hoewel dit geen recht doet aan het geheel van kunst- en uitingsvormen dat onderdeel is van The Culture, is hiphop hier wel een belangrijk onderdeel van. Gezien recente ontwikkelingen rondom de erkenning van nachtcultuur, zijn er in de VTO ook vragen meegenomen over het bezoek van nachtclubs als podiumkunstlocatie en zijn er binnen de vragen over muziekgenres ook vragen gesteld over genres die veel voorkomen binnen de nachtcultuur (denk bijvoorbeeld aan Electronic Dance Music, EDM). Hoewel niet alle mogelijke cultuurvormen mee worden genomen in de VTO, hopen we met de continue doorontwikkeling van de VTO en kritische reflectie wel een zo actueel en veelzijdig mogelijk beeld van cultuurdeelname in Nederland te bieden.

ONDERZOEK NAAR CULTUURPARTICIPATIE

Zowel op nationaal als internationaal niveau wordt er veel geschreven over cultuurparticipatie. Enerzijds geven deze onderzoeken een bredere context in hoe er binnen nationaal en Europees cultuurbeleid wordt nagedacht over cultuurparticipatie (Janssen et al., 2025), anderzijds gaan ze in op bredere ontwikkelingen en patronen van

INLEIDING

cultuurparticipatie.³ Zo wordt er in verschillende onderzoeken beschreven wat motivaties zijn voor verschillende vormen van cultuurparticipatie, hoe cultuurparticipatie over de bevolking is verdeeld, drempels om deel te nemen en is er ook een uitgebreide literatuur over mensen die niet deelnemen (Falk et al. 2015; Janssen et al. 2025; Eurostat 2022; Van Eijck et al. 2018). Zoals in eerder onderzoek al gesteld werd is het aandeel non-participanten in Nederland echter laag en is cultuurparticipatie in vergelijking met andere Europese landen over het algemeen hoog (Van Eijck et al. 2018). Op de themapagina [Cultuur en participatie](#) van de Cultuurmonitor – waarin ontwikkelingen in het culturele leven van Nederland worden samengebracht – beschrijven we jaarlijks bredere en beleidsmatige ontwikkelingen omtrent cultuurparticipatie. In dit inleidende hoofdstuk van *Cultuurparticipatie in Cijfers* geven we een kort overzicht van verschillende onderzoeken die zich richten op cultuurparticipatie, hoe dat verdeeld is over de (Nederlandse) bevolking en wat eerder onderzoek heeft laten zien over drempels om te participeren in cultuur.

De mate waarin mensen participeren in cultuur wordt beïnvloed door verschillende factoren. Enerzijds zijn er meer economische factoren zoals het aanbod van culturele activiteiten en de bredere culturele infrastructuur in de leefomgeving, maar ook de hoeveelheid vrije tijd en financiële ruimte die mensen hebben spelen een rol (Bertacchini 2019). Het culturele aanbod is ook sterk gerelateerd aan de plek waar je woont: eerder onderzoek heeft de suggestie gedaan dat de plek van belang is in de mate waarin men participeert in cultuur (Heikkilä 2023). Aan de andere kant zijn er meer sociologische factoren. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om wat cultuur mensen kan brengen, bijvoorbeeld op het gebied van culturele vaardigheden, maar ook hoe

deelnemen in cultuur kan worden ingezet als statussymbool en bredere uiting van identiteit (Bertacchini 2019; Bourdieu 1984). Socialisatieprocessen, waarin met name wordt gekeken naar de rol van ouders, hun opleidingsniveau en culturele vaardigheden, spelen ook een belangrijke rol in of en hoe mensen participeren in cultuur (Kraaykamp et al. 2010; Meuleman et al. 2018; Van Hek et al. 2015).

Deze verschillende economische en sociologische factoren kunnen ook wel vertaald worden in ‘drempels’ voor cultuurdeelname. Uit eerder onderzoek blijkt dat tijd, geld, interesse, bereikbaarheid, op de hoogte zijn en communicatie een belangrijke rol spelen. Ook het sociale aspect van culturele activiteiten is van belang: zo gaven mensen in eerdere onderzoeken aan dat ze niet alleen wilden gaan of dat het ‘niets is voor mensen zoals ik’ (Heikkilä 2023; Van Eijck et al. 2018; Van den Broek 2013). Een gevoel van saamhorigheid en erbij horen wordt vaak gelinkt aan cultuurparticipatie (Goemaere et al. 2025). Voor bepaalde groepen Nederlanders spelen naast deze factoren ook nog andere mogelijke factoren die barrières kunnen vormen voor cultuurparticipatie, of die het juist kunnen faciliteren. Onderzoek naar cultuurdeelname van mensen met een migratieachtergrond laat bijvoorbeeld zien dat factoren als identificatie met Nederland, Nederlandse taalvaardigheid, het aantal jaren dat men al in het aankomstland woont en de intentie om in het aankomstland te blijven een rol kunnen spelen in (bepaalde vormen van) cultuurdeelname (Kraaykamp et al. 2015; Bertacchini et al. 2019). Opvallend is dat voor mensen met een beperking vaak wordt gefocust op het verbeteren van fysieke toegankelijkheid, terwijl een bredere blik op toegankelijkheid (vooralsnog) uitblijft (Leahy et al. 2022; Swartjes 2024). Op de themapagina [Diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid](#) van de

3. In Eurostat, Culture statistics – cultural participation wordt inzichtelijk gemaakt hoe vaak inwoners van EU-, EFTA- en kandidaatlanden deelnemen aan culturele activiteiten (hieronder vallen bioscoopbezoek, live optredens en het bezoeken van culturele plekken) en zelf kunst beoefenen. De cijfers zijn gebaseerd op gegevens uit 2022 en laten zien hoe cultuurdeelname in Europa verschilt naar onder meer leeftijd, gender, opleidingsniveau, inkomen, stedelijkheid en ervaren beperking.

INLEIDING

Cultuurmonitor omschrijven we onderzoeken met betrekking tot toegankelijkheid uitgebreider, inclusief initiatieven om toegankelijkheid in de cultuursector te bevorderen.

Zoals uit het bovenstaande al bleek worden factoren die cultuurparticipatie bevorderen of beperken niet door iedereen op dezelfde manier ervaren. In verschillende nationale en internationale onderzoeken wordt dan ook bekeken welke persoonskenmerken van invloed zijn op of en hoeveel men participeert in kunst en cultuur en waarom dat zo is.⁴ Verschillende onderzoeken benadrukken het belang van achtergrondkenmerken als opleidingsniveau, inkomen, werk, sekse, leeftijd, plek en migratieachtergrond (Heikkilä 2023; Falk et al. 2015; Kraaykamp et al. 2015; Bertacchini et al. 2019; Roeters et al. 2017; Van Eijck et al. 2018). Waar alle onderzoeken het over eens zijn is dat **opleidingsniveau** een bepalende factor is in cultuurdeelname. Hierbij geldt dat een academisch georiënteerd opleidingsniveau vaak gelinkt is aan een hogere mate van culturele activiteit. Dit gegeven wordt in onderzoeken vaak gelinkt aan theorieën omtrent cultureel kapitaal, waarbij cultuurparticipatie wordt ingezet als een markerings van status en sociale klasse (Notten et al. 2015). Waar opleidingsniveau en cultureel kapitaal een effect hebben op smaak, heeft **inkomen** ook een effect op de daadwerkelijke mogelijkheid om te participeren (Heikkilä 2023). Meer dan competenties, lijkt inkomen dus gelinkt te zijn aan economische factoren die participatie kunnen beïnvloeden.

Naast deze meer sociaal-economische factoren zijn er ook andere persoonskenmerken die van

invloed zijn op de mate en vorm van participatie, hoewel die effecten niet altijd even sterk zijn. Falk et al. (2015) lieten bijvoorbeeld zien dat de invloed van sekse verschilt per nationale context. Heikkilä (2023) geeft echter aan dat meerdere onderzoeken concluderen dat mannen minder participeren in cultuur dan vrouwen. **Leeftijd** kan ook van invloed zijn op de mate waarin en aan wat voor culturele activiteiten men deelneemt – bijvoorbeeld door de hoeveelheid tijd die men heeft en dat motivaties voor vrijetijdsbesteding mogelijk veranderen naarmate mensen ouder worden (Kalmijn et al. 2025). Tijdbestedingsonderzoek van het SCP (2019) liet bijvoorbeeld zien dat 65-plussers meer TV kijken, terwijl mensen in jongere leeftijdscategorieën meer deelnemen aan sociale activiteiten en sport. Tot slot speelt ook het wel of niet hebben van een **beperking** een rol in de mate van cultuurdeelname. Hierover is echter nog veel onbekend – zoals bleek uit een recente literatuurstudie van Europese onderzoeken. Waar het ene onderzoek wijst op een verminderde deelname van mensen met een beperking, geeft de ander juist een verhoogde cultuurparticipatie onder mensen met een beperking weer (Leahy 2022).⁵ In de Vrijetijdsomnibus nemen we zeven achtergrondkenmerken mee – opleidingsniveau, leeftijd, sekse, huishoudinkomen, mate van stedelijkheid, beperking en migratieachtergrond – om te kijken in hoeverre deze persoonskenmerken van invloed zijn op cultuurdeelname onder de Nederlandse bevolking.

4. Ook een combinatie van achtergrondkenmerken is van belang. In kwalitatief onderzoek is het al meer gebruikelijk om rekening te houden met intersectionaliteit (kruispuntdenken), een denkkader dat inzichtelijk maakt hoe het tegelijkertijd analyseren van verschillende dimensies van iemands sociale positie (zoals gender, etniciteit, geaardheid, leeftijd, religie, sociaaleconomische positie) bepalen hoe mensen er groeien in de maatschappij van elkaar verschillen en op elkaar reageren (BKB 2021). Binnen kwantitatieve onderzoeksmethodieken is er echter nog geen adequate manier gevonden om rekening te houden met intersectionaliteit (Spierings 2023).

5. We kiezen er bewust voor om de achtergrondkenmerken afzonderlijk te bespreken en geen intersectionele analyses toe te passen in deze basisrapportage van de Vrijetijdsomnibus. Kwantitatieve onderzoekers zijn er nog niet over uit wat de meest betrouwbare methode is om intersectionaliteit kwantitatief te meten (Spierings 2023). Verdere ontwikkeling van deze methodologie is van groot belang om recht te doen aan intersectionele benaderingen van cultuurparticipatie.

INLEIDING

DE VRIJETIJDSONNIBUS

De Vrijetijdsomnibus (VTO) is een enquête-onderzoek dat sinds 2012 tweejaarlijks wordt uitgezet met als doel ontwikkelingen op het gebied van sportbeoefening en cultuurparticipatie onder de Nederlandse bevolking te meten. De vragenlijst is opgebouwd uit twee afzonderlijke delen: cultuur en sport. In de rapportage van de Boekmanstichting zijn uitsluitend resultaten met betrekking tot cultuurparticipatie meegenomen.⁶ Omdat dit de zevende editie van de VTO is, is het mogelijk om vergelijkingen te maken met voorgaande jaren.

De steekproef van de VTO (vanuit het bevolkingsregister) bestaat uitsluitend uit Nederlanders van 6 jaar of ouder. Institutionele bevolking en ongeregistreerde personen zijn voor dit onderzoek niet benaderd. Respondenten zijn door het CBS per brief uitgenodigd om de vragenlijst online in te vullen. Bij non-respons is een deel van de respondenten benaderd voor een mondeling interview. Een uitgebreide verantwoording van de dataverzameling is gepubliceerd door het CBS (Groffen et al. 2025). De vragenlijst van de VTO is alleen beschikbaar in het Nederlands. Dit betekent dat de respondenten deze taal machtig moeten zijn, wat drempelverhogend kan werken bij het al dan niet deelnemen aan het onderzoek.

De veldwerkperiode van het onderzoek startte op 29 oktober 2024 en liep tot en met 31 maart 2025. Een uitgebreide verantwoording over de opzet/mutaties van de vragenlijst, dataverzameling en weging van de resultaten is te vinden in deze [onderzoeksdocumentatie](#). De netto respons bevatte in 2024 3.608 respondenten. Het totaal aantal respondenten over alle metingen vanaf 2012 komt daarmee op n=22.310. Vanwege deze aantallen en de gehanteerde steekproefmethode geeft de VTO gedegen inzicht in het culturele gedrag van de

Nederlandse bevolking en de ontwikkeling daarvan in de tijd. Doordat de data door het CBS gekoppeld wordt aan registergegevens kunnen we eveneens uitspraken doen over het cultuurbereik onder specifieke bevolkingsgroepen (o.a. op het gebied van leeftijd, sekse, opleiding, migratieachtergrond, samenstelling van het huishouden, arbeidspositie, stedelijkheid en huishoudinkomen).

6. In 2025 werkten het Mulier Instituut en de Boekmanstichting samen aan een rapport over participatie in sport en cultuur en de overlap daartussen. Zie: [Participatie in Sport en Cultuur - Boekmanstichting](#)

Kenmerk		Groep		Aanvullend
Seks	CBS registerdata.	Man	A	
		Vrouw	B	
Leeftijd	CBS registerdata. Leeftijdsindeling door Boekmanstichting.	6-11 jaar	A	Bij respondenten van 6-11 jaar wordt de vragenlijst afgenomen via een proxy: een ouder/ verzorger;
		12-19 jaar	B	
		20-34 jaar	C	
		35-49 jaar	D	
		50-64 jaar	E	
		65+ jaar	F	
Voltooide opleiding	CBS registerdata.	basis / vmbo / vso	A	Onder basisschoolopleiding vallen ook respondenten die nog geen opleiding aan het voortgezet onderwijs hebben afgerond, waaronder veel jongeren;
		havo / vwo / mbo	B	
		hbo / wo	C	
Gestandaardiseerd huishoudinkomen	CBS registerdata. Het gestandaardiseerd huishoudinkomen is een maat van de welvaart vergelijkbaar aan het gemiddelde inkomen van een huishouden met één persoon.	Kwintiel 1 (laag)	A	Gemiddeld ~ €17.000 per jaar
		Kwintiel 2	B	Gemiddeld ~ €28.000 per jaar
		Kwintiel 3	C	Gemiddeld ~ €37.000 per jaar
		Kwintiel 4	D	Gemiddeld ~ €46.000 per jaar
		Kwintiel 5 (hoog)	E	Gemiddeld ~ €82.000 per jaar
Migratieachtergrond (7-delig)	Met deze indeling volgen we het Mulier Instituut en stappen we af van Westers en niet-Westers. Met top-5 gebieden worden de meest voorkomende migratiegebieden voor Nederland aangeduid.	Nederlandse achtergrond	A	
		Geboren in Europees land	B	
		Ouder(s) uit Europees land	C	
		Geboren in top-5 gebied	D	Top-5 gebieden: Indonesië, Marokko, Suriname, Turkije en landen in het Caribisch deel van het Koninkrijk
		Ouder(s) uit top-5 gebied	E	
		Geboren in ander land	F	
		Ouder(s) uit ander land	G	
Beperking	Zelf-identificatie.	Persoon met beperking	A	
		Geen beperking	B	
Stedelijkheid	CBS registerdata. Op basis van het aantal adressen in een straal van 1 km rond de woning, ook wel Omgevingsadressendichtheid (OAD).	zeer sterk stedelijk	A	
		sterk stedelijk	B	
		matig stedelijk	C	
		weinig stedelijk	D	
		niet stedelijk	E	

Tabel 2. Beschrijving achtergrondkenmerken en indeling.

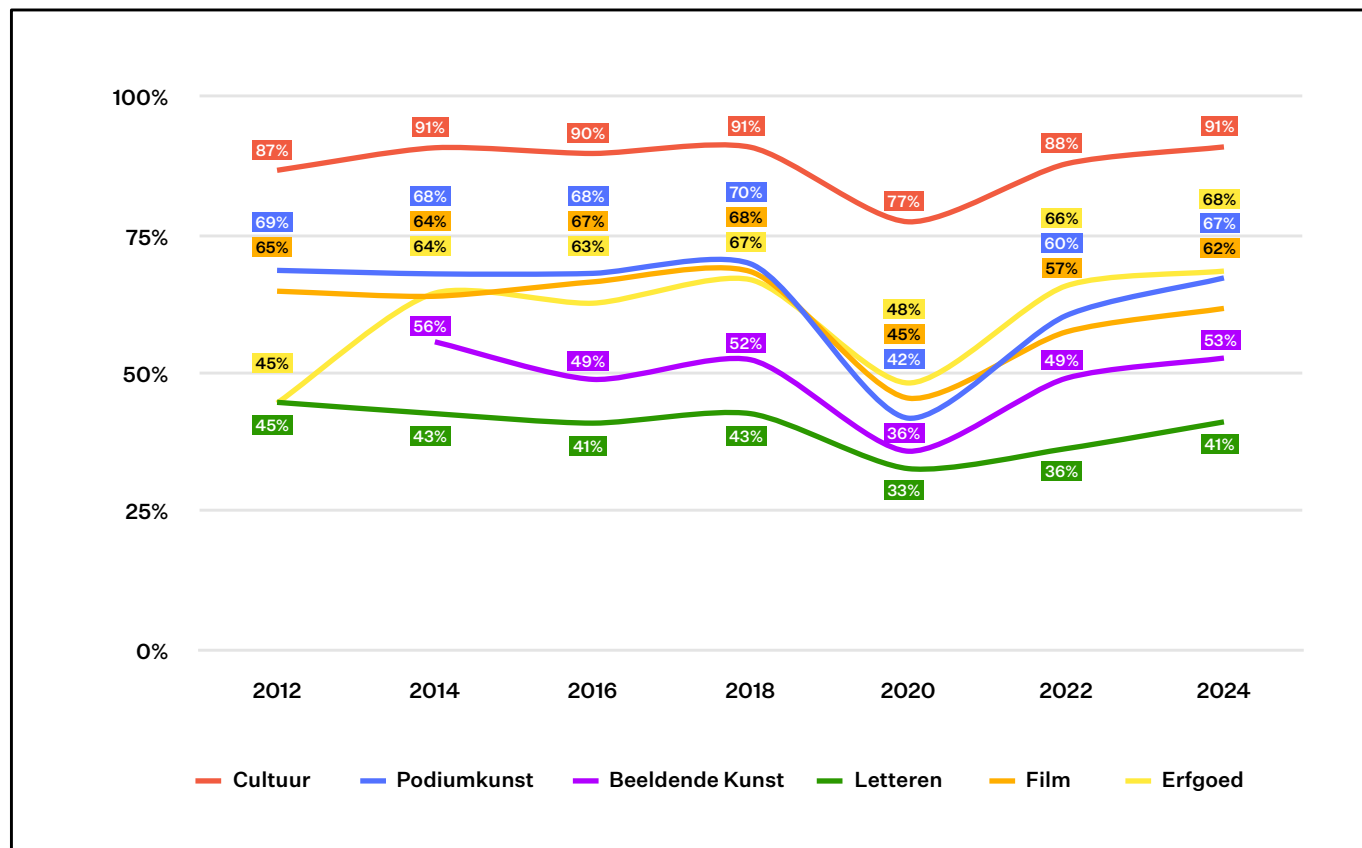
1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Cultuurbezoek | Ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 1. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste één activiteit bezocht in 12 maanden per domein 2012-2024.

Cultuurbezoek kent vele vormen: van een concertbezoek tot een museumbezoek, en van het kijken van een film in een bioscoop tot het bezoeken van een historische stad, dorp of gebouw. In de VTO kijken we naar mensen die al dan niet een bezoek brengen aan cultuur in hun vrije tijd, zowel in het binnenland als het buitenland. Waar bezoekcijfers van culturele instellingen vaak gaan over de aantallen bezoekers, waar bijvoorbeeld ook (buitenlandse) toeristen in worden meegerekend, bieden de VTO-cijfers meer inzicht in de Nederlandse bezoeker. De verschillende vormen van cultuurbezoek vatten we in de VTO samen onder zeven verschillende domeinen: 1) Podiumkunsten, 2) Beeldende Kunst, 3) Film, 4) Letteren, 5) Erfgoed, 6) Festivals en 7) Musea. Onder ieder deelhoofdstuk laten we zien welke cultuurvormen er onder dat domein

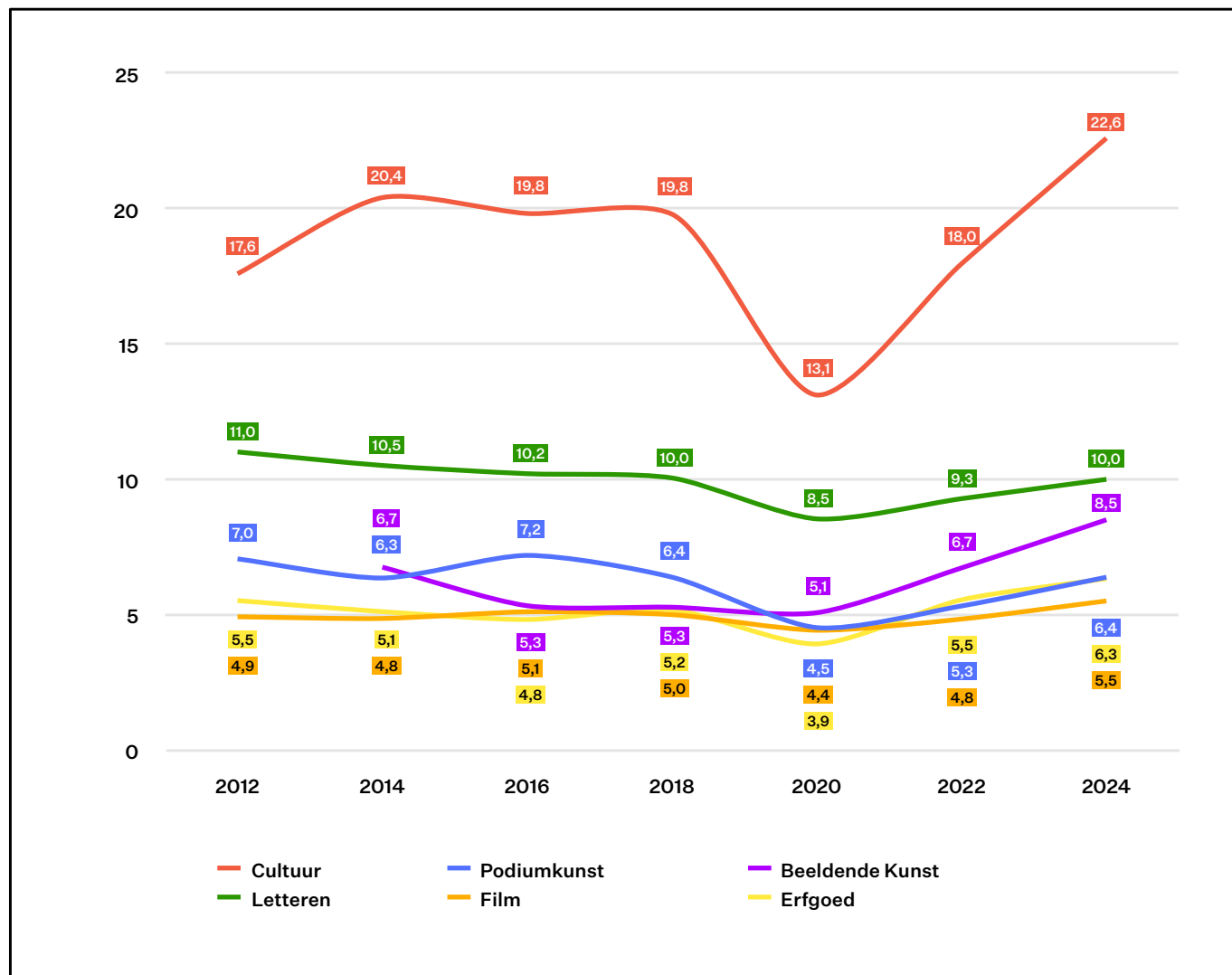
worden meegeteld – hier omschrijven we eerst de bredere ontwikkelingen in cultuurbezoek.

91 procent van de Nederlanders bezocht in 2024 ten minste één vorm van cultuur, waaronder alle bovengenoemde domeinen vallen. Dit aandeel bezoekers is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Alleen tijdens de coronacrisis werd cultuur minder bezocht: in 2020 – de enige meting tijdens de coronajaren – bezocht 77 procent van de Nederlanders op jaarbasis ten minste een vorm van cultuur. Van alle vormen worden de podiumkunsten en erfgoed het meest bezocht in 2024. In dat jaar bezocht 67 procent van de Nederlanders een vorm van podiumkunsten en 68 procent een vorm van erfgoed. De populariteit van verschillende vormen is over de jaren enigszins

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Cultuurbezoek | Gemiddelde bezoekfrequentie 2012-2024

basis: Nederlandse cultuurbezoekers

Figuur 2. Gemiddelde bezoekfrequentie cultuurbezoek 2012-2024.

veranderd. Waar film tot en met 2018 op een tweede plek stond qua aandelen bezoekers, is deze bezoeksform na de coronajaren tot onder de aandelen erfgoedbezoekers en podiumkunstbezoekers gezakt. Het aandeel bezoekers van film is ook als enige domein niet terug op het niveau van vóór de coronacrisis.

Zoals is te zien in Figuur 2, is de bezoekfrequentie voor veel domeinen over de jaren gelijk gebleven. Alleen voor beeldende kunst en erfgoed is de bezoekfrequentie

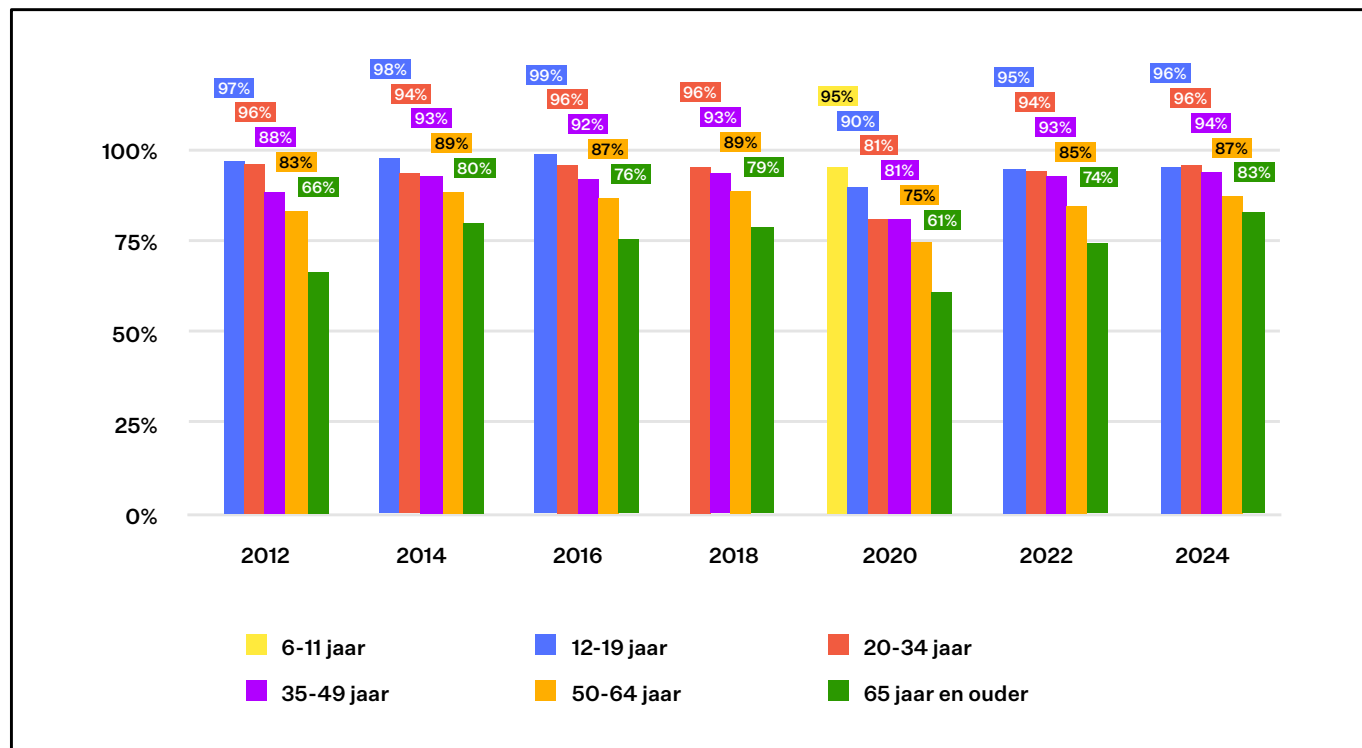
enigszins gestegen. Voor beeldende kunst en erfgoed komt dit echter met name door een veranderde meting – dit leggen we onder de kopjes Beeldende Kunst en Erfgoed verder uit.

Cultuurbezoek verschilt het sterkst naar leeftijd, opleidingsniveau en huishoudinkomen. Jongere mensen, mensen met een academisch georiënteerd opleidingsniveau en Nederlanders met een hoger huishoudinkomen zijn over het algemeen vaker cultuurbezoeker. Ook migratieachtergrond maakt in sommige gevallen

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Cultuurbezoek | aandeel bezoekers per leeftijdsgroep 2012-2024

basis: Nederlanders naar leeftijdsgroep

Figuur 3. Aandeel cultuurbezoekers per leeftijdscategorie (2012-2024).

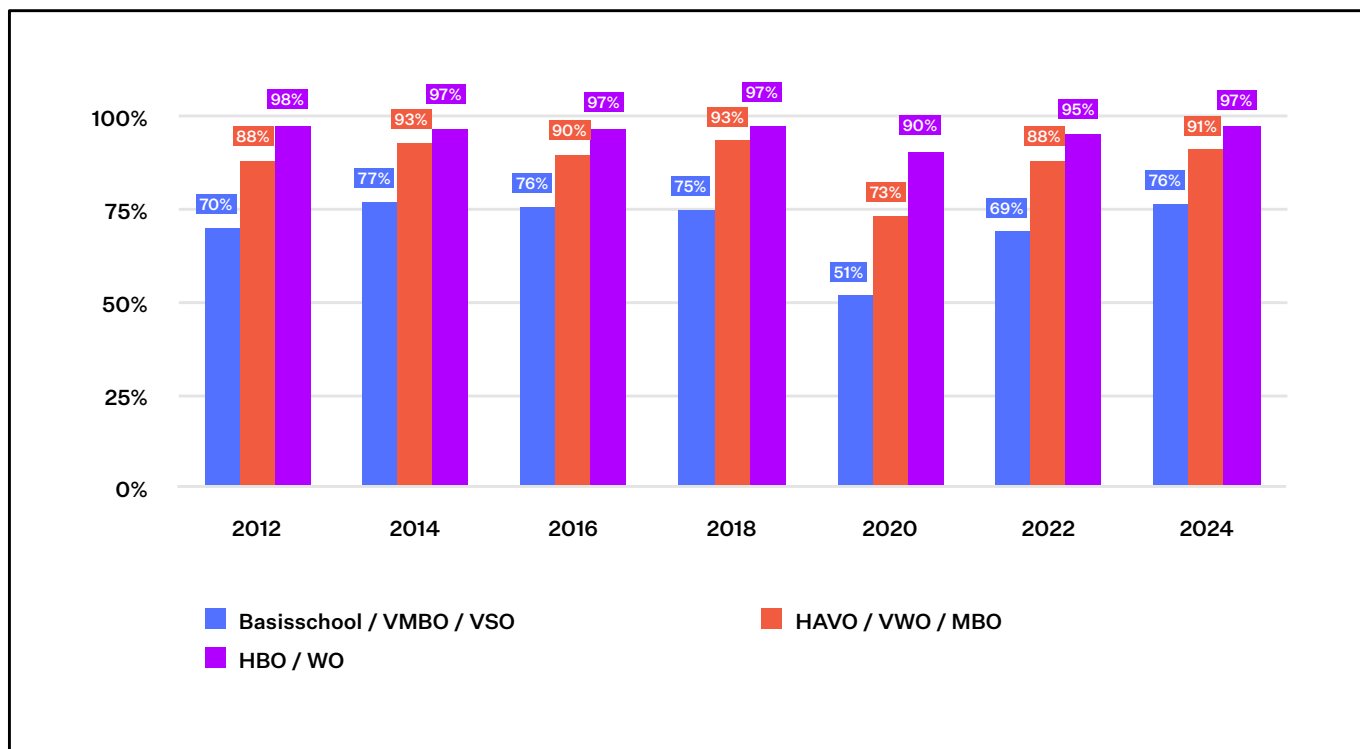
een verschil. Zo zien we dat de kans op cultuurbezoek lager is voor mensen uit een top-5 migratiegebied (Suriname, Marokko, Turkije, Indonesië en het Caribisch deel van het Koninkrijk) dan voor Nederlanders zonder migratieachtergrond.

aandelen bezoekers tijdens het coronajaar is sterker en bevindt zich ook minder snel op het niveau van vóór corona.

Kijken we naar de ontwikkelingen over de jaren dan valt een aantal dingen op met betrekking tot cultuurbezoek naar deze achtergrondkenmerken. De dip in cultuurbezoek tijdens het coronajaar 2020 is namelijk sterker voor groepen die minder bezoek brengen dan voor groepen waarvan de aandelen bezoekers toch al hoger zijn. Zo zagen we het aandeel cultuurbezoekers onder basis/vmbo/vso-opgeleiden dalen van 75 procent in 2018 naar 51 procent in 2020, om pas in 2024 met 76 procent weer op het niveau van vóór de coronajaren te komen. Eenzelfde dynamiek zien we voor 65-plussers en mensen die behoren tot de laagste twee inkomenscategorieën: de dip in

Cultuurbezoek | aandeel bezoekers per opleidingstype 2012-2024

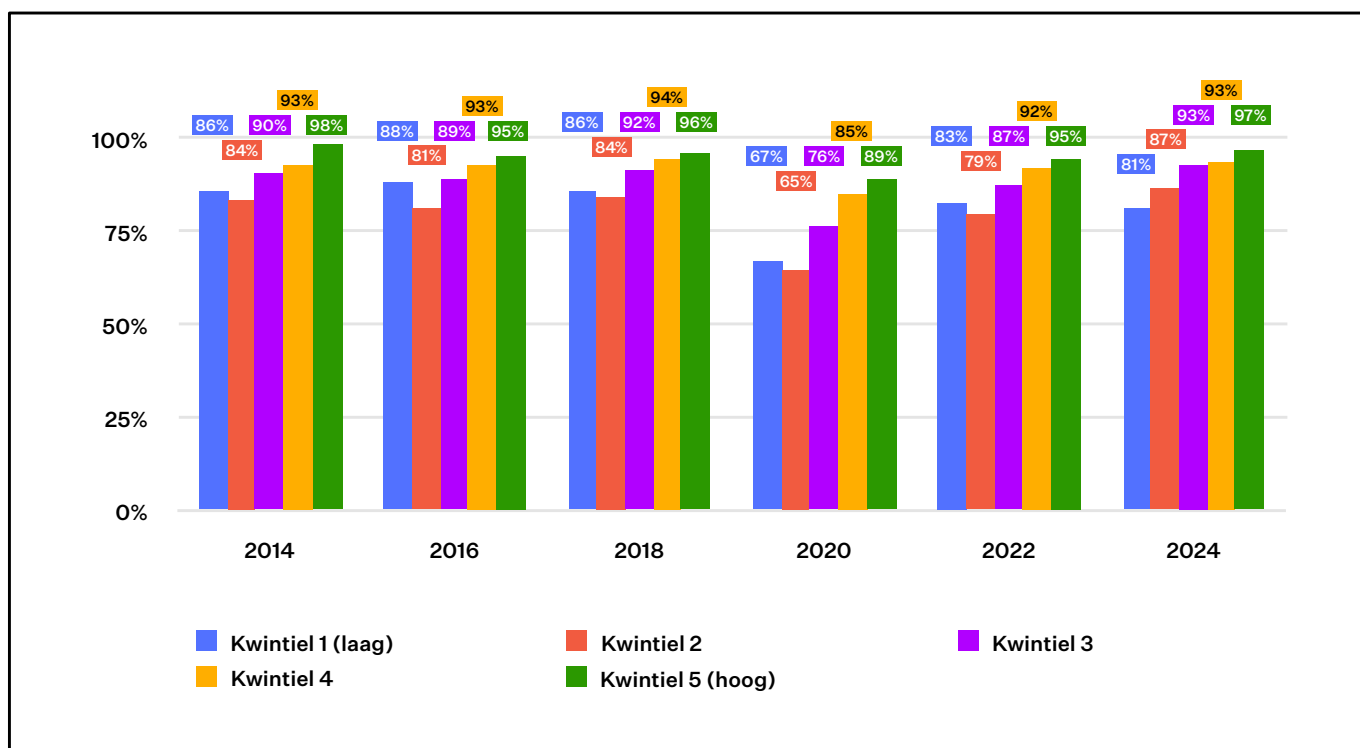
basis: Nederlanders naar opleidingstype

Figuur 4. Aandeel cultuurbezoekers per opleidingstype (2012-2014).

Cultuurbezoek | aandeel bezoekers per inkomensniveau 2014-2024

basis: Nederlanders naar huishoudinkomen

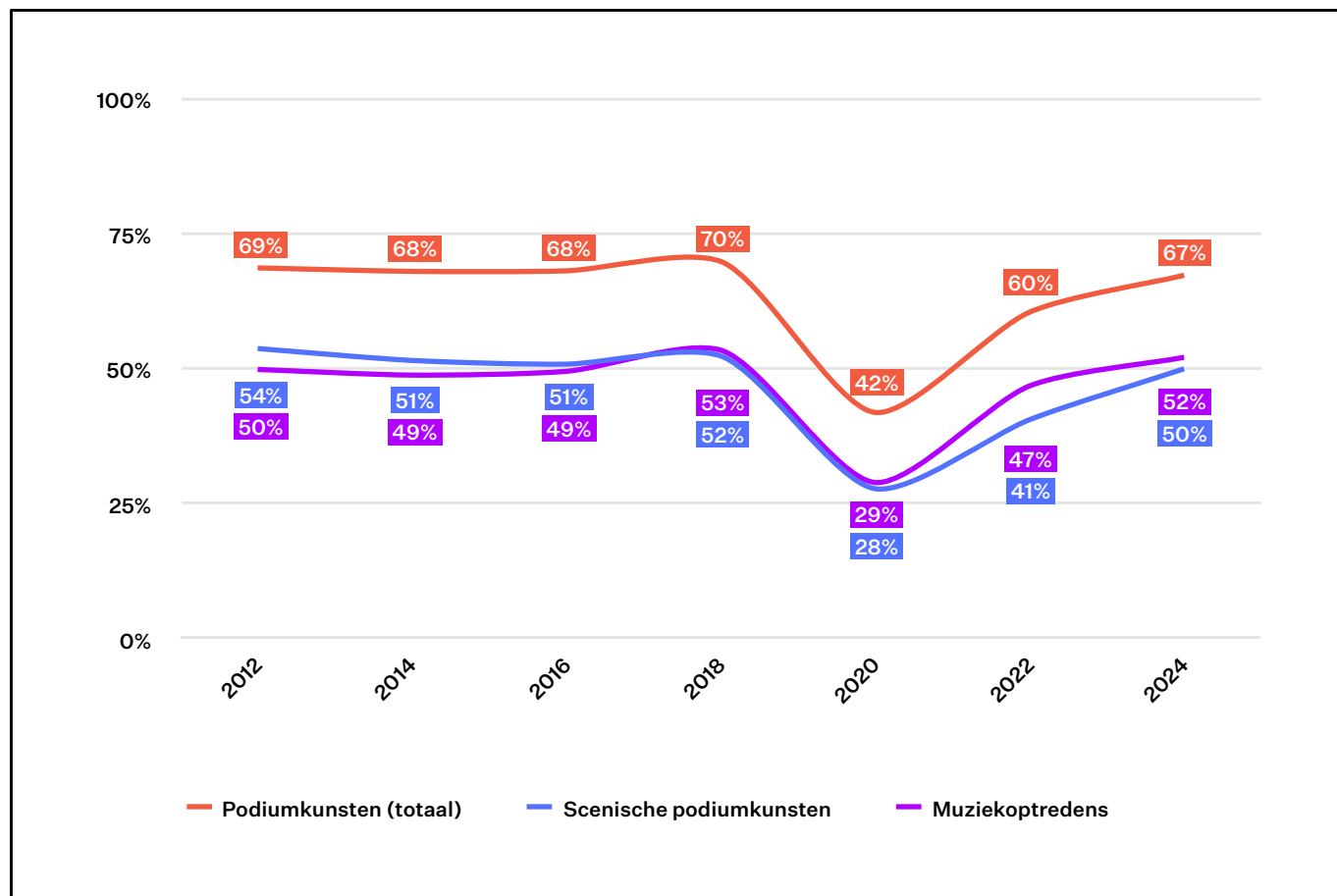

Figuur 5. Aandeel cultuurbezoekers per inkomensniveau (2014-2024).

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Bezoek podiumkunsten | ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 6. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste één voorstelling/optreden met podiumkunsten bezocht (2012-2024).

1.1 PODIUMKUNSTEN

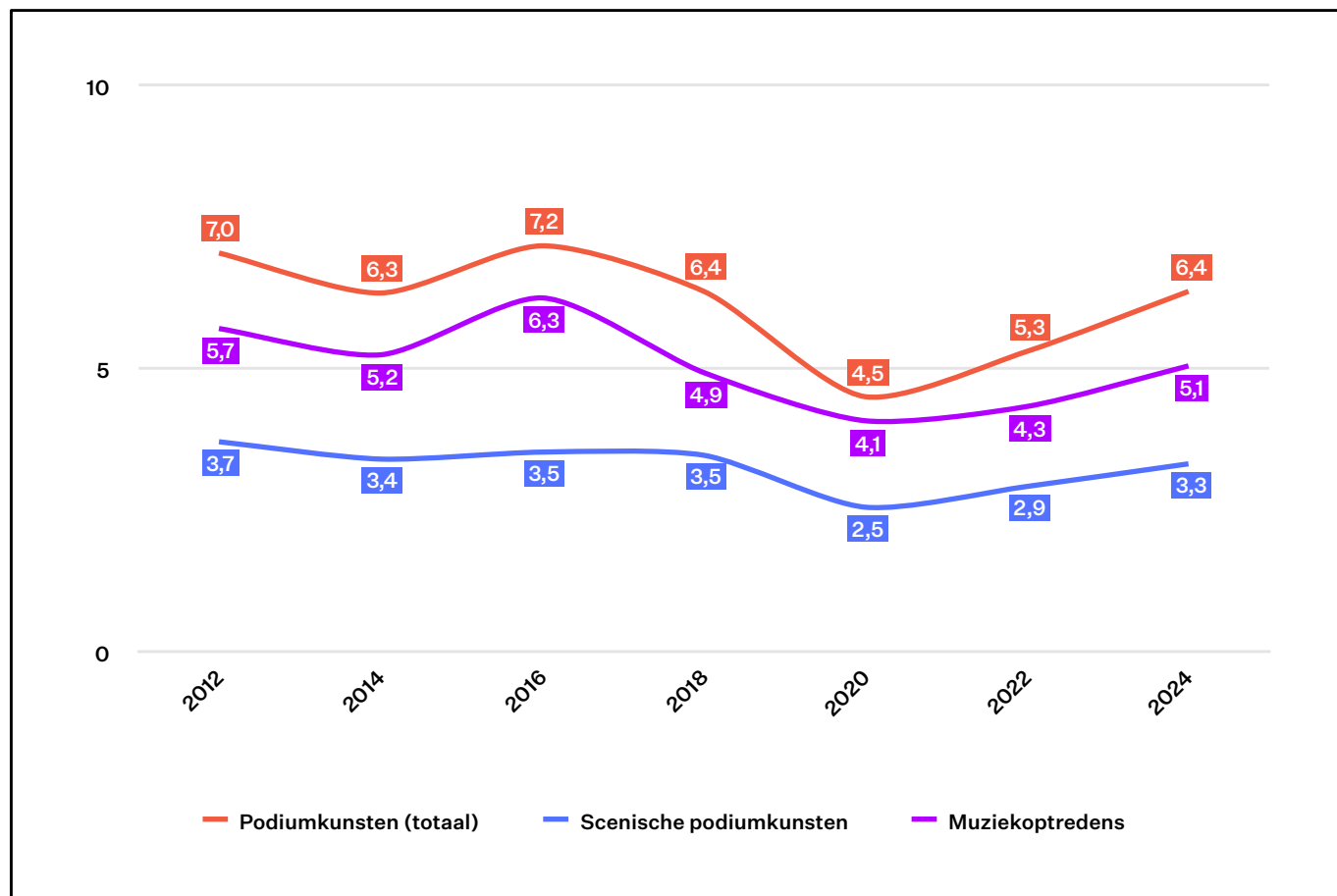
De Podiumkunsten zijn onderverdeeld in Scenische podiumkunsten en Muziekconcerten. Waar in eerdere edities van de VTO onderscheid werd gemaakt tussen klassieke of gecanoniseerde podiumkunsten enerzijds en populaire podiumkunsten anderzijds, lieten we dit onderscheid vanaf de vorige editie los. Dit doen we om beter recht te doen aan de afzonderlijke beleidsterreinen, de geleefde ervaring van deze cultuurvormen en om ruimte te bieden voor een cultuurbegrip dat een onderscheid tussen gevestigd/niet gevestigd loslaat. Onder de Scenische podiumkunsten vallen musicals, toneel, opera, cabaret en

verschillende vormen van dans. Onder Muziekconcerten vallen cultuuruitingen die met name muzikaal van aard zijn, waaronder klassieke muziek en concerten van populaire muziek. Onder het kopje Podiumkunsten omschrijven we het bezoek aan concerten en voorstellingen – het bezoek aan festivals omschrijven we elders in dit rapport.

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Bezoek podiumkunsten | gemiddelde bezoekfrequentie 2012-2024

basis: Nederlandse podiumkunstbezoekers

Figuur 7. Gemiddelde bezoekfrequentie bij bezoek Podiumkunsten (2012-2024).

Het aandeel Nederlanders dat per jaar ten minste één bezoek brengt aan een vorm van podiumkunsten blijft over de jaren – met uitzondering van de coronajaren – stabiel. In 2024 bracht 67 procent van de Nederlanders van 6 jaar en ouder ten minste één bezoek aan podiumkunsten. Ook de bezoekfrequentie blijft ongeveer gelijk en schommelt tussen 6,3 en 7,2 keer per jaar.

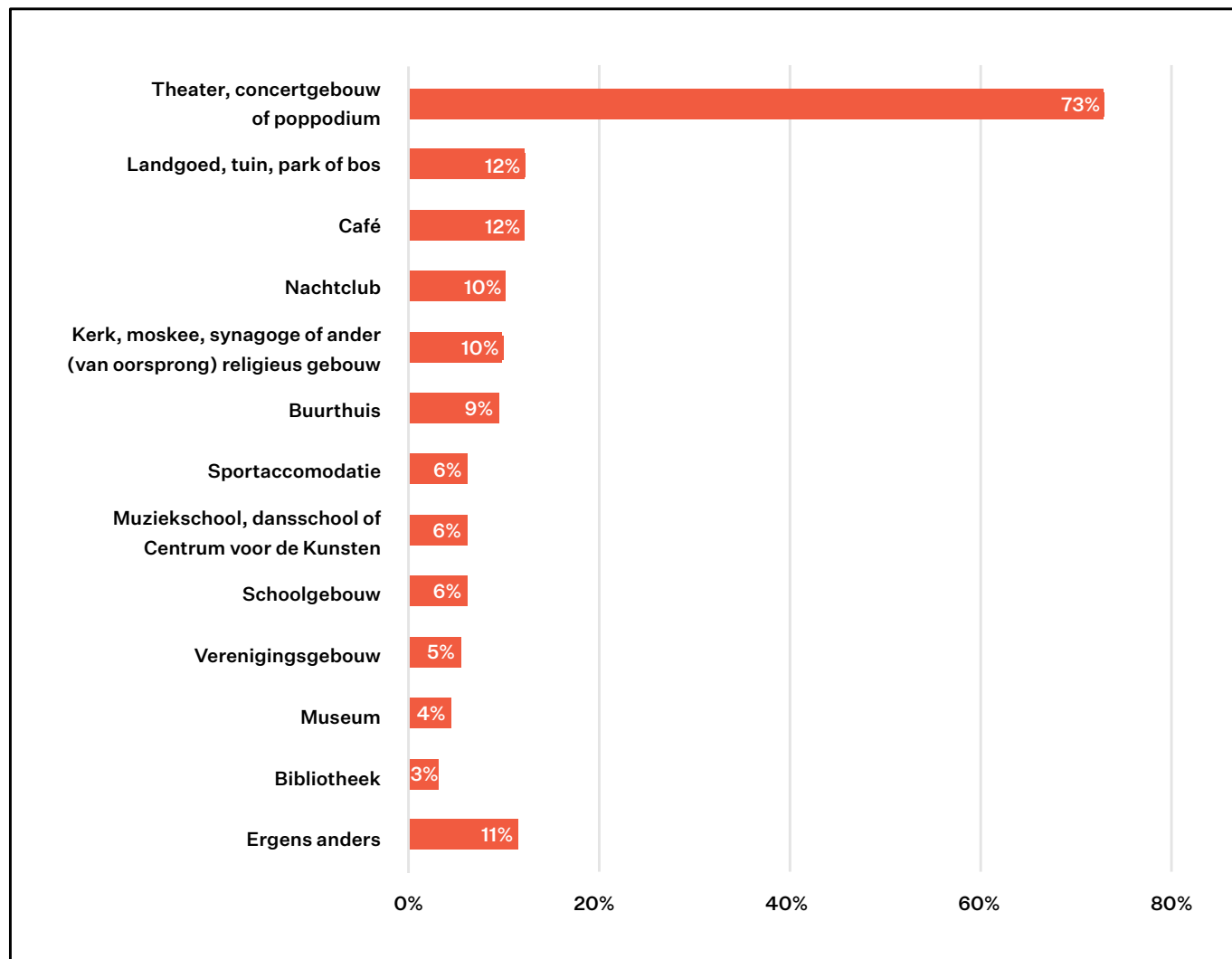
poppodium’: 73 procent van de bezoekers bezocht in 2024 een concert of voorstelling op zo’n locatie. Hierna waren café’s (12 procent van de bezoekers) en landgoederen, tuinen, parken of bossen (12 procent) de meest populaire locaties.

In 2024 hebben we voor het eerst gevraagd naar de locaties waar men podiumkunsten kan bezoeken, om zo ook breder inzicht te kunnen bieden in podiumkunstlocaties buiten gevestigde instellingen. De meest populaire locatie om podiumkunsten te bezoeken viel onder de categorie ‘theaters, concertgebouw of

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Bezoek podiumkunsten | bezoeklocaties 2024

basis: Nederlandse podiumkunstbezoekers

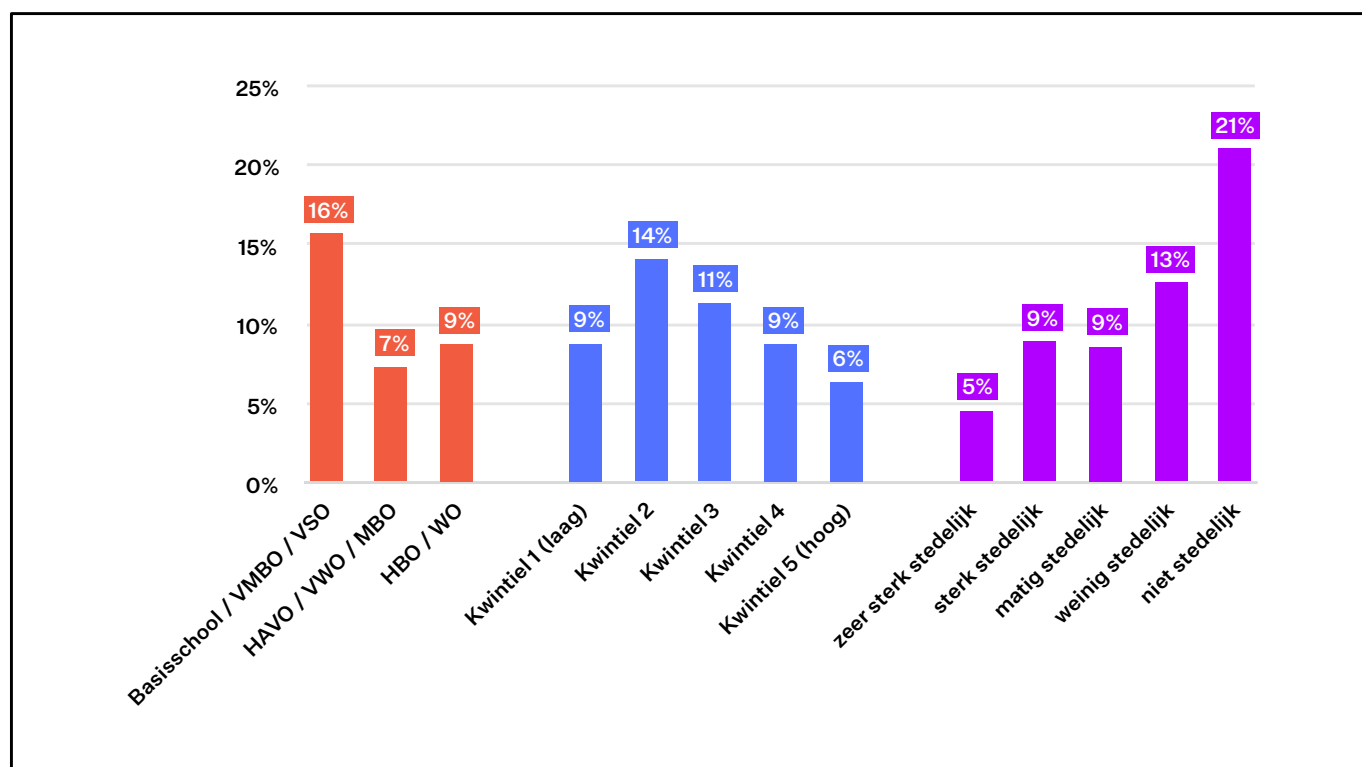
Figuur 8. Aandeel Nederlandse podiumkunstbezoekers per bezoeklocatie (2024).

Wat populaire locaties zijn om podiumkunsten te bezoeken verschilt ook naar achtergrondkenmerken. Meer informele locaties zoals buurthuizen en verenigingsgebouwen lijken wat populairdere bezoeklocaties onder mensen met een basis/vmbo/vso-opleidingsniveau, mensen die behoren tot het tweede of derde kwintiel huishoudinkomen en mensen die woonachtig zijn in minder stedelijke gebieden. Buurthuizen zijn ook populaire bezoeklocaties voor 65-plussers. Theaters, concertgebouwen en poppodia zijn de meest voorkomende bezoeklocatie voor hbo/wo-opgeleiden en worden zowel veelvuldig bezocht

door mensen die tot het eerste kwintiel behoren (72 procent) als tot het vijfde (80 procent). Mensen die tot het tweede of derde kwintiel behoren bezoeken deze locatievorm echter minder, en ook onder mensen die geboren zijn in een top-5 land is deze locatievorm minder populair.

Bezoek podiumkunsten | bezoek buurthuis 2024

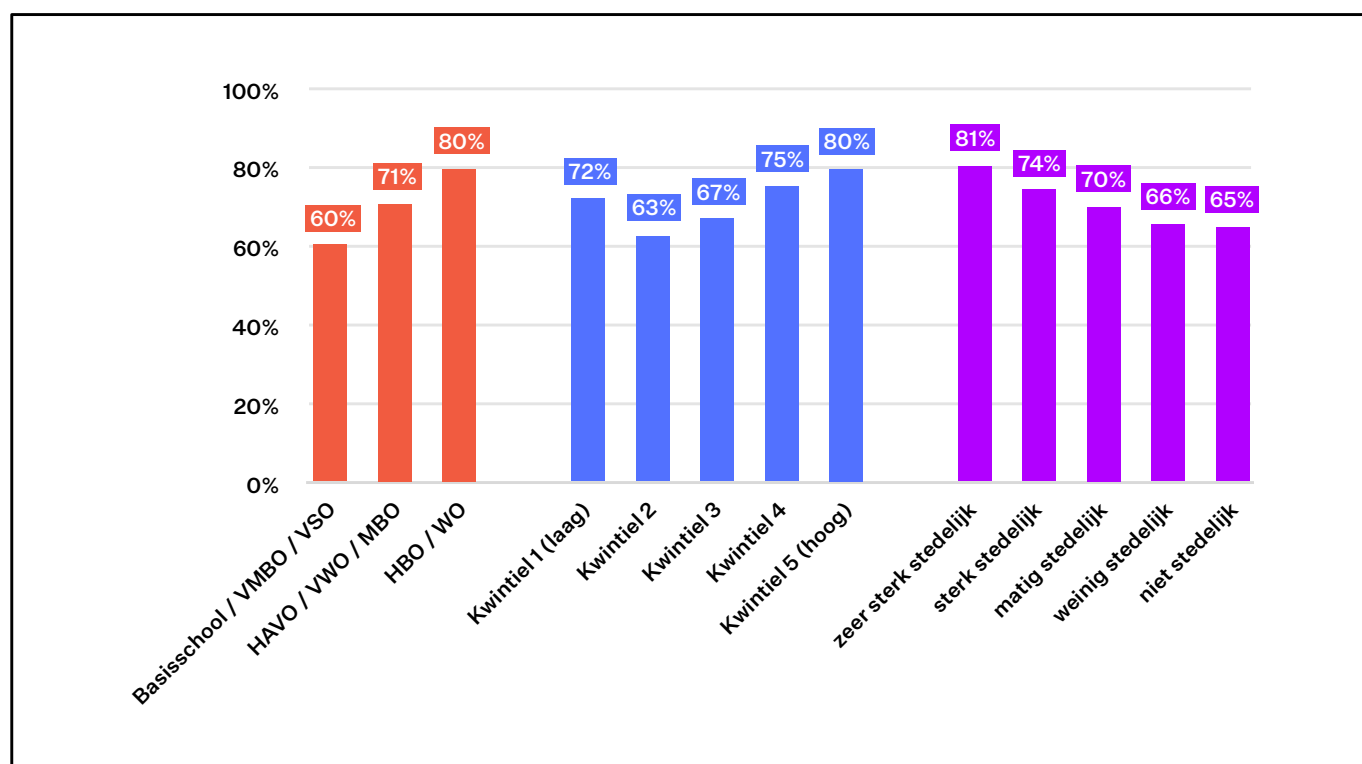
basis: Nederlandse bezoekers podiumkunst in buurthuis
naar opleidingstype, huishoudinkomen en stedelijkheid

Figuur 9. Aandeel Nederlandse podiumkunstbezoekers in een buurthuis naar opleidingstype, huishoudinkomen en stedelijkheid (2024).

Bezoek podiumkunsten | bezoek theater / concertgebouw / poppodium 2024

basis: Nederlandse bezoekers podiumkunst in theater, concertgebouw of poppodium naar opleidingstype, huishoudinkomen en stedelijkheid

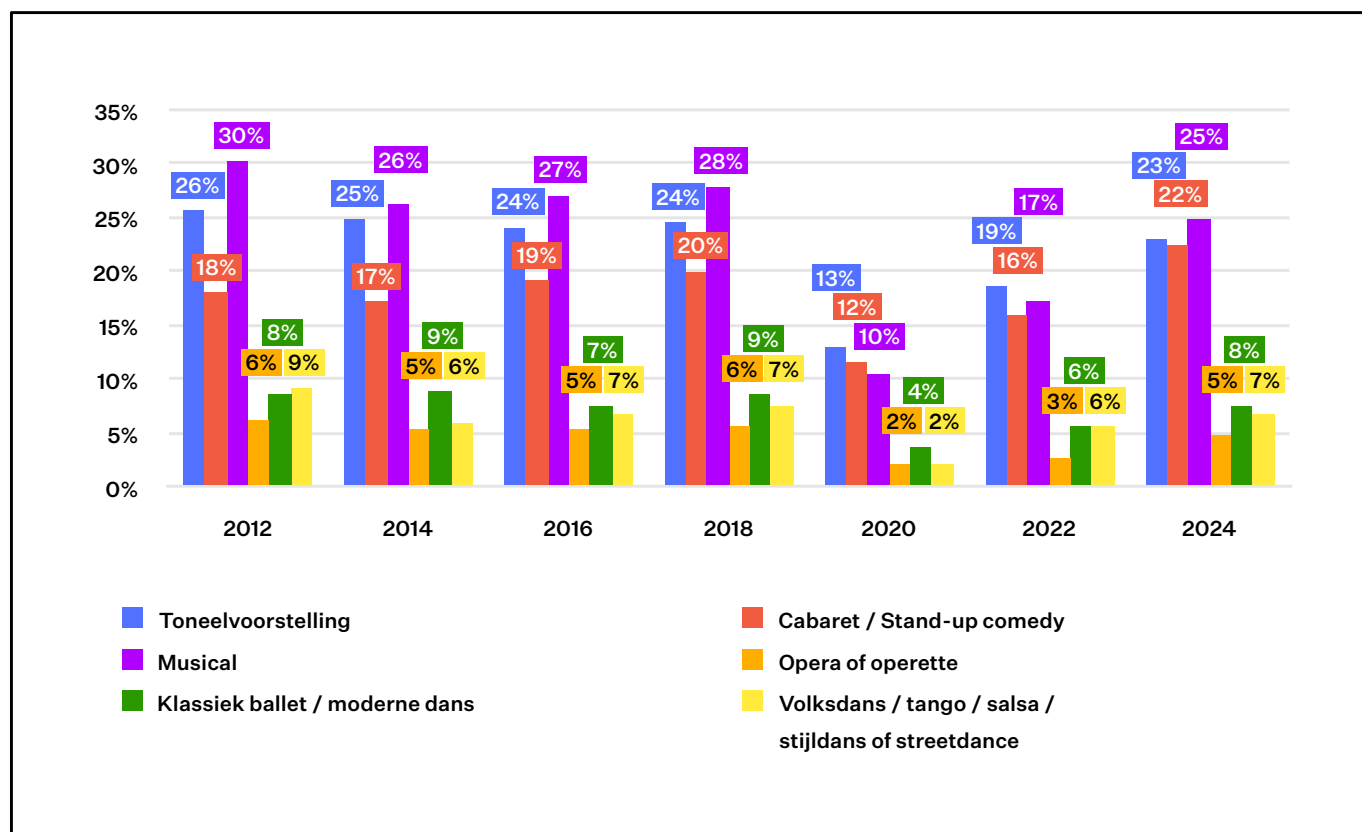

Figuur 10. Aandeel Nederlandse podiumkunstbezoekers in een theater, concertgebouw of poppodium naar opleidingsstype, huishoudinkomen en stedelijkheid (2024).

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Bezoek scenische podiumkunsten | ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 11. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder die tenminste één keer in de afgelopen 12 maanden een bezoek bracht (2012-2024).

Hierna omschrijven we de ontwikkelingen en bezoekerskenmerken voor scenische podiumkunsten en muziek afzonderlijk.

1.1.1 SCENISCHE PODIUMKUNSTEN

1.1.1.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Zoals eerder benoemd vallen onder de scenische podiumkunsten musicals, toneel, opera, cabaret en verschillende vormen van dans (bijv. modern, tango, klassiek). Hierbij kijken we vooral naar het bezoek van voorstellingen – het bezoek aan podiumkunsthfestivals beschrijven we onder het

kopje Festivals. Zoals te zien in Figuur 11, schommelt het aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat een voorstelling van scenische podiumkunsten heeft bezocht tussen 2012 en 2024 rond de 50 procent. In 2024 zit het aandeel mensen dat een bezoek bracht aan een vorm van scenische podiumkunsten nagenoeg op het niveau van vóór corona. Van de Nederlanders die een bezoek brachten aan een vorm van podiumkunsten, deed het grootste aandeel (44 procent) dat drie keer of vaker in 2024. De gemiddelde bezoekfrequentie was in 2024 dan ook 3,3 voor de scenische podiumkunsten. Dit is vergelijkbaar met de frequentie van bezoek vóór de coronajaren.

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Kijken we naar verschillende vormen van podiumkunsten, dan is te zien dat de grootste aandelen bezoekers zich bevinden onder musicals, toneelvoorstellingen en cabaretvoorstellingen. Uit cijfers van het CBS bleek ook al dat het aantal georganiseerde voorstellingen het grootst is voor theater en cabaretvoorstellingen (CBS 2025). De bezoekfrequentie voor deze vormen van scenische podiumkunsten ligt ook het hoogst. Van de Nederlanders die een bezoek brachten aan iedere vorm, bezocht 25 procent in 2024 twee keer toneel en 27 procent twee keer cabaret.

SCENISCHE PODIUMKUNSTEN

			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			54	51	51	52	28	41	50
Sekse	Man	A	50	46	46	46	25	38	45
	Vrouw	B	58	57	55	59	30	43	55
Leeftijd	6-11 jaar	A	65	65	65	66	41	58	68
	12-19 jaar	B	62	55	56	58	30	39	43
	20-34 jaar	C	60	51	55	49	28	41	53
	35-49 jaar	D	53	48	48	53	30	42	52
	50-64 jaar	E	53	53	46	54	25	40	51
	65 jaar en ouder	F	39	48	48	46	23	34	43
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	37	42	37	36	16	26	34
	HAVO / VWO / MBO	B	50	44	46	47	21	38	45
	HBO / WO	C	69	63	62	67	38	49	63
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A		44	40	43	20	37	38
	2e kwintiel	B		42	43	42	19	31	39
	3e kwintiel	C		46	49	49	22	37	47
	4e kwintiel	D		57	54	55	32	41	56
	5e kwintiel (hoogste)	E		63	62	67	41	52	63
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	54	54	51	54	29	41	52
	Geboren in Europees land	B	59	45	55	63	30	43	47
	Ouder(s) uit Europees land	C	48	49	42	57	28	41	51
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	44	30	42	34	17	36	35
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	58	49	56	43	20	35	49
	Geboren in ander land	F	51	35	41	38	23	35	38
	Ouder(s) uit ander land	G	53	53	56	55	25	37	50
Beperking	Persoon met beperking	A	45	48	43	46	20	33	43
	Geen beperking	B	58	53	54	55	30	44	53
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	59	53	54	54	32	47	53
	sterk stedelijk	B	57	51	50	51	26	39	47
	matig stedelijk	C	55	50	49	53	26	36	52
	weinig stedelijk	D	48	52	51	53	29	38	51
	niet stedelijk	E	45	50	49	50	21	44	44

Tabel 3. Ontwikkeling aandeel scenische podiumkunstbezoekers per groep (2012-2024).

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

1.1.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Bezoek aan de scenische podiumkunsten lijkt over de jaren het meest afhankelijk te zijn van sekse, opleidingsniveau en huishoudinkomen. Hierna lichten we de resultaten per kenmerk toe.

Sekse

De aandelen bezoekers voor scenische podiumkunsten zijn over het algemeen groter voor vrouwen. Dit verschilt enigszins per vorm: vrouwen bezochten in 2024 bijvoorbeeld vaker musicals, toneelvoorstellingen en dansvoorstellingen. Voor de andere vormen van scenische podiumkunsten is het aandeel onder mannen en vrouwen ongeveer gelijk. Er zijn geen opvallende ontwikkelingen over de jaren.

Opleidingsniveau

De aandelen bezoekers voor scenische podiumkunsten zijn groter onder mensen die havo/vwo/mbo of hbo/wo zijn opgeleid. De verschillen tussen opleidingsniveaus zijn voor sommige vormen sterker dan voor anderen: zo is het verschil tussen aandelen bezoekers van basis/vmbo/vso-opleidingsniveau en hbo/wo voor musicals slechts 10 procent en is die het grootst voor cabaretvoorstellingen met een verschil van 23 procent tussen deze opleidingscategorieën. Tijdens de coronajaren daalde het bezoek aan scenische podiumkunsten het sterkst voor mensen die tot opleidingscategorieën behoren die toch al meer bezoeken (havo/vwo/mbo of hbo/wo). In 2024 zitten de bezoekersaandelen binnen alle opleidingscategorieën weer op het niveau van vóór corona.

Huishoudinkomen

De aandelen bezoekers voor scenische podiumkunsten zijn groter onder mensen met een hoger huishoudinkomen. Dit verband gaat op voor de meeste vormen van scenische podiumkunsten en blijft over de jaren gelijk. Een opvallend verschil doet zich voor met betrekking tot respondenten die zich in het

eerste kwintiel bevinden: voor opera en dansvoorstellingen geldt dat het aandeel bezoekers net iets hoger is in deze categorie. Zo bezocht 9 procent van de mensen uit het eerste kwintiel een vorm van volksdans/tango/salsa/stijldans/streetdance, tegen 6 à 7 procent van de mensen die tot hogere kwintielen behoren.

Leeftijd

Ondanks dat het aandeel bezoekers over het geheel lijkt toe te nemen met de leeftijd, is het aandeel bezoekers onder de leeftijdscategorie 6-11 jaar het hoogst. De bezoekersaandelen voor de jongste leeftijdscategorie zijn met name hoog voor musicalvoorstellingen (45 procent van de 6-11-jarigen bracht een bezoek) en toneelvoorstellingen (48 procent van de 6-11-jarigen). Kijken we naar de ontwikkelingen over de jaren, dan zien we voor de meeste groepen geen grote veranderingen over de tijd. Wel valt op dat het bezoek aan scenische podiumkunsten voor 12-19-jarigen als enige leeftijdscategorie in 2024 nog niet is teruggekeerd naar het niveau van vóór de coronajaren. Waar in 2018 nog 58 procent een bezoek bracht aan scenische podiumkunsten, is dit in 2024 nog maar 43 procent.

Migratieachtergrond

Het aandeel bezoekers aan scenische podiumkunsten is over de jaren iets lager onder mensen die zijn geboren in een top-5 land of in een overig land. De verhoudingen tussen groepen met verschillende migratieachtergronden verandert nauwelijks over de jaren.

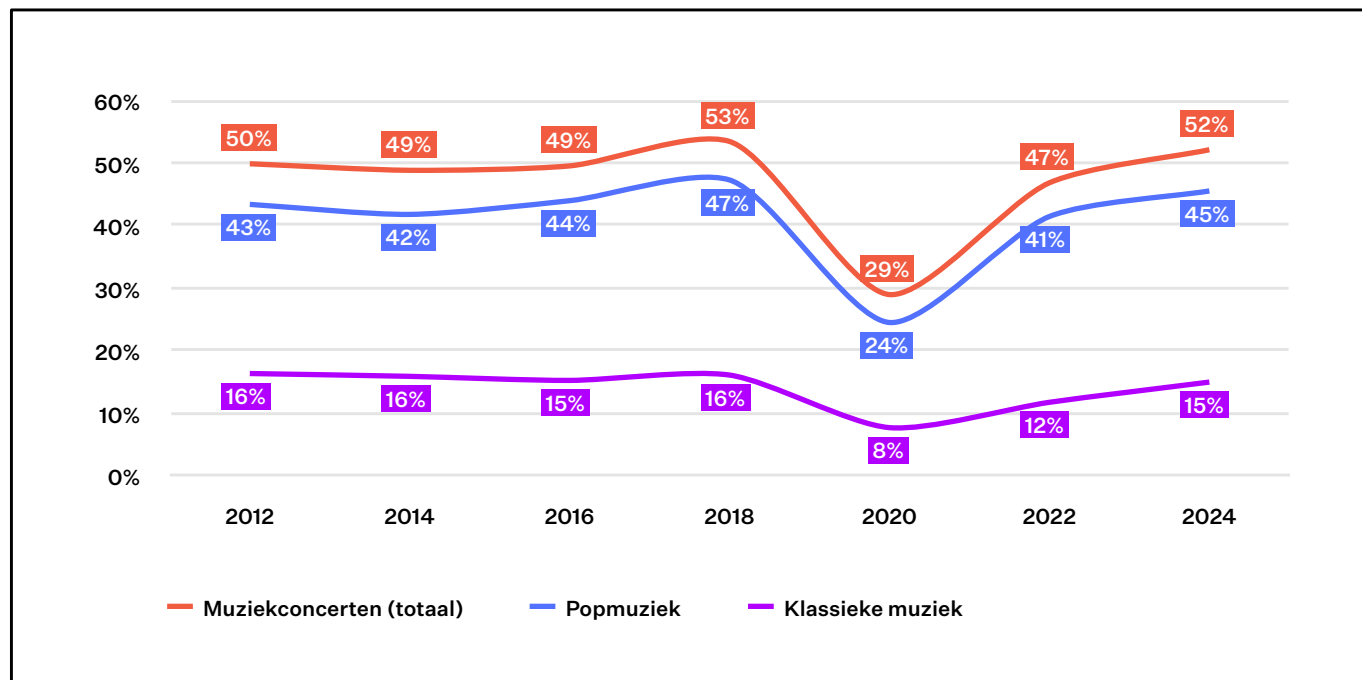
Stedelijkheid

Er zijn geen noemenswaardige verschillen tussen bezoekers uit meer of minder stedelijke gebieden. Verhoudingen zijn wel veranderd na de coronajaren. Zo is te zien dat de aandelen bezoekers voor de meeste categorieën weer terug is bewogen naar de aandelen van vóór de coronajaren. Dit geldt echter niet voor inwoners uit niet-stedelijke gebieden: waar in 2018 nog de helft van de inwoners uit deze categorie een

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Bezoek muziekconcerten | ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 12. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder die tenminste één keer in de afgelopen 12 maanden een bezoek bracht (2012-2024).

bezoek bracht aan scenische podiumkunsten, is dit in 2024 44 procent.

Beperking

Het aandeel bezoekers is in 2024 iets hoger onder mensen zonder een beperking (53 procent) dan met een beperking (43 procent). Deze verschillen blijven over de jaren ongeveer gelijk, ook tijdens de coronajaren. Er zijn geen sterke verschillen tussen verschillende beperkingen in de aandelen bezoekers.

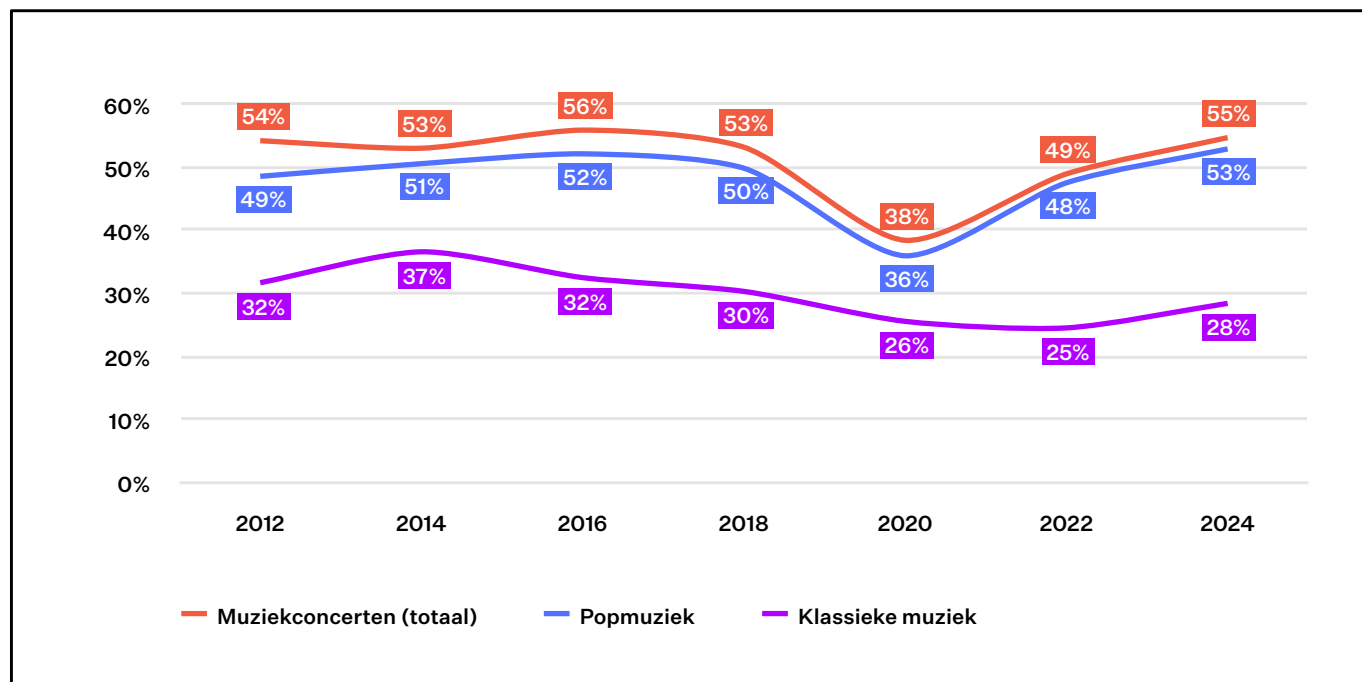
1.1.2 MUZIEKCONCERTEN

1.1.2.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Onder het bezoeken van muziek vallen zowel klassieke als populaire vormen van muziekconcerten- en voorstellingen. Het bezoek van festivals – wat met name voor muziek een belangrijke bezoeksform is – omschrijven we onder het kopje Festivals. Vanaf 2012 blijft het aandeel bezoekers aan muziekvoorstellingen en concerten – met uitzondering van de coronajaren – schommelen rond de 50 procent. In 2024 bezocht 15 procent van de Nederlanders van zes jaar en ouder een concert van klassieke muziek, 45,5 procent bezocht een concert van popmuziek. 55 procent van de muziekbezoekers bezocht in 2024 drie keer of vaker een muziekvoorstelling of concert. Dit gaat met name op voor popmuziekbezoek: 53 procent van de popmuziekbezoekers deed dit in 2024 drie keer of vaker, klassieke muziek werd

Bezoek muziekconcerten | aandeel regelmatige bezoekers (3x of vaker) 2012-2024

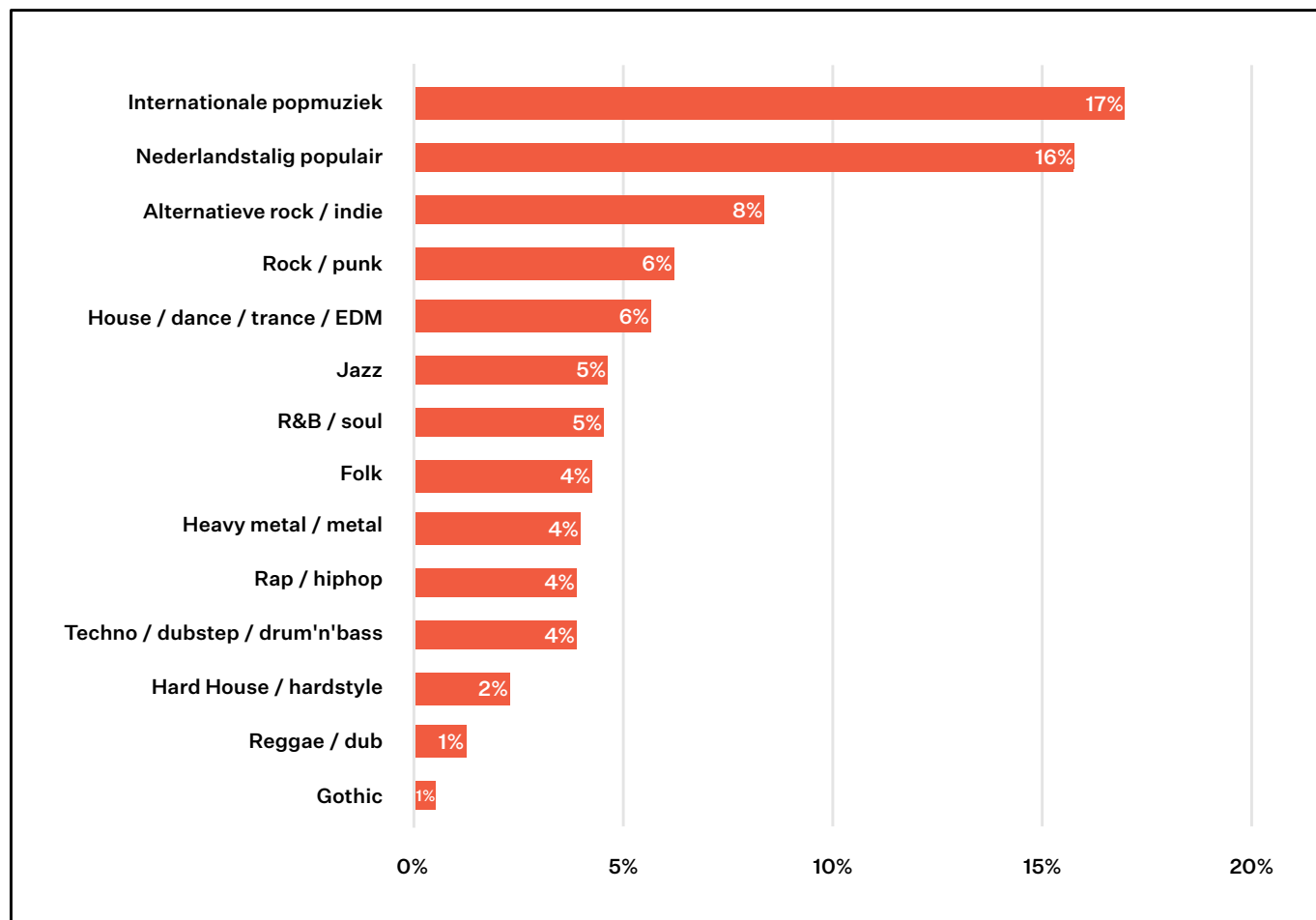
basis: Nederlandse bezoekers muziekconcerten

Figuur 13. Aandeel Nederlandse bezoekers van muziekconcerten dat 3 keer of vaker een muziekconcert bezocht (2012-2024).

Bezoek muziekconcerten | aandeel bezoek 2024 per popmuziekgenre

basis: Nederlandse bezoekers muziekconcerten

Figuur 14. Aandeel Nederlandse bezoekers van muziekconcerten dat tenminste één concert met dit genre bezocht (2024).

MUZIEKOPTREDENS

			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			50	49	49	53	29	47	52
Sekse	Man	A	51	48	49	52	31	47	50
	Vrouw	B	49	50	50	55	27	47	54
Leeftijd	6-11 jaar	A	29	26	26	32	15	28	30
	12-19 jaar	B	57	51	56	56	22	50	46
	20-34 jaar	C	65	62	66	68	39	66	67
	35-49 jaar	D	54	54	56	57	31	52	57
	50-64 jaar	E	49	51	45	56	30	43	54
	65 jaar en ouder	F	33	33	36	37	23	31	41
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	31	33	33	33	15	29	35
	HAVO / VWO / MBO	B	54	51	49	56	26	47	52
	HBO / WO	C	69	64	64	68	44	59	67
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A		47	49	49	23	39	43
	2e kwintiel	B		44	37	40	20	33	42
	3e kwintiel	C		43	47	50	22	45	48
	4e kwintiel	D		47	51	59	34	53	56
	5e kwintiel (hoogste)	E		60	60	64	41	58	66
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	50	49	50	55	31	49	54
	Geboren in Europees land	B	56	62	54	68	29	51	61
	Ouder(s) uit Europees land	C	42	43	50	55	32	45	46
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	41	39	38	32	17	29	36
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	42	52	46	46	20	43	39
	Geboren in ander land	F	45	33	46	41	23	35	39
	Ouder(s) uit ander land	G	60	54	52	57	25	41	59
Beperking	Persoon met beperking	A	41	41	44	47	24	37	44
	Geen beperking	B	54	52	52	56	31	51	56
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	56	57	57	57	36	54	56
	sterk stedelijk	B	49	50	50	54	27	43	52
	matig stedelijk	C	48	46	50	52	24	46	47
	weinig stedelijk	D	49	42	41	51	28	45	53
	niet stedelijk	E	45	46	46	50	23	43	48

Tabel 4. Ontwikkeling aandeel muziekconcertbezoekers per groep (2012-2024).

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

door meer dan de helft van de bezoekers één keer bezocht.

Sinds de VTO-editie van 2024 maken we onderscheid tussen verschillende genres van populaire muziek (voor meer informatie over deze indeling zie Bijlage 1 - Onderzoeksverantwoording). Het aandeel bezoekers is voor sommige genres opvallend hoger dan voor andere. Zo werd Nederlandstalig populaire muziek (15,7 procent) veelvuldig bezocht in 2024 en kon ook internationale popmuziek (16,9 procent) op een groot aandeel bezoekers rekenen. Uit de [Livemuziek Monitor](#) (2026) blijkt ook dat binnen pop de meeste optredens worden georganiseerd in Nederland. Na deze genres zijn alternatieve rock/indie (8,4 procent) en rock/punk (6,3 procent) het meest populair – de genres die op de tweede plek staan qua georganiseerde optredens in 2024 volgens de [Livemuziek Monitor](#) (2026). Gothic en reggae/dub werden door de minste Nederlanders bezocht in 2024.

1.1.2.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Bezoek aan muziekconcerten blijkt over de jaren het meest afhankelijk te zijn van leeftijd, opleidingsniveau en huishoudinkomen. Ook brengen mensen die zijn geboren in een top-5 land in mindere mate een bezoek aan muziekconcerten dan mensen met andere migratieachtergronden. We lichten de resultaten hierna per kenmerk toe.

Leeftijd

Het aandeel bezoekers aan muziekconcerten is het grootst onder de leeftijdscategorie van 20-34 jaar, gevolgd door de 35-49-jarigen en 50-64-jarigen. Dit geldt voor zowel popmuziek als klassieke muziek, al is het aandeel bezoekers van klassieke muziek onder de categorie 65+ hoger. Doordat deze vraag is gesteld in een split-run kunnen we nog geen uitspraken doen over hoe het aandeel bezoekers verdeeld is naar leeftijd over verschillende genres binnen de popmuziek.

Kijken we naar de ontwikkelingen over de jaren dan blijven de verhoudingen tussen verschillende leeftijdsgroepen ongeveer hetzelfde. Wel valt op dat de terugloop in aandelen bezoekers tijdens de coronajaren het grootst was onder 12-19-jarigen. Hoewel deze groep net als andere groepen leek terug te keren naar de concertzalen in 2022, is het aandeel bezoekers in 2024 gedaald naar 46 procent (56 procent in 2018).

Opleidingsniveau

Het aandeel bezoekers van muziekconcerten is hoger voor mensen die HAVO/VWO/MBO- en HBO/WO-opgeleid zijn, dan voor mensen die basis/vmbo/vso zijn opgeleid. Over het geheel zien we dat het aandeel bezoekers het grootst is onder hbo/wo-opgeleiden – deze verhoudingen blijven over de jaren gelijk. Net als bij scenische podiumkunsten was het dal tijdens de coronajaren groter voor bezoekersgroepen die al vaker een bezoek brachten. Er zijn echter ook verschillen waarneembaar tussen populaire muziekgenres. Genres als ‘Nederlandstalig populair’, ‘rap/hiphop’ en ‘heavy metal/metal’, ‘hard house/hardstyle’ blijken namelijk de grootste aandelen bezoekers te hebben onder de middencategorie van opleidingsniveaus.

Huishoudinkomen

Voor zowel klassieke muziek als populaire muziek geldt dat het aandeel bezoekers stijgt naarmate het inkomen toeneemt. Uit effectmetingen over de jaren blijkt dat het met name de lagere inkomenscategorie is die afwijkt van de hoogste inkomenscategorie: de verschillen in aandelen bezoekers tussen de lage en middencategorie zijn niet zo groot. De verhoudingen tussen verschillende inkomensgroepen in aandelen muziekbezoekers blijven over de jaren hetzelfde. Ook zijn er verschillen tussen populaire muziekgenres. Zo zijn folk, hardhouse/hardstyle en rap/hiphop met name populaire genres onder de laagste inkomenscategorie, heavy metal/metal onder de middencategorie, en zijn alternatieve rock/indie, house/dance/trance/EDM, Nederlandstalig populair, internationale pop, rock/punk, R&B/

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

soul, techno etc. en jazz met name populair onder de hoogste inkomenscategorie.

Migratieachtergrond

Over de jaren brengen mensen die zijn geboren in een top-5 land, kinderen van ouders die zijn geboren in een top-5 land en mensen die zijn geboren in een overig land minder een bezoek aan muziekvoorstellingen dan mensen van andere migratieachtergronden. Over alle jaren bevinden de grootste aandelen bezoekers zich onder mensen die zijn geboren in Europa (in 2024 61 procent).

Sekse

Over de jaren zijn deze effecten van sekse gering over het geheel van muziekvoorstellingen gezien. Het aandeel vrouwen dat in 2024 een bezoek bracht aan een muziekvoorstelling of -concert is iets hoger dan het aandeel mannen. Kijken we naar de verdeling per popmuziekgenre, dan is te zien dat het aandeel vrouwen dat een bezoek bracht aan Nederlandstalige popmuziek en internationale popmuziek steevast hoger is, terwijl voor bijna alle andere genres geldt dat het aandeel mannen hoger is.

Stedelijkheid

Muziekconcerten werden in 2024 het meest bezocht door mensen uit zeer sterk stedelijke gebieden met een aandeel van 56 procent bezoekers. Mensen uit niet-stedelijke gebieden bezochten het minst met een aandeel van 48 procent. Verhoudingen in aandelen bezoekers tussen mensen uit gebieden met een verschillende mate van stedelijkheid blijft over de jaren ongeveer hetzelfde. Hoewel dit verschil geldt voor zowel populaire muziek als klassieke muziek, lijkt dit verschil voor populaire muziek sterker. Waar in 2024 49 procent van de mensen uit zeer sterk stedelijke gebieden een bezoek brachten aan popmuziek, was dit voor niet-stedelijke gebieden 37 procent (een verschil van 12 procent). Voor klassieke muziek bezocht 20 procent uit zeer sterk stedelijke gebieden een concert van klassieke muziek, tegen 14 procent

uit niet-stedelijke gebieden (een verschil van 6 procent).

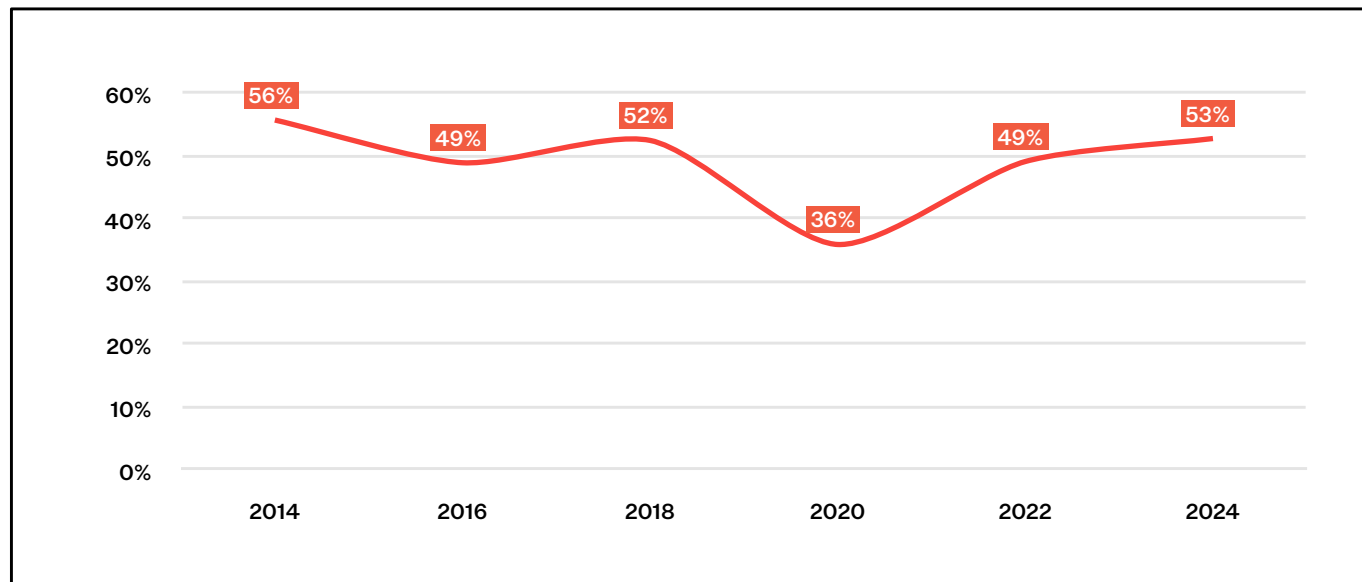
Beperking

56 procent van de Nederlanders zonder een beperking bracht in 2024 een bezoek aan een muziekvoorstelling tegen 44 procent van de mensen met een beperking. Deze verhoudingen veranderen nauwelijks over de jaren.

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Bezoek beeldende kunsten | ontwikkeling 2014-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 15. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste één bezoek bracht aan een locatie met beeldende kunst (2014-2024).

1.2 BEELDENDE KUNST

1.2.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

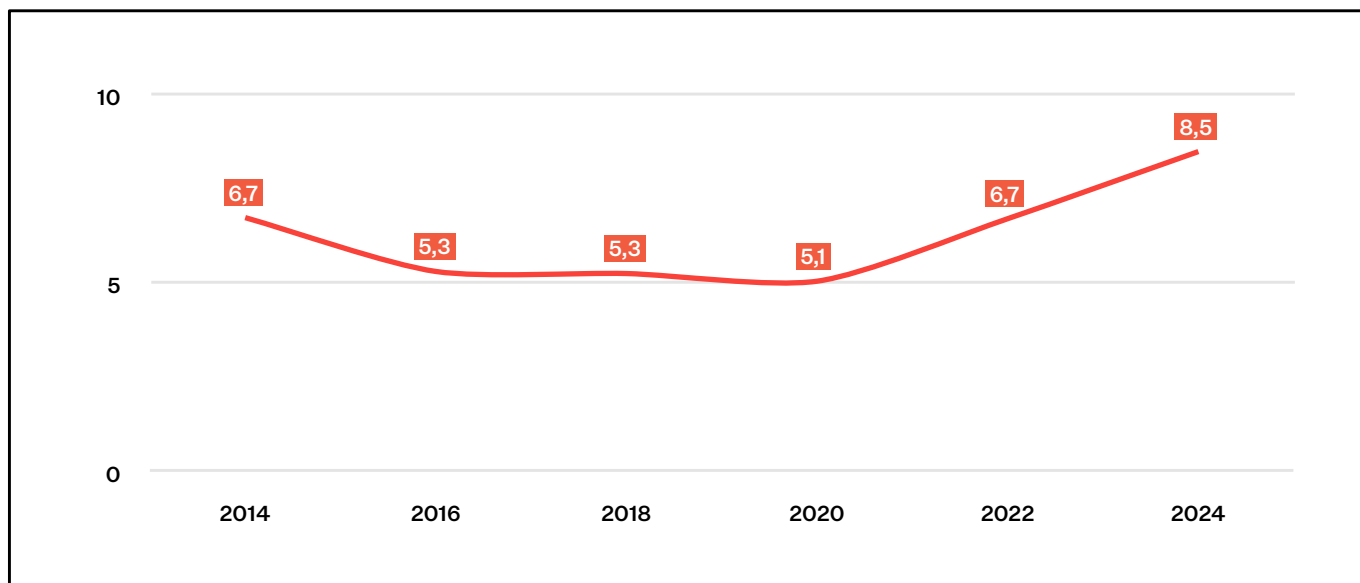
Als we kijken naar bezoeken binnen het domein beeldende kunst, dan gaat het over bezoeken van musea met kunst of vormgeving, tentoonstellingen met oude of moderne kunst, beeldende kunst in de openbare ruimte en – sinds 2024 gemeten in de VTO – beeldende kunst in ateliers, galleries of expositieruimten. Ruim de helft van de Nederlanders (53 procent) bezocht in 2024 ten minste één keer een van deze locaties met beeldende kunst. Dat is een lichte toename ten opzichte van 2022, toen bezocht 49 procent van de Nederlanders een dergelijke locatie. Tijdens de coronapandemie daalde het aandeel bezoekers van 52 procent in 2018 naar 36 procent in 2020. We kunnen nu dus concluderen, dat het aandeel beeldende kunstbezoekers weer op het peil van vóór de coronapandemie is.

Beeldende kunst in de openbare ruimte wordt door 37 procent van de Nederlanders bezocht en is daarmee relatief de populairste locatie voor het bekijken van beeldende kunst. Het gaat hierbij om een grote variatie aan kunstvormen die zich op allerlei locaties in onze leefomgeving bevinden, denk aan beeldhouwwerken, omgevingskunst, land-art installaties en wandkunst zoals muurschilderingen, mozaïeken, reliëfs en graffiti's (RCE 2026). Door deze brede verspreiding is het logisch dat veel mensen met dergelijke kunstwerken in aanraking komen. De helft van de 37 procent die deze kunstvorm bezoekt geeft aan dit drie keer of vaker te hebben gedaan in 2024.

Drie op de tien Nederlanders bezochten in 2024 een museum voor kunst en vormgeving (31 procent), vergelijkbaar met het resultaat in 2018. Ook het bezoeken van tentoonstellingen met moderne kunst komt uit op het niveau van 2018: 22 procent. Het aandeel Nederlanders dat tentoonstellingen voor oude kunst bezoekt (22 procent) is wat lager dan het niveau van vóór de coronapandemie (26 procent in 2018).

Bezoek beeldende kunst | gemiddelde bezoeksfrequentie 2014-2024

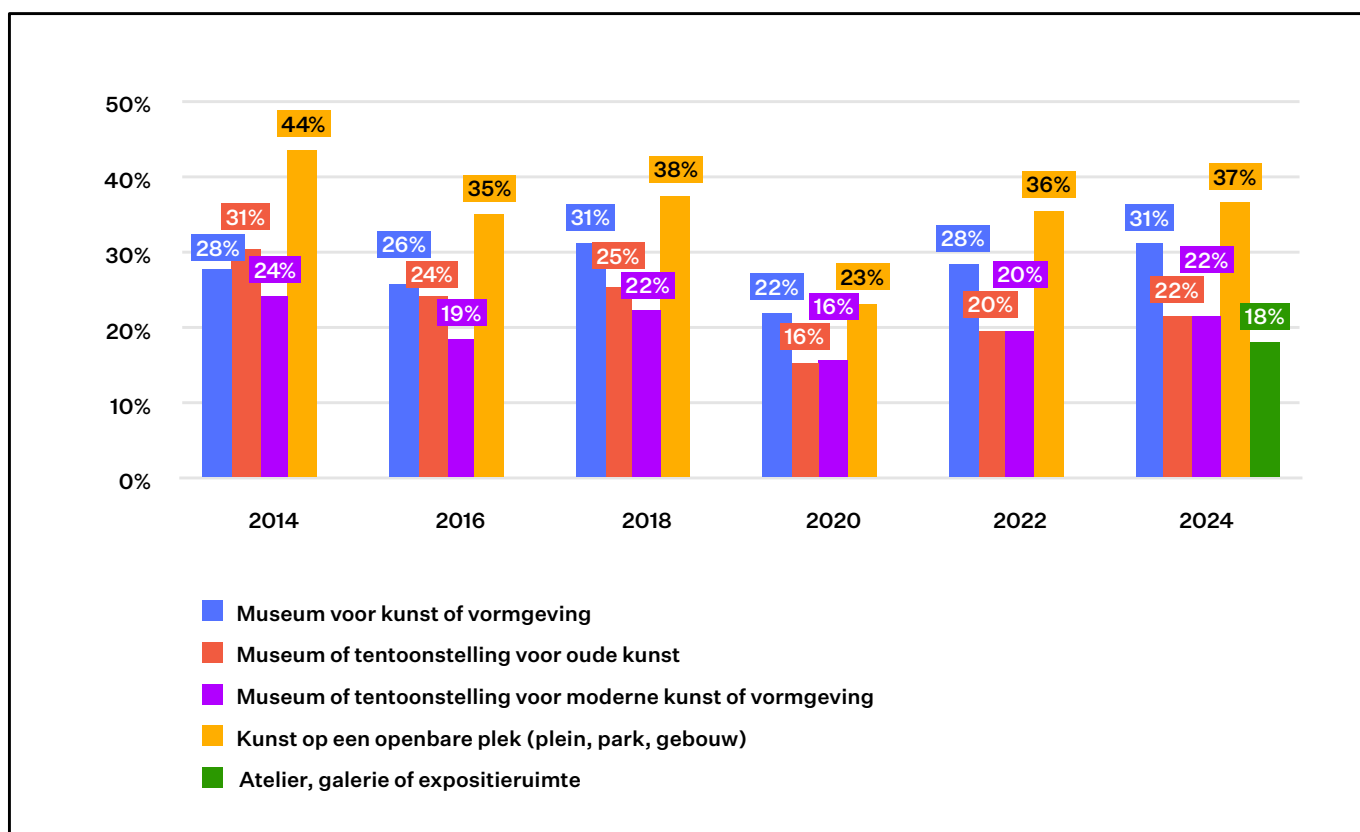
basis: Nederlandse beeldendekunstbezoekers

Figuur 16. Gemiddeld aantal bezoeken aan locaties met beeldende kunsten door Nederlandse beeldendekunstbezoekers (2014-2024). *Nota bene:* in 2024 werd voor het eerst het aantal bezoeken aan musea voor kunst en vormgeving en aan ateliers, galeries en expositieruimten gespecificeerd, waardoor het gemiddelde voor 2024 hoger ligt dan voorheen.

Bezoek beeldende kunst | ontwikkeling 2014-2024 per activiteit

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 17. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste één bezoek bracht in de afgelopen 12 maanden (2014-2024).

BEELDENDE KUNST

			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde				56	49	52	36	49	53
Sekse	Man	A		54	45	49	34	46	48
	Vrouw	B		57	53	56	37	52	57
Leeftijd	6-11 jaar	A		61	54	54	42	53	57
	12-19 jaar	B		59	52	54	38	52	60
	20-34 jaar	C		54	53	56	35	55	57
	35-49 jaar	D		52	47	50	35	45	52
	50-64 jaar	E		61	47	52	37	48	49
	65 jaar en ouder	F		50	45	50	34	46	50
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A		35	31	33	18	27	31
	HAVO / VWO / MBO	B		52	43	46	27	44	43
	HBO / WO	C		75	66	71	52	64	69
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A		50	53	51	31	44	49
	2e kwintiel	B		49	41	41	27	41	43
	3e kwintiel	C		48	41	48	30	45	50
	4e kwintiel	D		58	48	56	36	50	55
	5e kwintiel (hoogste)	E		69	59	63	51	61	63
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A		56	49	52	36	49	52
	Geboren in Europees land	B		66	56	61	39	56	67
	Ouder(s) uit Europees land	C		56	50	56	35	53	59
	Geboren in top-5 migratiegebied	D		43	47	37	24	42	40
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E		53	48	49	23	50	56
	Geboren in ander land	F		50	46	51	41	50	48
	Ouder(s) uit ander land	G		67	52	59	46	47	51
Beperking	Persoon met beperking	A		51	43	50	28	45	47
	Geen beperking	B		58	51	54	39	51	56
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A		63	58	62	50	60	61
	sterk stedelijk	B		57	50	52	34	48	53
	matig stedelijk	C		53	48	50	30	48	53
	weinig stedelijk	D		49	42	46	30	42	44
	niet stedelijk	E		53	37	48	28	37	44

Tabel 5. Ontwikkeling aandeel beeldendekunstbezoekers per groep (2014-2024).

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Het is goed om te benadrukken dat het aanbod van beeldende kunst naast musea op veel verschillende soorten locaties en door verschillende soorten instellingen wordt aangeboden, zoals presentatie-instellingen, galeries, ateliers en andere expositieruimten (lees daarover meer op de domeinpagina [Beeldende kunst](#)). Door de vraagstelling in de VTO is echter niet exact te achterhalen welke van deze locaties of instellingen Nederlanders bezoeken. Wel is in 2024 expliciet gevraagd naar het bezoeken van ateliers, galeries en expositieruimten: 18 procent van de Nederlanders bezoekt minstens één keer een dergelijke locatie.

Indien men beeldende kunst bezoekt gaat men in 2024 gemiddeld 8,5 keer per jaar naar een locatie met beeldende kunst. Dat is aanzienlijk hoger dan in eerdere jaren, maar dat is met name toe te schrijven aan een verandering in de vragenlijst, voor het eerst ook bekend is hoeveel bezoeken aan musea voor kunst en vormgeving werden gebracht en het aantal bezoeken aan ateliers, galeries of expositieruimten.

1.2.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Leeftijd

De kans dat Nederlanders van 34 jaar en jonger een vorm van beeldendekunstaanbod bezoeken is relatief groter dan bij Nederlanders in hogere leeftijdscategorieën. Daarbij moet worden gezegd dat de bezoekfrequentie onder Nederlanders van 20-34 jaar oud en van 50 jaar en ouder gemiddeld hoger ligt dan jongere leeftijdsgroepen en ook de diversiteit aan activiteiten groter is.

Opleiding

Onder Nederlanders met een hbo- of wo-diploma is het aandeel beeldendekunstbezoekers 69 procent, tegenover 43 procent onder havo/mbo-gediplomeerden en 31 procent onder mensen met een vmbo- of

vso-diploma of zonder afgeronde vervolgopleiding.

Huishoudinkomen

Nederlanders uit een gezin met een hoog huishoudinkomen (vijfde kwintiel) bezoeken in 63 procent van de gevallen beeldende kunst, terwijl dit onder lagere inkomensgroepen significant lager ligt. Met name in het tweede kwintiel is het bezoeken van beeldende kunst relatief laag: 43 procent.

Stedelijkheid

Onder inwoners van zeer sterk stedelijke gebieden (denk aan grote steden als Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Groningen) is het bezoeken van beeldende kunst significant hoger (61 procent) dan onder inwoners van minder stedelijke gebieden.

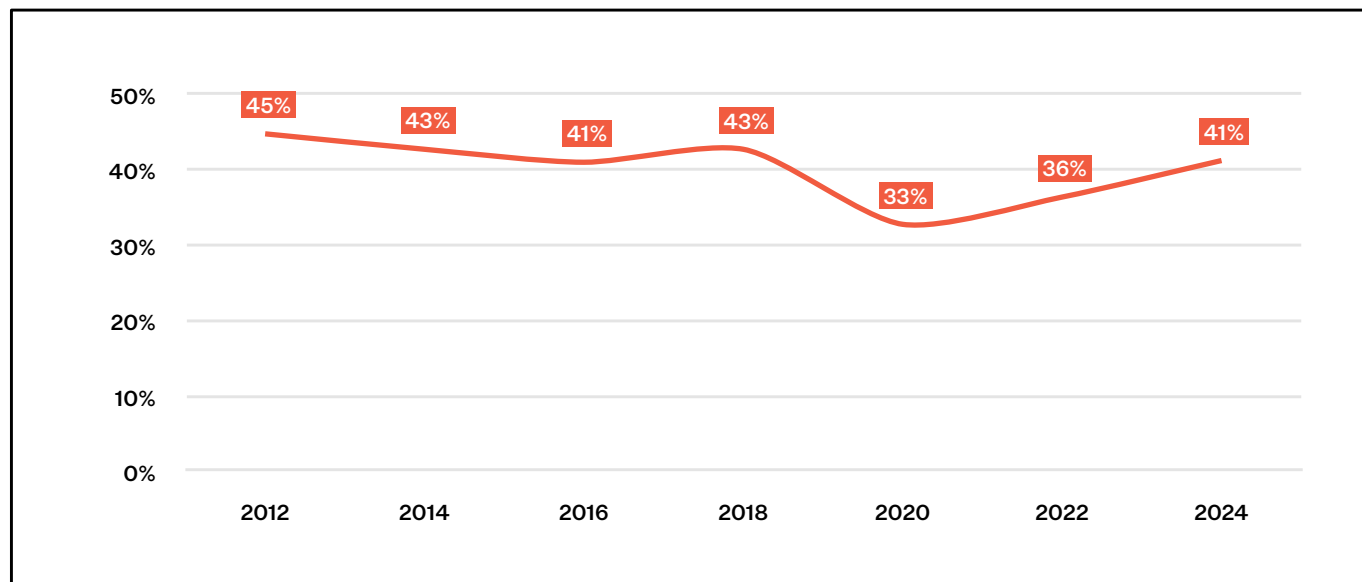
Beperking

Ook het hebben van een beperking verlaagt de kans op het bezoeken van beeldendekunstaanbod: het aandeel bezoekers onder Nederlanders met een beperking is 47 procent ten opzichte van 56 procent onder Nederlanders zonder beperking. Dit komt het sterkste tot uiting bij mensen met een lichamelijke of motorische beperking (44 procent) of mensen met een chronische aandoening (zoals hart- en vaatziekten, diabetes of reuma) (43 procent).

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Bezoek letteren | ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 18. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste één bezoek bracht aan een bibliotheek of literair evenement (2012-2024).

1.3 LETTEREN

1.3.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Kijken we naar bezoeken binnen het domein letteren, dan hebben we het in belangrijke mate over het bezoeken van bibliotheken. Nagenoeg twee op de vijf Nederlanders van 6 jaar en ouder (39 procent) bezoekt in 2024 ten minste één keer of vaker een bibliotheek. Dat is een aanzienlijke stijging ten opzichte van 2022 (34 procent) en coronajaar 2020 (32 procent) en ligt daarmee op een vergelijkbaar niveau als in 2018 (40 procent) en eerdere jaren. Het aandeel bibliotheekbezoekers die regelmatig bezoeken (6 bezoeken per jaar of meer) nam wel licht af: van 50 procent in 2018 naar 45 procent in 2024.

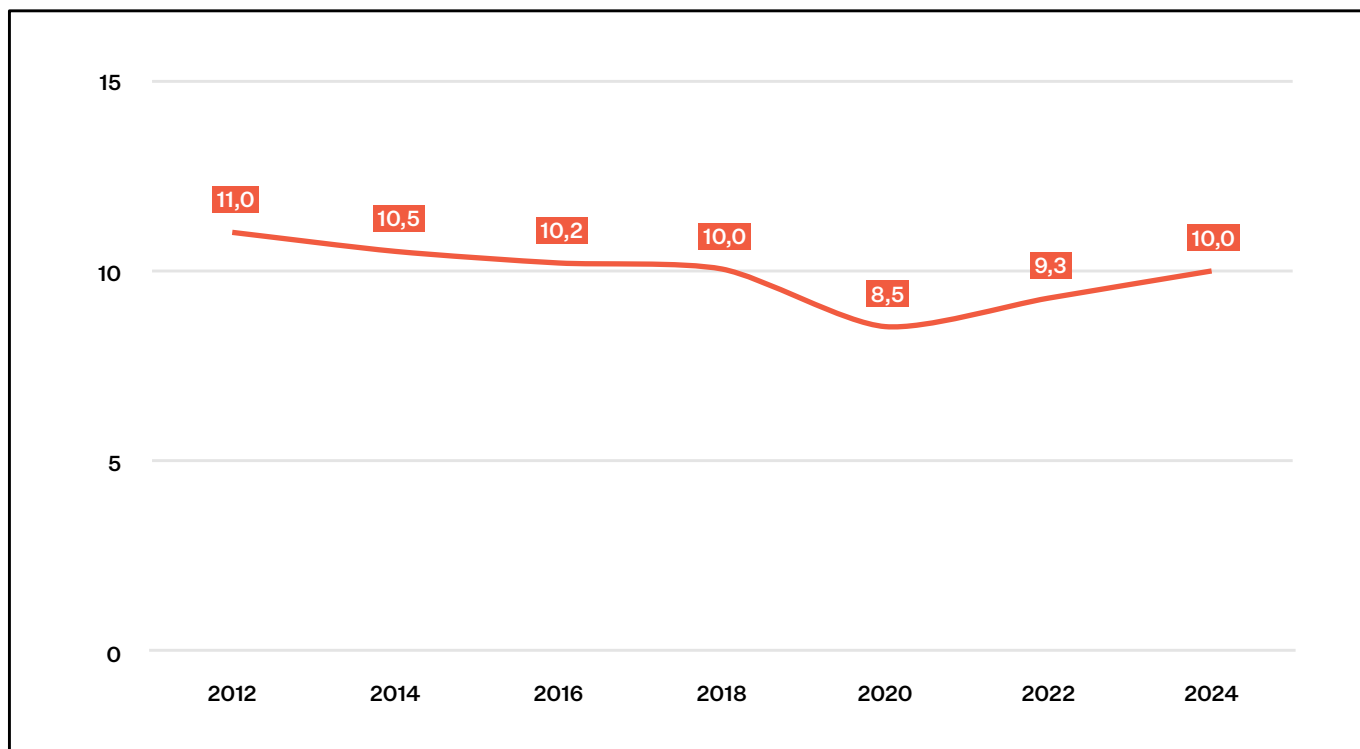
Ruim drie op de vijf bibliotheekbezoekers (62 procent) leende in 2024 ten minste één keer

boeken bij de bibliotheek. Dat is relatief lager dan in 2022 (68 procent) en eerdere jaren (boven 70 procent). De Koninklijke Bibliotheek neemt een vergelijkbare dalende trend waar in het aantal fysieke uitleningen bij openbare bibliotheken (KB, 2026a): een daling van 80,3 miljoen fysieke uitleningen in 2014 naar 54,3 miljoen in 2024. Daartegenover staat echter wel een toename van online uitleningen via de digitale bibliotheek (KB, 2026b): van 2,8 miljoen e-boeken in 2016 naar 5,8 miljoen e-boeken in 2024 (een ruime verdubbeling)⁷. Onder het hoofdstuk Consumptie (3.1 Lezen) gaan we dieper in op de gestage verschuiving van fysieke boeken naar e-boeken en luisterboeken.

7. Vooralsnog meten we in de VTO alleen uitleningen door bezoeker van fysieke bibliotheeklocaties.

Bezoek letteren | gemiddelde bezoekfrequentie 2012-2024

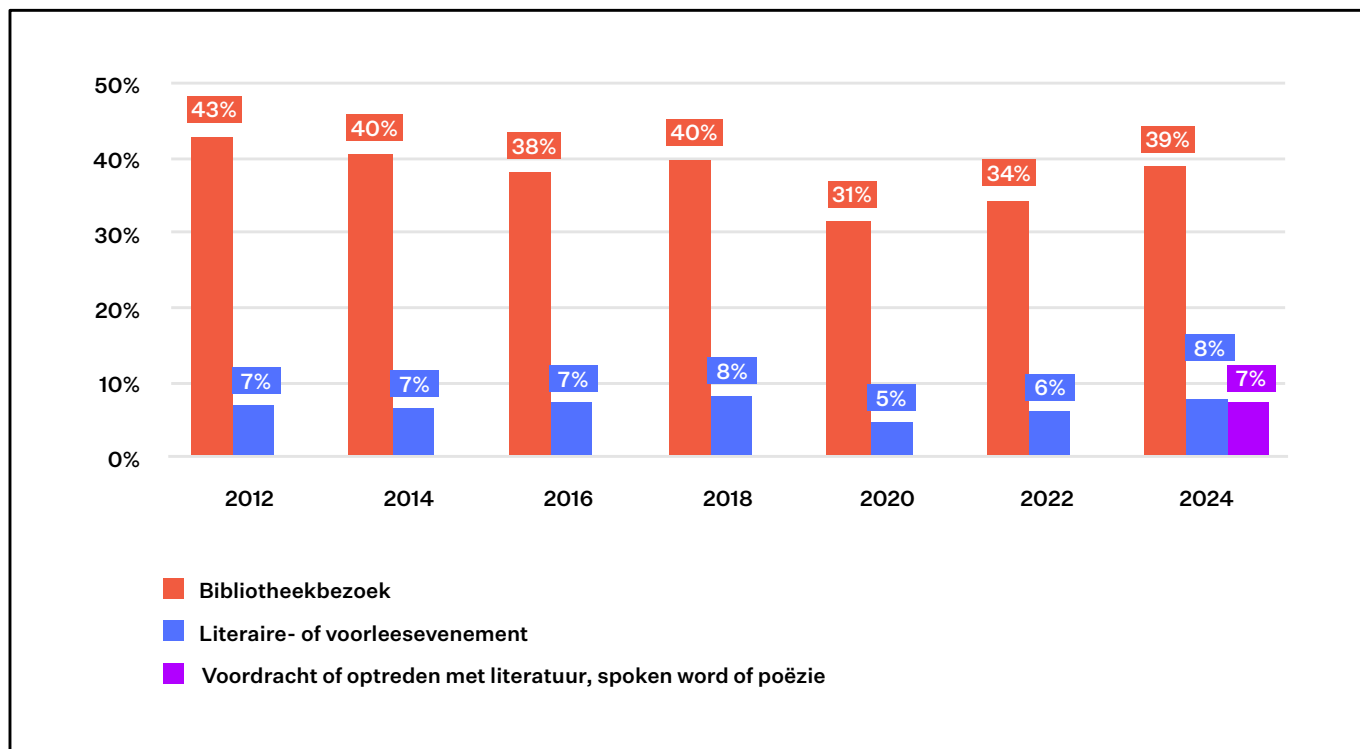
basis: Nederlandse letterenbezoekers

Figuur 19. Gemiddeld aantal bezoeken aan de bibliotheek of literaire evenementen door bezoekers van letteren (2012-2024).

Bezoek letteren | ontwikkeling 2012-2024 per activiteit

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

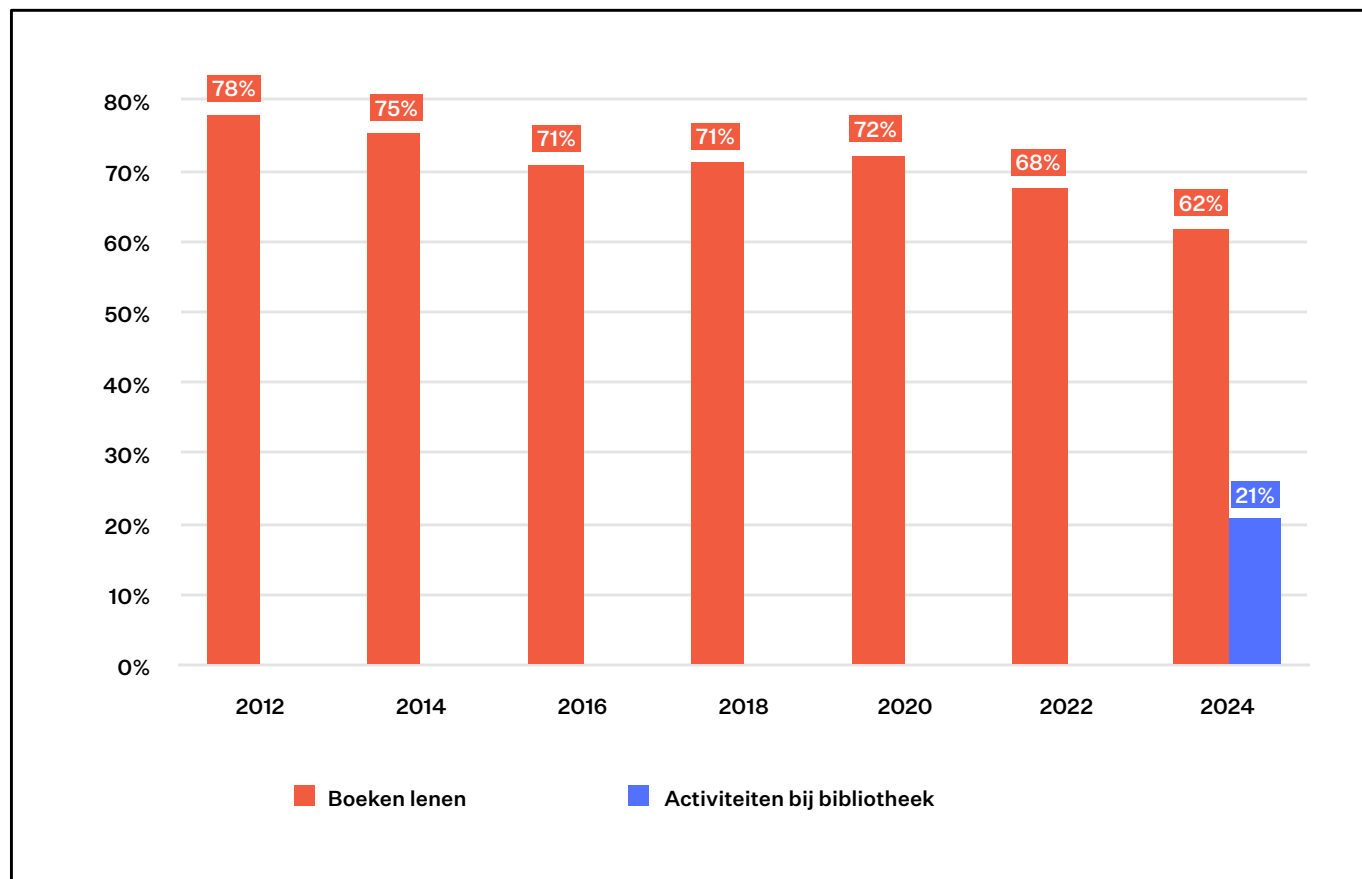

Figuur 20. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste één bezoek bracht in de afgelopen 12 maanden (2012-2024).

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Bezoek bibliotheken | ontwikkeling 2012-2024 per activiteit

basis: Nederlandse bibliotheekbezoekers

Figuur 21. Aandeel Nederlandse bibliotheekbezoekers dat deelneemt aan de volgende activiteit (2012-2024).

Naast het uitlenen van boeken vervullen bibliotheken een steeds bredere maatschappelijke rol (van Andel, 2025). Door middel van het organiseren van activiteiten dragen bibliotheken bij aan maatschappelijke opgaven als de geletterde samenleving, participatie in de informatiesamenleving en een leven lang ontwikkelen. De activiteiten staan dus in het teken van het aanleren van (basis)vaardigheden, maar ook het stimuleren van ontmoeting en debat of mensen in aanraking brengen met kunst en cultuur (van Andel, 2025). Het aantal georganiseerde activiteiten steeg in de afgelopen jaren sterk: van circa 79.000 activiteiten in 2015 naar ruim

397.000 in 2024 (KB, 2025). In de VTO 2024 zien we nu voor het eerst het bereik van dergelijke activiteiten onder de Nederlandse bevolking: 21 procent van de Nederlanders bezocht één keer of vaker een activiteit bij de bibliotheek. Het grootste deel daarvan (55 procent) bezocht twee of meer activiteiten in 12 maanden tijd.

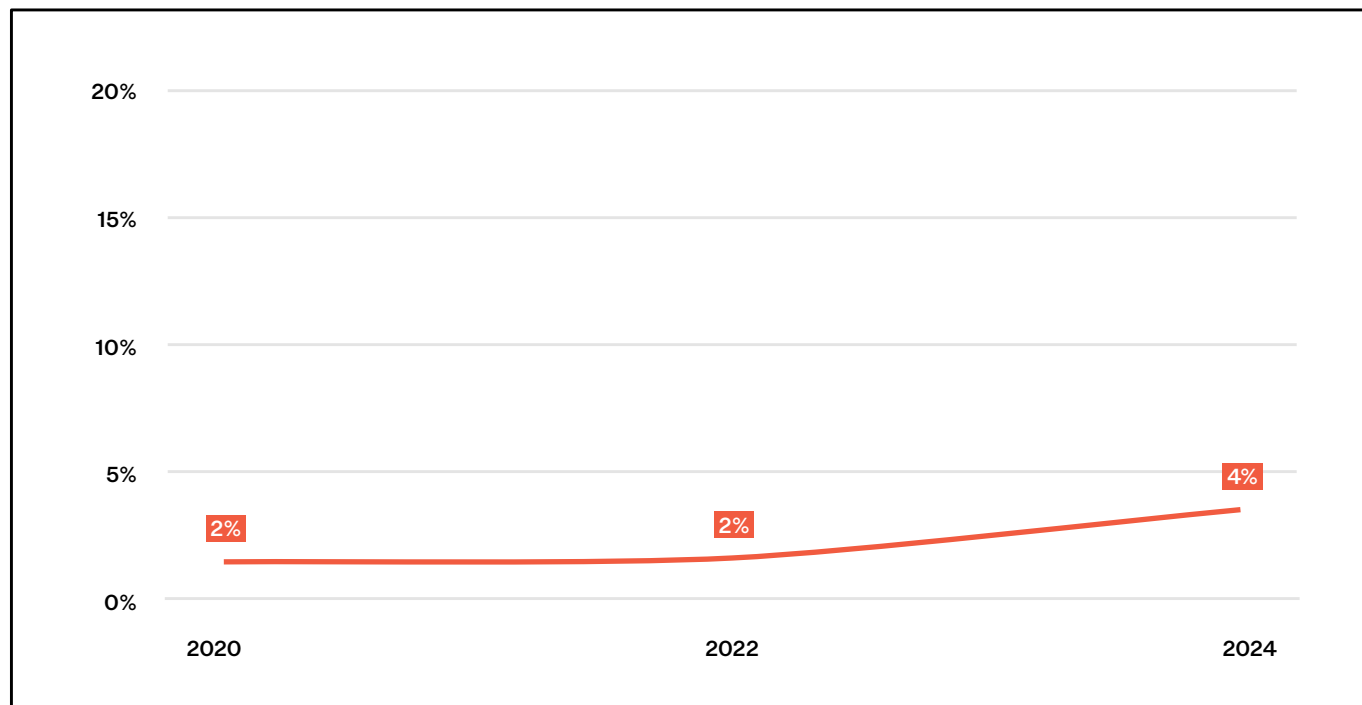
Naast de maatschappelijke activiteiten georganiseerd door bibliotheken kijken we ook naar het bezoeken van andere voordrachten van literatuur, spoken word en poëzie: in 2024 bezocht 8 procent van de Nederlanders van 6 jaar en ouder een dergelijk literair evenement.⁸

8. In 2024 legden we aan de helft van de respondenten in de VTO een nieuwe formulering voor: "Voordracht of optreden met literatuur, spoken word of poëzie" als alternatief voor "Literair- of voorleesevenement". In de resultaten zien we op hoofdlijnen geen verschil tussen deze categorieën, vandaar dat we hier het gecombineerde resultaat tonen.

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Bezoek letteren | aandeel deelnemers (online) leesclub 2020-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 22. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat deelneemt aan een (online) leesclub (2020-2024).

Dat is een lichte stijging ten opzichte van 2022 (6 procent) en coronajaar 2020 (5 procent) en daarmee ligt het bezoeken van literaire evenementen weer op een vergelijkbaar peil met 2018 en eerdere jaren (7 à 8 procent).

Een klein deel van de Nederlanders (4 procent) nam in 2024 deel aan een (online) leesclub.

LETTEREN

			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			45	43	41	43	33	36	41
Sekse	Man	A	39	37	35	36	29	33	35
	Vrouw	B	51	49	47	49	36	40	47
Leeftijd	6-11 jaar	A	86	83	88	88	77	80	84
	12-19 jaar	B	72	62	63	63	53	60	63
	20-34 jaar	C	37	37	37	39	25	34	37
	35-49 jaar	D	44	45	41	46	40	40	45
	50-64 jaar	E	35	30	28	30	22	22	25
	65 jaar en ouder	F	32	35	31	32	21	25	36
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	26	24	23	24	12	19	24
	HAVO / VWO / MBO	B	35	34	30	32	23	24	28
	HBO / WO	C	52	50	45	48	38	39	47
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A		45	49	46	34	42	45
	2e kwintiel	B		37	36	37	27	33	38
	3e kwintiel	C		40	41	46	34	37	37
	4e kwintiel	D		44	42	44	33	34	44
	5e kwintiel (hoogste)	E		46	38	41	35	36	41
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	44	42	38	41	32	34	39
	Geboren in Europees land	B	45	38	43	41	35	37	43
	Ouder(s) uit Europees land	C	43	40	43	46	28	36	44
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	37	34	49	42	18	28	40
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	61	60	64	58	36	54	49
	Geboren in ander land	F	45	38	47	44	42	49	50
	Ouder(s) uit ander land	G	51	63	54	52	44	43	51
Beperking	Persoon met beperking	A	36	34	32	37	23	27	36
	Geen beperking	B	49	46	45	45	36	41	44
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	45	46	48	49	34	41	46
	sterk stedelijk	B	48	44	42	45	33	36	44
	matig stedelijk	C	47	42	37	39	35	36	41
	weinig stedelijk	D	41	39	36	37	31	34	34
	niet stedelijk	E	39	39	37	39	27	29	34

Tabel 6. Ontwikkeling aandeel letterenbezoekers per groep (2012-2024).

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

1.3.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Sekse

Bij het bezoek binnen letteren zien we een groter aandeel onder vrouwen (47 procent) dan onder mannen (35 procent). Dat verschil is zowel zichtbaar in het bezoeken van bibliotheken als andere literaire evenementen of activiteiten. Opvallend is wel dat mannen die een literair- of voorleesevenement bezoeken relatief vaker gaan (32 procent drie keer of vaker per jaar, tegenover 18 procent van de vrouwelijke bezoekers).

Leeftijd

Bij het bezoeken van bibliotheken of literaire evenementen zien we grote verschillen tussen leeftijdsgroepen. Met name jongere doelgroepen bezoeken relatief vaak een bibliotheek: 84 procent onder kinderen van 6 tot 11 jaar oud en 61 procent onder tieners tussen 12 en 19 jaar. Dit is niet verwonderlijk, aangezien lidmaatschap van bibliotheken tot 18 jaar gratis is en bibliotheken veel programma's inrichten rondom leesbevordering onder de Nederlandse jeugd. Negen op de tien kinderen (89 procent) van 6 tot 11 jaar die de bibliotheek bezoeken lenen boeken, waarvan de helft 10 keer per jaar of vaker. Cijfers van de KB laten zien dat drie op de vijf uitgeleende boeken bij openbare bibliotheken jeugdboeken waren (KB, 2026a).

Ook onder 35- tot 49-jarigen, de leeftijdsgroep van veel ouders van kinderen tussen 6 en 19 jaar, ligt het aandeel bibliotheekbezoekers (43 procent) boven het landelijk gemiddelde (39 procent). In hogere leeftijdsgroepen is bibliotheekbezoek echter minder populair dan gemiddeld: onder Nederlanders in de leeftijd van 50 tot 64 jaar bezoekt 22 procent de bibliotheek en dit geldt voor een derde van de 65-plussers (33 procent).

Ook het bezoeken van literaire of voorleesevenementen is bovengemiddeld

populair onder de jongste groep respondenten: 21 procent van de 6- tot 11-jarigen bezocht een dergelijk evenement, ten opzichte van 8 procent gemiddeld. Andere leeftijdsgroepen scoorden rondom het gemiddelde.

Opleiding

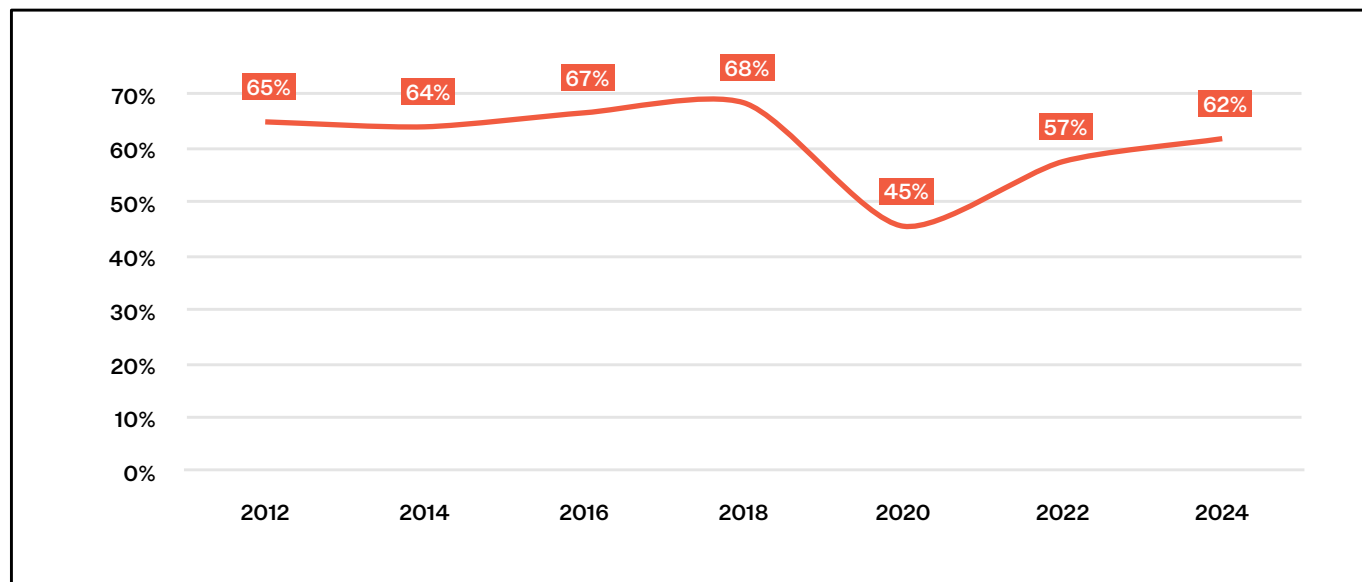
Naast leeftijd zijn er ook duidelijke verschillen zichtbaar als we onderscheid maken in het type opleiding van Nederlanders: ruim twee op de vijf Nederlanders met een hbo/wo-diploma bezoekt in 2024 een bibliotheek (42 procent), tegenover een kwart van de Nederlanders met een mbo/havo/vwo-diploma (26 procent) en één op de vijf Nederlanders met een vmbo/vso-diploma (22 procent).

Ook het bezoeken van voordrachten of optredens met literatuur, spoken word of poëzie is relatief populairder onder mensen met een hbo/wo-opleiding (12 procent) in vergelijking met Nederlanders met een mbo/havo/vwo-diploma (5 procent) of een vmbo/vso-diploma (4 procent).

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Filmbezoek | ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 23. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste één keer een film of documentaire bekeek in een filmhuis of bioscoop (2012-2024).

1.4 FILM

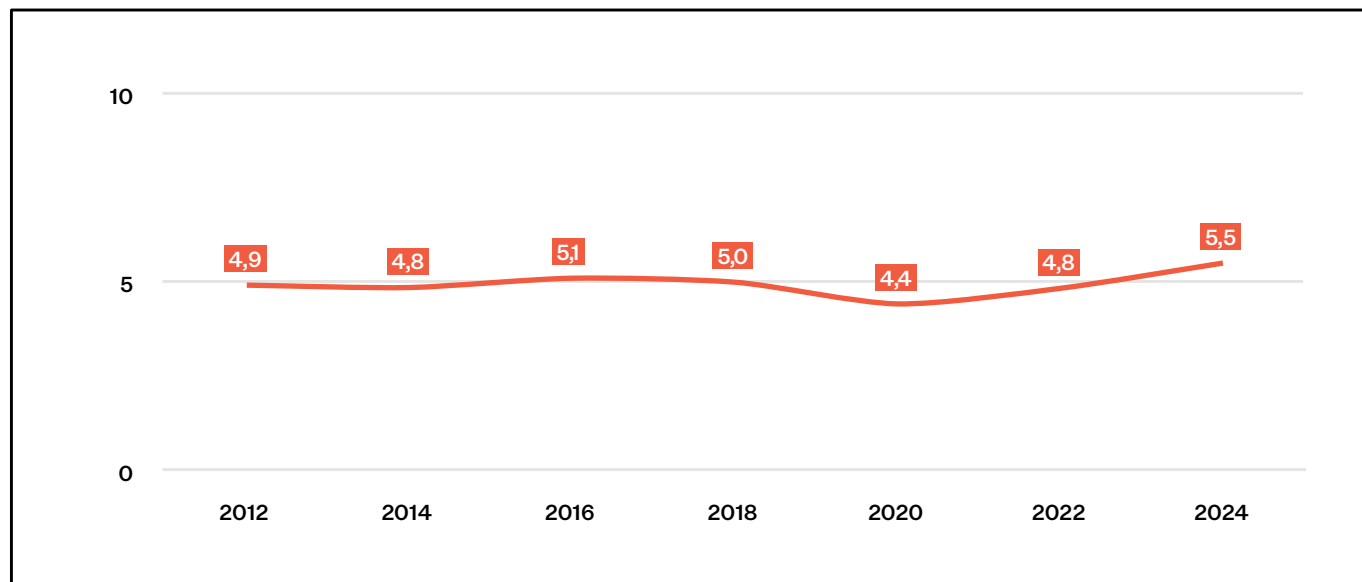
1.4.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

In 2024 bezocht 62 procent van de Nederlanders van 6 jaar en ouder ten minste één keer een bioscoop of filmhuis in de vrije tijd. Dit is nog niet op het niveau van 2018 – het laatste meetjaar vóór corona. Toen bezocht 68 procent van de Nederlanders nog een bioscoop of filmhuis. Het aandeel filmbezoekers is sinds 2012 enigszins afgenomen: toen bezocht 65 procent van de Nederlanders nog een film of documentaire. Er is sprake van een veranderd kijkpatroon – dat is mede door corona verder ingezet, maar is vooral te herleiden tot veranderend kijkgedrag en de invloed van streamingdiensten (Verwey 2025). Van de filmbezoekers bracht een derde in 2024 drie tot vijf keer een bezoek aan een film of documentaire. Ongeveer 43 procent van de bezoekers deed dat één of twee keer.

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Filmbezoek | gemiddelde bezoekfrequentie 2012-2024

basis: Nederlandse filmbezoekers

Figuur 24. Gemiddeld aantal bezoeken aan bioscopen of filmhuizen door Nederlandse filmbezoekers (2012-2024).

1.4.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Het bezoeken van film blijkt het meest afhankelijk te zijn van leeftijd, opleidingsniveau en huishoudinkomen. Ook de mate van stedelijkheid maakt een verschil en we zien dat mensen die zijn geboren in een top-5 land over het geheel minder vaak filmbezoeker zijn. We lichten de resultaten hierna per kenmerk toe.

Leeftijd

De aandelen bezoekers zijn het grootst onder jongeren. In 2024 bezocht 80 procent of meer van de jongeren in de leeftijdscategorieën 6-11 en 12-19 jaar ten minste één keer een bioscoop of filmhuis. Het aandeel bezoekers neemt af in de hogere leeftijdscategorieën. Deze verhoudingen veranderen nauwelijks over de jaren. Wel is te zien dat alleen onder 65-plussers het aandeel bezoekers in 2024 boven het niveau van vóór de coronajaren uitstijgt, terwijl onder andere leeftijdscategorieën het aandeel bezoekers nog onder het niveau van de coronajaren blijft.

Opleidingsniveau

Het aandeel bezoekers is over de jaren hoger onder havo/vwo/mbo- en hbo/wo-opgeleiden dan onder basis/vmbo/vso-opgeleiden. Hbo/wo-opgeleiden brengen het vaakst een bezoek aan een bioscoop of filmhuis. Tijdens de coronajaren was de dip in het aandeel bezoekers het sterkst voor havo/vwo/mbo-opgeleiden. Deze groep is ook in mindere mate teruggekeerd naar de bioscoop: waar in 2018 nog 68 procent een bezoek bracht aan een bioscoop of filmhuis, was dat in 2024 56 procent (12 procent minder).

Huishoudinkomen

Van de mensen die behoren tot het hoogste kwintiel, bezocht in 2024 bijna driekwart een bioscoop of filmhuis. Over het algemeen geldt dat naarmate het huishoudinkomen toeneemt, ook het aandeel bezoekers toeneemt. Hierop is echter een uitzondering: het aandeel bezoekers is namelijk stevast hoger onder mensen die tot het eerste kwintiel behoren dan onder mensen die tot het tweede kwintiel behoren. In 2024 bezocht 55 procent van de mensen die behoren tot het eerste kwintiel een bioscoop of filmhuis,

FILM

			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			65	64	67	68	45	57	62
Sekse	Man	A	65	62	65	66	43	57	60
	Vrouw	B	64	66	68	71	48	58	63
Leeftijd	6-11 jaar	A	85	86	88	90	69	81	80
	12-19 jaar	B	89	88	93	89	65	82	81
	20-34 jaar	C	86	78	84	84	54	73	76
	35-49 jaar	D	70	72	71	74	48	64	68
	50-64 jaar	E	50	51	53	62	40	46	52
	65 jaar en ouder	F	29	33	36	36	24	29	38
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	38	36	40	42	21	32	38
	HAVO / VWO / MBO	B	64	64	63	68	37	54	56
	HBO / WO	C	78	72	76	76	56	62	69
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A		61	65	66	37	53	55
	2e kwintiel	B		53	51	59	32	48	52
	3e kwintiel	C		61	64	67	46	56	60
	4e kwintiel	D		68	72	72	52	60	63
	5e kwintiel (hoogste)	E		72	76	74	55	66	74
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	63	65	65	68	47	57	61
	Geboren in Europees land	B	78	51	78	79	46	60	68
	Ouder(s) uit Europees land	C	63	61	75	70	46	63	57
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	58	44	62	56	26	41	51
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	87	76	84	84	41	79	76
	Geboren in ander land	F	60	54	60	58	42	52	57
	Ouder(s) uit ander land	G	81	76	73	77	53	61	68
Beperking	Persoon met beperking	A	50	51	53	55	31	46	48
	Geen beperking	B	72	69	73	73	50	63	69
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	75	72	73	75	52	64	69
	sterk stedelijk	B	66	64	70	71	43	57	64
	matig stedelijk	C	65	61	63	68	44	54	62
	weinig stedelijk	D	58	59	61	61	45	56	53
	niet stedelijk	E	58	61	59	59	39	48	48

Tabel 7. Ontwikkeling aandeel filmbezoekers per groep (2012-2024).

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

tegen 52 procent van de mensen in het tweede kwintiel. Het aandeel bezoekers is alleen voor mensen die behoren tot het vijfde kwintiel teruggekeerd naar het niveau van vóór corona.

Migratieachtergrond

In 2024 waren de aandelen bezoekers aan een bioscoop of filmhuis het grootst onder kinderen van ouders die zijn geboren in een top-5 land (76 procent), kinderen van ouders die in een overig land zijn geboren (68 procent) en mensen die zijn geboren in Europa (68 procent). 61 procent van de Nederlanders zonder migratieachtergrond bracht in 2024 een bezoek. De aandelen bezoekers waren het laagst onder mensen die zijn geboren in een top-5 land (51 procent). Over alle jaren is te zien dat de aandelen bezoekers onder deze groep kleiner zijn.

Stedelijkheid

De aandelen bezoekers zijn lager onder mensen uit weinig en niet-stedelijke gebieden. Waar 48 procent van de mensen uit niet-stedelijke gebieden in 2024 een bezoek brachten aan een bioscoop of filmhuis, deden 69 procent van de mensen uit de zeer sterk stedelijke gebieden dat. Tussen matig en sterker stedelijke gebieden zijn er weinig verschillen in aandelen bezoekers. Deze verhoudingen veranderen nauwelijks over de jaren.

Sekse

Het aandeel bezoekers is onder vrouwen over de jaren net iets hoger dan onder mannen. In 2024 bezocht 63 procent van de vrouwen een bioscoop of filmhuis, tegen 60 procent van de mannen. De verschillen in aandelen bezoekers onder mannen en vrouwen blijven over de jaren klein en ongeveer gelijk.

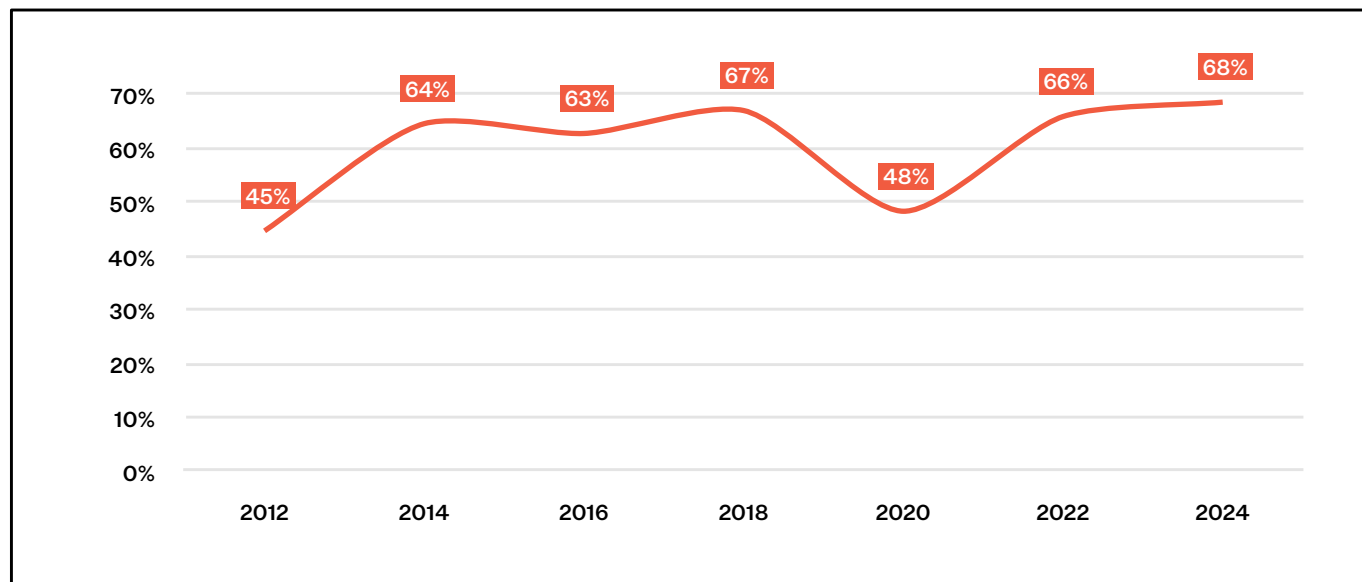
Beperking

Waar 69 procent van de mensen zonder een beperking in 2024 een bezoek brachten aan een bioscoop of filmhuis, was dit voor mensen met een beperking slechts 48 procent. Deze verhoudingen blijven over de jaren ongeveer hetzelfde.

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Bezoek erfgoed | ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 25. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste één bezoek bracht in de afgelopen 12 maanden (2012-2024).

1.5 ERFGOED

1.5.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Bij het bezoeken van erfgoed hebben we het over bezoeken van musea voor geschiedenis of archeologie, het bezoeken van historische steden, dorpen of gebouwen, locaties met archeologische vondsten en evenementen rondom tradities en de demonstratie van ambachten. Bijna zeven op de tien Nederlanders (69 procent) bezochten in 2024 een dergelijke locatie of evenement, een lichte stijging ten opzichte van 2022 (toen 66 procent). Het toevoegen van een categorie rondom het bezoeken van evenementen met demonstraties van tradities, ambachten en gebruiken vanaf 2020 lijkt geen groot effect te hebben op het totaal, oftewel deze groep bezoekt in de meeste gevallen ook andere locaties met erfgoed.

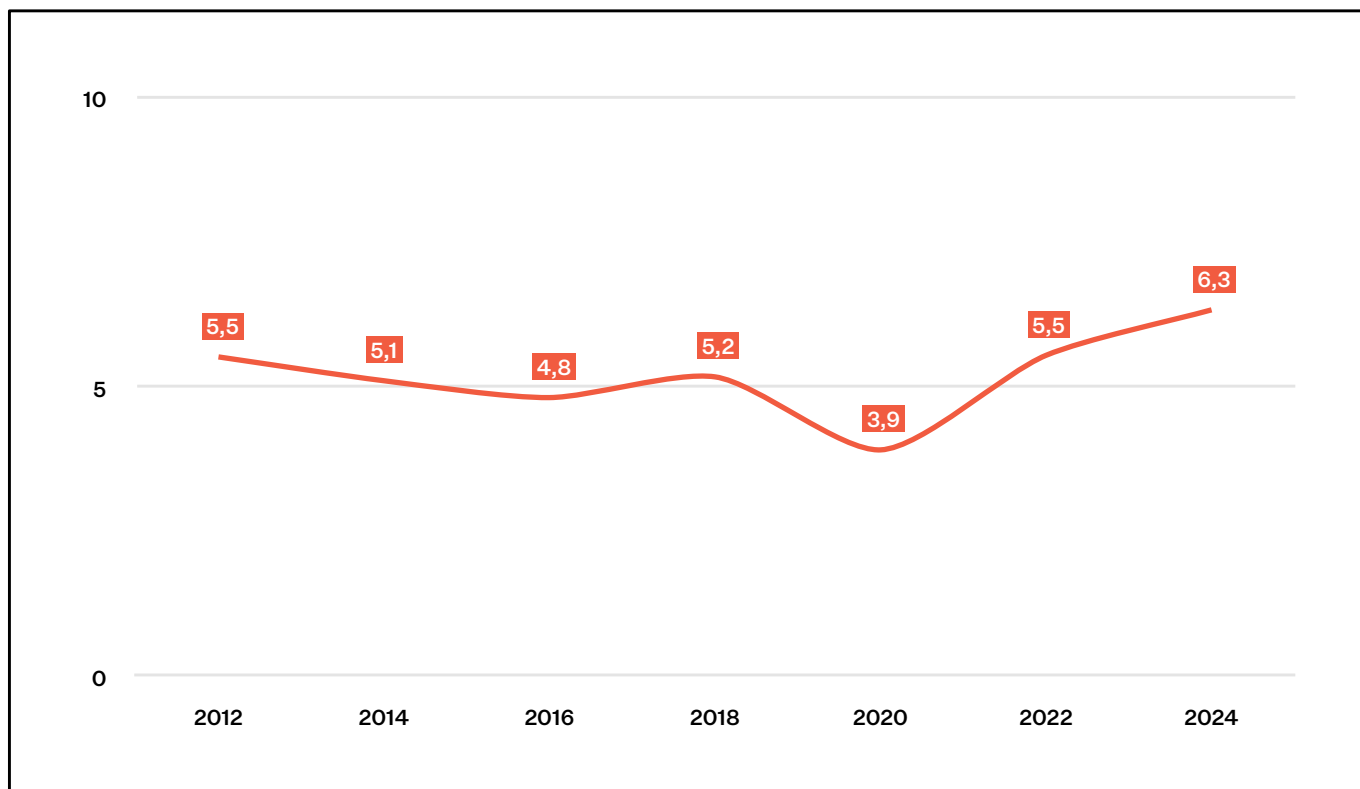
Erfgoedbezoekers brachten gemiddeld 6,3 bezoeken aan locaties of evenementen met erfgoed in 2024. In 2022 was dit nog 5,5 bezoeken gemiddeld, maar dit is grotendeels te verklaren door het toevoegen van de bezoekfrequentie voor het bezoek van musea voor geschiedenis en archeologie. Zonder deze categorie zou het gemiddelde voor 2024 vergelijkbaar zijn met de 5,5 bezoeken uit 2022.

Binnen alle vormen van erfgoedbezoek zien we hogere aandelen bezoekers onder de Nederlandse bevolking van 6 jaar en ouder dan in eerdere meetjaren van de VTO. De meest populaire vorm is het bezoeken van historische steden, dorpen en gebouwen (63 procent van de Nederlanders). Daarnaast bezoekt een derde van de Nederlanders musea voor geschiedenis of archeologie (32 procent).

In 2022 constateerden we een aanzienlijke toename in het aantal bezoeken aan 'locaties met archeologische vondsten' ten opzichte van eerdere jaren (20 procent ten opzichte van 12 procent in 2018), toen werd gevraagd naar het bezoeken van 'een archeologische opgraving'.

Bezoek erfgoed | gemiddelde bezoeksfrequentie 2012-2024

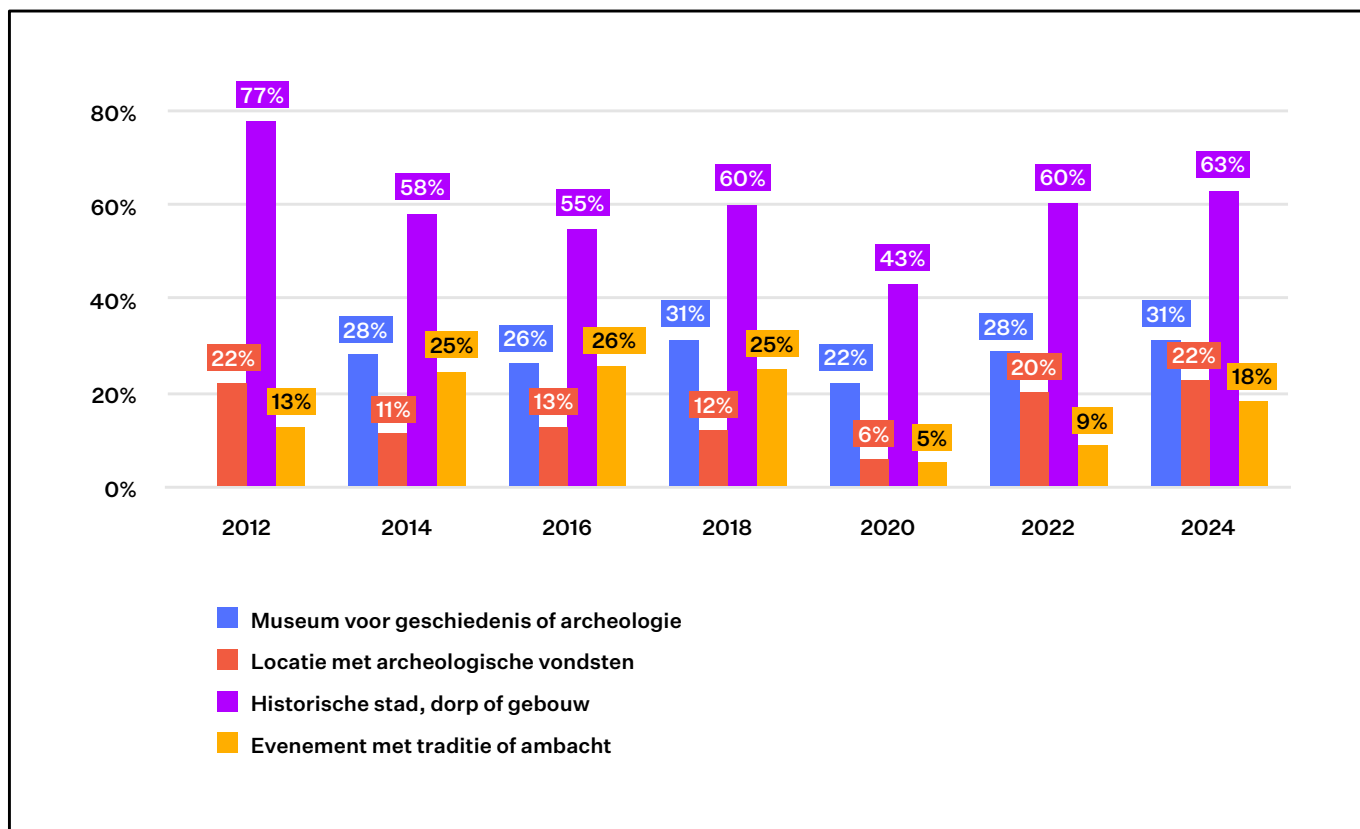
basis: Nederlandse erfgoedbezoekers

Figuur 26. Gemiddeld aantal bezoeken aan erfgoed door erfgoedbezoekers (2012-2024).

Bezoek erfgoed | ontwikkeling 2012-2024 per activiteit

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 27. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste één bezoek bracht in de afgelopen 12 maanden (2012-2024).

ERFGOED

			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			45	64	63	67	48	66	68
Sekse	Man	A	44	64	62	66	50	67	69
	Vrouw	B	45	65	63	68	47	65	68
Leeftijd	6-11 jaar	A	58	74	73	79	67	74	81
	12-19 jaar	B	46	67	61	67	49	71	71
	20-34 jaar	C	40	62	66	68	48	70	71
	35-49 jaar	D	46	69	65	69	51	69	71
	50-64 jaar	E	48	66	63	67	50	67	68
	65 jaar en ouder	F	37	55	53	60	38	54	60
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	27	47	43	43	28	40	47
	HAVO / VWO / MBO	B	37	62	63	68	39	65	64
	HBO / WO	C	67	81	79	81	64	79	82
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A		54	55	54	36	52	56
	2e kwintiel	B		54	51	56	35	59	57
	3e kwintiel	C		60	61	66	44	64	68
	4e kwintiel	D		68	65	75	56	69	73
	5e kwintiel (hoogste)	E		80	76	77	64	79	82
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	46	66	65	69	51	68	70
	Geboren in Europees land	B	49	70	56	76	55	65	71
	Ouder(s) uit Europees land	C	51	65	64	69	44	64	79
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	24	51	46	42	29	42	51
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	33	46	53	54	33	61	60
	Geboren in ander land	F	36	54	51	55	41	58	60
	Ouder(s) uit ander land	G	50	67	61	71	51	72	70
Beperking	Persoon met beperking	A	37	58	56	62	38	57	60
	Geen beperking	B	48	67	66	69	52	71	74
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	53	66	64	67	51	67	69
	sterk stedelijk	B	43	62	64	67	47	66	69
	matig stedelijk	C	43	68	65	67	49	65	70
	weinig stedelijk	D	39	63	60	66	49	66	66
	niet stedelijk	E	48	64	57	69	41	65	70

Tabel 8. Ontwikkeling aandeel erfgoedbezoekers per groep (2012-2024).

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

We zien nu een vergelijkbaar aandeel bezoekers onder de Nederlanders (23 procent) dan in 2022, waardoor we kunnen aannemen dat deze trendbreuk inderdaad een gevolg was van de nieuwe formulering.

1.5.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Het bezoeken van Erfgoedlocaties is het sterkst afhankelijk van opleidingsniveau, huishoudinkomen en lichamelijke beperking. Hierna lichten we de verschillen per kenmerk toe.

Leeftijd

Vier op de vijf Nederlanders met een hbo/wo-diploma bezochten in 2024 een locatie met erfgoed (82 procent). Dit aandeel ligt significant hoger dan het Nederlandse gemiddelde (68 procent). Het aandeel onder Nederlanders met een vwo/mbo-diploma (64 procent) ligt dicht bij het landelijk gemiddelde, terwijl Nederlanders met een vmbo/vso-diploma lager scoren (47 procent).

Opleiding

Naast het opleidingsniveau blijkt ook het (gestandaardiseerd) huishoudinkomen een bepalende factor bij het bezoeken van erfgoedlocaties. Hoe hoger het huishoudinkomen, hoe groter de kans dat men musea of locaties met erfgoed bezoekt: onder mensen met een huishoudinkomen in het eerste kwintiel ligt het aandeel erfgoedbezoekers op 56 procent, terwijl dit onder mensen met een huishoudinkomen in het vijfde kwintiel op 82 procent ligt. Dit geldt in principe voor alle locaties met erfgoed, behalve bij het bezoeken van evenementen waar tradities of ambachten worden vertoond. Bij dat onderdeel zijn de verschillen tussen inkomensgroepen kleiner.

Beperking

Van de Nederlanders met een beperking bezoekt gemiddeld 60 procent in 2024 een of meerdere locaties met erfgoed, tegenover 74 procent onder Nederlanders zonder beperking. Met name mensen met een lichamelijke of motorische beperking (52 procent), visuele beperking (55 procent) of auditieve beperking (57 procent) scoren lager dan gemiddeld.

Migratieachtergrond

Ook zien we een verschil in erfgoedbezoek onder Nederlanders die zijn geboren in een top-5 migratiegebied (Marokko, Turkije, Indonesië, Suriname en het Caribisch deel van het Koninkrijk): binnen deze groep ligt het aandeel erfgoedbezoeken relatief laag (51 procent) ten opzichte van het landelijk gemiddelde (68 procent). Onder Nederlanders met één of meerdere ouders uit een Europees land ligt het aandeel erfgoedbezoeken juist aanzienlijk hoger dan het gemiddelde (79 procent).

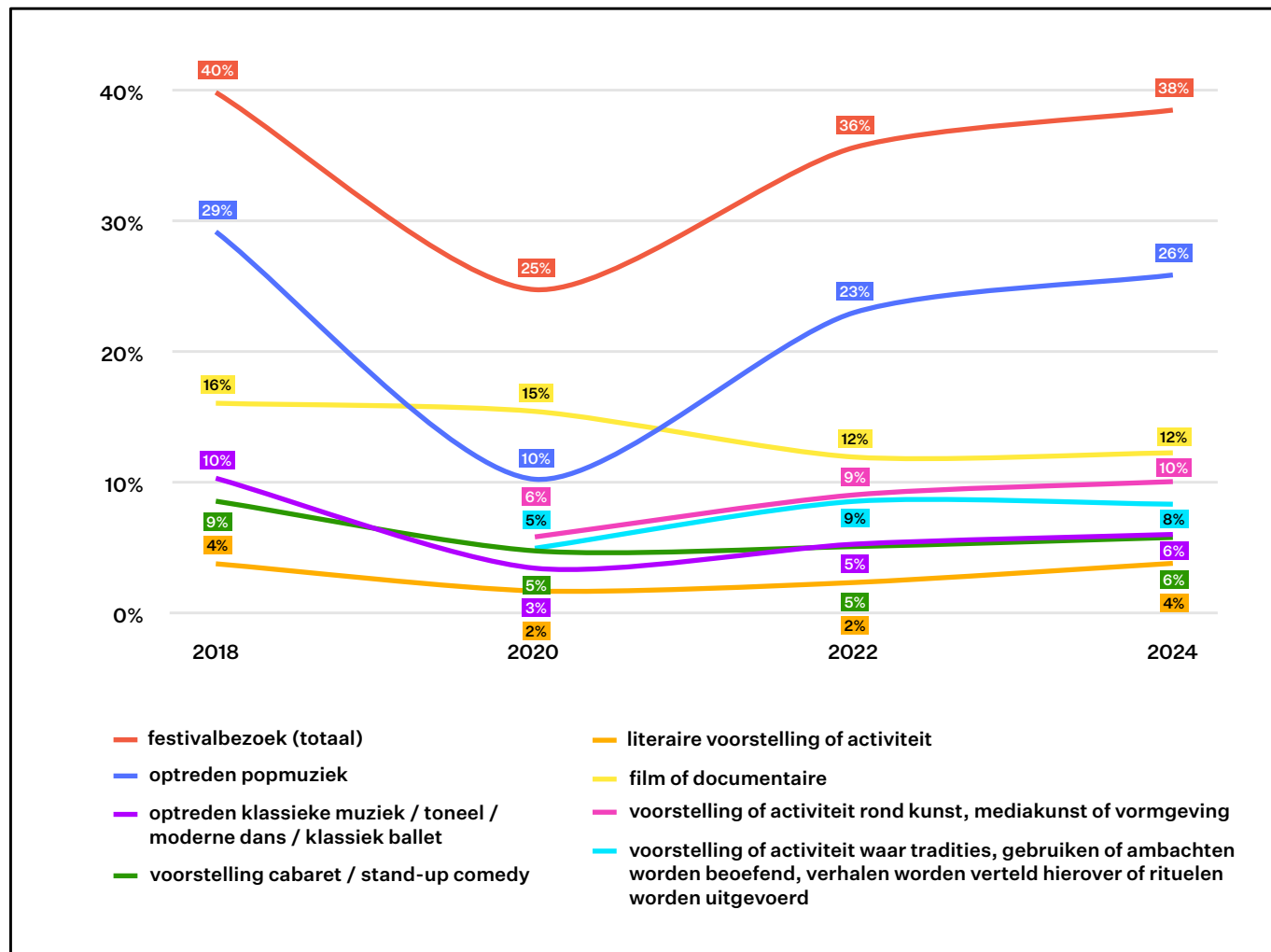
Stedelijkheid

Verschillen in mate van stedelijkheid vertonen geen significante verschillen bij het bezoeken van Erfgoedlocaties.

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Bezoek festivals | ontwikkeling 2018-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 28. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste één bezoek bracht in de afgelopen 12 maanden (2018-2024).

1.6 FESTIVALS

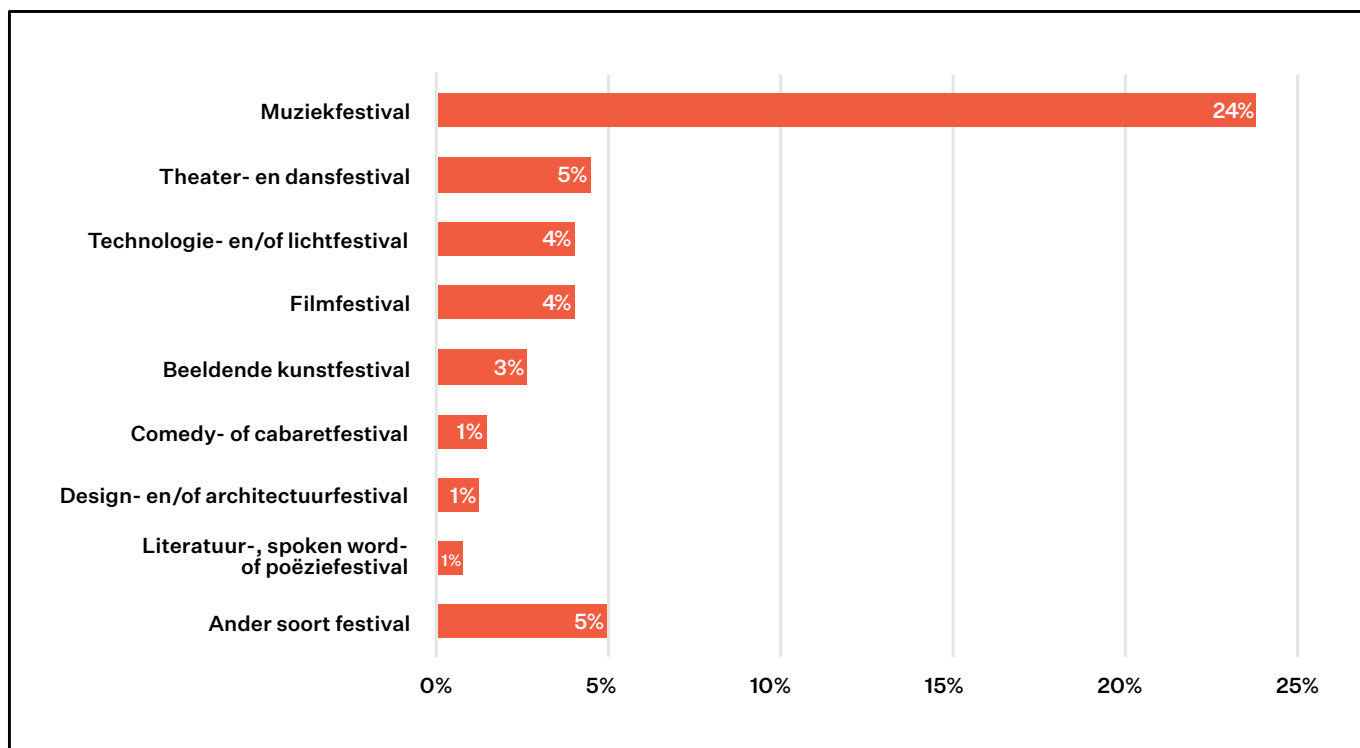
1.6.1.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

In de afgelopen decennia zijn festivals een steeds belangrijkere vorm geworden waarin cultuur wordt georganiseerd (Bennett et al. 2014; Holt 2020). In de VTO-editie van 2024 hebben we de vraagstelling over festivals aangepast ten opzichte van eerdere edities. Waar in eerdere edities werd gevraagd of men een bezoek had gebracht aan een optreden van bijvoorbeeld popmuziek op een festival, vragen

we in 2024 naar festivals als aparte locatievorm (bijvoorbeeld het bezoeken van een muziekfestival). Dit doen we om recht te doen aan festivals als op zichzelf staande cultuurbezoekvorm. Uit de eerdere vraagstelling bleek dat popmuziek de voornaamste vorm van optredens is die bezocht werd op festivals. Door de aandelen van mensen die een optreden op een festival hebben bezocht op te tellen, kunnen we inzicht bieden in hoe festivalbezoek zich over de jaren heeft ontwikkeld. Hierin is te zien dat festivalbezoek na de coronajaren in 2024 weer op het niveau van vóór corona zit met 38 procent van de Nederlanders die een bezoek

Bezoek festivals | bezoek per type festival in 2024

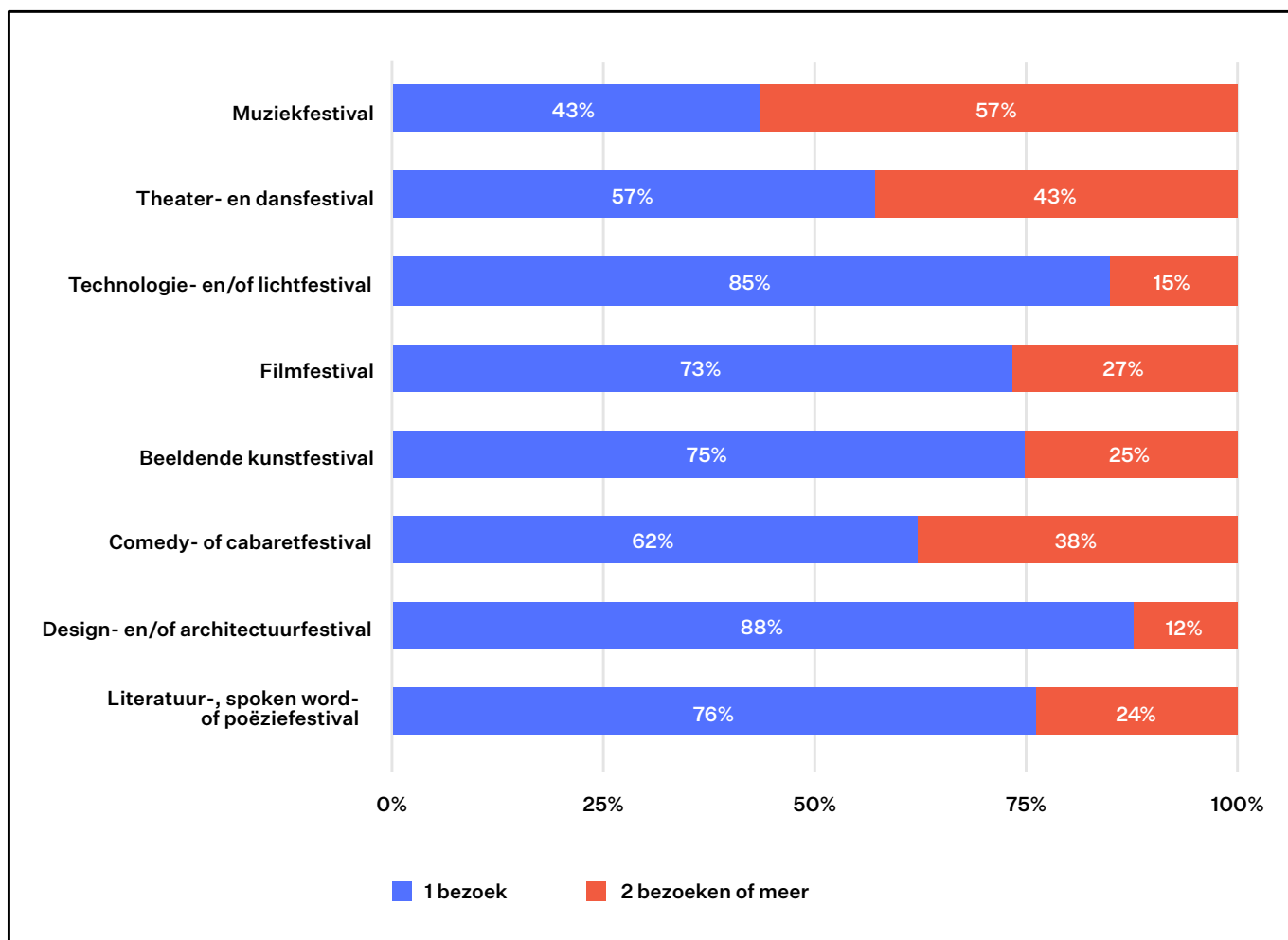
basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 29. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste één bezoek bracht in de afgelopen 12 maanden (2024).

Bezoek festivals | aantal bezoeken per type festival in 2024

basis: Nederlandse festivalbezoekers

Figuur 30. Aandeel festivalbezoekers ingedeeld naar aantal bezoeken per festivalsoort (2024).

2024			
Nederlands gemiddelde			35
Seks	Man	A	35
	Vrouw	B	36
Leeftijd	6-11 jaar	A	32
	12-19 jaar	B	39
	20-34 jaar	C	53
	35-49 jaar	D	38
	50-64 jaar	E	31
	65 jaar en ouder	F	19
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	17
	HAVO / VWO / MBO	B	35
	HBO / WO	C	43
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A	31
	2e kwintiel	B	27
	3e kwintiel	C	29
	4e kwintiel	D	39
	5e kwintiel (hoogste)	E	44
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	35
	Geboren in Europees land	B	35
	Ouder(s) uit Europees land	C	35
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	30
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	31
	Geboren in ander land	F	29
	Ouder(s) uit ander land	G	52
Beperking	Persoon met beperking	A	25
	Geen beperking	B	40
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	37
	sterk stedelijk	B	35
	matig stedelijk	C	34
	weinig stedelijk	D	34
	niet stedelijk	E	33

Tabel 9. Aandeel festivalbezoekers per groep (2024).

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

bracht. Zoals we hierna zullen zien, laat ook de nieuwe vraagstelling zien dat ongeveer 35 procent van de Nederlanders ten minste één festival bezocht in 2024. Hieronder omschrijven we de resultaten van de nieuwe meting die inzicht biedt in festivals als aparte cultuurvorm

In 2024 bracht 35 procent van de Nederlanders van 6 jaar en ouder een bezoek aan ten minste één festival. Muziekfestivals waren hiervan de meest populaire vorm: 23,9 procent van de Nederlanders bracht een bezoek aan een muziekfestival. Filmfestivals (4 procent), theater- en dansfestivals (4,5 procent) en technologie/lichtfestivals (4,1 procent) werden hierna het meest bezocht. Voor de meeste soorten festivals geldt dat de grootste aandelen bezoekers één keer in dat jaar een bezoek bracht, daarna twee keer en daarna drie keer. Dit geldt echter niet voor muziekfestivals: 43 procent van de muziekfestivalbezoekers bracht één keer een bezoek, 30 procent bracht drie keer een bezoek en 27 procent bracht twee keer een bezoek. Dit bevestigt het belang van deze organisatievorm voor het domein Muziek – we beschrijven muziekfestivalbezoek daarom hierna meer uitgebreid.

1.6.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Festivalbezoek lijkt het meest afhankelijk te zijn van leeftijd, opleidingsniveau en huishoudinkomen. Voor muziekfestivalbezoek bekijken we de achtergrondkenmerken van bezoekers apart onder het kopje Muziekfestivals hierna. Voor de andere soorten festivals zijn de aantallen respondenten te klein om uitsplitsingen te maken. Hierna omschrijven we verschillen per achtergrondkenmerk meer uitgebreid.

Leeftijd

Festivalbezoek is het meest populair onder de leeftijdscategorie 20-34 jaar: 53 procent van de mensen in die leeftijdscategorie bezocht in 2024 ten minste één festival. De leeftijdsverdeling van festivalbezoekers maakt een n-vorm – festivals

zijn beduidend minder populair onder 65-plussers.

Opleidingsniveau

Festivalbezoek komt ook meer voor onder mensen met een academisch georiënteerd opleidingsniveau. Waar 43 procent van de hbo/wo-opgeleiden in 2024 een bezoek bracht aan een festival, is dit voor de groep basis/vmbo/vso-opgeleiden 17 procent.

Huishoudinkomen

Mensen die tot de hoogste inkomenscategorieën behoren (vierde of vijfde kwintiel) hebben een grotere kans om een bezoek te brengen aan een festival dan mensen uit de lagere inkomenscategorieën (eerste of tweede kwintiel). In 2024 bracht 44 procent van de mensen uit het vijfde kwintiel een bezoek aan een festival, tegenover 31 procent van de mensen uit het laagste kwintiel.

Sekse

Er zijn geen verschillen tussen mannen en vrouwen in de mate waarin festivals worden bezocht. 36 procent van de vrouwen bracht in 2024 een bezoek aan een festival, tegenover 35 procent van de mannen.

Beperking

Mensen met een beperking bezoeken minder vaak een festival: 25 procent van de mensen met een beperking bezocht in 2024 een festival, tegen 40 procent van de mensen zonder een beperking.

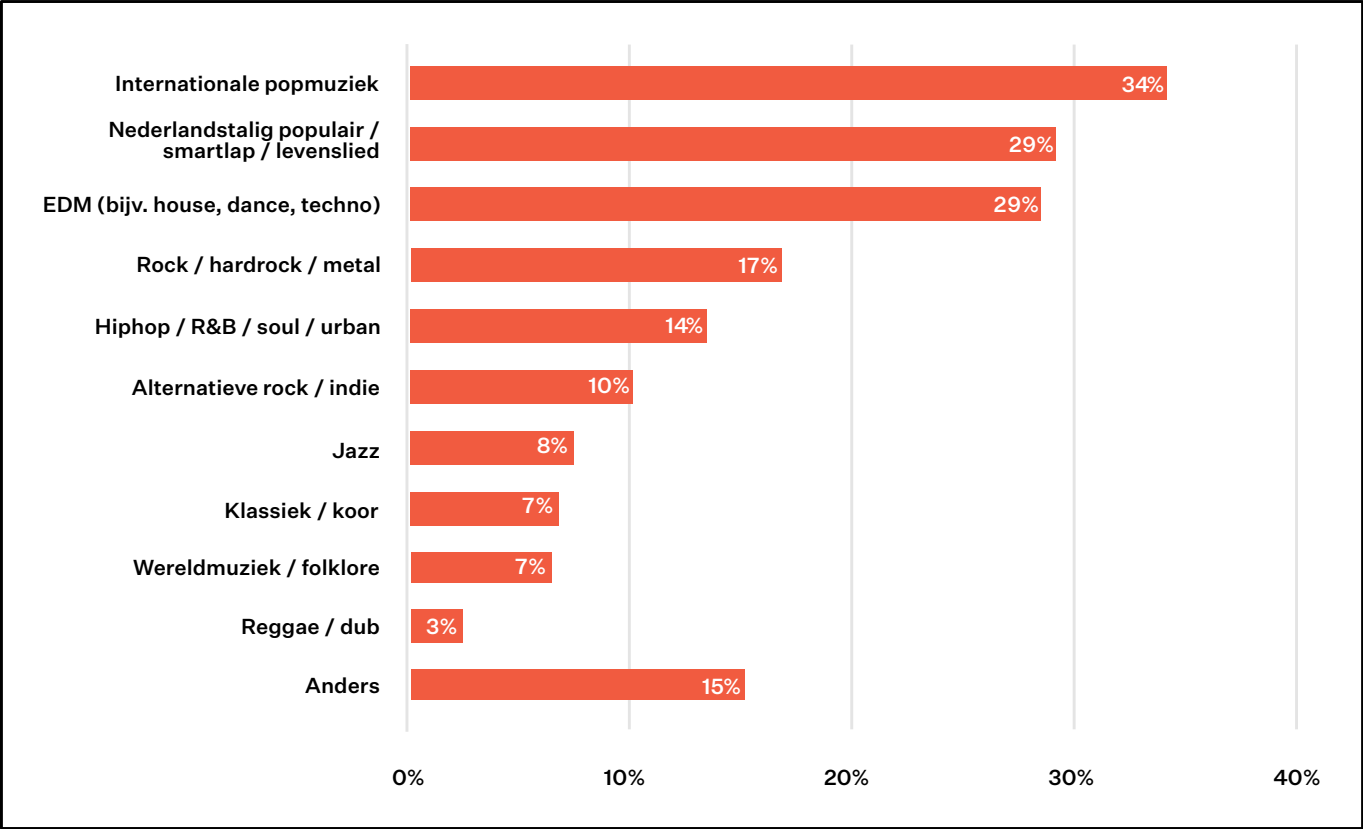
Migratieachtergrond

Er zijn nauwelijks verschillen tussen mensen van verschillende migratieachtergronden in de mate waarin ze een bezoek brachten aan een festival. Voor iedere categorie ligt dit aandeel rond de 30 procent. Een uitzondering hierop vormt de categorie ‘kind van ouders uit een overig land’: meer dan de helft van deze groep respondenten bracht in 2024 een bezoek aan een festival. Volgende edities van de VTO zullen uitwijzen of dit inderdaad het geval is.

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Bezoek muziekfestivals | aandeel bezoekers per muziekgenre in 2024

basis: Nederlandse muziekfestivalbezoekers

Figuur 31. Aandeel Nederlandse bezoekers muziekfestivals per muziekgenre (2024).

Stedelijkheid

De mate van stedelijkheid heeft nauwelijks weerslag op festivalbezoek. 37 procent van de mensen uit zeer sterk stedelijke gebieden bracht in 2024 een bezoek aan een festival, tegenover 33 procent van de mensen uit niet-stedelijke gebieden. Voor de andere categorieën van stedelijkheid geldt dat tussen de 34 en 35 procent van de mensen een bezoek bracht aan een festival.

1.6.2 MUZIEKFESTIVALS

1.6.2.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Omdat muziekfestivals over het geheel de meest populaire vorm van festivals zijn om te bezoeken, vragen we deze vorm verder uit in subcategorieën. Van de mensen die een bezoek brachten aan een muziekfestival, bezochten de meesten een festival van internationale popmuziek (34,5 procent), Nederlandstalig populair (29,2 procent) of EDM (28,7 procent). De minst bezochte muziekfestivals in 2024 waren ‘reggae/dub’ (3 procent), ‘klassiek/koor’ (7 procent) en ‘wereldmuziek/folklore’ (7 procent).

2024			
Nederlands gemiddelde			24
Sekse	Man	A	25
	Vrouw	B	23
Leeftijd	6-11 jaar	A	14
	12-19 jaar	B	32
	20-34 jaar	C	41
	35-49 jaar	D	28
	50-64 jaar	E	18
	65 jaar en ouder	F	9
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	12
	HAVO / VWO / MBO	B	24
	HBO / WO	C	29
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A	21
	2e kwintiel	B	16
	3e kwintiel	C	21
	4e kwintiel	D	27
	5e kwintiel (hoogste)	E	31
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	25
	Geboren in Europees land	B	27
	Ouder(s) uit Europees land	C	17
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	22
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	27
	Geboren in ander land	F	11
	Ouder(s) uit ander land	G	29
Beperking	Persoon met beperking	A	16
	Geen beperking	B	29
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	23
	sterk stedelijk	B	25
	matig stedelijk	C	24
	weinig stedelijk	D	23
	niet stedelijk	E	25

Tabel 10. Aandeel muziekfestivalbezoekers per groep 2024.

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

1.6.2.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Leeftijd

Muziekfestivals werden in 2024 met name veel bezocht door mensen uit de leeftijdscategorie 20-34 jaar. 41 procent van de mensen uit die groep bezocht in 2024 ten minste één festival. Ook hier maakt de leeftijdsverdeling van bezoekers een n-vorm: 6-11-jarigen en 65-plussers bezoeken muziekfestivals het minst, respectievelijk 14 en 9 procent van die leeftijdsgroepen.

Opleidingsniveau

Mensen die een academisch georiënteerd opleidingsniveau hebben gevolgd (hbo/wo) bezoeken muziekfestivals het meest. In 2024 bezocht 29 procent van mensen die behoren tot deze opleidingscategorie ten minste één muziekfestival, tegen 12 procent van de mensen die een basis/vmbo/vso-opleiding hebben afgerond.

Huishoudinkomen

Het aandeel muziekfestivalbezoekers is het hoogst onder de hoogste inkomenscategorieën. In 2024 bezocht 27 procent van de mensen die behoren tot het vierde kwintiel en 31 procent van de mensen die behoren tot het vijfde kwintiel ten minste één festival. Het aandeel bezoekers is het laagst voor mensen die behoren tot het tweede kwintiel. In 2024 bezocht 16 procent van de mensen die behoren tot deze categorie een muziekfestival.

Sekse

Er zijn vooralsnog nauwelijks verschillen waarneembaar tussen mannen en vrouwen in het aandeel muziekfestivalbezoekers. In 2024 bezochten 23 procent van de vrouwen en 25 procent van de mannen ten minste één muziekfestival.

Beperking

Mensen met een beperking bezochten in 2024 minder vaak een muziekfestival. Slechts 16 procent van de mensen met een beperking

bracht een bezoek tegen 29 procent van de mensen zonder een beperking.

Migratieachtergrond

Het aandeel muziekfestivalbezoekers is onder kinderen van Europese ouders en mensen die zijn geboren in overige landen (d.w.z. niet in een Europees land of één van de top-5 migratielanden) relatief lager. Waar het aandeel bezoekers voor andere migratieachtergronden tussen de 22 en 29 procent ligt in 2024, is dit voor kinderen van Europese ouders 17 procent en voor mensen die zijn geboren in overige landen 11 procent.

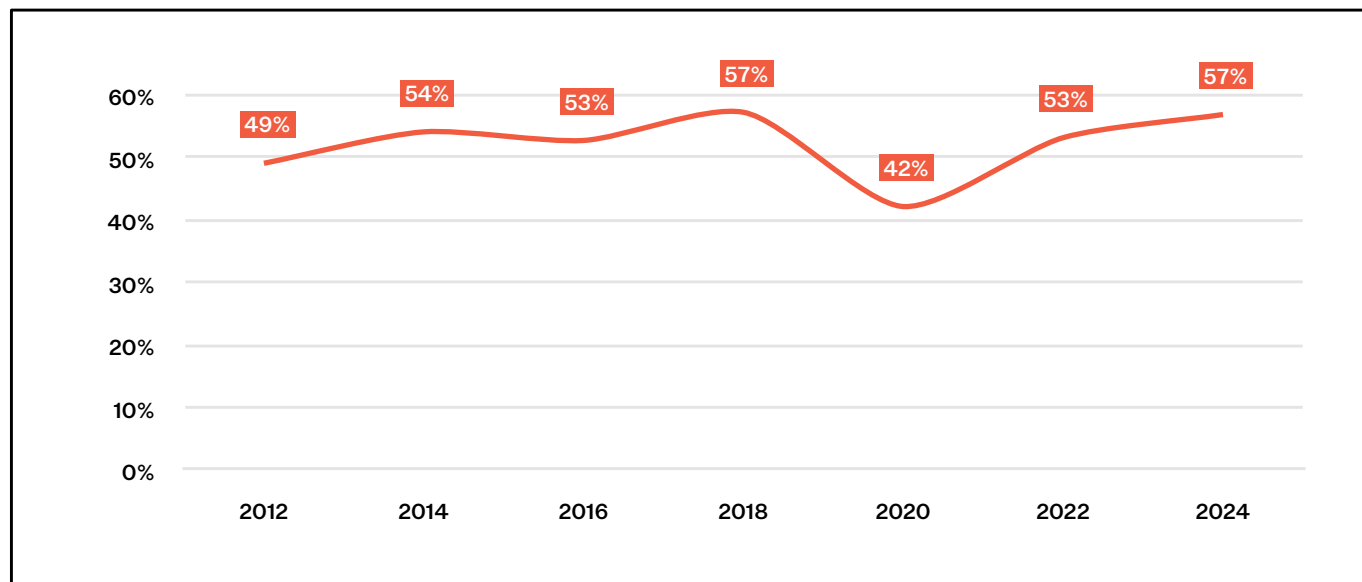
Stedelijkheid

De mate van stedelijkheid maakt geen verschil voor het aandeel muziekfestivalbezoekers. Van elke categorie van stedelijkheid, van niet-stedelijk tot zeer sterk stedelijk, bezoekt tussen de 23 en 25 procent op jaarbasis wel één muziekfestival.

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

Museumbezoek | ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 32. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste één bezoek bracht aan een museum in de afgelopen 12 maanden (2012-2024).

1.7 MUSEA

1.7.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

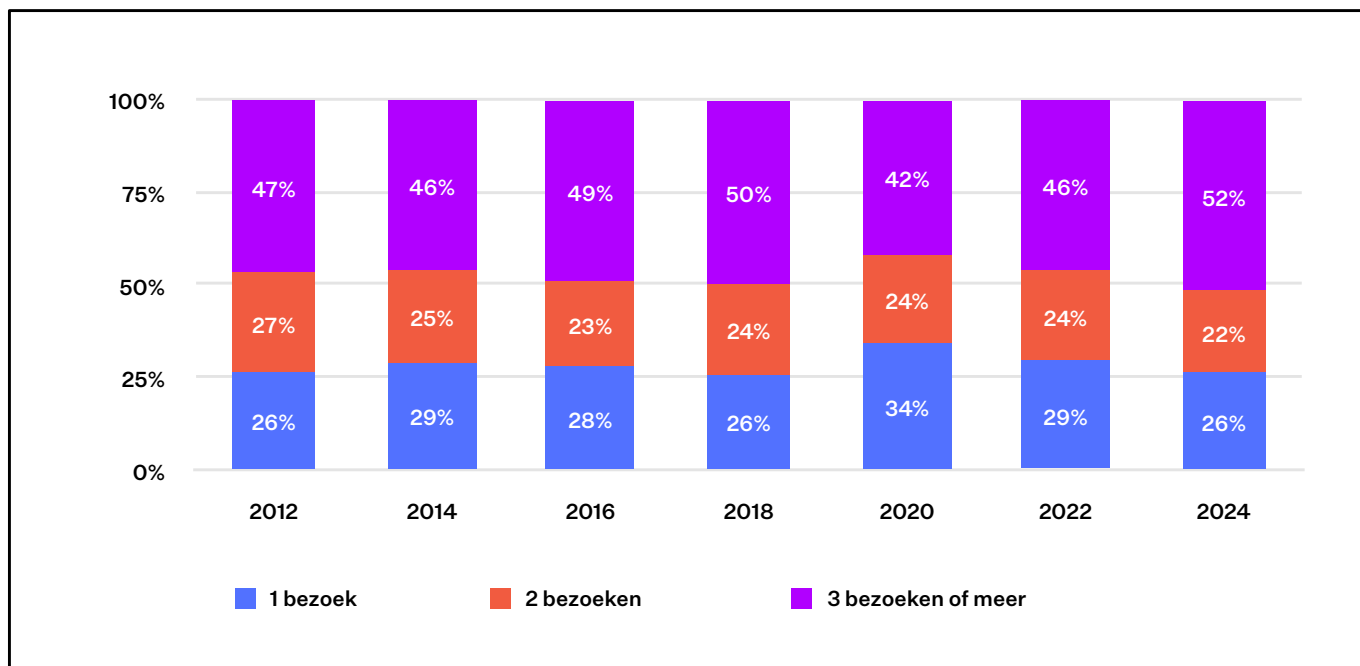
Het aandeel Nederlanders dat in 2024 een museum bezocht (57 procent) is licht gegroeid ten opzichte van 2022 (53 procent). Daarmee ligt het aandeel op een vergelijkbaar niveau met dat van vóór de coronacrisis (57 procent). Daarbij zien we ook een stijging in de frequentie waarmee musea worden bezocht: 29 procent van de museumbezoekers doet dit drie keer per jaar of vaker, dat is hoger dan in 2022 (25 procent) of in 2020 (18 procent).

De typen musea die onder Nederlanders van 6 jaar en ouder het meest populair zijn, zijn musea voor geschiedenis en archeologie (32 procent) en musea voor kunst en vormgeving (31 procent). Drie op de vijf bezoekers van kunstmusea gaat meermaals naar een museum voor kunst, onder bezoekers van geschiedenismusea is dit de helft.

Het aandeel museumbezoekers dat aangeeft een museumkaart (voorheen: museumjaarkaart) te hebben groeide in de afgelopen 12 jaar sterk: van 9 procent in 2012 tot 26 procent in 2024. Bovendien zien we dat het aantal museumbezoeken aanzienlijk hoger ligt onder bezoekers die in het bezit zijn van een museumkaart.

Museumbezoek | aantal bezoeken 2012-2024

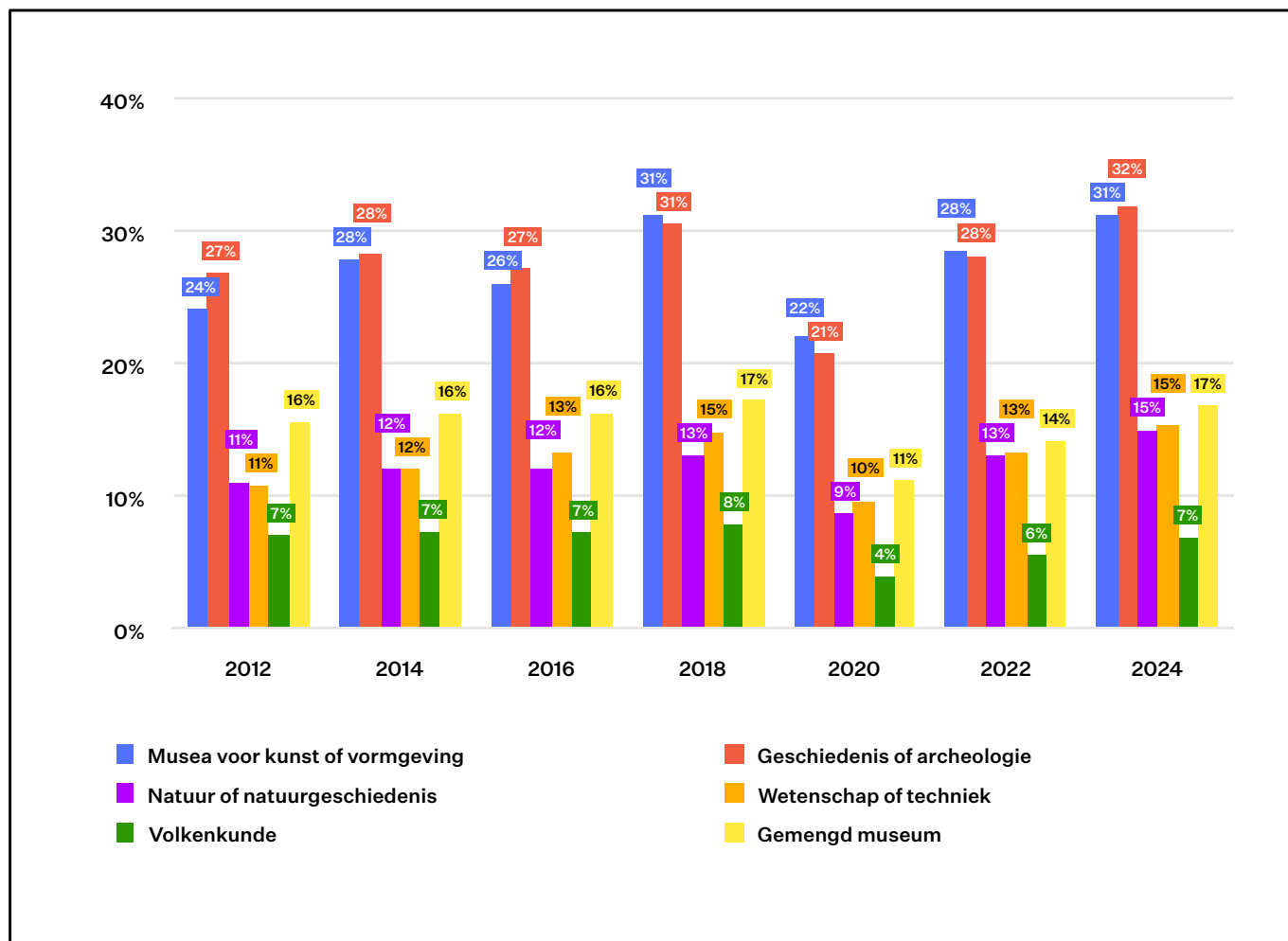
basis: Nederlandse museumezoekers

Figuur 33. Aantal bezoeken aan musea door Nederlandse museumezoekers (2012-2024).

Museumbezoek | ontwikkeling 2012-2024 per type museum

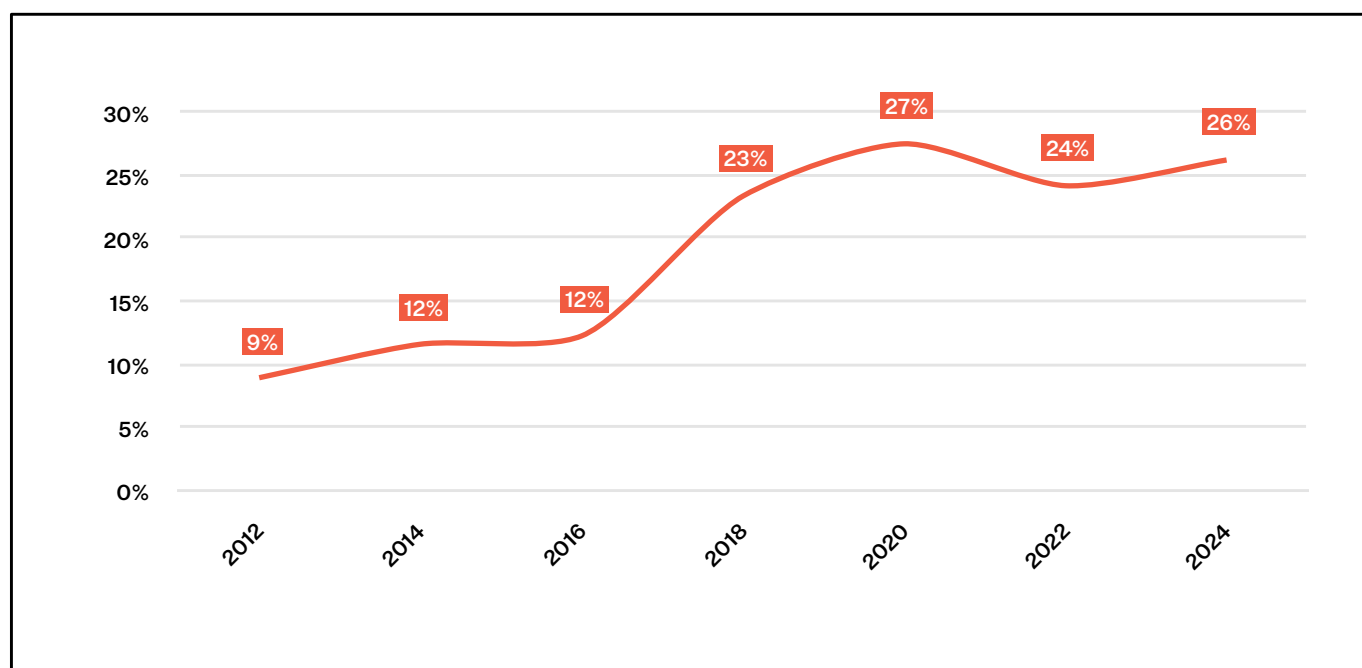
basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 34. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste één bezoek bracht in de afgelopen 12 maanden (2012-2024).

Museumbezoek | aandeel museumkaarthouders 2012-2024

basis: Nederlandse museumbezoekers

Figuur 35. Aandeel Nederlandse museumbezoekers in het bezit van een museumkaart (2012-2024).

2024			
Nederlands gemiddelde			57
Sekse	Man	A	57
	Vrouw	B	57
Leeftijd	6-11 jaar	A	74
	12-19 jaar	B	59
	20-34 jaar	C	59
	35-49 jaar	D	57
	50-64 jaar	E	55
	65 jaar en ouder	F	50
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	34
	HAVO / VWO / MBO	B	47
	HBO / WO	C	74
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A	46
	2e kwintiel	B	43
	3e kwintiel	C	55
	4e kwintiel	D	61
	5e kwintiel (hoogste)	E	72
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	58
	Geboren in Europees land	B	63
	Ouder(s) uit Europees land	C	59
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	41
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	47
	Geboren in ander land	F	50
	Ouder(s) uit ander land	G	58
Beperking	Persoon met beperking	A	48
	Geen beperking	B	62
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	64
	sterk stedelijk	B	56
	matig stedelijk	C	57
	weinig stedelijk	D	49
	niet stedelijk	E	53

Tabel 11. Aandeel museumbezoekers per groep (2024).

1 | BEZOEKEN VAN CULTUUR

1.7.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Leeftijd

Driekwart van de kinderen tot 12 jaar bezocht in 2024 een museum, dat is significant hoger dan gemiddeld (57 procent). Het type musea dat door kinderen wordt bezocht wijkt ook af van andere leeftijdsgroepen: zo zijn musea voor geschiedenis bovengemiddeld populair (47 procent) onder deze groep, gevolgd door musea voor natuur of natuurgeschiedenis (36 procent) en musea voor wetenschap of techniek (35 procent). Musea voor kunst of vormgeving zijn juist minder populair onder kinderen (29 procent), terwijl dit type musea relatief populair is onder jongvolwassenen tussen 20 en 34 jaar (36 procent).

Sekse

Kijken we naar het bezoeken van musea in het algemeen dan zien we geen verschillen tussen mannen en vrouwen. Wel kiezen vrouwen gemiddeld wat sneller dan gemiddeld voor een bezoek aan een museum voor kunst of vormgeving (34 procent) dan mannen (28 procent). Mannen zijn dan weer licht oververtegenwoordigd in het bezoeken van musea voor wetenschap en techniek (16 procent) ten opzichte van vrouwen (14 procent).

Opleidingsniveau

Er zijn grote verschillen zichtbaar bij het bezoeken van musea als we kijken naar het type opleiding dat mensen hebben genoten. Waar driekwart van de hbo-/wo-gediplomeerden (74 procent) in 2024 tenminste één keer een museum bezocht, ligt dit aandeel aanzienlijk lager onder Nederlanders met een havo/vwo/mbo-diploma (47 procent). Onder mensen met een basis/vmbo/vso-diploma bezocht slechts één op de drie in 2024 een museum (34 procent).

Inkomen

Inkomen blijkt een belangrijke factor waar het gaat om het bezoeken van musea. Bezoekt 46 procent van de mensen in de laagste inkomenscategorie (eerste kwintiel) in 2024 een museum, loopt dit op tot 72 procent onder Nederlanders in de hoogste inkomenscategorie (vijfde kwintiel). Onder museumbezoekers uit het eerste kwintiel bezoekt 51 procent drie keer of vaker een museum en is 17 procent in het bezit van een Museumkaart. Kijken we naar museumbezoekers uit het vijfde kwintiel, dan bezoekt 55 procent drie keer of vaker een museum, maar heeft bijna één op de drie een Museumkaart.

Migratieachtergrond

Het bezoeken van musea vindt relatief weinig plaats door Nederlanders die zijn geboren in een top-5 gebied (41 procent), Nederlanders met ouders uit een top-5 gebied (47 procent) en Nederlanders die buiten Europa of top-5 gebieden zijn geboren (50 procent). Onder Nederlanders die uit een Europees land zijn gemigreerd is het museumbezoek juist bovengemiddeld populair (63 procent).

Stedelijkheid

Het aandeel museumbezoekers is bovengemiddeld hoog onder bewoners van zeer sterk stedelijke gebieden (64 procent). Met name musea voor kunst en vormgeving (44 procent) en musea voor natuur of natuurgeschiedenis (19 procent) zijn onder stedelingen bovengemiddeld populair. Onder bewoners van kleine bevolkingskernen (49 procent) of buiten de bebouwde kom (53 procent) is museumbezoek juist relatief laag, met name waar het gaat om het bezoeken van kunstmusea of gemengde musea.

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

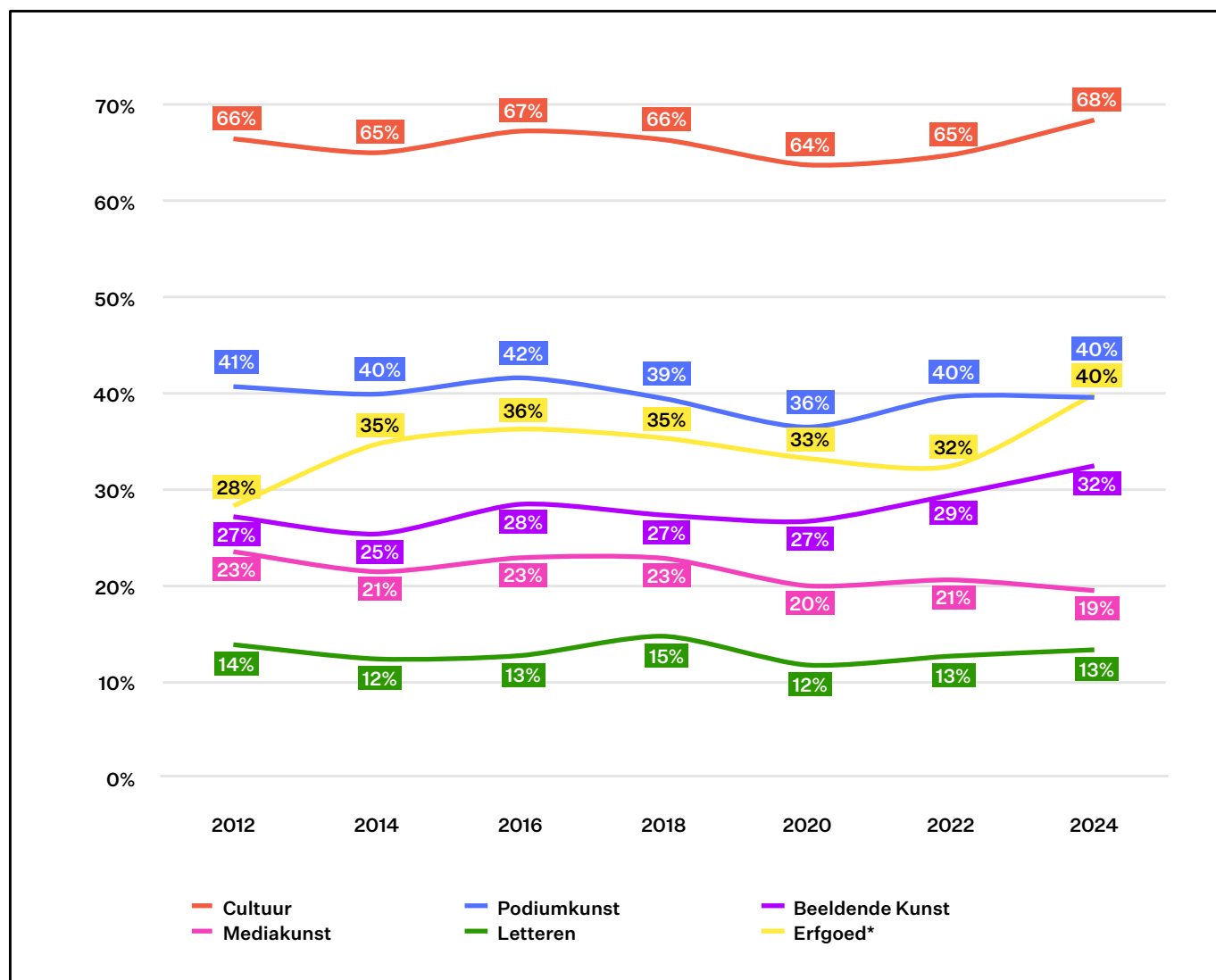

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Cultuurbeoefening | ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

* basis: Nederlanders van 12 jaar en ouder

Figuur 36. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat enkele keren of vaker in de afgelopen 12 maanden deed aan amateurkunst- of erfgoedbeoefening (2012-2024).

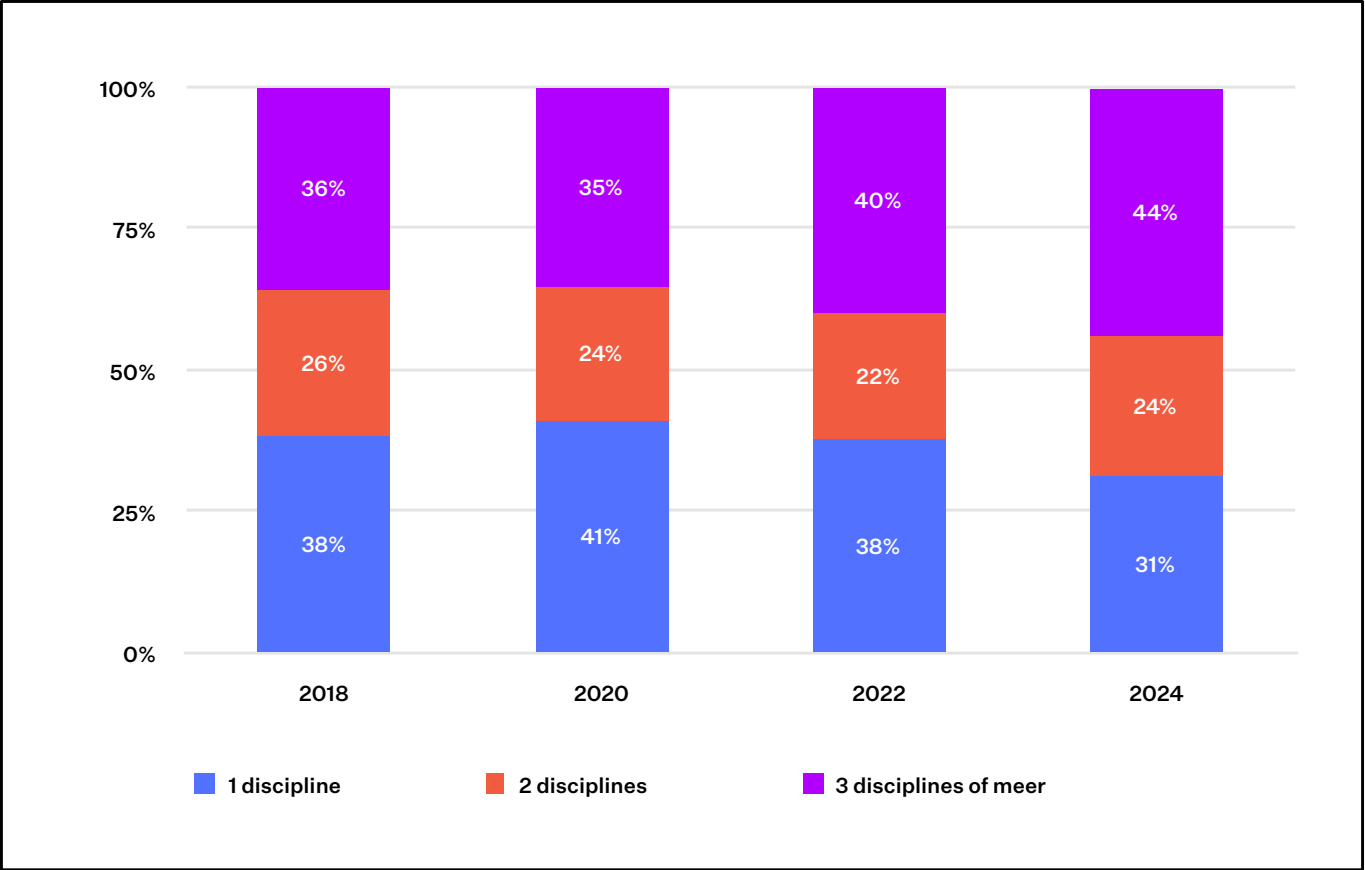
Onder het beoefenen van cultuur vallen veel

verschillende vormen: van het zingen in een koor tot pottenbakken en van fotografie tot stamboomonderzoek. In dit hoofdstuk beschrijven we ontwikkelingen binnen vijf domeinen van cultuurbeoefening: Podiumkunsten, Beeldende Kunst, Mediakunst, Letteren en Erfgoed. Over het geheel van al deze beoefeningsvormen is te zien dat het aandeel Nederlanders dat een culturele of kunstzinnige hobby beoefent in hun vrije tijd in 2024 op een vergelijkbaar niveau ligt als eerdere

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Amateurkunstbeoefening | aantal disciplines 2018-2024

basis: Nederlandse amateurkunstbeoefenaars

Figuur 37. Aantal disciplines waarbinnen Nederlandse amateurkunstbeoefenaars actief zijn (2018-2024).

hun vrije tijd. Erfgoedbeoefening wint echter ook sterk aan populariteit. In 2024 beoefende twee op de vijf Nederlanders (40 procent) een vorm van erfgoed in de vrije tijd, een duidelijke toename ten opzichte van eerdere jaren (28-36 procent). Ook beeldende kunstbeoefening vertoont in de afgelopen jaren een lichte stijging (van 27 procent in 2018 naar 32 procent in 2024). Ongeveer één op de acht Nederlanders schrijft verhalen, gedichten of weblogs in hun vrije tijd, dit aandeel blijft relatief stabiel over de jaren. Bij de beoefening van mediakunst zien we een licht dalende trend: van 23 procent in 2012 naar 19 procent in 2024.

Alhoewel het aandeel amateurkunstbeoefenaars nauwelijks stijgt, groeit het aantal disciplines waarbinnen men actief is. Het aandeel

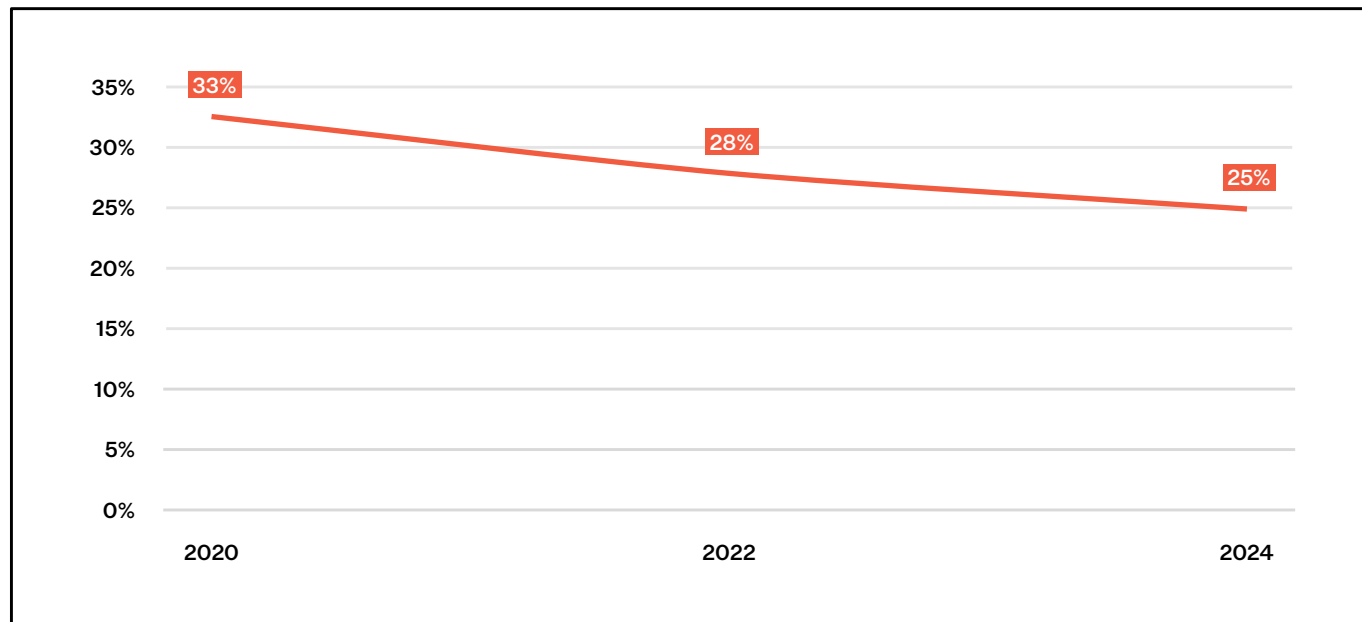
beoefenaars van amateurkunsten dat één culturele hobby heeft neemt licht af, terwijl het aandeel dat drie of meer culturele hobby's beoefent gestaag toeneemt. Dit wijst erop dat er een groeiende groep beoefenaars is die zich intensiever bezighoudt met kunst en cultuur in de vrije tijd.

Aan amateurkunstbeoefenaars is ook gevraagd of zij hun activiteiten delen via sociale media. In 2024 deed een kwart van de amateurkunstbeoefenaars (25 procent) dit, waar dat in 2020 nog een op de drie was (33 procent).

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Amateurkunstbeoefening | delen activiteiten via sociale media

basis: Nederlandse amateurkunstbeoefenaars

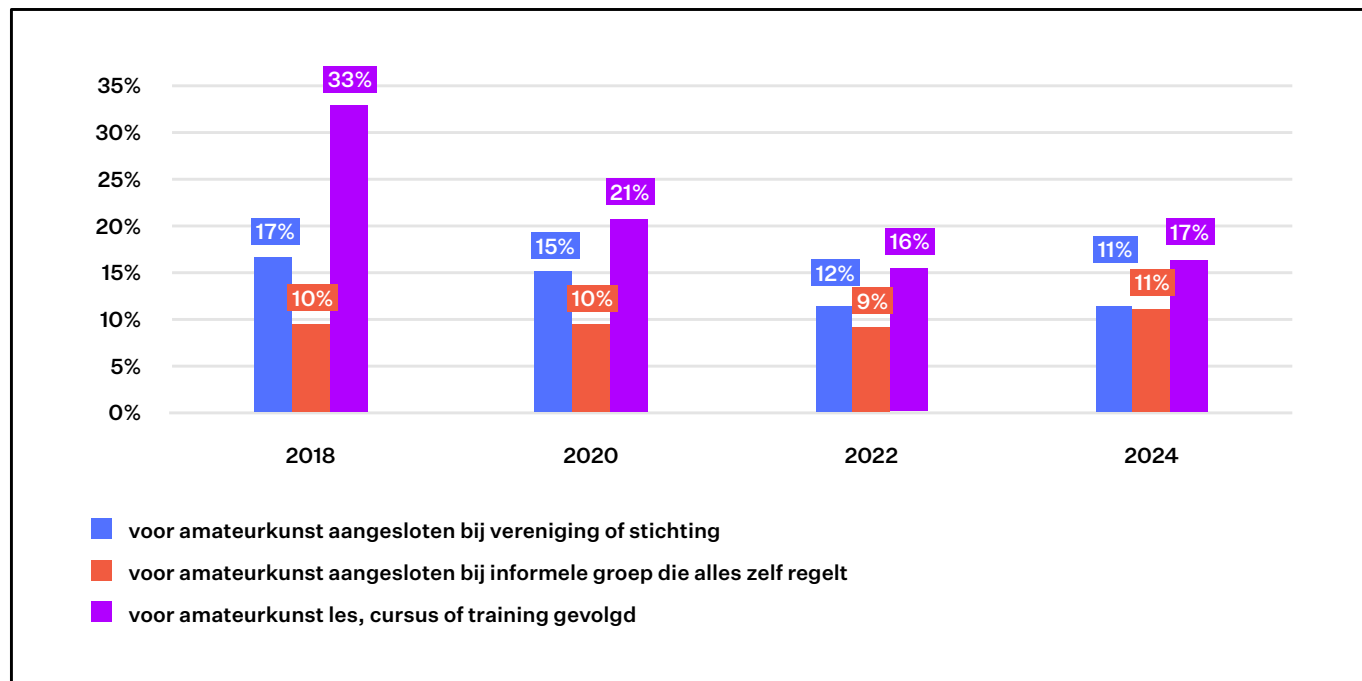
Figuur 38. Aandeel amateurkunstbeoefenaars dat activiteiten deelde via social media (2020-2024).

Het aandeel amateurkunstbeoefenaars dat voor de beoefening van hun culturele hobby is aangesloten bij een vereniging of stichting daalde in de afgelopen jaren: van 17 procent in 2018 naar 11 procent in 2024. Ook het volgen van lessen, cursussen of trainingen voor de beoefening van een culturele hobby werd minder populair: tussen 2018 en 2024 halveerde dit aandeel van 33 procent naar 17 procent. Het aandeel beoefenaars dat zich in een informele club verenigd blijft stabiel rond 10 procent.

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Amateurkunstbeoefening | beoefening in collectief verband 2018-2024

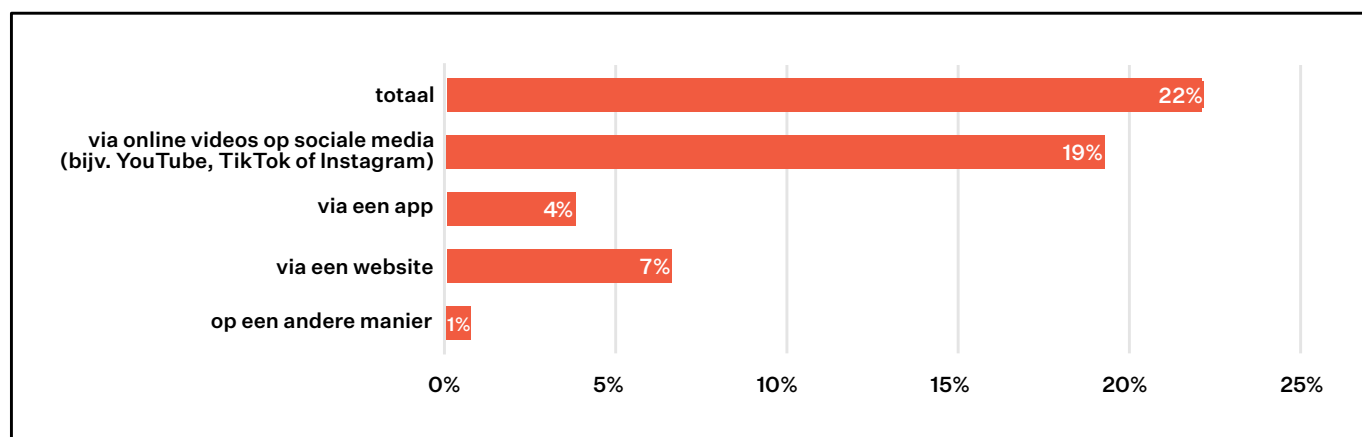
basis: Nederlandse amateurkunstbeoefenaars

Figuur 39. Aandeel Nederlandse amateurkunstbeoefenaars dat voor beoefening van culturele hobby is aangesloten bij een collectief of lessen volgt (2018-2024).

Amateurkunstbeoefening | gebruik online leermiddelen 2024

basis: Nederlandse amateurkunstbeoefenaars

Figuur 40. Aandeel amateurkunstbeoefenaars dat een online medium gebruikt om beoefening te verbeteren of zichzelf te ontwikkelen (2024).

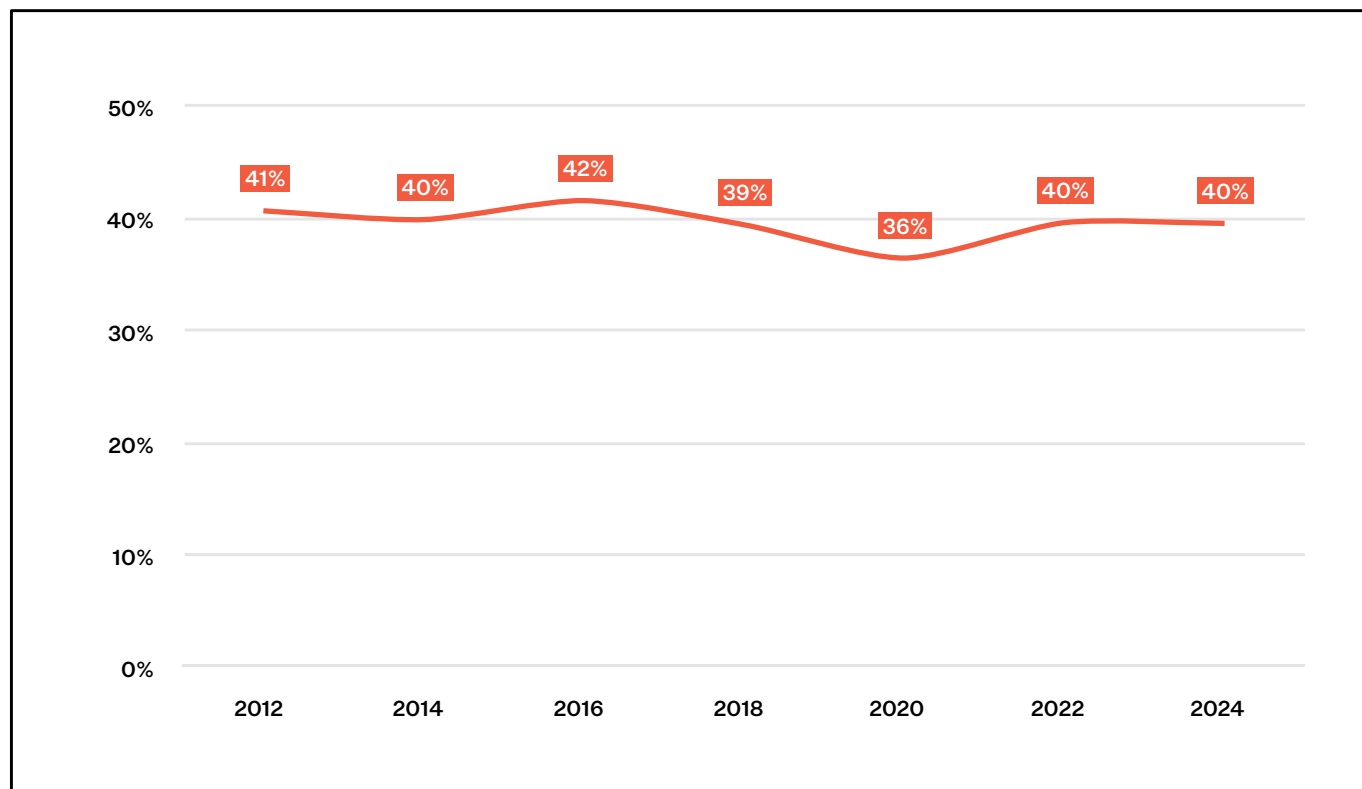
In 2024 werd in de VTO gevraagd naar het gebruik van online leermiddelen voor de ontwikkeling van amateurkunstbeoefening: meer dan twee op de vijf amateurkunstbeoefenaars maakte gebruik van

online middelen om te leren (22 procent). Online video's op sociale media zoals Youtube of TikTok worden daarbij veruit het meest gebruikt (19 procent), gevolgd door specifieke websites (7 procent).

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Beoefening podiumkunsten | ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 41. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste enkele keren in de afgelopen 12 maanden aan een vorm van podiumkunstbeoefening deed (2012-2024).

2.1 PODIUMKUNSTEN

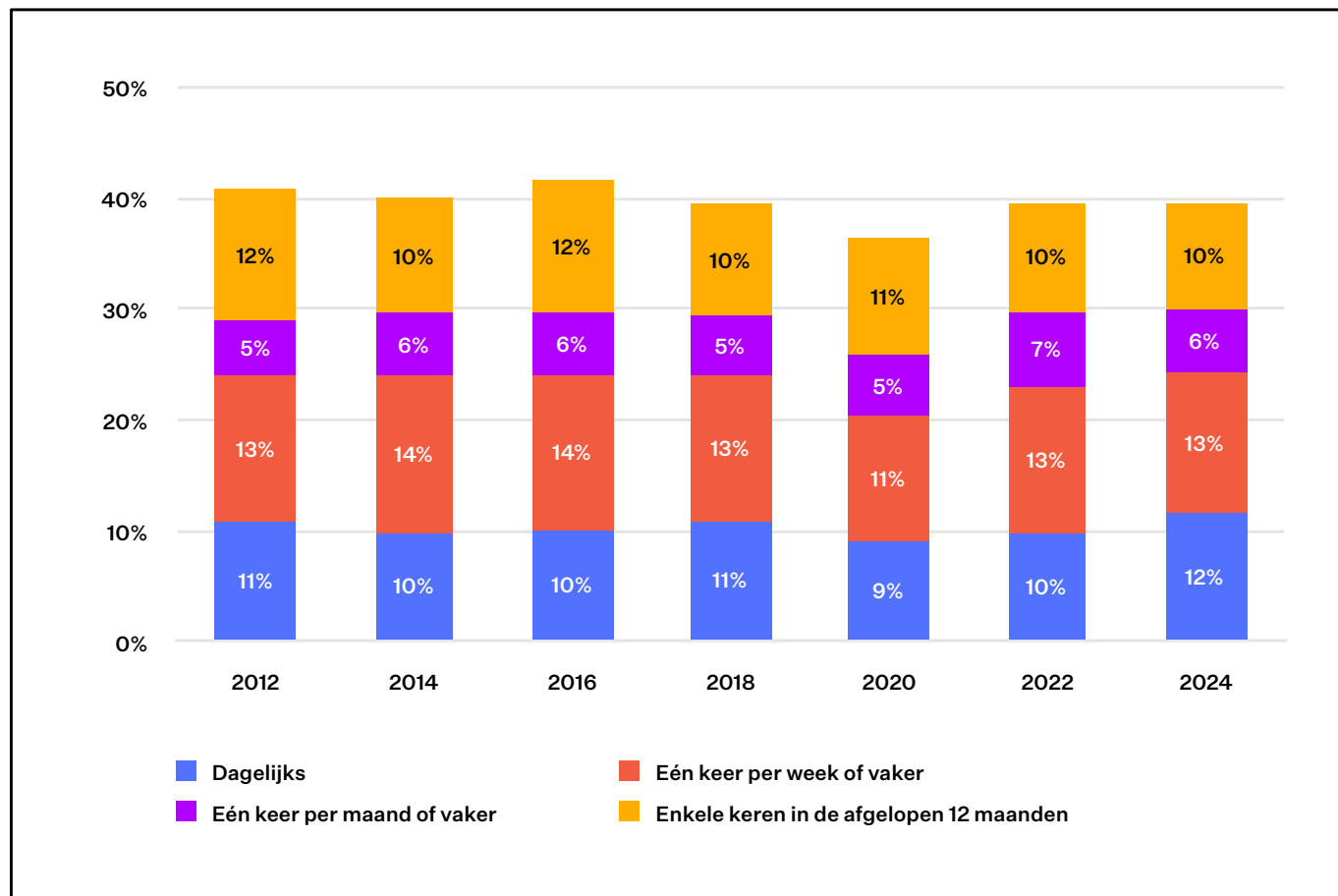
2.1.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Twee op de vijf Nederlanders van 6 jaar en ouder beoefent in 2024 een vorm van podiumkunsten (40 procent). Dat is gelijk aan het aandeel in 2022. Driekwart van de podiumkunstbeoefenaars doet dit maandelijks of vaker, drie op de tien zelfs dagelijks (29 procent). Als we de coronajaren buiten beschouwing laten, zien we een behoorlijk stabiel beeld over de jaren.

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Beoefening podiumkunsten | frequentie beoefening 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 42. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat in de afgelopen 12 maanden een vorm van podiumkunstbeoefening deed naar frequentie beoefening (2012-2024).

De meest populaire vorm binnen podiumkunstbeoefening is zingen (29 procent), gevolgd door het bespelen van een instrument (20 procent). De beoefening van deze amateurkunsten heeft zich in de afgelopen jaren relatief stabiel ontwikkeld. Met name zang kent wat meer schommeling.

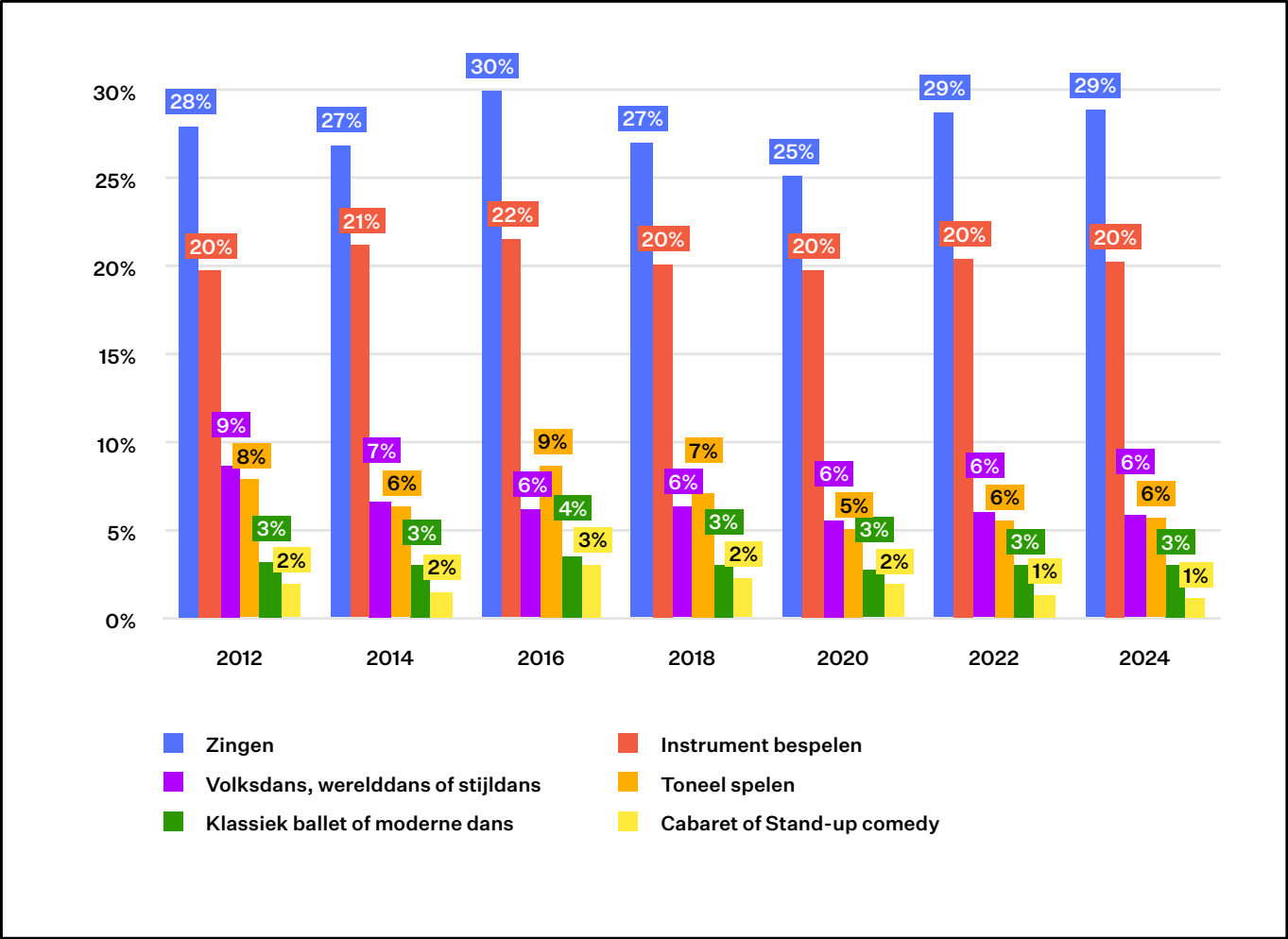
Dansen is relatief gezien minder populair onder Nederlanders van 6 jaar en ouder: 6 procent doet aan volks-, wereld- of streetdance en een groep van 3 procent beoefent klassiek ballet of moderne dans. Deze aandelen laten nagenoeg geen stijging of daling zien ten opzichte van eerdere jaren.

Het aandeel Nederlanders dat in hun vrije tijd toneel speelt lag in 2024 op 6 procent, vergelijkbaar met het niveau van 2020 en 2022. In jaren daarvoor lag het aandeel tussen 6 en 9 procent.

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Beoefening podiumkunsten | aandeel beoefening per discipline 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 43. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste enkele keren in de afgelopen 12 maanden beoefende (2012-2024).

Slechts een klein deel (1 procent) van de Nederlanders beoefent cabaret of stand-up comedy.

PODIUMKUNSTEN

			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			41	40	42	39	36	40	40
Sekse	Man	A	38	37	37	37	33	35	35
	Vrouw	B	44	43	46	42	40	44	44
Leeftijd	6-11 jaar	A	77	76	85	78	76	76	77
	12-19 jaar	B	67	58	65	62	59	57	60
	20-34 jaar	C	47	43	49	44	39	44	46
	35-49 jaar	D	32	32	32	35	32	36	38
	50-64 jaar	E	30	33	30	29	26	29	30
	65 jaar en ouder	F	28	29	29	26	25	30	25
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	24	26	27	23	20	24	25
	HAVO / VWO / MBO	B	32	34	31	32	27	31	32
	HBO / WO	C	44	41	44	40	39	42	41
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A		42	45	43	37	43	43
	2e kwintiel	B		34	34	33	37	36	38
	3e kwintiel	C		40	38	42	32	38	37
	4e kwintiel	D		40	45	41	37	39	39
	5e kwintiel (hoogste)	E		43	43	38	39	41	40
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	40	40	40	40	36	39	39
	Geboren in Europees land	B	40	39	44	36	44	32	38
	Ouder(s) uit Europees land	C	39	38	41	33	43	36	38
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	27	35	40	28	33	29	30
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	45	36	48	42	35	49	44
	Geboren in ander land	F	44	36	34	41	41	43	45
	Ouder(s) uit ander land	G	55	51	67	56	36	54	51
Beperking	Persoon met beperking	A	36	36	36	35	31	37	35
	Geen beperking	B	43	41	44	41	38	41	42
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	41	41	40	42	41	45	45
	sterk stedelijk	B	40	39	45	39	36	38	39
	matig stedelijk	C	42	42	40	39	34	39	35
	weinig stedelijk	D	41	38	41	37	37	37	37
	niet stedelijk	E	39	41	39	40	28	37	39

Tabel 12. Ontwikkeling podiumkunstbeoefening per groep (2012-2024).

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

2.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Voor het beoefenen van podiumkunsten blijken voornamelijk kenmerken als sekse, leeftijd, opleidingsniveau en stedelijkheid van invloed.

Sekse

Er zijn relatief meer vrouwen die podiumkunsten beoefenen dan mannen: 44 procent van de vrouwen, tegenover 35 procent onder mannen. Dat verschil is over de jaren heen vergelijkbaar.

Leeftijd

De beoefening van podiumkunsten is met name onder de jongste generaties populair: ruim driekwart van de kinderen tussen 6 en 11 jaar (77 procent) en drie op de vijf tieners tussen 12 en 19 jaar (60 procent) beoefent in 2024 een vorm van podiumkunsten. Naarmate de leeftijd toeneemt, neemt het aandeel podiumkunstbeoefenaars af. Toch ligt het aandeel podiumkunstbeoefenaars ook onder 65-plussers nog op een kwart (25 procent). Onder oudere doelgroepen ligt de focus met name op zingen en in mindere mate het bespelen van een instrument, terwijl onder minderjarige beoefenaars het palet aan activiteiten binnen podiumkunstbeoefening breder is.

Opleiding

De beoefening van podiumkunsten is relatief het hoogst onder Nederlanders met een hbo/wo-diploma (41 procent). Het aandeel podiumkunstbeoefenaars onder Nederlanders met een vmbo/vso-diploma (25 procent) of met een havo/vwo/mbo-diploma (32 procent) ligt lager dan het Nederlandse gemiddelde (40 procent). Indien men beoefent, is er geen verschil in de frequentie waarin dit gebeurt.

Migratieachtergrond

Kijken we naar migratieachtergrond, dan zien we dat Nederlanders met een of meerdere ouders uit een buitenland relatief vaak podiumkunsten beoefenen (44 procent) ten

opzichte van Nederlanders zonder migratieachtergrond (39 procent). Met name als de ouders uit een niet-traditioneel migratiegebied buiten Europa komen, ligt het aandeel podiumkunstbeoefenaars relatief hoog (51 procent). Daarentegen zien we een relatief laag aandeel podiumkunstbeoefenaars onder Nederlanders die zijn geboren in een top-5 migratiegebied (Indonesië, Turkije, Marokko, Suriname en het Caribisch deel van het Koninkrijk).

Stedelijkheid

Ook stedelijkheid blijkt een factor van invloed bij de beoefening van podiumkunsten. Nederlanders die in grote steden wonen beoefenen relatief vaker podiumkunsten (45 procent) dan Nederlanders die in buitenwijken of kleinere dorpskernen wonen (35-37 procent). In eerdere jaren was dit verschil kleiner. Mogelijk zegt dit iets over de afname en daarmee het kleiner worden van de spreiding van centra voor de kunsten, zoals ook het LKCA signaleert (Goossens, Neele & Burggraaff 2024).

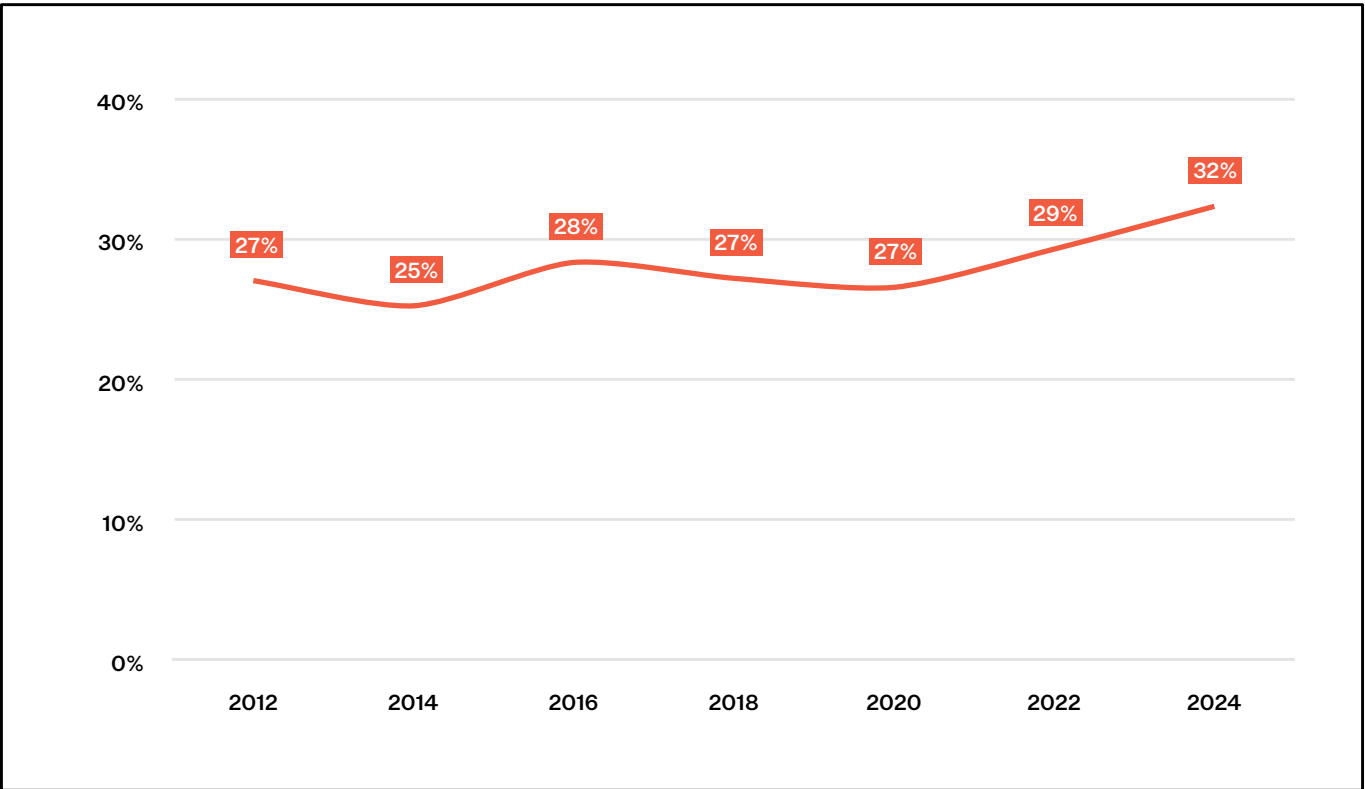
Beperking

Onder Nederlanders met een beperking is het aandeel podiumkunstbeoefenaars 35 procent in 2024 en komt daarmee significant lager uit dan het aandeel onder Nederlanders zonder beperking (42 procent). Dat verschil is over de jaren heen nauwelijks groter of kleiner geworden. Met name onder mensen met een auditieve beperking is de beoefening van podiumkunsten relatief laag (28 procent), terwijl mensen met een visuele beperking juist bovengemiddeld vaak podiumkunsten beoefenen (45 procent) en dan met name zingen.

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Beoefening beeldende kunst | ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 44. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste enkele keren in de afgelopen 12 maanden beeldende kunst beoefende (2012-2024).

2.2 BEELDDE KUNST

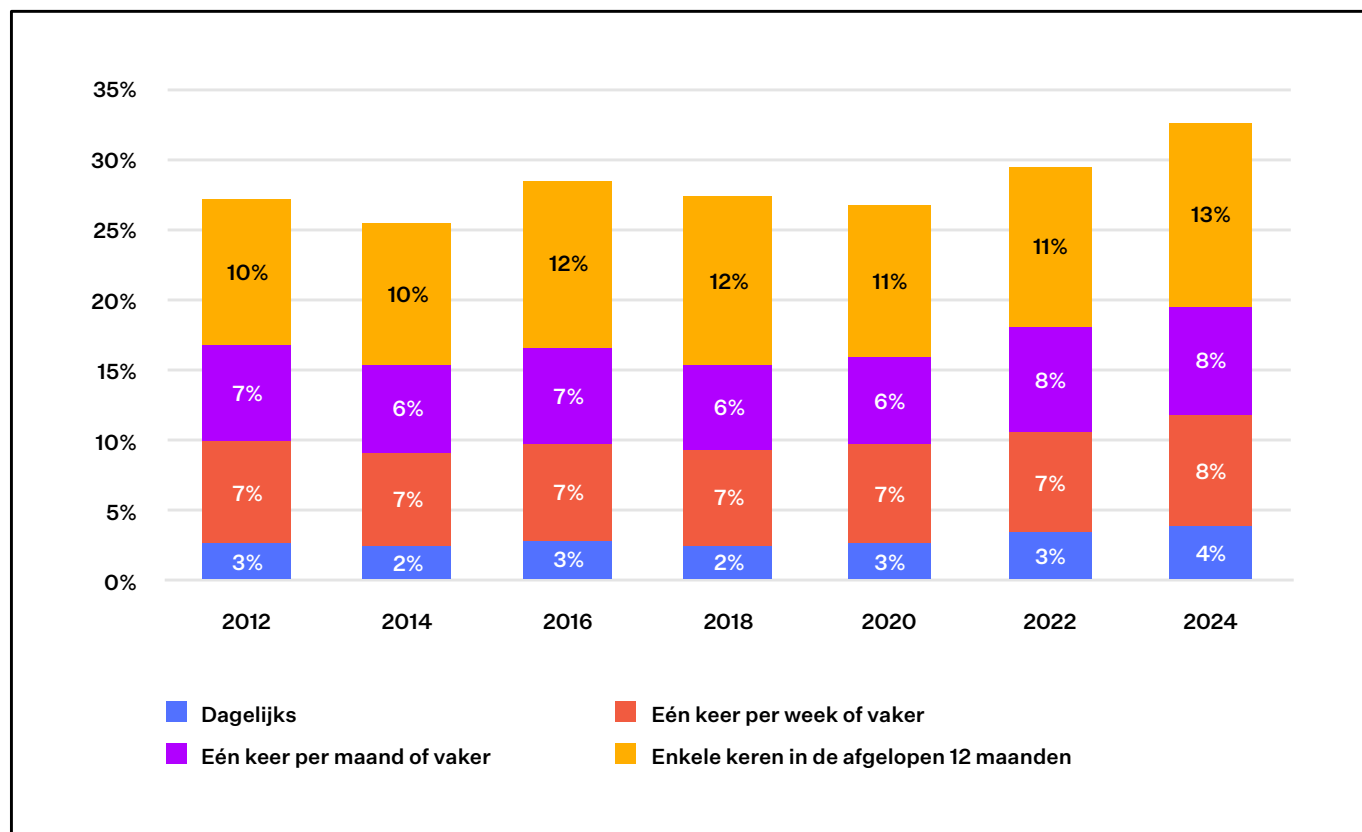
2.2.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Voor de beoefening van beeldende kunst kijken we naar activiteiten als ‘tekenen/schilderen/grafische vormgeving’ en ‘beeldhouwen/boetseren/pottenbakken’. In 2024 beoefent 32 procent van de Nederlanders ten minste één keer of vaker een van deze hobby’s. De toename in beoefening van beeldende kunst in 2024 (32 procent) versus 2022 (29 procent) is niet significant, maar wel ten opzichte van eerdere jaren (25-28 procent).

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Beoefening beeldende kunst | frequentie beoefening 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

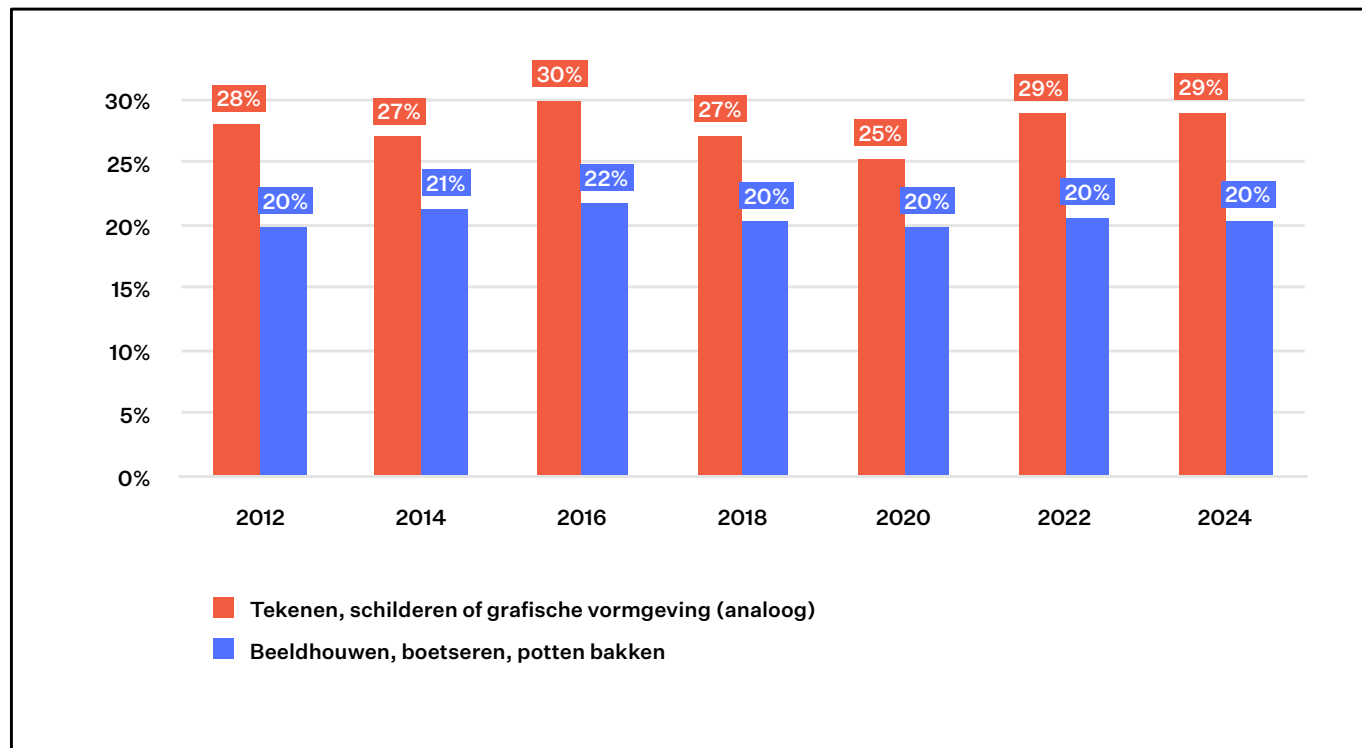
Figuur 45. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat een vorm van beeldende kunst beoefende naar frequentie beoefening (2012-2024).

Ook in de frequentie van de beoefening, zien we geen significante toe- of afnames. Drie op de vijf beoefenaars van beeldende kunst (60 procent) doet dit maandelijks of vaker (in 2024), dat is 20 procent van de Nederlanders van 6 jaar en ouder. De frequentie waarmee deze amateurkunst wordt beoefend ligt daarmee gemiddeld wat lager dan de beoefening van podiumkunsten (30 procent maandelijks of vaker).

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Beoefening beeldende kunst | aandeel beoefening per discipline 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 46. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste enkele keren in de afgelopen 12 maanden beoefende (2012-2024).

Tekenen, schilderen en grafische vormgeving is de meest populaire vorm binnen beeldende kunstbeoefening: 29 procent van de Nederlanders deed dit minimaal enkele keren in 2024. Daarbij zijn geen significante verschillen zichtbaar met eerder jaren. Samen met zingen is dit een van de populairste vormen van amateurkunstbeoefening.

Een andere relatief populaire vorm van kunstbeoefening is beeldhouwen, boetseren en potten bakken: één op de vijf Nederlanders van 6 jaar en ouder (20 procent) deed dit in 2024 enkele keren of vaker.

2.2.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

De beoefening van beeldende kunst is het sterkst afhankelijk van opleidingsniveau, sekse

en migratieachtergrond. Hierna lichten we verschillen per kenmerk verder toe.

Sekse

Bij de beoefening van beeldende kunst is een duidelijk verschil zichtbaar tussen vrouwen en mannen: onder vrouwen beoefend 45 procent een vorm van beeldende kunst, terwijl dit aandeel bij mannen significant lager, op 20 procent, ligt. De stijging in populariteit van beeldende kunst als amateurkunst, is met name zichtbaar onder vrouwen waar het aandeel sinds 2020 steeg van 35 procent naar 45 procent. Onder mannen blijft het aandeel op een vergelijkbaar niveau met eerder jaren.

Leeftijd

We zien grote verschillen tussen leeftijdsgroepen: onder 6-11-jarigen beoefent 81 procent jaarlijks een vorm van beeldende kunst (met name tekenen/schilderen/grafische

BEELDENDE KUNST

			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			27	25	28	27	27	29	32
Sekse	Man	A	20	17	20	18	18	19	20
	Vrouw	B	34	33	37	36	35	40	45
Leeftijd	6-11 jaar	A	76	72	79	72	77	80	81
	12-19 jaar	B	50	44	52	48	47	47	52
	20-34 jaar	C	27	24	30	25	29	33	34
	35-49 jaar	D	19	22	21	22	22	23	29
	50-64 jaar	E	17	16	17	19	16	20	22
	65 jaar en ouder	F	17	14	17	19	14	17	21
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	14	13	16	15	11	14	18
	HAVO / VWO / MBO	B	21	20	22	20	19	23	27
	HBO / WO	C	25	23	24	24	25	27	31
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A		27	35	31	27	34	35
	2e kwintiel	B		25	28	26	27	26	32
	3e kwintiel	C		25	27	28	30	29	32
	4e kwintiel	D		26	28	27	25	30	32
	5e kwintiel (hoogste)	E		25	26	25	25	29	32
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	26	26	28	27	27	29	32
	Geboren in Europees land	B	28	24	37	28	24	30	33
	Ouder(s) uit Europees land	C	30	20	29	30	33	38	35
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	11	15	21	14	11	15	23
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	41	22	31	32	27	32	39
	Geboren in ander land	F	27	20	26	22	23	25	34
	Ouder(s) uit ander land	G	42	37	40	36	28	34	42
Beperking	Persoon met beperking	A	24	24	26	26	21	28	30
	Geen beperking	B	28	26	29	28	28	30	34
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	27	28	29	29	29	32	37
	sterk stedelijk	B	27	25	31	27	27	28	34
	matig stedelijk	C	30	26	28	26	24	30	28
	weinig stedelijk	D	26	23	26	27	27	29	30
	niet stedelijk	E	25	24	27	28	22	23	29

Tabel 13. Ontwikkeling aandeel beeldendekunstbeoefenaars per groep (2012-2024).

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

vormgeving), terwijl dit aandeel het laagst ligt onder mensen van 65 jaar en ouder: 21 procent. Indien 65-plussers beeldende kunst beoefenen doen zij dit wel vaker dan mensen tussen de 20 en 64 jaar oud: twee derde (67 procent) van de beeldendekunstbeoefenaars van 65 jaar of ouder doet dit maandelijks of vaker, ten opzichte van 44-50 procent van de beoefenaars tussen 20 en 64 jaar oud.

Sekse

Het aandeel vrouwen dat een vorm van beeldende kunst beoefent (45 procent) is meer dan twee keer zo groot als het aandeel mannen (20 procent) in Nederland. Daarbij is met name beeldhouwen/boetseren/pottenbakken relatief populairder onder vrouwen (24 procent) dan onder mannen (5 procent). Als men een vorm van beeldende kunst beoefent, zit er geen verschil in de frequentie: 60 procent van de beoefenaars doet dit maandelijks of vaker, ongeveer 12 procent is dagelijks bezig met het maken van beeldende kunst.

Opleiding

Drie op de tien Nederlanders met een hbo/wo-diploma beoefenen jaarlijks of vaker een vorm van beeldende kunst (31 procent), tegenover een op de vijf Nederlanders met een vmbo- of basisschooldiploma (18 procent). Opvallend daarbij is dat het aandeel maandelijkse beoefenaars onder de beoefenaars met een vmbo-/basisschooldiploma met 58 procent hoger ligt dan onder beoefenaars met een hbo/wo-diploma (51 procent).

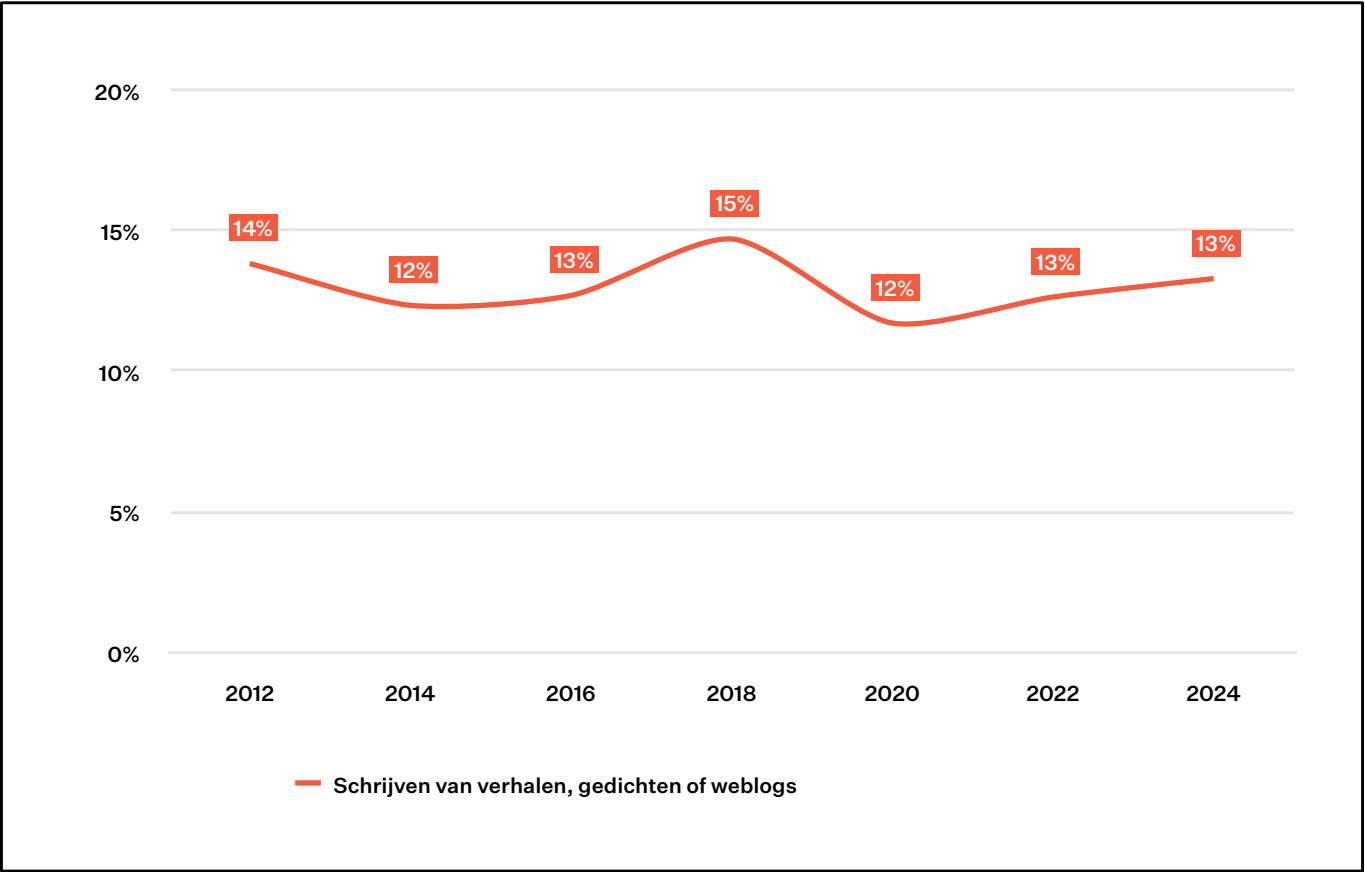
Migratieachtergrond

Onder Nederlanders met een of meerdere ouders uit een buitenland is het aandeel beeldendekunstbeoefenaars hoger (39 procent) dan gemiddeld (32 procent). Met name Nederlanders met één of beide ouder(s) uit een top-5 migratiegebied (39 procent) of een Europees land (35 procent) zijn vaker dan gemiddeld actief in de beoefening van beeldende kunst.

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Beoefening letteren | ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 47. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste enkele keren in de afgelopen 12 maanden verhalen, gedichten of weblogs schreef (2012-2024).

2.3 LETTEREN

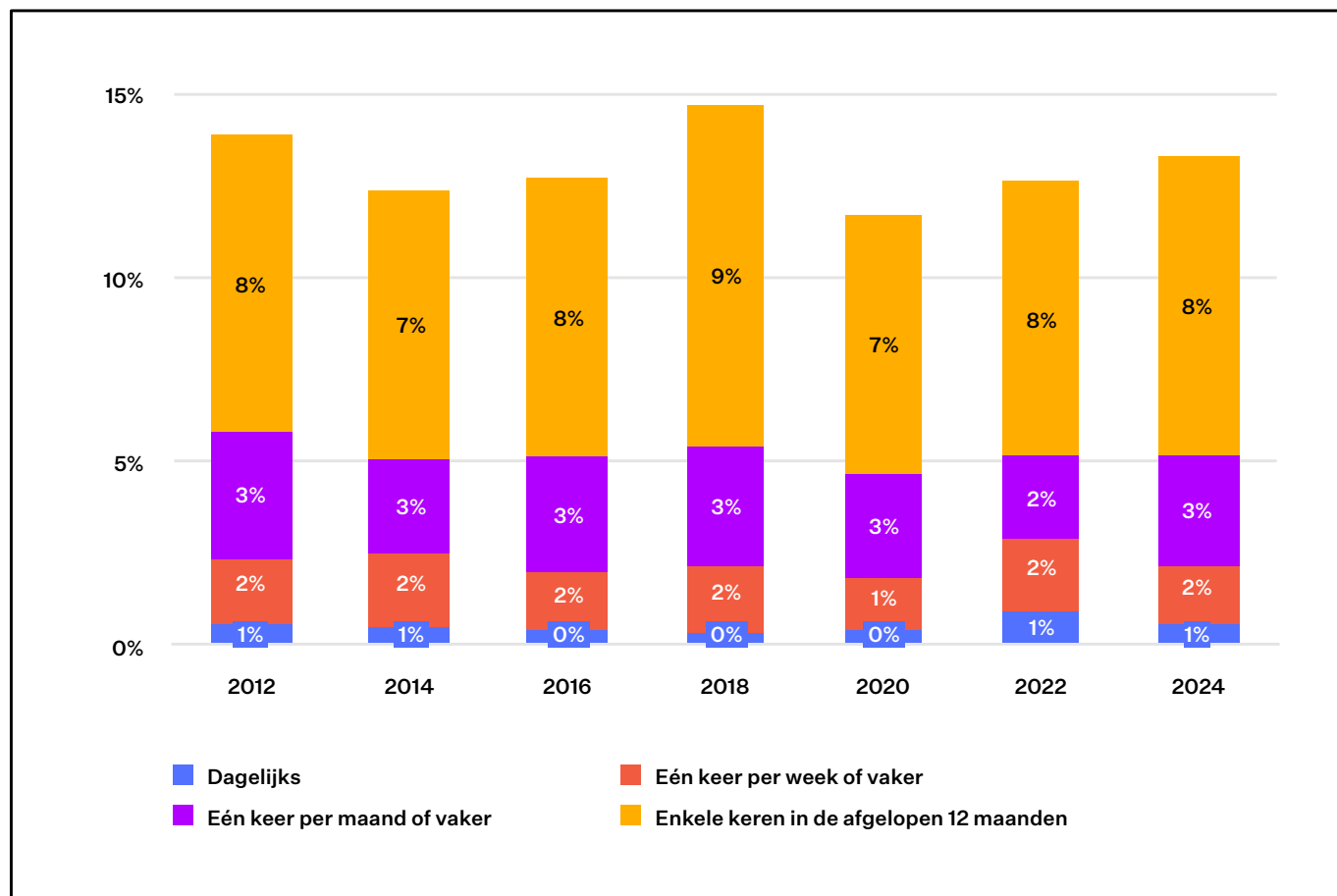
2.3.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Als we kijken naar de beoefening in het domein Letteren, dan kijken we in de VTO naar de discipline van schrijven van verhalen, gedichten en/of weblogs. Eén op de acht Nederlanders van 6 jaar en ouder (13 procent) schrijft in 2024 ten minste één keer een verhaal, gedicht of online artikel. Dat is vergelijkbaar met eerdere jaren dat dit werd gemeten.

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Beoefening letteren | frequentie beoefening 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 48. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat in de afgelopen 12 maanden schreef naar frequentie beoefening (2012-2024).

Ongeveer twee op de vijf Nederlanders die schrijven doet dit maandelijks of vaker (gelijk aan 5 procent van de Nederlanders). Dit is consistent met eerdere metingen. Regelmatige letterenbeoefening ligt daarmee relatief lager dan de beoefening van beeldende kunst of podiumkunsten.

LETTEREN

			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			14	12	13	15	12	13	13
Sekse	Man	A	13	10	10	12	10	10	11
	Vrouw	B	15	14	16	17	14	15	16
Leeftijd	6-11 jaar	A	29	30	27	36	30	25	27
	12-19 jaar	B	26	23	26	25	23	21	25
	20-34 jaar	C	19	14	18	19	13	16	16
	35-49 jaar	D	11	10	9	11	10	11	11
	50-64 jaar	E	8	8	7	10	7	8	8
	65 jaar en ouder	F	5	4	6	7	6	8	8
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	5	6	3	5	4	5	5
	HAVO / VWO / MBO	B	9	8	10	9	7	8	9
	HBO / WO	C	17	12	14	17	14	15	15
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A		16	21	19	11	15	16
	2e kwintiel	B		10	10	11	13	13	10
	3e kwintiel	C		12	12	13	11	12	12
	4e kwintiel	D		14	12	15	10	11	14
	5e kwintiel (hoogste)	E		10	11	15	14	13	14
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	14	13	12	14	12	12	12
	Geboren in Europees land	B	11		12	17	9	15	12
	Ouder(s) uit Europees land	C	15	6	11	17	9	11	19
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	5	8	7	12	8	7	10
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	15	12	16	18	14	14	19
	Geboren in ander land	F	16	12	15	13	13	16	18
	Ouder(s) uit ander land	G	24	20	26	16	10	15	22
Beperking	Persoon met beperking	A	11	13	12	15	10	12	13
	Geen beperking	B	15	12	13	15	12	13	14
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	16	15	15	19	16	16	16
	sterk stedelijk	B	15	13	15	16	11	14	13
	matig stedelijk	C	14	11	12	13	10	10	13
	weinig stedelijk	D	12	10	9	12	10	12	11
	niet stedelijk	E	11	10	10	8	7	6	12

Tabel 14. Ontwikkeling aandeel schrijvers per groep (2012-2024).

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

2.3.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Sekse

Creatief schrijven is populairder onder vrouwen (16 procent) dan onder mannen (11 procent). Dit beeld is consistent met eerdere jaren.

Leeftijd

Met name jongeren schrijven veel verhalen, gedichten en online artikelen: het aandeel is het hoogst onder kinderen tussen 6 en 11 jaar oud (27 procent) en tieners tussen 12 en 19 jaar (25 procent). Ook al gaat het hier expliciet om activiteiten in de vrije tijd, is dit ongetwijfeld een gevolg van de lees- en schrijfbesteding vanuit scholen. Onder hogere leeftijdsgroepen ligt het aandeel creatief schrijvers aanzienlijk lager: 16 procent onder jongvolwassenen (20-34 jaar), 11 procent onder mensen van middelbare leeftijd (35-49 jaar) en 8 procent onder 50-plussers.

Opleiding

De kans dat Nederlanders met een hbo/wo-diploma aan creatief schrijven doen is groter (15 procent) dan anders opgeleiden. Ook is het aandeel schrijvers onder havo/vwo/mbo-geëdiplomeerden (10 procent) groter dan onder mensen met een vmbo/vso-diploma (6 procent). De verschillen tussen deze groepen zijn over de jaren heen stabiel gebleven.

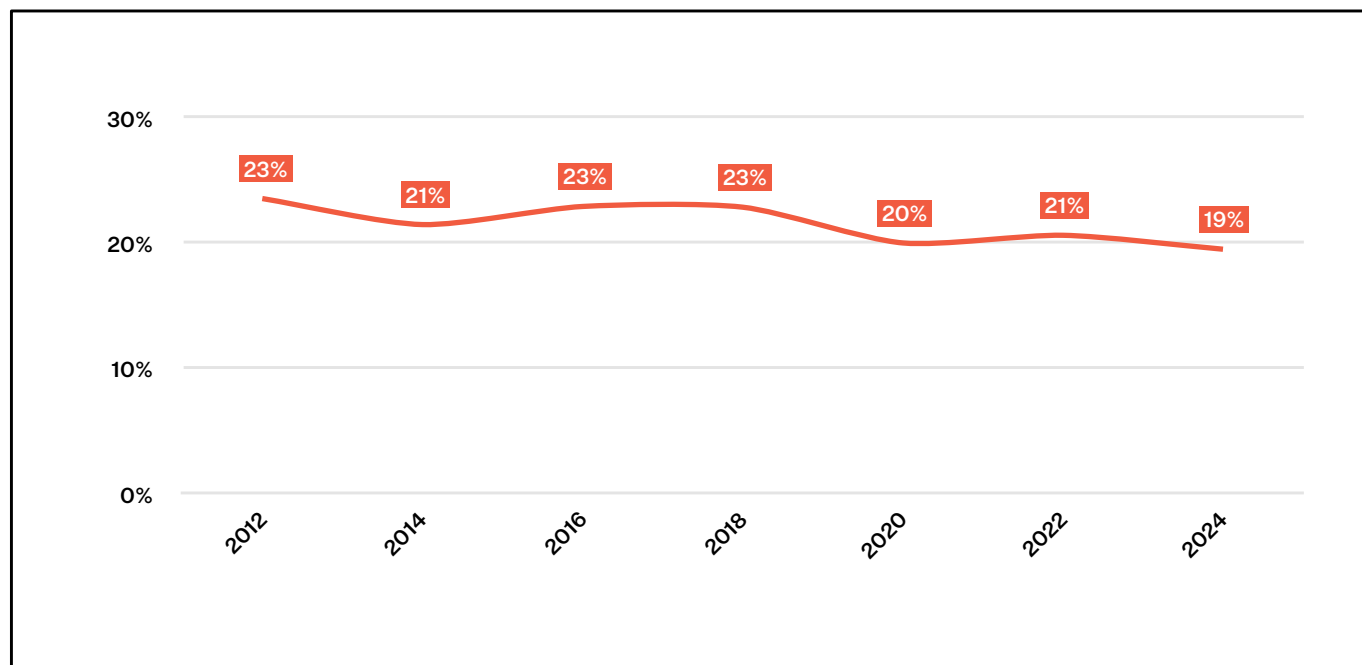
Migratieachtergrond

Het schrijven van verhalen, gedichten en online artikelen is een relatief populaire vorm van beoefening onder Nederlanders waarvan één of meerdere ouders in het buitenland zijn geboren (20 procent) ten opzichte van Nederlanders zonder migratieachtergrond (12 procent).

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Beoefening mediakunsten | ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 49. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste enkele keren in de afgelopen 12 maanden een vorm van mediakunst beoefende (2012-2024).

2.4 MEDIAKUNST

2.4.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

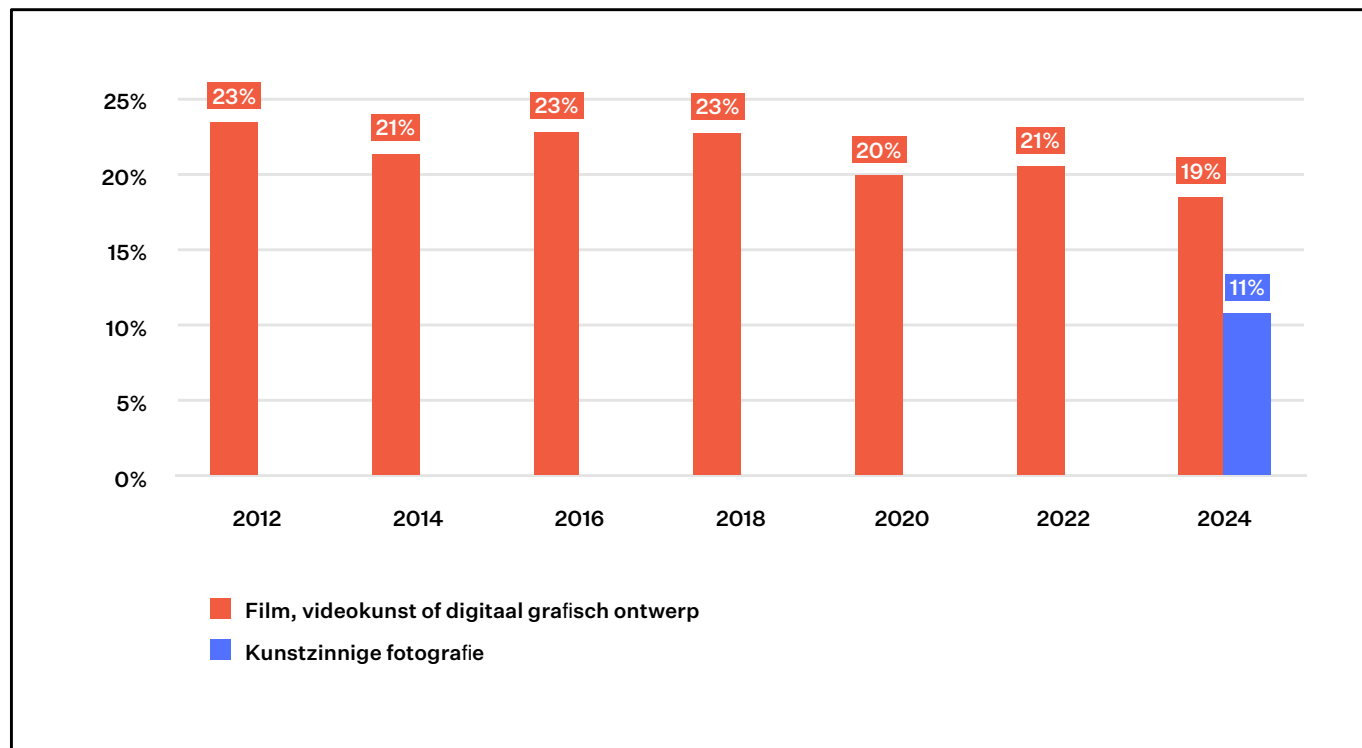
Binnen het domein van de mediakunst kijken we naar het beoefenen van film-, video- en fotografie en het maken van digitale grafische vormgeving. Nagenoeg één op de vijf Nederlanders van 6 jaar en ouder houdt zich bezig met het maken van film- en videokunst of digitale grafische werken (19 procent). Deze vorm van beoefening vertoont daarmee een lichte afname ten opzichte van eerdere jaren. Sinds 2024 is kunstzinnige fotografie toegevoegd als nieuwe categorie binnen de VTO: één op de tien Nederlanders van 6 jaar en ouder maakte kunstzinnige fotowerken. Voor het grootste deel (67 procent) van deze groep deden zij dit enkele keren in 2024. De groep Nederlanders die aan kunstzinnige fotografie doet overlapt in zijn geheel met beoefenaars van

film- en videokunst / digitaal grafisch ontwerp en het opnemen van deze vorm in de VTO zorgde daarom niet voor een stijging in het aandeel beoefenaars van mediakunst.

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Beoefening mediakunsten | aandeel beoefening per discipline 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

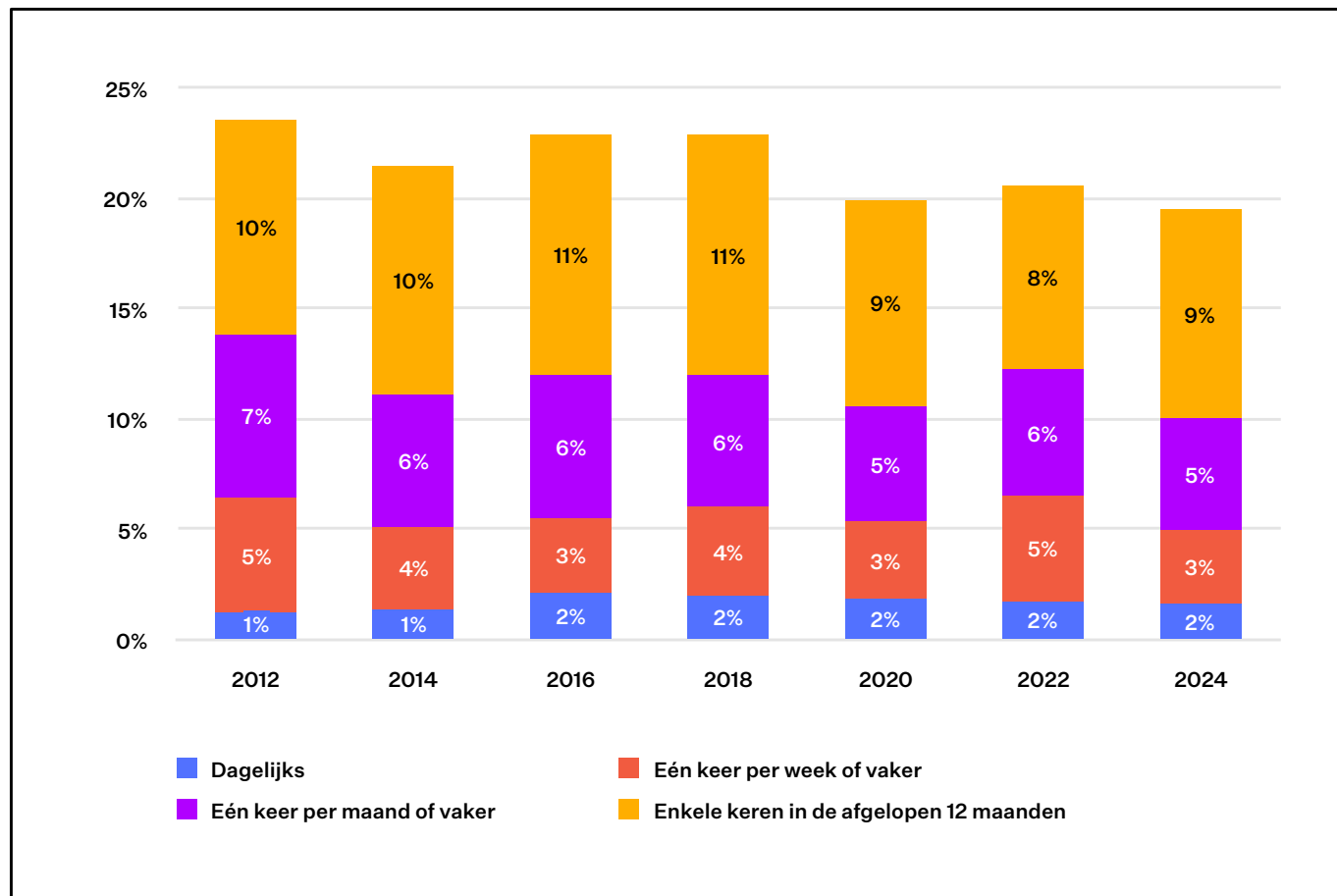

Figuur 50. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste enkele keren in de afgelopen 12 maanden beoefende (2012-2024).

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Beoefening mediakunsten | frequentie beoefening 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 51. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat in de afgelopen 12 maanden mediakunst beoefende naar frequentie beoefening (2012-2024).

Van de Nederlanders beoefende ongeveer één

op de tien (10 procent) maandelijks of vaker een vorm van mediakunst. Dat is meer dan de helft van de mediakunstbeoefenaars.

MEDIAKUNST

			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			23	21	23	23	20	21	19
Sekse	Man	A	23	22	22	22	20	20	19
	Vrouw	B	24	21	24	23	20	21	20
Leeftijd	6-11 jaar	A	26	24	30	26	34	29	24
	12-19 jaar	B	36	35	42	39	35	37	36
	20-34 jaar	C	29	24	27	27	24	27	28
	35-49 jaar	D	24	22	19	22	20	19	18
	50-64 jaar	E	22	20	20	21	15	16	13
	65 jaar en ouder	F	11	10	13	12	10	11	11
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	12	10	8	10	8	9	9
	HAVO / VWO / MBO	B	22	20	22	21	15	14	16
	HBO / WO	C	31	28	26	27	23	25	21
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A		23	26	26	22	22	24
	2e kwintiel	B		18	15	18	17	15	15
	3e kwintiel	C		17	22	24	19	19	18
	4e kwintiel	D		22	25	20	19	19	20
	5e kwintiel (hoogste)	E		26	25	25	23	26	21
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	24	22	23	23	21	20	19
	Geboren in Europees land	B	20	27	22	22	22	23	22
	Ouder(s) uit Europees land	C	29	19	17	21	19	30	23
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	13	12	14	16	7	9	11
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	19	20	29	24	17	28	23
	Geboren in ander land	F	20	24	15	22	20	18	21
	Ouder(s) uit ander land	G	33	24	37	27	21	23	30
Beperking	Persoon met beperking	A	21	21	20	23	15	15	17
	Geen beperking	B	25	21	24	23	22	23	21
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	23	23	23	27	23	24	23
	sterk stedelijk	B	24	20	27	23	19	21	19
	matig stedelijk	C	22	24	19	22	19	19	17
	weinig stedelijk	D	27	20	21	19	18	18	18
	niet stedelijk	E	19	20	21	20	19	18	15

Tabel 15. Ontwikkeling aandeel mediakunstbeoefenaars per groep (2012-2024).

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

2.4.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Voor het beoefenen van mediakunst zijn leeftijd, opleidingsniveau en bepaalde migratieachtergronden van significant belang. Hierna lichten we verschillen per kenmerk toe.

Leeftijd

Met name onder jongeren tussen 12 en 19 jaar is het maken van foto-, film-, video- en digitaal grafisch werk relatief populair (36 procent). Ook jongvolwassenen tot 34 jaar beoefenen deze kunstvormen relatief vaak (28 procent), net als kinderen tussen 6 en 11 jaar oud (24 procent). Dat heeft er ongetwijfeld mee te maken dat deze leeftijdsgroepen van jongs af aan digitale vaardigheden hebben aangeleerd die bij het maken van foto-, film-, video- en grafische werken van pas komen. Toch zien we eerder een af- dan toename in deze leeftijdsgroepen in het maken van foto-, film-, video- en digitaal grafisch werk.

Opleiding

Het maken van artistieke foto's, films en digitaal grafisch werk is relatief vaker aanwezig onder Nederlanders met een hbo/wo-diploma (21 procent) dan Nederlanders met een havo/vwo/mbo-diploma (16 procent) en Nederlanders met een vmbo/vso-diploma (9 procent). Over de afgelopen tien jaar is de daling in de beoefening het sterkst onder hbo/wo-gediplomeerden (van 28 procent in 2014 naar 21 procent in 2024) en in mindere mate havo/vwo/mbo-gediplomeerden (van 20 procent naar 16 procent), terwijl het aandeel beoefenaars onder vmbo/vso-gediplomeerden rond 10 procent is gebleven.

Huishoudinkomen

Interessant om te zien is dat het maken van foto-, film- en digitaal grafisch werk bovengemiddeld vaak voorkomt in huishoudens met een laag (24 procent in het eerste kwintiel) dan wel een hoog (21 procent in het vijfde kwintiel) inkomensniveau, terwijl de beoefening

in de middengroepen aanzienlijk lager ligt. Dat beeld is consistent over de jaren en geeft aan dat de toegankelijkheid van deze beoefeningsvorm niet afhankelijk lijkt van het inkomensniveau van beoefenaars.

Migratieachtergrond

Het maken van foto-, film- en digitaal grafisch werk verschilt als we kijken naar Nederlanders van verschillende migratieachtergronden. Met name onder Nederlanders die in een traditioneel migratiegebied zijn geboren is deze vorm van beoefening relatief minder populair (11 procent), terwijl Nederlanders met één of meer ouders uit een traditioneel migratiegebied bovengemiddeld scoren (23 procent). Ook Nederlanders met een Europese migratieachtergrond (1e of 2e generatie) scoren hoger (22-23 procent) dan het Nederlandse gemiddelde (19 procent). Dit is vergelijkbaar met Nederlanders die in een ander land buiten Europa zijn geboren (21 procent). De beoefening blijkt echter het hoogst onder Nederlanders met ouders uit een andere migratieachtergrond buiten Europa: 31 procent.

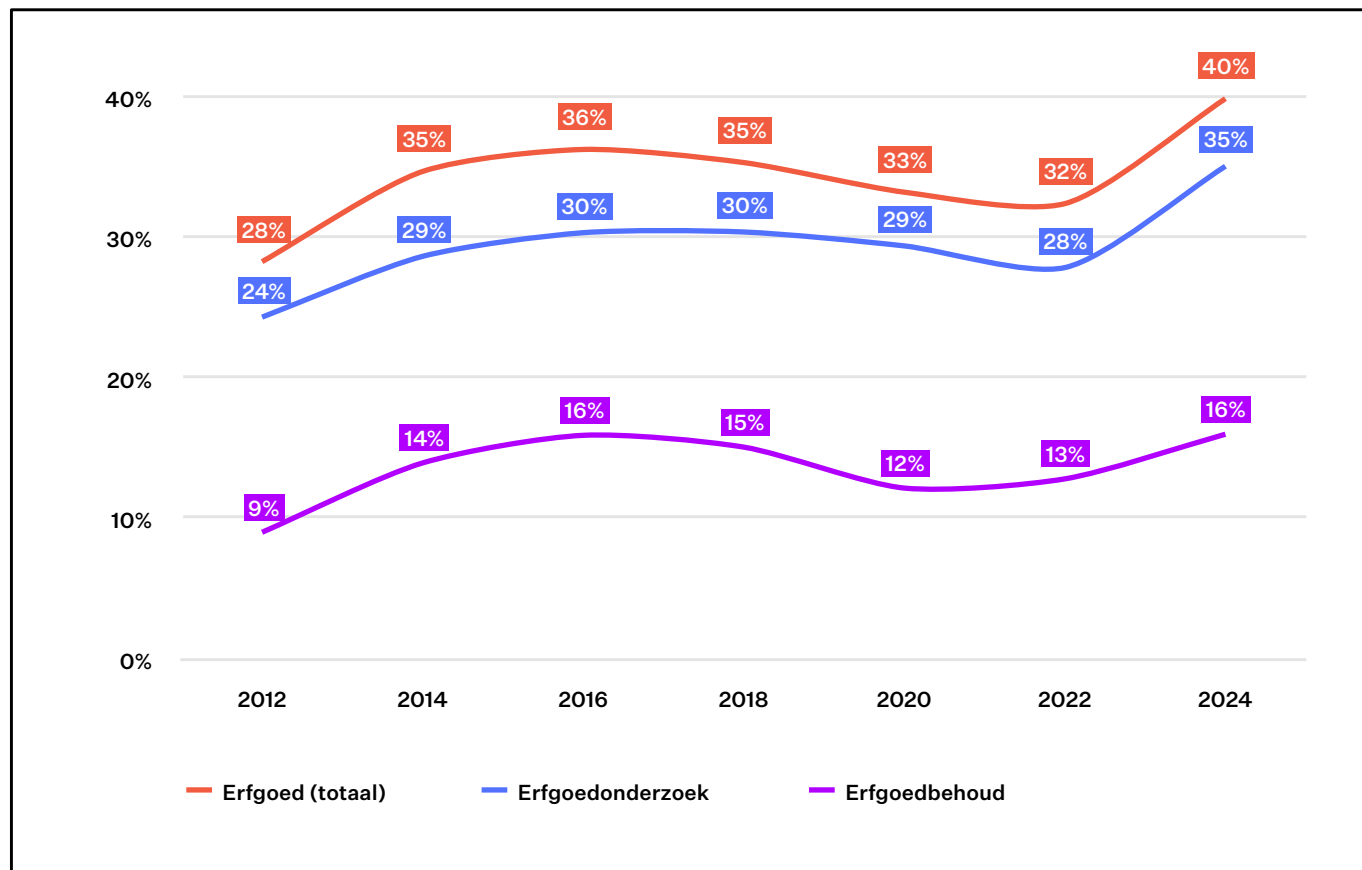
Beperking

Onder Nederlanders met een beperking ligt het aandeel makers van foto-, film- en digitaal grafisch werk lager dan gemiddeld: 17 procent, ten opzichte van 21 procent onder Nederlanders zonder beperking. Het is aannemelijk dat de beoefening van deze kunstvormen verschillen vertoont afhankelijk van het soort beperking waar mensen mee te maken hebben. Zo is de beoefening in 2024 het laagst onder mensen met een lichamelijke of motorische beperking (14 procent), een auditieve beperking (15 procent) of een chronische aandoening (15 procent). Maar dit beeld wisselt sterk per meting, waardoor de resultaten moeilijk te interpreteren zijn.

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Erfgoedbeoefening | ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 12 jaar en ouder

Figuur 52. Aandeel Nederlanders van 12 jaar en ouder dat tenminste enkele keren in de afgelopen 12 maanden aan erfgoedbeoefening deed (2012-2024).

2.5 ERFGOED

2.5.1 ERFGOEDBEOEFENING ALGEMEEN

2.5.1.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Bij erfgoedbeoefening zien we een significante stijging in 2024 ten opzichte van 2022 en eerdere jaren: twee op de vijf Nederlanders hield zich in 2024 bezig met een vorm van erfgoedbeoefening (40 procent), ten opzichte van 28 tot 36 procent in eerdere jaren.

De toename in het aandeel beoefenaars is breed zichtbaar over alle vormen van

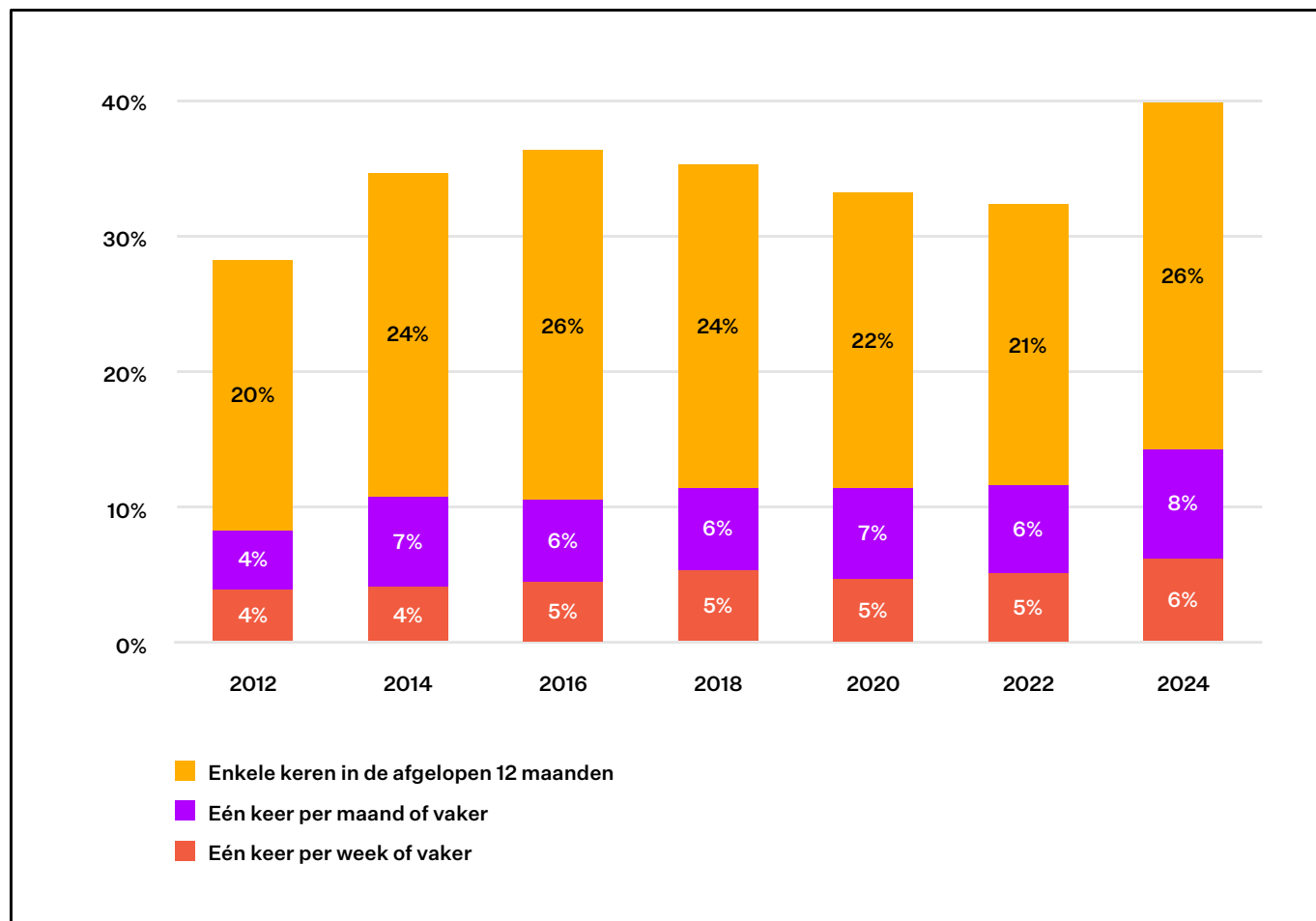
erfgoedbeoefening, maar de stijging is het sterkst onder beoefeningsvormen die vallen onder het doen van erfgoedonderzoek. In paragraaf 2.5.2 Erfgoedonderzoek lichten we deze ontwikkeling verder toe.

Uit de monitor erfgoedbeoefening blijkt eveneens dat twee op de vijf Nederlanders van 12 jaar en ouder (38 procent) zich in 2024 'actief ingezet' had rondom erfgoed (Burggraaff en Bergwerff, 2025). Daarbij wijten de onderzoekers het verschil ten opzichte van het resultaat uit de VTO van 2022 aan een bredere definitie van erfgoedbeoefening in de monitor erfgoedbeoefening, zoals ook de Kennissynthese Cultuurbeoefening van het LKCA beargumenteerd (Goossens et al., 2025).

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Erfgoedbeoefening | frequentie beoefening 2012-2024

basis: Nederlanders van 12 jaar en ouder

Figuur 53. Aandeel Nederlanders van 12 jaar en ouder dat in de afgelopen 12 maanden aan erfgoedbeoefening deed naar frequentie beoefening (2012-2024).

Alhoewel een andere definitie van erfgoedbeoefening ongetwijfeld leidt tot een ander resultaat, laat het resultaat van de VTO van 2024 zien dat ook het moment van meten een deel van de verklaring moet zijn. Daaruit blijkt een aanzienlijke toename in de populariteit van erfgoedbeoefening onder de Nederlandse bevolking van 12 jaar en ouder.

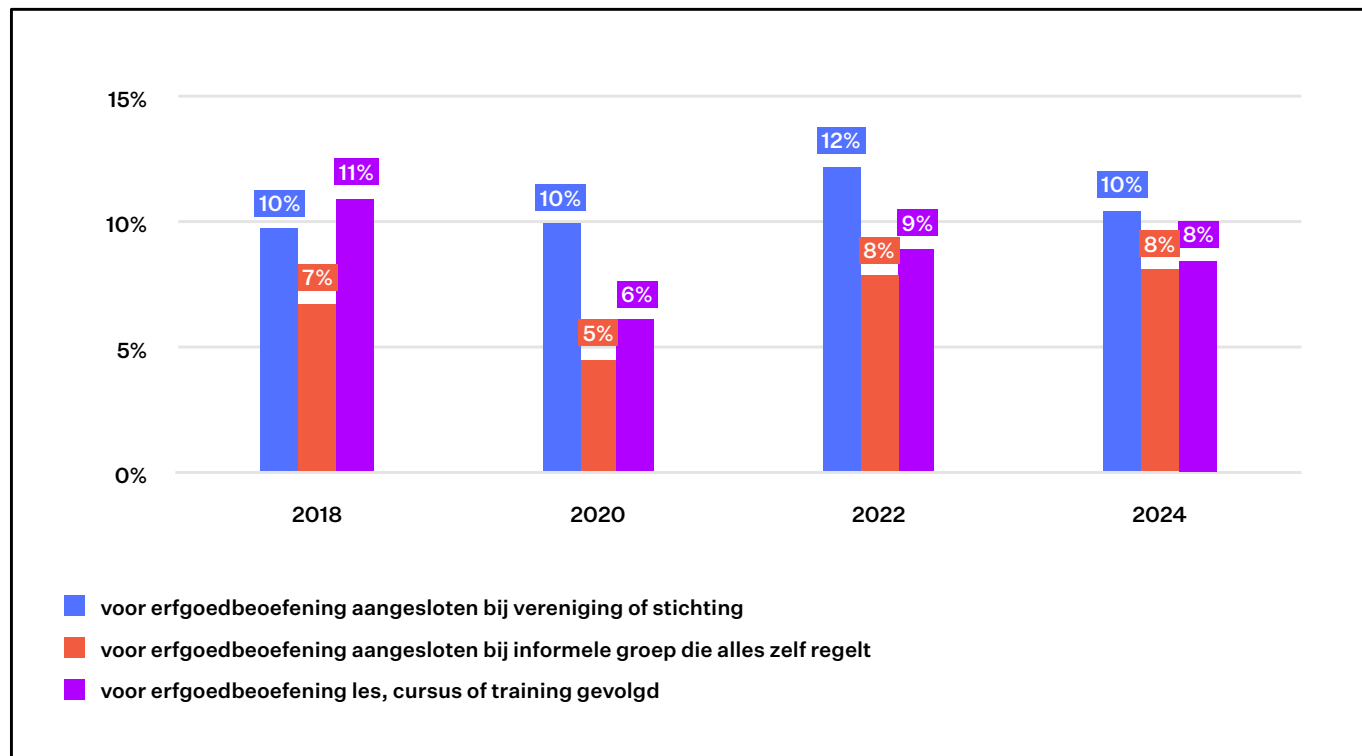
Ongeveer één op de drie erfgoedbeoefenaars (14 procent van de Nederlanders van 12 jaar en ouder) doet maandelijks of vaker aan erfgoedbeoefening, maar een meerderheid doet dit enkele keren per jaar (26 procent van de Nederlanders).

Één op de tien erfgoedbeoefenaars (10 procent) was in 2024 aangesloten bij een vereniging of stichting voor de beoefening van erfgoedactiviteiten, dat is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Een kleiner aandeel (8 procent) was aangesloten bij een informele groep, dat is een kleine stijging ten opzichte van 2020 (5 procent). Het volgen van een les, cursus of training voor de beoefening van erfgoedactiviteiten werd door 8 procent van de Nederlandse beoefenaars gedaan.

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Erfgoedbeoefening | beoefening in collectief verband 2018-2024

basis: Nederlandse erfgoedbeoefenaars

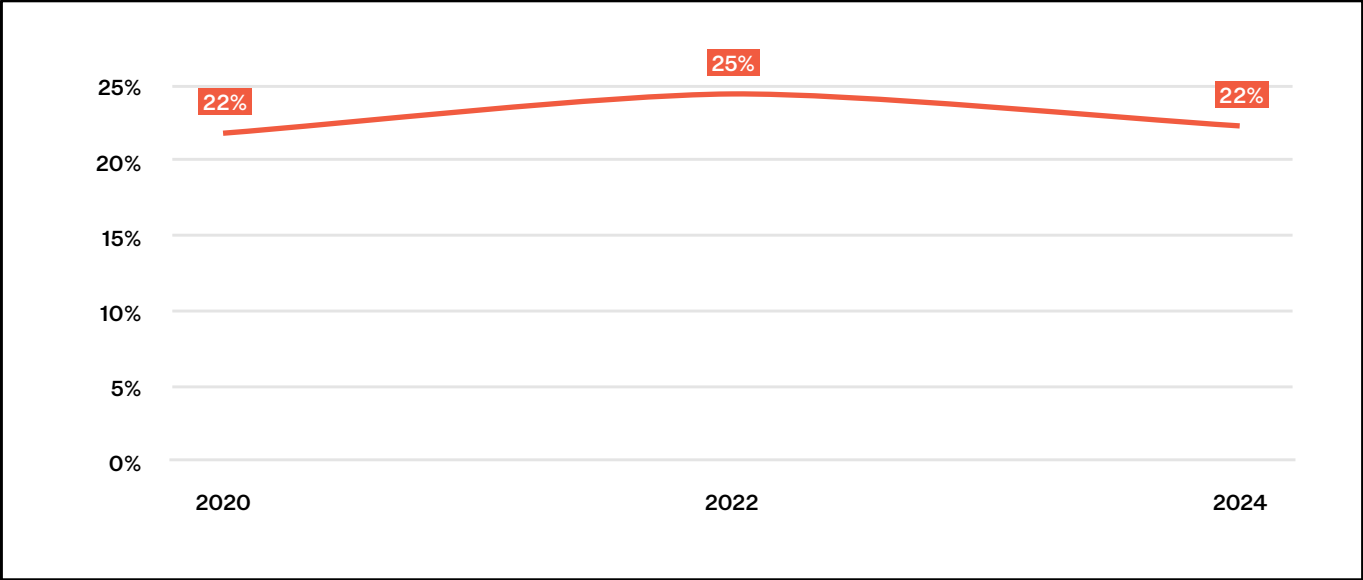
Figuur 54. Aandeel Nederlandse erfgoedbeoefenaars dat zich voor beoefening heeft aangesloten bij een collectief of lessen volgt (2018-2024).

Ruim één op de vijf erfgoedbeoefenaars (22 procent) deelde in 2024 activiteiten via sociale media. Dat is geen significant verschil ten opzichte van eerdere jaren, tegelijkertijd valt op dat hier niet een zelfde daling wordt waargenomen als bij het delen van activiteiten binnen amateurkunstbeoefening.

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Erfgoedbeoefening | delen activiteiten via sociale media

basis: Nederlandse erfgoedbeoefenaars

Figuur 55. Aandeel Nederlandse erfgoedbeoefenaars dat activiteiten deelt via social media (2020-2024).

ERFGOED

			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			28	35	36	35	33	32	40
Sekse	Man	A	35	40	40	40	40	37	45
	Vrouw	B	22	29	33	31	26	28	35
Leeftijd	6-11 jaar	A							
	12-19 jaar	B	32	37	37	39	36	36	46
	20-34 jaar	C	30	40	42	38	39	36	46
	35-49 jaar	D	25	34	34	32	33	33	36
	50-64 jaar	E	30	32	34	35	30	29	37
	65 jaar en ouder	F	27	32	34	35	31	30	37
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	20	21	27	23	21	25	27
	HAVO / VWO / MBO	B	29	37	35	34	30	29	35
	HBO / WO	C	35	42	43	43	41	37	49
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A		36	42	34	38	30	41
	2e kwintiel	B		30	35	33	27	31	36
	3e kwintiel	C		32	33	34	29	31	39
	4e kwintiel	D		37	33	39	33	34	39
	5e kwintiel (hoogste)	E		36	38	36	38	34	45
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	27	35	36	35	33	32	39
	Geboren in Europees land	B	36	44	45	51	51	37	49
	Ouder(s) uit Europees land	C	35	27	31	39	35	37	44
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	23	28	25	24	17	22	28
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	36	36	51	35	27	38	47
	Geboren in ander land	F	26	35	34	38	42	34	44
	Ouder(s) uit ander land	G	38	41	37	34	41	34	47
Beperking	Persoon met beperking	A	27	35	36	39	31	32	38
	Geen beperking	B	29	35	36	34	34	33	41
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	32	43	40	38	40	34	44
	sterk stedelijk	B	29	34	36	35	31	32	40
	matig stedelijk	C	26	33	34	35	28	31	36
	weinig stedelijk	D	26	29	35	34	33	30	38
	niet stedelijk	E	27	34	35	30	29	38	38

Tabel 16. Ontwikkeling aandeel erfgoedbeoefenaars per groep (2012-2024).

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

2.5.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Of iemand erfgoed beoefent of niet wordt het sterkst bepaald op basis van sekse en opleidingsniveau. Hierna gaan we in op de verschillen in erfgoedbeoefening per kenmerk.

Sekse

In tegenstelling tot de beoefening van creatieve cultuurvormen is erfgoedbeoefening populairder onder mannen (45 procent) dan onder vrouwen (35 procent). Dat geldt sterker bij vormen die vallen onder erfgoedonderzoek (40 procent onder mannen, 31 procent onder vrouwen) dan onder erfgoedbehoud (18 procent onder mannen, 14 procent onder vrouwen).

Leeftijd

Ook al zitten er verschillen in het aandeel erfgoedbeoefenaars van verschillende leeftijdsgroepen, blijkt leeftijd geen verklarende factor⁹ voor het wel of niet deelnemen aan erfgoedbeoefening. Wel valt uit de resultaten op te maken dat erfgoedbeoefening onder grote delen van zowel jongere (46-47 procent onder 12- tot 34-jarigen) als oudere doelgroepen (36-37 procent onder Nederlanders van 35 jaar en ouder) plaatsvindt.

Opleiding

De helft van de Nederlanders (van 12 jaar en ouder) met een afgeronde hbo/wo-opleiding (49 procent) houdt zich in 2024 bezig met een vorm van erfgoedbeoefening. Dat is significant hoger dan het aandeel beoefenaars onder Nederlanders met een havo/vwo/mbo-diploma (35 procent) en Nederlanders met een vmbo/vso-opleiding (27 procent). Binnen elk van de groepen zien we de beoefening van erfgoed, en dan met name onderzoeksactiviteiten, toenemen. Daarmee zijn de verschillen tussen Nederlanders van verschillende

opleidingsniveaus vergelijkbaar met voorgaande jaren.

Migratieachtergrond

Tussen Nederlanders met verschillende migratieachtergronden zijn slechts enkele significante verschillen zichtbaar in de mate waarin erfgoedbeoefening plaatsvindt. Zo is te zien dat Nederlanders met één of meer ouders uit het buitenland vaker een vorm van erfgoedonderzoek beoefenen (42 procent) dan Nederlanders zonder migratieachtergrond (34 procent). Verder zijn Nederlanders die in een top-5 migratiegebied zijn geboren minder dan gemiddeld actief in het beoefenen van erfgoed (28 procent, ten opzichte van 40 procent gemiddeld), terwijl Nederlanders die vanuit andere landen naar Nederland zijn gemigreerd vaker dan gemiddeld aan erfgoedbeoefening doen.

Stedelijkheid

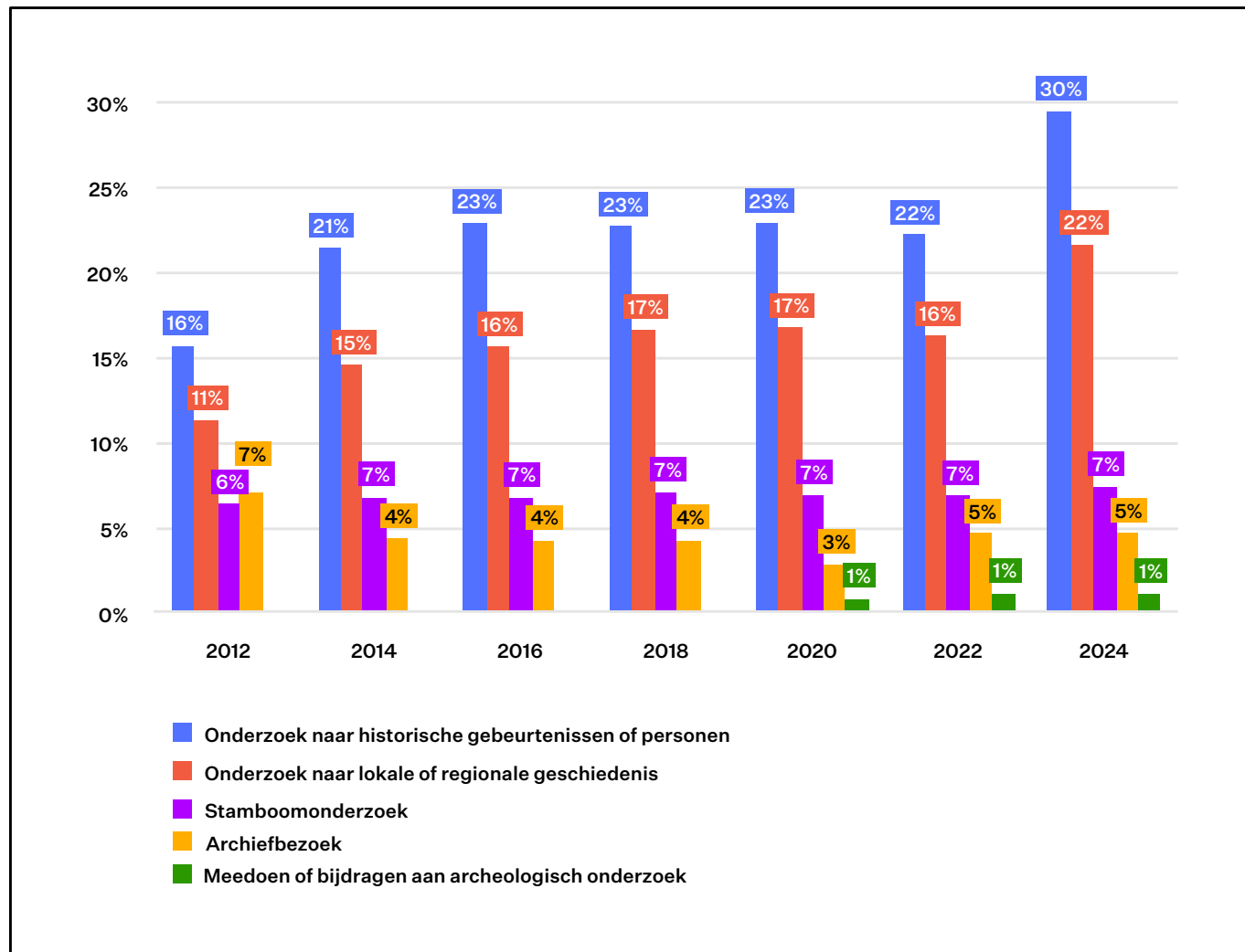
Als we kijken naar verschil in stedelijkheid, dan zien we een hogere erfgoedbeoefening in grote steden (44 procent), ten opzichte van minder stedelijke gebieden (36-38 procent). Het aandeel dat maandelijks aan een vorm van erfgoedbeoefening doet is hoger onder inwoners van zeer sterk stedelijk gebied (17 procent) dan gemiddeld (14 procent).

9. Dit blijkt uit de regressie-analyses die zijn uitgevoerd over het geheel van activiteiten die onder erfgoedbeoefening worden meegenomen. Zie de Onderzoeksverantwoording voor een methodologische uitleg van deze analyse.

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Beoefening erfgoedonderzoek | aandeel beoefening per discipline 2012-2024

basis: Nederlanders van 12 jaar en ouder

Figuur 56. Aandeel Nederlanders van 12 jaar en ouder dat in de afgelopen 12 maanden een vorm van erfgoedonderzoek beoefende (2012-2024).

2.5.2 ERFGOEDONDERZOEK

2.5.2.1 ALGEMENE ONTWIKKELING

Binnen erfgoedbeoefening zien we de sterkste stijging bij activiteiten die we rekenen onder erfgoedonderzoek: 35 procent ten opzichte van 28 procent in 2022. Het doen van onderzoek naar historische gebeurtenissen of personen (30 procent) en onderzoek naar lokale of regionale geschiedenis (22 procent) zijn daarbij de meest populaire vormen. Juist deze vormen stegen relatief sterk ten opzichte van 2022: onderzoek

naar historische gebeurtenissen of personen van 22 procent naar 30 procent in 2024 en onderzoek naar lokale of regionale geschiedenis van 16 procent naar 22 procent in 2024.

De verklaring voor deze abrupte stijging zoeken wij in de samenloop van een aantal factoren:

- Van 1 juli 2023 tot 1 juli 2024 werd het slavernijverleden binnen het Nederlands koninkrijk herdacht met een herdenkingsjaar. In aanloop naar dat

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

herdenkingsjaar boden zowel de burgemeester van Amsterdam, de Nederlandse staat en de koning excuses aan voor de rol van hun voorgangers. De aandacht die hiermee werd gegenereerd voor dit onderwerp en de vragen die het oproept over de historische achtergrond van het Nederlands cultureel erfgoed zouden een logische verklaring kunnen vormen voor de toegenomen interesse in erfgoedonderzoek;

- Door een steeds bredere digitale toegankelijkheid van archiefmateriaal is het eenvoudig om op eigen gelegenheid onderzoek te doen naar historische gebeurtenissen of lokale geschiedenis. Deze aanname wordt mede ondersteund, doordat het aandeel beoefenaars in 2020, tijdens de coronapandemie niet daalde, terwijl dit voor archiefbezoek wel het geval was;

Sinds 2024 zijn nog andere archieven digitaal toegankelijk gemaakt. Zo is WO2net.nl gelanceerd, waarmee een breed scala aan oorlogsbronnen toegankelijk wordt gemaakt, Oorlogvoorderechter.nl waarmee het grootste Nederlandse oorlogsarchief openbaar gemaakt is en onslan.nl met verhalen en bronnen over de geschiedenis van Nederland, Nederlands-Indië en Indonesië. Niet al deze platforms waren in 2024 al actief, maar naar verwachting draagt dit wel bij aan de stijgende trend in het aandeel Nederlanders dat zich bezig houdt met erfgoedonderzoek.

ERFGOEDONDERZOEK

			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			24	29	30	30	29	28	35
Sekse	Man	A	30	34	34	34	35	31	40
	Vrouw	B	18	23	27	27	23	25	31
Leeftijd	6-11 jaar	A							
	12-19 jaar	B	28	32	31	35	32	33	41
	20-34 jaar	C	26	35	38	35	34	32	42
	35-49 jaar	D	21	28	27	27	29	27	31
	50-64 jaar	E	27	26	28	28	26	25	32
	65 jaar en ouder	F	22	24	28	29	27	24	32
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	15	16	23	18	18	19	22
	HAVO / VWO / MBO	B	25	30	28	29	27	24	31
	HBO / WO	C	32	35	37	38	36	33	43
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A		30	38	31	35	26	35
	2e kwintiel	B		24	28	28	23	26	32
	3e kwintiel	C		24	29	29	26	27	33
	4e kwintiel	D		33	27	32	29	29	34
	5e kwintiel (hoogste)	E		30	31	31	34	30	40
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	23	28	30	29	29	27	34
	Geboren in Europees land	B	30	36	40	46	44	32	45
	Ouder(s) uit Europees land	C	31	23	25	33	31	33	41
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	18	27	24	23	16	22	24
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	32	34	45	32	24	35	44
	Geboren in ander land	F	25	28	27	36	37	30	38
	Ouder(s) uit ander land	G	31	34	35	32	37	31	41
Beperking	Persoon met beperking	A	23	29	31	33	27	27	33
	Geen beperking	B	25	29	30	29	30	28	36
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	28	38	36	36	36	31	39
	sterk stedelijk	B	27	30	31	30	27	28	36
	matig stedelijk	C	22	26	29	29	25	26	32
	weinig stedelijk	D	22	22	25	28	30	25	32
	niet stedelijk	E	20	23	26	22	23	28	33

Tabel 17. Ontwikkeling aandeel erfgoedonderzoekbeoefenaars per groep (2012-2024).

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

2.5.2.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Hierna bespreken we per kenmerk welke verschillen er zichtbaar zijn bij de beoefening van erfgoedonderzoek.

Sekse

Met name bij de beoefening van erfgoedonderzoek is het verschil tussen vrouwen (31 procent) en mannen (40 procent) significant. Dat verschil is met name groot bij onderzoek naar historische gebeurtenissen of personen (34 procent van de Nederlandse mannen, 26 procent van de vrouwen) en onderzoek naar lokale en regionale geschiedenis (25 procent van de mannen, 18 procent van de vrouwen). Ook bij het doen van stamboomonderzoek (8 procent mannen, 6 procent vrouwen) is het verschil significant. Het sekseverschil bij archiefbezoek en bijdragen aan archeologisch onderzoek is niet significant.

Leeftijd

Het doen van erfgoedonderzoek blijkt met name onder jongere en oudere doelgroepen te winnen aan populariteit: het aandeel beoefenaars onder jongvolwassenen tussen 20 en 34 jaar steeg van 32 procent in 2022 naar 42 procent in 2024. Ook onder adolescenten tussen 12 en 19 jaar en 50-plussers nam het aandeel met 7 à 8 procentpunt toe in twee jaar tijd. Binnen de groep van 35 tot 49 jaar is de stijging relatief klein: 4 procentpunt. De frequentie waarmee erfgoedonderzoek plaatsvindt is hoger onder jonge beoefenaars: van de erfgoedbeoefenaars tussen 12 en 19 jaar houdt 39 procent zich maandelijks met erfgoedonderzoek bezig en onder beoefenaars tussen 20 en 34 jaar 46 procent. Die aandelen zijn significant hoger dan onder beoefenaars van 50 tot 64 jaar (26 procent) en 65-plussers (28 procent).

Opleiding

Zoals eerder benoemd is het type opleiding van invloed op de kans of iemand aan erfgoedbeoefening doet. Het aandeel

beoefenaars van erfgoedonderzoek is daarbij stevast significant hoger onder hbo/wo-opgeleiden dan onder mensen met een havo/vwo/mbo-diploma en dat aandeel ligt hoger dan het aandeel beoefenaars onder Nederlanders met een basis/vmbo/vso-diploma. Onder al deze groepen stijgt het aandeel beoefenaars van erfgoedonderzoek, maar deze stijging is het sterkst onder havo/vwo/mbo-gediplomeerden (van 24 procent in 2022 naar 31 procent in 2024) en hbo/wo-gediplomeerden (van 33 procent in 2022 naar 43 procent in 2024).

Met name bij het doen van onderzoek naar een historische gebeurtenis of persoon is het verschil naar type opleiding het grootst: dit is relatief populair onder hbo/wo-gediplomeerden (37 procent), tegenover havo/vwo/mbo-gediplomeerden (25 procent) of Nederlanders met een basis/vmbo/vso-diploma (17 procent).

Migratieachtergrond

De resultaten rondom het doen van erfgoedonderzoek laten grote verschillen zien als het gaat om migratieachtergrond. Bovendien zijn er aanzienlijke fluctuaties zichtbaar door de jaren heen. Beoefening is bovengemiddeld populair onder Nederlanders die zijn geboren in een ander Europees land (45 procent), Nederlanders met ouders uit een top-5 migratiegebied (44 procent) en Nederlanders met ouders uit een Europees land (41 procent) of een ander land buiten Europa of de top-5 migratiegebieden (41 procent). Met name onder de eerste en de laatste groep steeg de beoefening aanzienlijk van 2022 op 2024.

Onder Nederlanders die zijn geboren in een top-5 migratiegebied is het doen van erfgoedonderzoek relatief minder populair (24 procent, ten opzichte van 35 procent gemiddeld). Afgezien van het doen van stamboomonderzoek (7 procent) blijkt deze groep bij alle vormen van erfgoedonderzoek het minst actief.

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Stedelijkheid

Het doen van erfgoedonderzoek was in 2024 het meest populair onder inwoners van sterk stedelijke gebieden (39 procent). Daartegenover deed één op de drie Nederlanders in matig tot niet stedelijk gebied (32 à 33 procent) erfgoedonderzoek. Juist binnen die laatste groep nam de beoefening over de afgelopen jaren gestaag toe, waardoor de verschillen kleiner worden. Waarschijnlijk speelt hier ook de toename in digitale toegankelijkheid van onderzoeksbronnen voor erfgoedonderzoek een rol.

Huishoudinkomen

De verschillen op het gebied van inkomensniveau zijn niet significant. Wel zien we dat met name in de laagste (kwintiel 1) en hoogste (kwintiel 5) inkomensgroepen in 2024 de sterkste stijging zichtbaar werd ten opzichte van 2022.

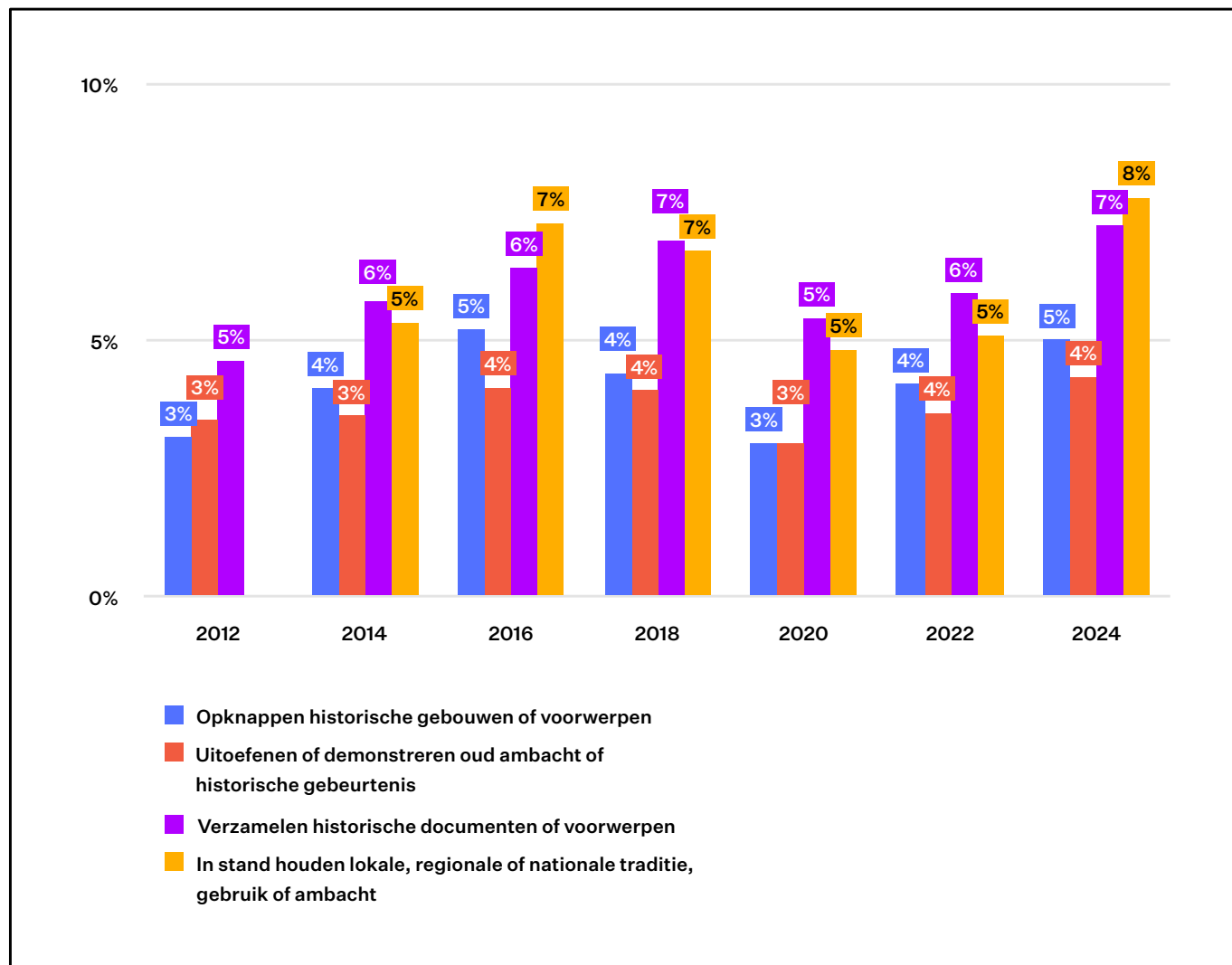
Beperking

Bij het doen van erfgoedonderzoek zijn geen significante verschillen zichtbaar tussen Nederlanders met een beperking of Nederlanders die geen beperking hebben. Dit geldt voor alle vormen van erfgoedonderzoek die in de VTO worden gemeten.

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

Beoefening erfgoedbehoud | aandeel beoefening per discipline 2012-2024

basis: Nederlanders van 12 jaar en ouder

Figuur 57. Aandeel Nederlanders van 12 jaar en ouder dat in de afgelopen 12 maanden een vorm van erfgoedbehoud beoefende (2012-2024).

2.5.3 ERFGOEDBEHOUD

2.5.3.1 ALGEMENE ONTWIKKELING

Ongeveer één op de zes Nederlanders van 12 jaar en ouder (16 procent) hield zich in 2024 bezig met activiteiten die vallen onder erfgoedbehoud. Dat is een lichte stijging ten opzichte van 2022 (13 procent) en 2020 (12 procent) en vergelijkbaar met het niveau van 2018 (15 procent).

De meest populaire vorm binnen erfgoedbehoud is het in stand houden van lokale, regionale of nationale tradities, gebruiken of ambachten (8 procent), gevolgd door het verzamelen van historische documenten of voorwerpen (7 procent).

ERFGOEDBEHOUD

			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			9	14	16	15	12	13	16
Sekse	Man	A	11	17	19	19	15	16	18
	Vrouw	B	7	11	13	12	9	10	14
Leeftijd	6-11 jaar	A							
	12-19 jaar	B	8	15	19	16	13	17	21
	20-34 jaar	C	8	13	16	13	14	13	15
	35-49 jaar	D	7	13	16	14	10	12	16
	50-64 jaar	E	11	15	16	15	12	13	15
	65 jaar en ouder	F	11	15	15	18	12	12	16
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	8	10	11	11	8	10	13
	HAVO / VWO / MBO	B	10	14	16	15	11	10	14
	HBO / WO	C	10	17	19	18	15	14	18
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A		16	18	13	14	12	19
	2e kwintiel	B		13	16	15	10	12	14
	3e kwintiel	C		13	13	12	12	12	17
	4e kwintiel	D		12	14	18	10	12	14
	5e kwintiel (hoogste)	E		15	17	16	14	15	17
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	9	15	16	15	12	12	16
	Geboren in Europees land	B	11	13	22	21	21	20	23
	Ouder(s) uit Europees land	C	9	7	18	19	17	14	17
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	8	9	5	7	7	5	10
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E		10	13	15	6	12	10
	Geboren in ander land	F	9	15	17	15	14	17	20
	Ouder(s) uit ander land	G	11	13	13	9	10	17	14
Beperking	Persoon met beperking	A	10	14	15	18	11	14	17
	Geen beperking	B	9	14	16	14	12	12	15
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	8	16	13	13	14	11	17
	sterk stedelijk	B	10	12	14	15	10	12	16
	matig stedelijk	C	7	14	15	15	12	12	12
	weinig stedelijk	D	10	13	20	17	13	14	18
	niet stedelijk	E	10	18	21	17	15	20	18

Tabel 18. Ontwikkeling aandeel beoefenaars erfgoedbehoudactiviteiten per groep (2012-2024).

2 | BEOEFENING VAN CULTUUR

2.5.3.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Sekse

Net als bij het doen van erfgoedonderzoek blijken activiteiten rondom het behoud van erfgoed wat populairder onder mannen (18 procent) dan onder vrouwen (14 procent). Toch zien we juist onder vrouwen een gestage toename in het aandeel beoefenaars, terwijl dat aandeel onder mannen relatief stabiel blijft. Het grootste verschil tussen mannen en vrouwen is zichtbaar waar het gaat om het opknappen van historische gebouwen of voorwerpen: 7 procent van de Nederlandse mannen, tegenover 3 procent van de Nederlandse vrouwen.

Leeftijd

Alhoewel het aandeel beoefenaars van activiteiten rondom het behouden van erfgoed hoger dan gemiddeld ligt onder jongeren van 12 tot 19 jaar oud, is dit verschil niet significant. Al met al lijkt de betrokkenheid bij het behoud en instandhouding van erfgoed redelijk gelijk verdeeld over leeftijdsgroepen.

Opleiding

Activiteiten rondom het behoud van erfgoed zijn bovengemiddeld populair onder Nederlanders met een hbo/wo-diploma (18 procent) en wat minder populair onder Nederlanders met een basis/vmbo/vso-diploma (13 procent) of Nederlanders met een havo/vwo/mbo-diploma (14 procent). Waar het aankomt op het verzamelen van historische documenten of voorwerpen is het verschil tussen hbo/wo-gediplomeerden (9 procent) en basis/vmbo/vso-gediplomeerden (4 procent) significant.

Huishoudinkomen

Het behouden van erfgoed is over de afgelopen jaren relatief populair onder de laagste en hoogste inkomensgroepen. Daarbij valt op dat ook onder de middelste inkomensgroep (kwintiel 3) in 2024 een groter aandeel (17 procent) dan eerdere jaren (12 à 13 procent) actief was op het gebied van erfgoedbehoud.

Migratieachtergrond

Het behouden van erfgoed is bovengemiddeld populair onder Nederlanders die in een ander Europees land zijn geboren: in 2024 deed 23 procent van deze groep aan activiteiten op het gebied van erfgoedbehoud, ten opzichte van 16 procent gemiddeld in Nederland. Nederlanders die geboren zijn in een top-5 migratiegebied of waarvan hun ouders uit een top-5 migratiegebied komen doen juist relatief minder vaak (10 procent) dan gemiddeld aan een vorm van erfgoedbehoud.

Stedelijkheid

Er waren in 2024 geen significante verschillen zichtbaar tussen inwoners op basis van stedelijkheid. Wel was de stijging in het aandeel beoefenaars aanzienlijk sterk onder inwoners van grote stadskernen (van 11 procent in 2022 naar 17 procent in 2024), sterk stedelijk gebied (van 12 naar 16 procent) en weinig stedelijke gebieden (van 14 naar 18 procent). Onder inwoners van gebieden buiten de bebouwde kom nam het aandeel beoefenaars van erfgoedbehoud juist licht af (van 20 naar 18 procent).

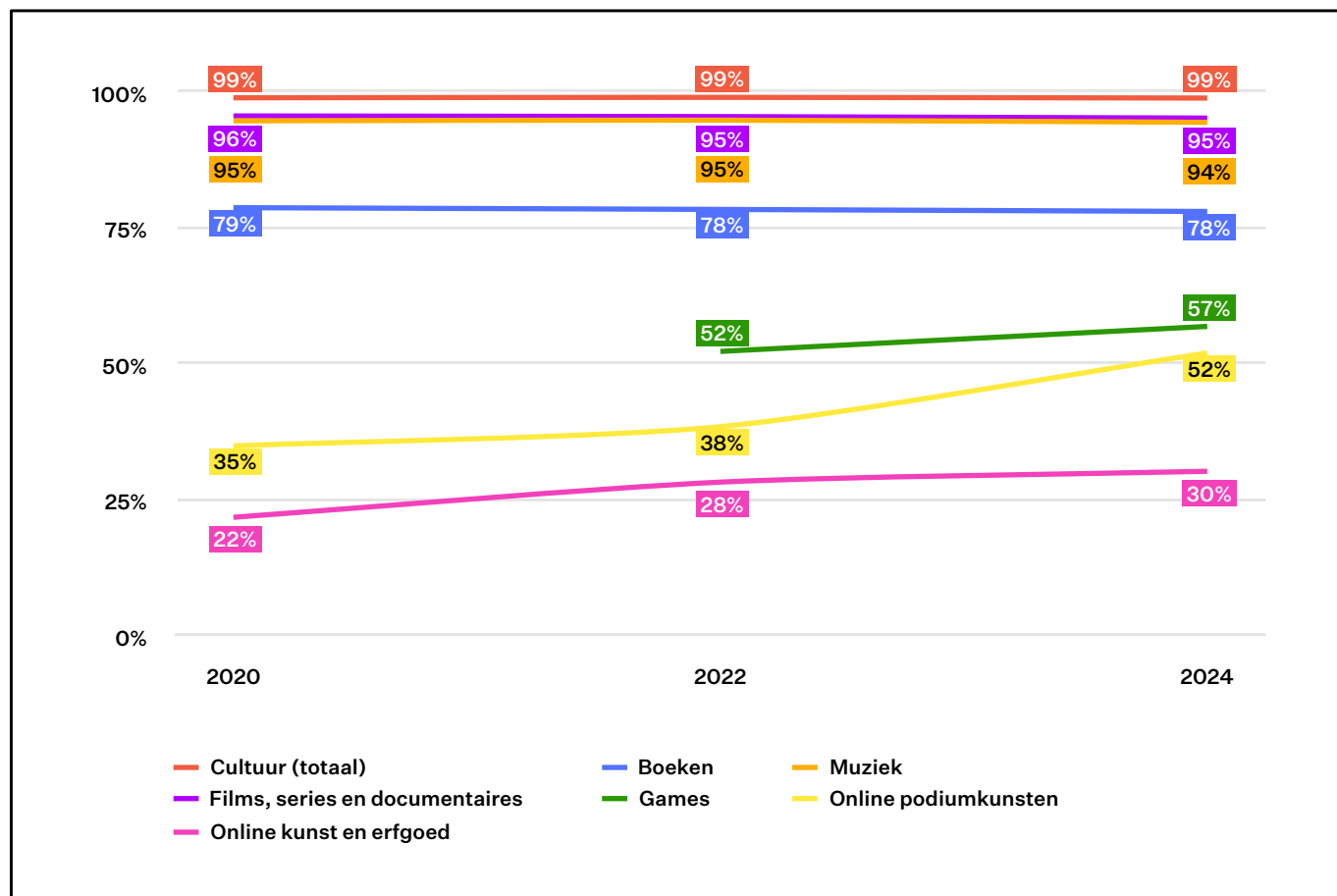
3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Consumptie cultuur | ontwikkeling 2020-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 58. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat cultuur consumeert naar type media (2020-2024).

In de meest recente edities van de VTO – met name vanaf 2020 – worden verschillende vragen over de consumptie van cultuur meegenomen, bijvoorbeeld door het luisteren naar muziek, het kijken van films, het spelen van games of door te lezen. Sommige vormen van consumptie, waaronder lezen sinds 2012, worden al langer uitgevraagd. Ook het bekijken van online registraties en online vormen van kunst – wat zeker gedurende de coronajaren aan populariteit heeft gewonnen – valt onder de consumptie van cultuur.

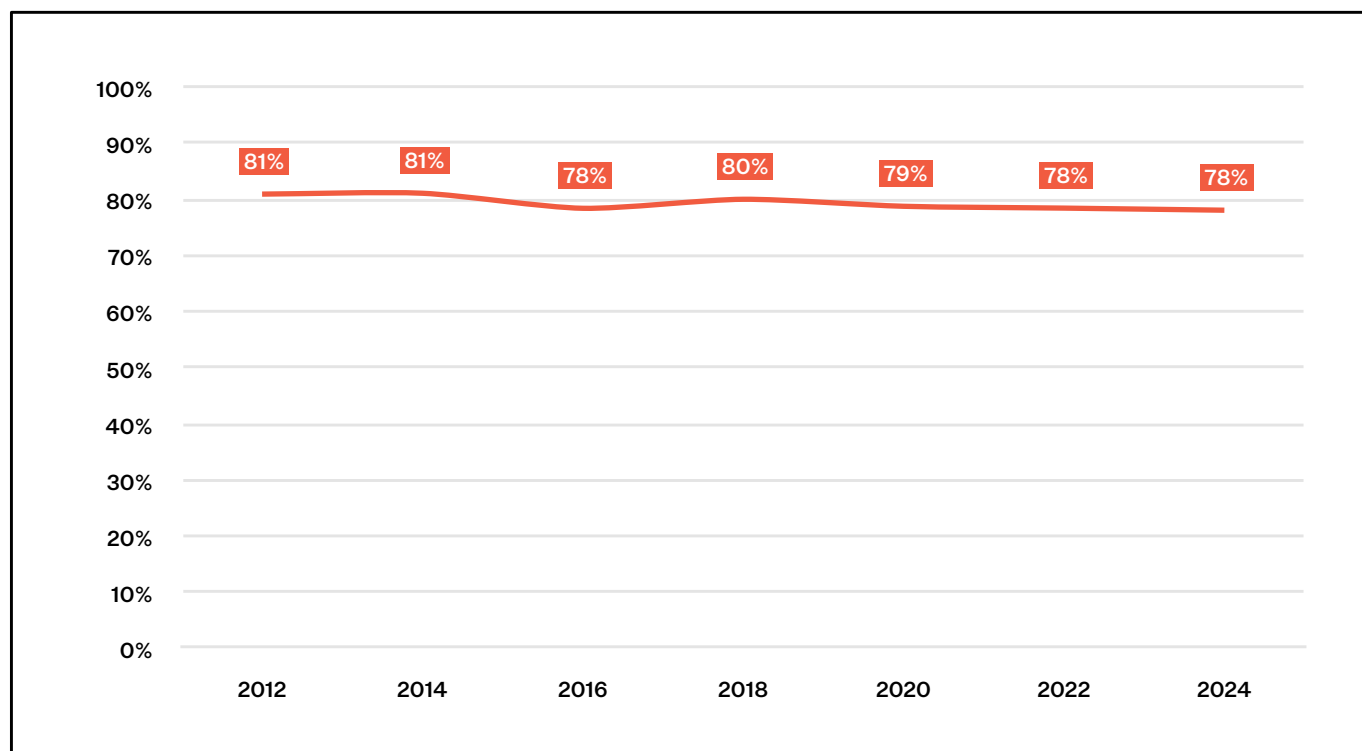
Over de jaren is consumptie onder de Nederlandse bevolking onverminderd hoog: 99 procent van de Nederlandse bevolking van 6 jaar en ouder consumeert op jaarbasis wel een

vorm van cultuur. In het aandeel consumenten zijn ook geen verschillen zichtbaar naar achtergrondkenmerken. Hoewel er wel verschillen zijn binnen verschillende vormen van consumptie naar achtergrondkenmerken, zoals we dat hierna verder beschrijven, zijn die op de totalen niet waarneembaar. Dit wil zeggen dat de consumptie van cultuur een zeer breed gedragen vorm van cultuurparticipatie is.

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Lezen | ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 59. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat boeken leest (2012-2024).

3.1 LEZEN

3.1.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Sinds 2012 schommelt het aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat een boek leest rond de 80 procent. In 2024 las 26,8 procent van de lezers dagelijks en 23 procent één keer per week of vaker. Ook onderzoek van KVB Boekwerk laat zien dat het overgrote merendeel van Nederlanders (86 procent) wel eens leest (KVB Boekwerk 2024a).

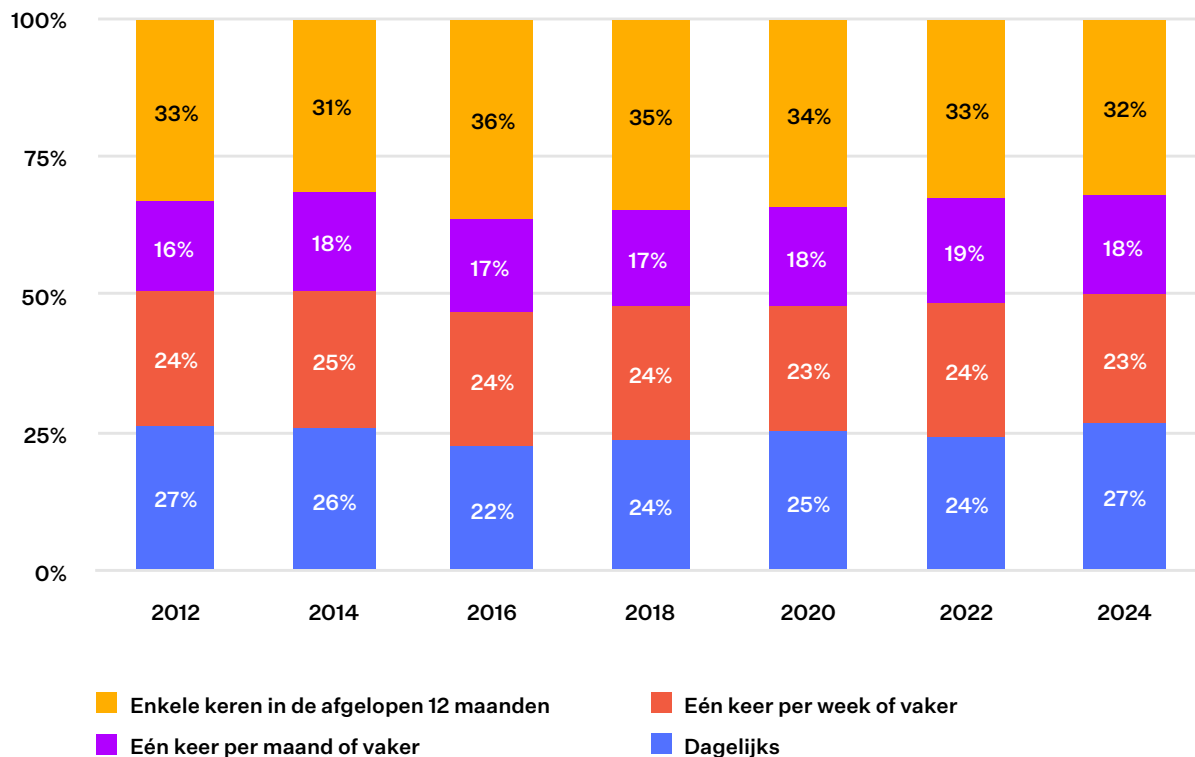
Hetzelfde onderzoek laat zien dat de leesfrequentie in 2024 is toegenomen ten opzichte van de periode 2020–2023: 37 procent van de Nederlanders leest of luistert minimaal drie keer per week tot dagelijks, tegenover 29 procent in 2020 (KVB Boekwerk 2024a). Dit ondersteunt de bevinding uit de VTO dat een

substantieel deel van de lezers met regelmaat leest.

Met name het gedrukte boek blijft favoriet: hoewel het aandeel lezers dat boeken in gedrukte vorm leest sinds 2012 daalt, is het aandeel lezers van gedrukte boeken in 2024 nog 72 procent. E-boeken en luisterboeken zijn beduidend minder populair, maar winnen wel aan populariteit over de jaren: waar in 2012 17 procent een e-boek las, is dit in 2024 28 procent. En waar in 2022 15 procent van de Nederlanders naar een luisterboek luisterde, is dat in 2024 17 procent. Dit sluit aan bij eerdere studies waarin wordt vastgesteld dat digitale alternatieven zoals e-boeken en luisterboeken weliswaar groeien, maar het gedrukte boek niet verdringen (KVB Boekwerk 2023; 2024b). De toename van e-boeken en luisterboeken kan worden gezien als een verbreding van het leeslandschap, waarbij nieuwe vormen aanvullend zijn op bestaande leespraktijken.

Lezen | frequentie lezen 2012-2024

basis: Nederlandse lezers van 6 jaar en ouder

Figuur 60. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat leest naar frequentie (2012-2024).

Lezen | aandeel lezers per medium 2012-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 61. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste enkele keren in de afgelopen 12 maanden leest naar medium (2012-2024).

LEZEN

			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			81	81	78	80	79	78	78
Sekse	Man	A	76	76	73	74	74	74	72
	Vrouw	B	86	86	84	86	84	83	84
Leeftijd	6-11 jaar	A	97	96	97	98			
	12-19 jaar	B	87	87	86	83	83	84	80
	20-34 jaar	C	82	82	75	79	75	78	76
	35-49 jaar	D	79	80	76	78	78	74	77
	50-64 jaar	E	78	81	78	79	78	76	77
	65 jaar en ouder	F	75	72	75	76	76	77	76
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	66	63	63	64	62	59	62
	HAVO / VWO / MBO	B	77	79	74	75	74	72	70
	HBO / WO	C	95	93	91	91	89	90	89
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A		75	76	76	72	73	70
	2e kwintiel	B		73	70	74	76	74	74
	3e kwintiel	C		78	76	79	78	76	77
	4e kwintiel	D		85	79	81	79	81	80
	5e kwintiel (hoogste)	E		90	88	87	86	86	86
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	82	82	79	81	80	79	80
	Geboren in Europees land	B	77	88	82	84	78	80	81
	Ouder(s) uit Europees land	C	78	79	76	87	75	84	77
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	65	66	72	68	58	64	67
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	86	81	76	76	74	77	73
	Geboren in ander land	F	67	78	72	70	78	73	72
	Ouder(s) uit ander land	G	85	87	84	83	85	81	75
Beperking	Persoon met beperking	A	75	74	72	76	74	73	76
	Geen beperking	B	84	84	81	81	80	82	80
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	84	84	81	83	82	82	83
	sterk stedelijk	B	81	82	79	80	78	78	78
	matig stedelijk	C	78	79	80	79	77	78	77
	weinig stedelijk	D	80	80	75	77	79	75	74
	niet stedelijk	E	81	81	72	81	75	78	74

Tabel 19. Ontwikkeling aandeel lezers per groep (2012-2024).

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

3.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Het lezen van boeken lijkt over de jaren het meest afhankelijk te zijn van sekse, leeftijd, opleidingsniveau en huishoudinkomen. Ook is het aandeel lezers onder Nederlanders die zijn geboren in een top-5 migratiegebied over het algemeen lager. We lichten de resultaten hierna per kenmerk toe.

Leeftijd

Het aandeel lezers (lezen ten minste één keer per jaar een boek) is het grootst onder 6- tot 11-jarigen (98 procent), gevolgd door 12-19-jarigen (80 procent). Hoe ouder men is, hoe kleiner het aandeel dat leest. Dit verschilt wel als we de frequentie van lezen meenemen: zo las 53 procent van de 6-11-jarigen dagelijks, gevolgd door 35 procent van de 65-plussers. Vanaf 2012 neemt het aandeel lezers in de leeftijdscategorie 12-19 jaar af van 87 procent in 2012 tot 80 procent in 2024. Ook het aandeel lezers onder 20-34-jarigen daalde in deze periode: van 82 procent in 2012 tot 76 procent in 2024. Het aandeel lezers onder andere leeftijdsgroepen blijft stabiel.

Sekse

Het aandeel lezers is onder vrouwen (84 procent) hoger dan onder mannen (72 procent) in 2024. Deze aandelen blijven stabiel over de jaren. Vrouwen lezen in 2024 ook vaker dagelijks: 31 procent tegen 22 procent van de mannen.

Opleidingsniveau

Het aandeel lezers is het hoogst onder mensen die hbo/wo zijn opgeleid, met 89 procent van deze categorie die ten minste een keer per jaar een boek leest. Opvallend is dat het aandeel Nederlanders dat dagelijks leest in 2024 even groot is onder mensen met een basis/vmbo/vso-opleidingsachtergrond als mensen die hbo/wo zijn opgeleid – beide 27 procent. Over de jaren neemt het aandeel lezers onder alle opleidingscategorieën enigszins af. Waar de

afname in het aandeel lezers voor basis/vmbo/vso-opgeleiden tussen 2012 en 2024 ongeveer 4 procent is (van 66 procent naar 62 procent), is die voor havo/vwo/mbo-opgeleiden het grootst met 7 procent (van 77 procent naar 70 procent).

Huishoudinkomen

Het aandeel lezers stijgt naarmate het huishoudinkomen toeneemt. Die verhoudingen blijven gelijk over de verschillende meetjaren. Opvallend is dat die verschillen nauwelijks bestaan als we alleen kijken naar de mensen die dagelijks lezen. Van de lezers doet 27 procent uit het eerste kwintiel dat dagelijks in 2024, tegen 23 procent van de mensen uit het vijfde kwintiel.

Migratieachtergrond

Mensen die zijn geboren in een top-5 land lezen minder dan mensen met ouders die in Nederland zijn geboren. In 2024 las 67 procent van de mensen die zijn geboren in een top-5 land ten minste één keer per jaar een boek, tegenover 80 procent van de mensen die in Nederland zijn geboren en ouders hebben die in Nederland zijn geboren. Deze verhoudingen blijven gelijk over de jaren.

Stedelijkheid

De mate van stedelijkheid lijkt over de jaren geen duidelijk effect te hebben op het aandeel lezers. Wel zien we in 2024 dat het aandeel lezers hoger is in zeer sterk stedelijke gebieden, en daalt naarmate de mate van stedelijkheid lager wordt.

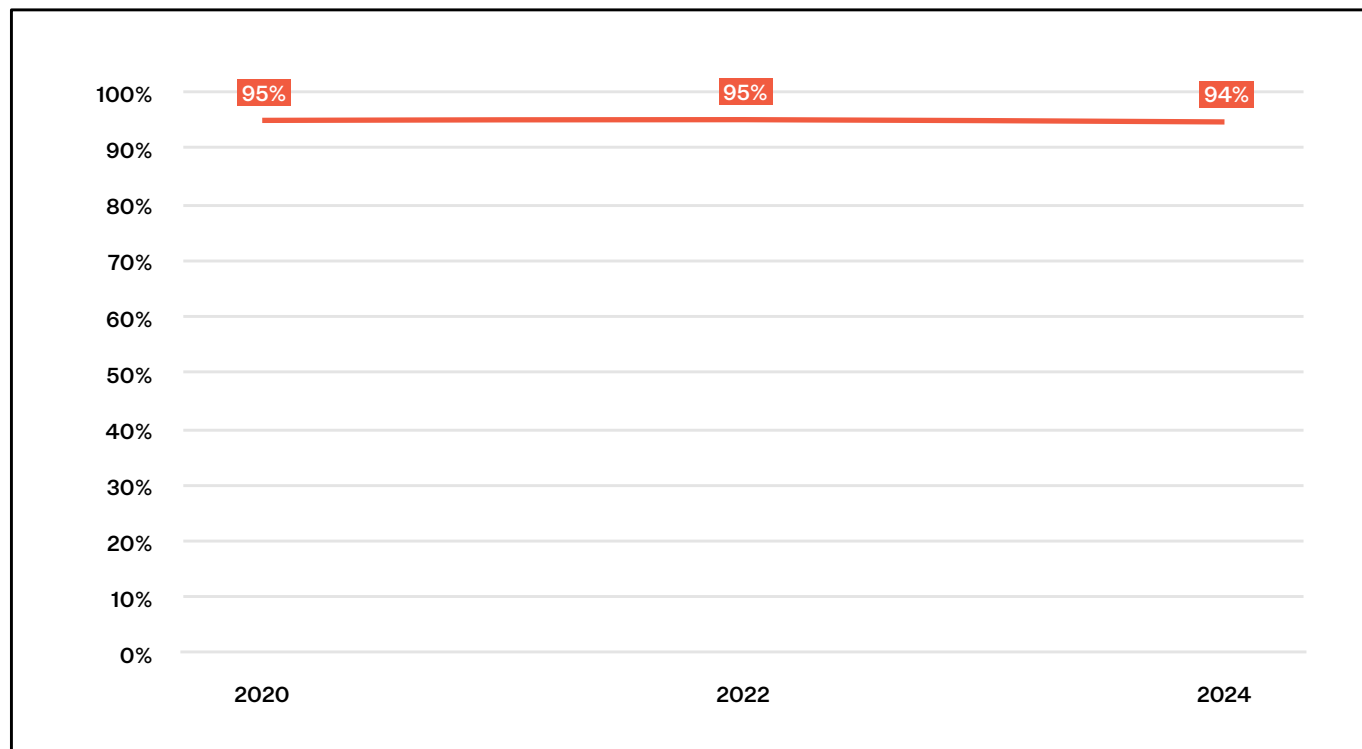
Beperking

Er zijn geen grote verschillen tussen mensen met en zonder een beperking in het aandeel lezers.

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Muziek luisteren | ontwikkeling 2020-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 62. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste enkele keren in de afgelopen 12 maanden naar muziek luisterde (2020-2024).

3.2 MUZIEK LUISTEREN

3.2.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

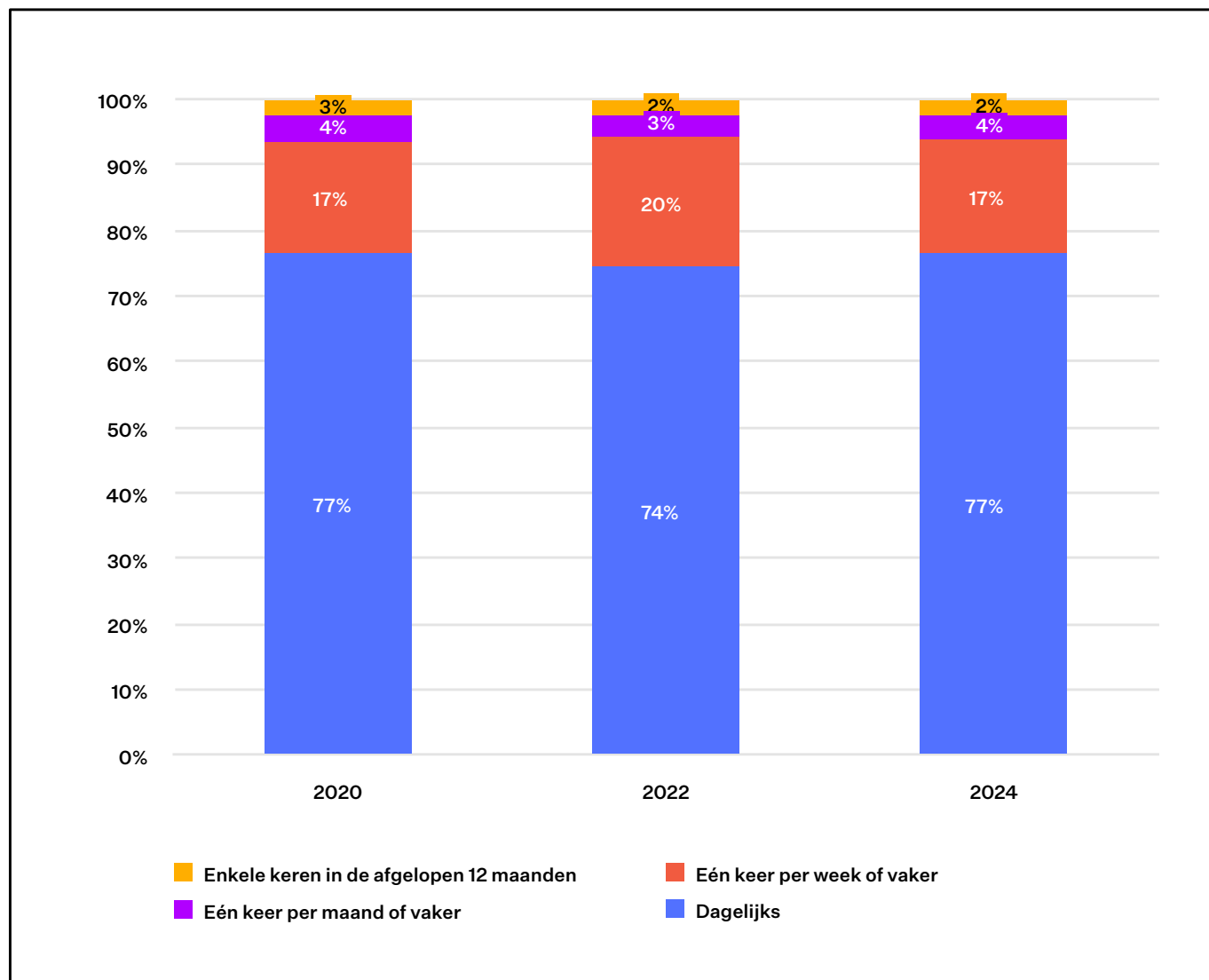
Ook in 2024 luisterden Nederlanders weer veelvuldig naar muziek: 94,4 procent van de Nederlanders van 6 jaar en ouder luisterde op jaarbasis naar muziek. Dit aandeel blijft stabiel over de gemeten jaren (vanaf 2020).

Meer dan driekwart van de luisteraars doet dit op dagelijkse basis. Slechts 6 procent van de luisteraars luistert maandelijks of minder vaak naar muziek.

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Muziek luisteren | frequentie luisteren 2020-2024

basis: Nederlandse muziekluisteraars

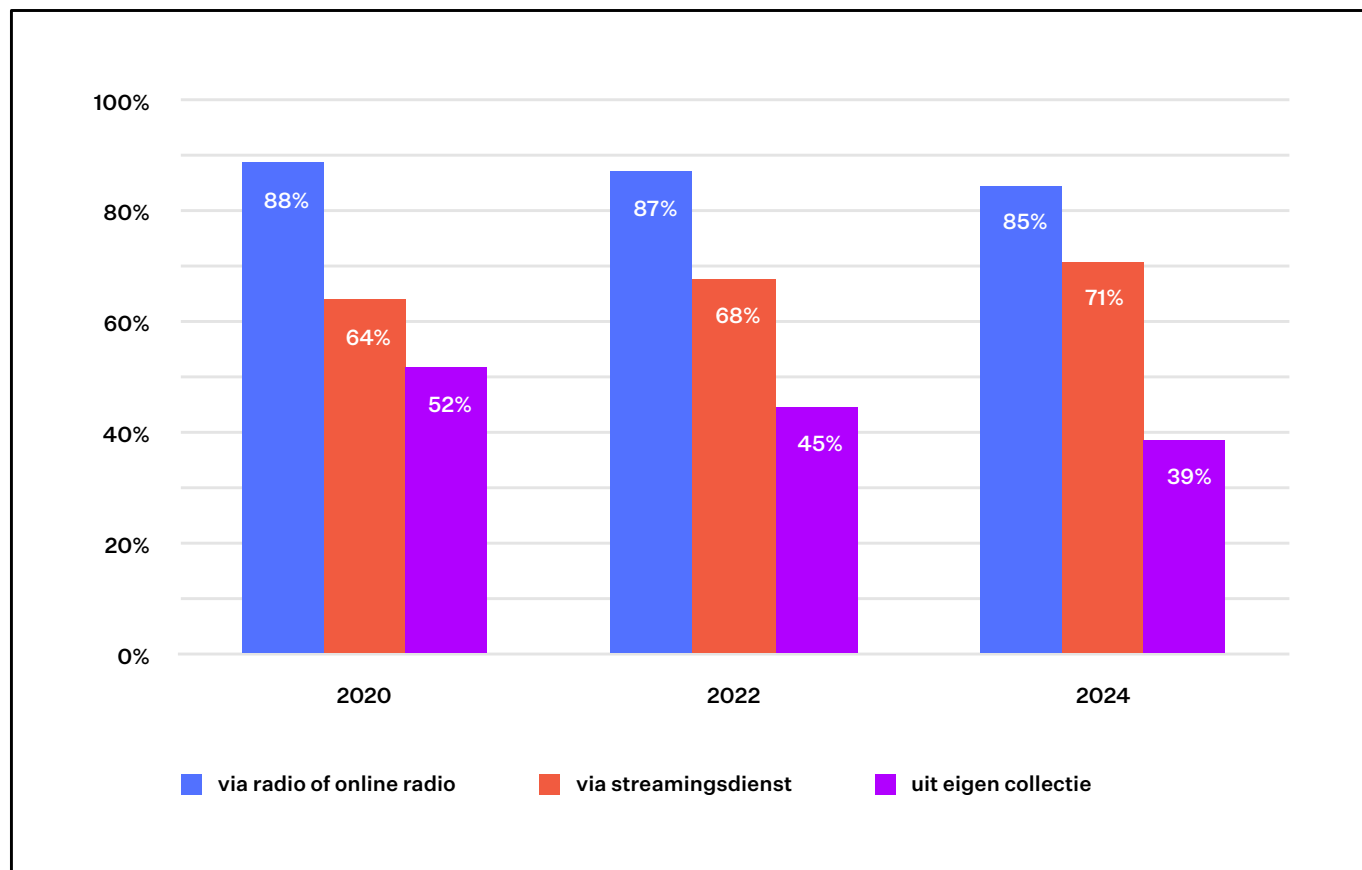

Figuur 63. Aandeel Nederlandse muziekluisteraars naar luisterfrequentie (2020-2024).

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Muziek luisteren | aandeel luisteraars per medium 2020-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 64. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat muziek luistert (2020-2024).

Muziek wordt het meest via de radio of online radio beluisterd (85 procent van de luisteraars), daarna via streamingdiensten (71 procent) en tot slot via muziek uit de eigen collectie (39 procent). Uit de Mediamonitor (2024) – een onderzoek onder 2.025 Nederlandse respondenten – bleek ook dat radiozenders de meest populaire luistervorm zijn. Opvallend uit de VTO-cijfers is dat het luisteren naar muziek uit de eigen collectie (bijvoorbeeld cd's of vinyl) minder groot lijkt te worden over de jaren.

jaren gelijk en nam in 2024 zelfs af. Ondanks een blijvende stijging in verkoop gedurende deze jaren, neemt het aandeel luisteraars niet per se toe.

Waar in 2020 nog 52 procent van de luisteraars via een eigen collectie luisterde, is dat in 2024 nog 39 procent. De NVPI (2024) zag de omzet van vinyl sinds de coronajaren flink toenemen, van 17,1 miljoen euro in 2020 tot 37,2 miljoen euro in 2024. De omzet van cd's bleef in die

MUZIEK LUISTEREN

			2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			95	95	94
Seks	Man	A	95	95	95
	Vrouw	B	95	94	94
Leeftijd	6-11 jaar	A			
	12-19 jaar	B	94	95	95
	20-34 jaar	C	97	98	96
	35-49 jaar	D	96	97	97
	50-64 jaar	E	96	96	95
	65 jaar en ouder	F	90	90	90
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	89	89	87
	HAVO / VWO / MBO	B	95	95	96
	HBO / WO	C	98	98	98
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A	89	90	90
	2e kwintiel	B	93	93	91
	3e kwintiel	C	95	95	96
	4e kwintiel	D	97	97	96
	5e kwintiel (hoogste)	E	97	97	98
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	96	96	96
	Geboren in Europees land	B	89	93	93
	Ouder(s) uit Europees land	C			
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	89	79	85
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	91		93
	Geboren in ander land	F	89	86	89
	Ouder(s) uit ander land	G			
Beperking	Persoon met beperking	A	92	93	93
	Geen beperking	B	96	96	96
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	94	94	93
	sterk stedelijk	B	94	95	95
	matig stedelijk	C	93	94	94
	weinig stedelijk	D	96	96	95
	niet stedelijk	E	96	95	97

Tabel 20. Ontwikkeling aandeel muziekluisteraars per groep (2020-2024).

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

3.2.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Of men muziek luistert blijkt het meest afhankelijk te zijn van leeftijd, opleidingsniveau en huishoudinkomen. Ook is het aandeel luisteraars onder mensen die zijn geboren in een top-5 land of in een overig land over het geheel iets lager. We lichten de resultaten hierna per kenmerk toe.

Leeftijd

Het aandeel luisteraars (ten minste één keer per jaar) is hoog onder alle leeftijden: 95 procent of meer in elke leeftijdscategorie. Een uitzondering hierop is de categorie 65-plussers. Hiervan luistert 90 procent op jaarbasis wel eens naar muziek. Deze aandelen luisteraars veranderen niet over de verschillende meetjaren (2020-2024). Kijken we naar dagelijkse luisteraars, dan valt op dat met name 20-34-jarigen actieve luisteraars zijn (86 procent van de luisteraars binnen deze leeftijdscategorie). Onder 65-plussers luistert 71 procent dagelijks muziek. De manieren waarop mensen luisteren verschilt ook sterk naar leeftijd. Zo zijn streamingdiensten veel populairder onder de laagste leeftijdscategorieën, en het luisteren uit eigen collectie onder de hoogste leeftijdscategorieën. Uit de Mediamonitor bleek ook dat met name mensen die behoren tot jongere leeftijdscategorieën gebruikmaken van muziekdiensten (Commissariaat voor de Media, 2024).

Opleidingsniveau

Het aandeel luisteraars is het hoogst onder mensen die hbo/wo zijn opgeleid (98 procent in 2024). Ook onder andere opleidingscategorieën wordt veelvuldig naar muziek geluisterd (87 procent onder basis/vmbo/vso-opgeleiden en 97 procent onder havo/vwo/mbo-opgeleiden). Deze verhoudingen veranderen nauwelijks over de jaren. De verschillen worden echter anders wanneer we alleen naar de dagelijkse luisteraars kijken: het aandeel dagelijkse luisteraars onder basis/vmbo/vso-opgeleiden is even groot als

onder hbo/wo-opgeleiden, namelijk 73 procent van de luisteraars binnen die opleidingscategorieën.

Opvallend is dat de verschillen in aandelen luisteraars via de radio en eigen collectie tussen verschillende opleidingsniveaus klein zijn, maar voor streamingdiensten groot. Zo luisterde 47 procent van de mensen die basis/vmbo/vso zijn opgeleid in 2024 via een streamingdienst naar muziek, tegen 78 procent van de hbo/wo-opgeleiden.

Huishoudinkomen

Het aandeel luisteraars wordt hoger naarmate het huishoudinkomen stijgt. Deze verhoudingen blijven gelijk over de jaren. Kijken we naar dagelijkse luisteraars, dan verschillen de aandelen luisteraars per kwintiel veel minder: tussen de 74 (eerste kwintiel) en 79 procent (derde kwintiel) dagelijkse luisteraars in 2024. Ook hier zijn verschillen zichtbaar in hoe mensen naar muziek luisteren, die met name zichtbaar zijn bij het luisteren naar de (online) radio en het luisteren via streamingdiensten. Waar 74 procent van de mensen die behoren tot het eerste kwintiel muziek luistert via (online) radio, is dit voor 90 procent van de mensen die behoren tot het vijfde kwintiel het geval. Ook luistert 65 procent van de mensen uit het eerste kwintiel naar muziek via streamingdiensten, tegen 83 procent van de mensen uit het vijfde kwintiel.

Migratieachtergrond

Aandelen luisteraars zijn onder Nederlanders van alle verschillende migratieachtergronden hoog. Het aandeel luisteraars is onder mensen van Nederlandse herkomst het hoogst: 96 procent luisterde in 2024 naar muziek. Bij migranten is dit aandeel iets lager, maar nog steeds hoog met 89 procent luisteraars. Opvallend is dat 88 procent van de mensen van Nederlandse herkomst via de radio of online radio luisterde, tegen 75 procent van de migranten. Voor streamingdiensten en muziek uit eigen collectie zijn deze verschillen veel kleiner. Zo luisterde in 2024 71 procent van de

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

mensen van Nederlandse herkomst via een streamingdienst, tegen 66 procent van de migranten. En luisterde 40 procent van de mensen van Nederlandse herkomst via de eigen collectie, tegen 35 procent van de migranten.

streamingdienst (58 procent in 2024) dan mensen zonder een beperking (78 procent).

Sekse

Er zijn geen verschillen tussen mannen en vrouwen in het aandeel muziekluisteraars. Over het algemeen zijn er ook geen verschillen in de manier waarop er geluisterd wordt, al doet zich een klein verschil voor bij het luisteren vanuit de eigen collectie. In 2024 deed 41 procent van de mannen dat, tegen 36 procent van de vrouwen.

Stedelijkheid

Er zijn geen grote verschillen tussen verschillende maten van stedelijkheid en aandelen luisteraars, ook niet als we kijken naar dagelijkse luisteraars. De verhoudingen veranderen ook niet over de jaren. Wel luisteren mensen uit minder stedelijke gebieden vaker muziek via de (online) radio dan mensen uit zeer sterk stedelijke gebieden, en luisteren mensen uit stedelijke gebieden juist vaker muziek via streamingdiensten dan mensen uit minder stedelijke gebieden. Zo luistert 92 procent van de mensen uit niet-stedelijke gebieden via de (online) radio, tegen 77 procent van de mensen uit zeer sterk stedelijke gebieden. 74 procent van de mensen uit zeer sterk stedelijke gebieden luistert muziek via streamingdiensten in 2024, tegen 63 procent van de mensen uit niet-stedelijke gebieden.

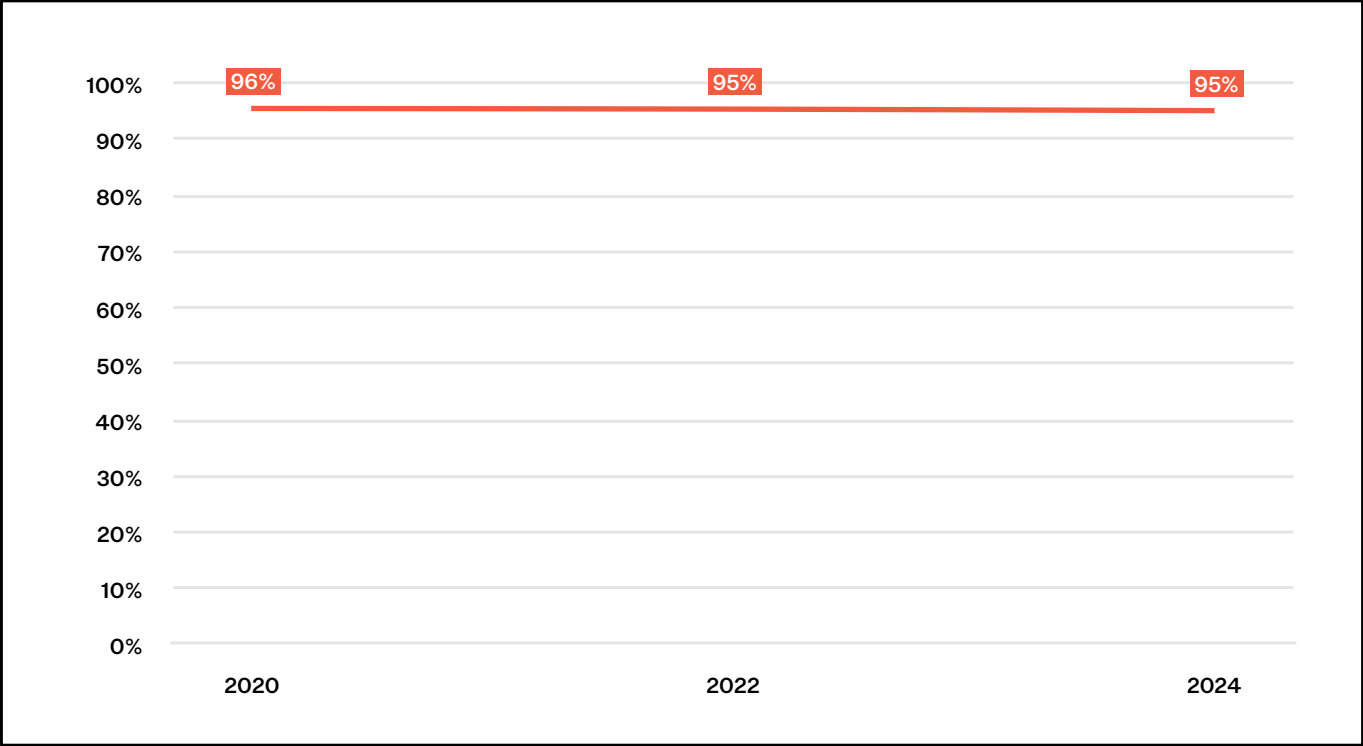
Beperking

Er zijn geen verschillen tussen mensen met en zonder een beperking in de aandelen luisteraars en dit verandert niet over de jaren. Wel is het aandeel luisteraars dat dagelijks muziek luistert iets groter onder mensen zonder een beperking (79 procent) dan onder mensen met een beperking (72 procent). Het aandeel luisteraars ligt iets lager, maar nog steeds hoog, onder mensen met een auditieve of visuele beperking (beide groepen 85 procent). Mensen met een beperking luisteren minder vaak muziek via een

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Films, series en documentaires kijken | ontwikkeling 2020-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 65. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste enkele keren in de afgelopen 12 maanden een film, documentaire of serie keek (2020-2024).

3.3 FILMS EN DOCUMENTAIRES KIJKEN

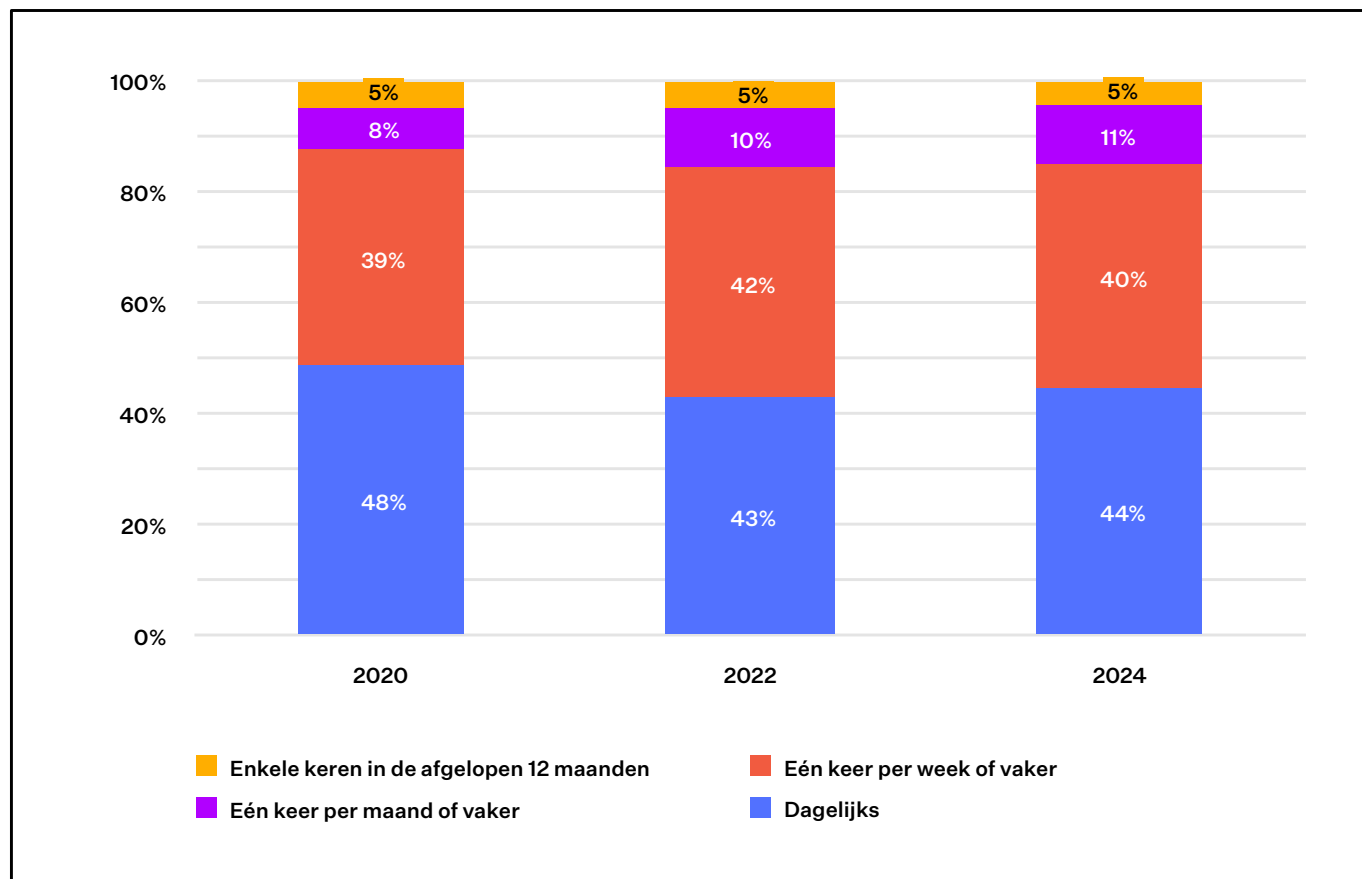
3.3.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Het kijken van films is de meest populaire vorm van consumptie in de vrije tijd: 95 procent van de Nederlanders van 6 jaar en ouder kijkt ten minste één keer per jaar een film of documentaire. 85 procent van de kijkers doet dit dagelijks of wekelijks. Uit het tijdsbestedingsonderzoek van het SCP (2019) bleek ook dat Nederlanders het overgrote deel van hun vrije tijd besteden aan media en IT-gerelateerde activiteiten, waar ook TV-kijken onder valt.

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Films, series en documentaires | frequentie kijken 2020-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 66. Aandeel Nederlandse filmkijkers dat in de afgelopen 12 maanden een film keek naar kijkfrequentie (2020-2024).

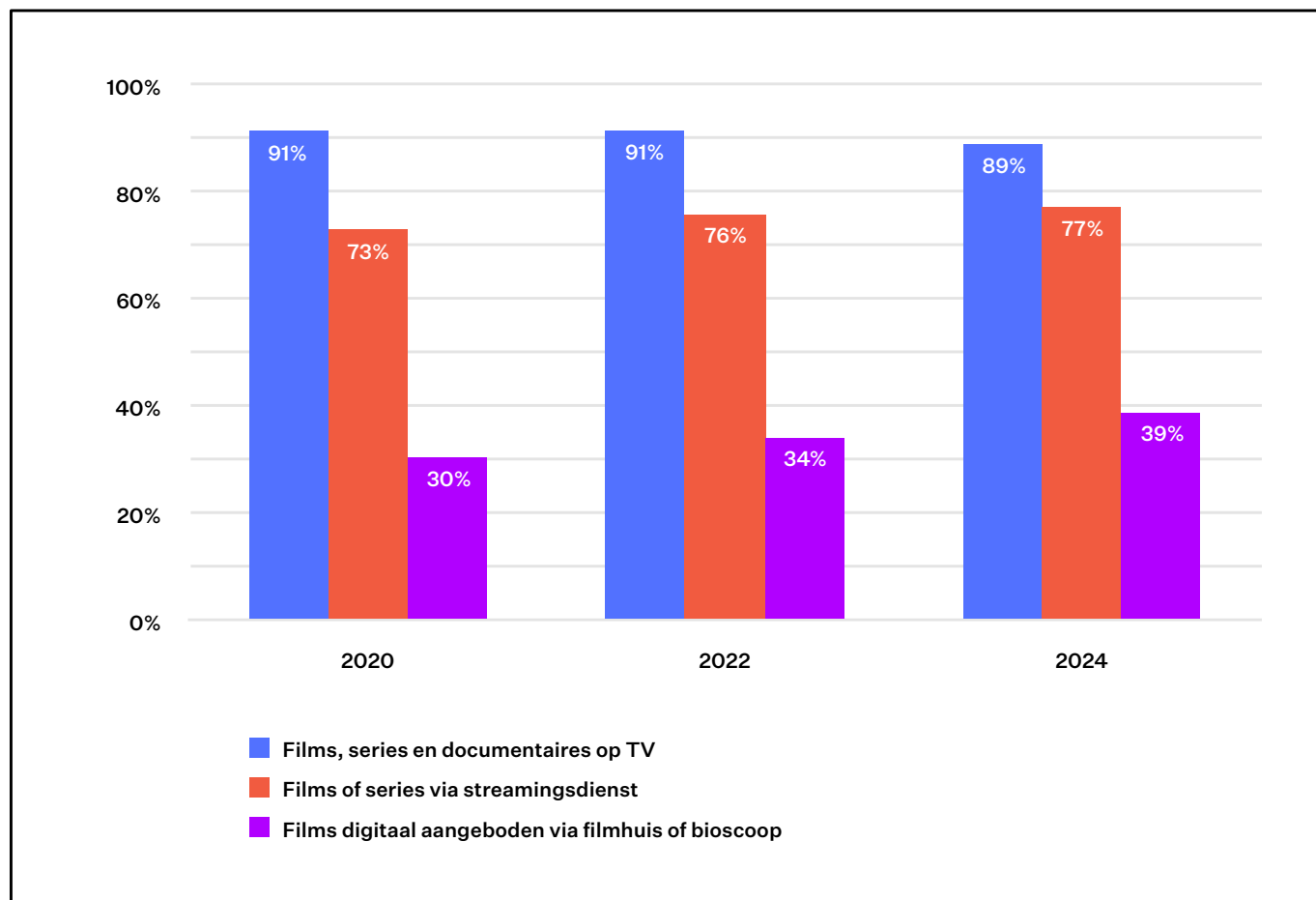
Het kijken van films en documentaires kan via

verschillende diensten: TV, digitaal via filmhuizen of bioscopen of via streamingdiensten. Het aandeel Nederlanders dat een film bekijkt op TV is het grootst: 89 procent in 2024. Daarna zijn streamingdiensten het populairst (77 procent), gevolgd door digitaal aanbod via filmhuizen en bioscopen (39 procent). Opvallend is dat het aandeel Nederlanders dat via TV naar films en documentaires kijkt enigszins afneemt over de jaren, terwijl het aandeel Nederlanders dat via filmhuizen of bioscopen kijkt of via streamingdiensten toeneemt vanaf de eerste meting in 2020.

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Films, series en documentaires | aandeel kijkers per medium 2020-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 67. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat een film, serie of documentaire keek (2020-2024).

3.3.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Het kijken van films is over de jaren het meest afhankelijk van leeftijd en opleidingsniveau. We lichten de resultaten hierna per kenmerk toe.

Leeftijd

Over het algemeen is het aandeel kijkers onder alle leeftijdscategorieën hoog, namelijk tussen de 96 en 97 procent in 2024. Alleen het aandeel kijkers onder 65-plussers is met 91 procent iets lager. Deze verhoudingen blijven gelijk over de jaren. Van de kijkers, stijgt het aandeel mensen dat dagelijks kijkt echter wel met de leeftijd. Van de 12-19-jarige kijkers, kijkt 36 procent dagelijks, tegen 48 procent van de 65-plussers.

Het kijken van films via de TV is onder alle leeftijdscategorieën populair. Het digitale aanbod via filmhuizen of bioscopen is populair onder jongere leeftijdscategorieën en daalt naarmate de leeftijd stijgt. Hetzelfde geldt voor het aanbod van streamingdiensten: 92 procent van de kijkers tussen 12-19 jaar doet dit, tegen 43 procent van de 65-plussers. De Mediamonitor (2024) laat ook zien dat de meerderheid van mensen onder de 50 de voorkeur geeft aan het kijken via streamingdiensten. Alleen kijkers van boven de 50 hebben nog in meerderheid voorkeur voor televisie.

FILMS, SERIES EN DOCUMENTAIRES KIJKEN

			2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			96	95	95
Sekse	Man	A	94	95	95
	Vrouw	B	97	96	95
Leeftijd	6-11 jaar	A			
	12-19 jaar	B		97	97
	20-34 jaar	C	99	97	97
	35-49 jaar	D	96	97	96
	50-64 jaar	E	96	97	96
	65 jaar en ouder	F	90	91	91
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	90	91	91
	HAVO / VWO / MBO	B	97	96	96
	HBO / WO	C	97	97	97
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A	93	94	92
	2e kwintiel	B	92	94	94
	3e kwintiel	C	97	94	96
	4e kwintiel	D	97	96	95
	5e kwintiel (hoogste)	E	98	98	98
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	96	96	96
	Geboren in Europees land	B	91		
	Ouder(s) uit Europees land	C			
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	92	86	93
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E			93
	Geboren in ander land	F		92	90
	Ouder(s) uit ander land	G			
Beperking	Persoon met beperking	A	93	95	94
	Geen beperking	B	97	96	97
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	96	96	95
	sterk stedelijk	B	97	96	96
	matig stedelijk	C	95	94	96
	weinig stedelijk	D	95	96	93
	niet stedelijk	E	94	97	97

Tabel 21. Ontwikkeling aandeel kijkers per groep (2020-2024).

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Opleidingsniveau

Aandelen kijkers zijn iets hoger onder mensen die havo/vwo/mbo of hbo/wo zijn opgeleid dan onder basis/vmbo/vso-opgeleiden. Deze verhoudingen blijven gelijk over de jaren. Van de kijkers is het aandeel dagelijkse kijkers echter het hoogst onder basis/vmbo/vso-opgeleiden, en daalt naarmate het opleidingsniveau stijgt.

Sekse

Er zijn geen verschillen tussen mannen en vrouwen in aandelen kijkers op jaarbasis en dit verandert niet over de verschillende meetjaren. Kijken we naar dagelijkse kijkers, dan zien we dat de helft van de vrouwelijke kijkers dagelijks kijkt, tegen 39 procent van de mannen.

Migratieachtergrond

Er is geen verschil tussen mensen van verschillende migratieachtergronden in het aandeel kijkers en dit verandert niet over de jaren. Wel is het aandeel dagelijkse kijkers onder mensen die geboren zijn in een top-5 land iets hoger dan onder andere migratieachtergronden, namelijk 61 procent (tegen tussen de 35 en 50 procent in andere groepen).

Beperking

Er zijn geen grote verschillen tussen mensen met en zonder een beperking in het aandeel kijkers en dit verandert niet over de jaren. Wel zijn er verschillen in het aandeel dagelijkse kijkers: meer dan de helft van de kijkers met een beperking kijkt dagelijks, tegen 41 procent van de mensen zonder een beperking.

Huishoudinkomen

Het aandeel kijkers is het hoogst onder mensen uit de hoogste inkomenscategorie, maar de verschillen tussen inkomenscategorieën zijn klein. Deze verhoudingen blijven gelijk over de jaren. Het aandeel kijkers dat dagelijks kijkt, is het hoogst onder de laagste inkomenscategorie en wordt lager naarmate het inkomen stijgt. Verschillen in aangeboden vormen zijn niet groot, behalve voor het digitale aanbod via bioscopen en filmhuizen. Ongeveer een derde van de kijkers die in het eerste of tweede

kwintiel vallen kijkt films of documentaires via deze vorm, tegen 40 tot 45 procent uit de overige kwintielen.

Stedelijkheid

Er zijn geen grote verschillen in het aandeel kijkers naar mate van stedelijkheid en dit verandert niet over de jaren. Er zijn ook geen verschillen waarneembaar als we kijken naar het aandeel dagelijkse kijkers. Wel is het digitale aanbod via filmhuizen en bioscopen het populairst onder mensen uit zeer sterk stedelijke gebieden – 43 procent van de kijkers, kijkt onder andere via die weg. Slechts 28 procent van de kijkers uit niet-stedelijke gebieden keek in 2024 films via het digitale aanbod van filmhuizen en bioscopen. Streamingdiensten zijn eveneens het populairst onder kijkers uit zeer sterk stedelijke gebieden, en dit neemt af naarmate de mate van stedelijkheid daalt.

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Games | ontwikkeling 2022-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 68. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste enkele keren in de afgelopen 12 maanden games speelde (2022-2024).

3.4 GAMES SPELEN

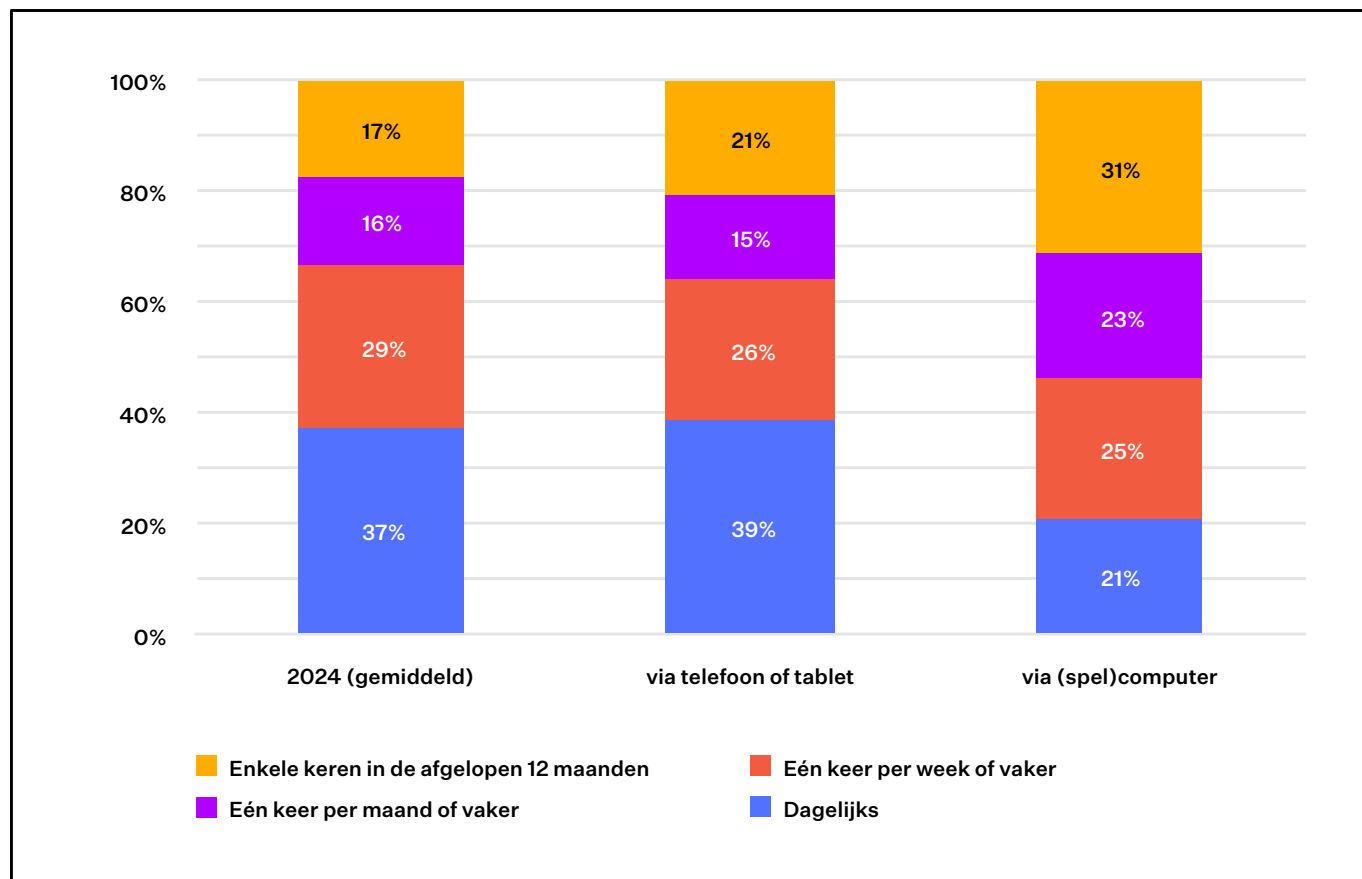
3.4.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Sinds 2022 nemen we in de Vrijetijdsomnibus vragen mee over gamen. Van 2022 op 2024 is het aandeel mensen dat gamet onder de Nederlandse bevolking toegenomen van 52 procent naar 57 procent. Hiervan gamet een groot deel dagelijks (38 procent) of wekelijks (29 procent).

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Games | frequentie beoefening 2022-2024

basis: Nederlandse games spelers

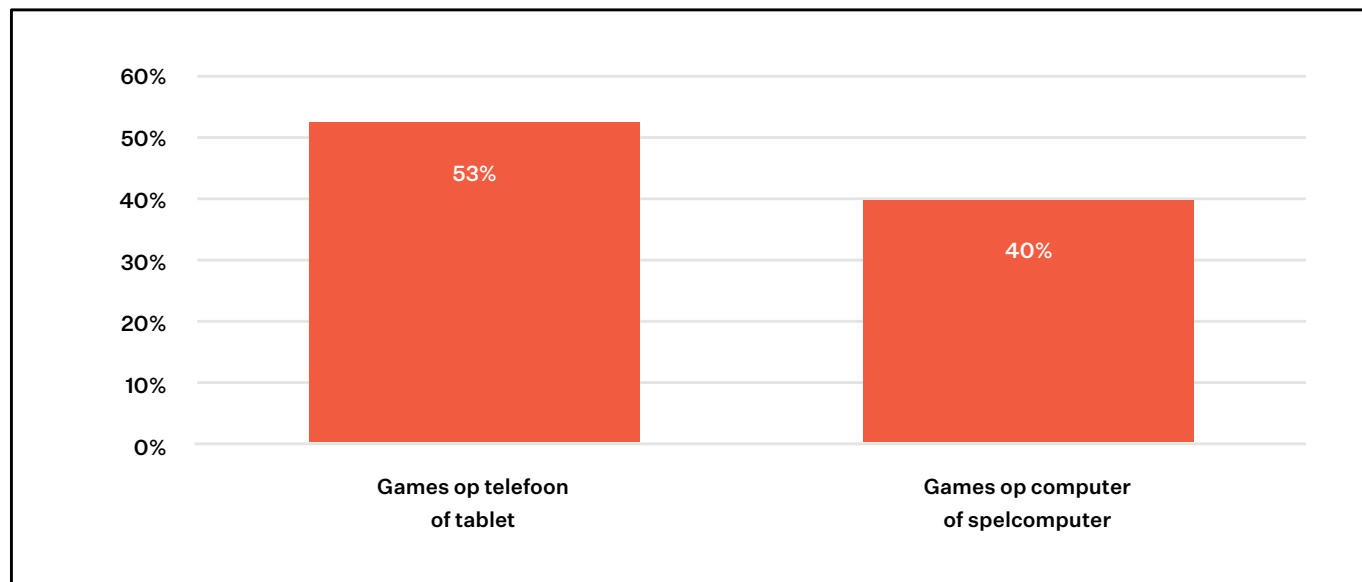
Figuur 69. Aandeel Nederlandse gamerspelers per medium naar frequentie (2024).

Games kunnen op verschillende manieren worden gespeeld. In de VTO maken we een onderscheid tussen gamen op een computer of spelcomputer en gamen op een telefoon of tablet. In 2024 speelde 40 procent van de Nederlanders games via een computer of spelcomputer, en 53 procent via een telefoon of tablet. Het gamen via een telefoon of tablet wordt op een hogere frequentie gedaan dan via een computer of spelcomputer: waar 39 procent van de gamers de eerste vorm op dagelijkse basis deed, gold dit voor 21 procent van de laatste vorm.

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Games | aandeel spelers per medium 2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

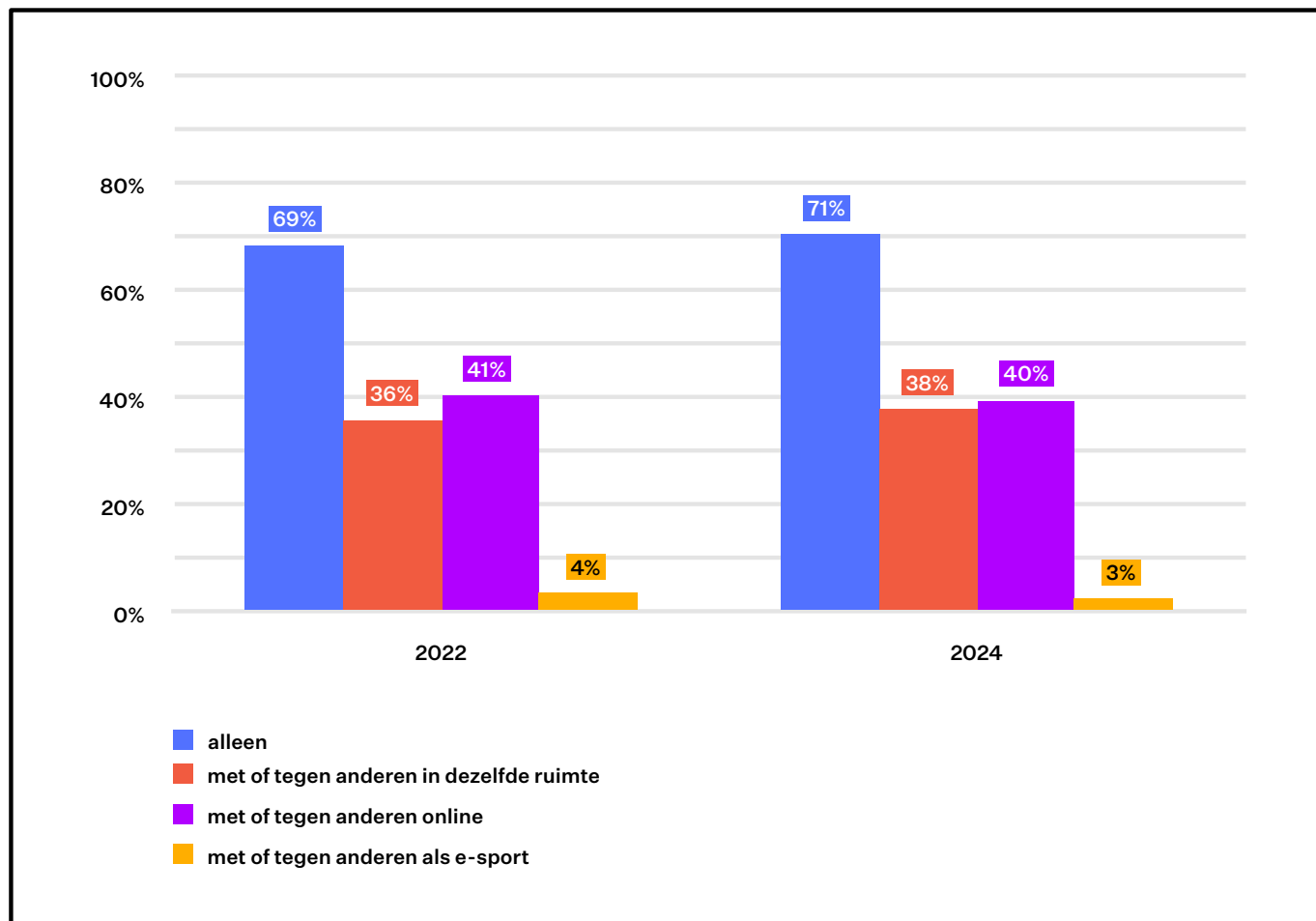
Figuur 70. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste enkele keren per jaar een game speelde naar medium (2024).

Gamen wordt over het algemeen alleen gedaan: 71 procent van de gamers gaf in 2024 aan alleen te gamen. Wanneer ze samen met anderen spelen, wordt dit voornamelijk met of tegen anderen in dezelfde ruimte (38 procent) of met of tegen anderen online gedaan (40 procent).

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Games | alleen of samen gamen 2024

basis: Nederlandse games spelers

Figuur 71. Aandeel Nederlandse gamerspelers naar type gezelschap (2022-2024).

3.4.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Of men games speelt blijkt het meest afhankelijk te zijn van leeftijd, opleidingsniveau en huishoudinkomen. Hierbij valt op dat het aandeel gamers vooral hoger is onder de middencategorieën van opleidingsniveau en huishoudinkomen. Ook is het aandeel gamers onder mensen die zijn geboren in een top-5 land over het geheel lager. We lichten de resultaten hierna per kenmerk verder toe.

Leeftijd

Het aandeel gamers neemt sterk af naarmate de leeftijd hoger wordt. Waar het aandeel mensen dat wel eens een game speelt onder 6- tot 11-jarigen 94 procent was in 2024, is dat voor 65-plussers 28 procent. Waar het aandeel gamers in de leeftijdscategorie 6 tot 11 jaar tussen 2022 en 2024 ongeveer gelijk is, is het aandeel gamers in alle andere leeftijdscategorieën ten opzichte van 2022 enigszins gestegen (tussen de 2 en 6 procent per leeftijdscategorie).

GAMES

			2022	2024
Nederlands gemiddelde			52	57
Seks	Man	A	56	61
	Vrouw	B	48	53
Leeftijd	6-11 jaar	A	93	94
	12-19 jaar	B	85	91
	20-34 jaar	C	70	76
	35-49 jaar	D	53	60
	50-64 jaar	E	36	38
	65 jaar en ouder	F	23	28
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	33	42
	HAVO / VWO / MBO	B	49	55
	HBO / WO	C	46	50
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A	59	56
	2e kwintiel	B	48	53
	3e kwintiel	C	57	62
	4e kwintiel	D	51	58
	5e kwintiel (hoogste)	E	48	55
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	51	56
	Geboren in Europees land	B	52	57
	Ouder(s) uit Europees land	C	61	67
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	33	45
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	74	80
	Geboren in ander land	F	48	51
	Ouder(s) uit ander land	G	66	72
Beperking	Persoon met beperking	A	45	49
	Geen beperking	B	56	61
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	56	59
	sterk stedelijk	B	56	61
	matig stedelijk	C	48	56
	weinig stedelijk	D	47	52
	niet stedelijk	E	50	49

Tabel 22. Ontwikkeling aandeel gamesspelers per groep (2022-2024).

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Opleidingsniveau

Het aandeel gamers is het hoogst onder mensen die een hbo/vwo/mbo-opleiding hebben afgerond. 55 procent van de mensen in die opleidingscategorie speelt op jaarbasis wel eens een game, tegen de helft van de hbo/wo-opgeleiden en 42 procent van de basis/vmbo/vso-opgeleiden. Dit verschil zien we ook terug als we kijken naar het spelen van games op een telefoon of tablet tegenover het spelen van games op een (spel)computer. Van de gamers spelen mensen met een basis/vmbo/vso-opleiding wel het vaakst dagelijks. 46 procent van de gamers uit deze leeftijdscategorie gamet dagelijks, tegen 27 procent van de hbo/wo-opgeleide gamers. Met name onder basis/vmbo/vso-opgeleiden vindt een opvallende stijging plaats in het aandeel gamers van 2022 op 2024: van 33 procent in 2022 tot 42 procent in 2024.

Huishoudinkomen

Net als bij opleidingsniveau zien we dat het aandeel gamers onder de middencategorie het hoogst is met 62 procent gamers in het derde kwintiel. Onder de andere huishoudinkomenscategorieën liggen de aandelen iets lager, namelijk tussen de 53 en 58 procent. Waar het aandeel gamers onder Nederlanders die behoren tot het eerste kwintiel met 3 procent is gedaald in 2024 ten opzichte van 2022, stijgen de aandelen voor alle andere inkomenscategorieën met tussen de 4 en 8 procent per categorie.

Migratieachtergrond

Mensen die zijn geboren in een top-5 land zijn minder vaak gamers dan mensen van een andere herkomst. 45 procent van de mensen die tot deze categorie behoren speelde in 2024 wel eens een game, tegenover 56 procent van de mensen die in Nederland zijn geboren en van wie de ouders ook in Nederland zijn geboren.

Sekse

In 2024 speelde 61 procent van de mannen games, tegen 53 procent van de vrouwen. Voor beide groepen is dit een lichte toename ten opzichte van 2022: voor mannen een toename

van 5 procent en voor vrouwen van 4 procent. Dit kan echter ook te maken hebben met de veranderde meting, waarbij opgesplitst is tussen het gamen op een computer of spelcomputer en het gamen op een telefoon of tablet. Van de gamers speelde 40 procent van de mannen dagelijks, tegen 35 procent van de vrouwen. Het verschil tussen mannen en vrouwen doet zich echter met name voor onder het spelen van games op computers of spelcomputers: 51 procent van de mannen deed dit, tegenover 30 procent van de vrouwen. Kijken we naar games die op telefoon of tablet kunnen worden gespeeld, dan deed 53 procent van de mannen dat tegen 54 procent van de vrouwen. Vrouwen die gamen spelen ook vaker alleen (74 procent van de vrouwelijke gamers), dan mannen (67 procent van de mannelijke gamers).

Beperking

In 2024 speelde 61 procent van de mensen zonder een beperking een game, tegen 49 procent van de mensen met een beperking. Het aandeel dagelijkse gamers ligt iets hoger onder mensen met een beperking (47 procent van de gamers met een beperking) dan onder gamers zonder een beperking (34 procent).

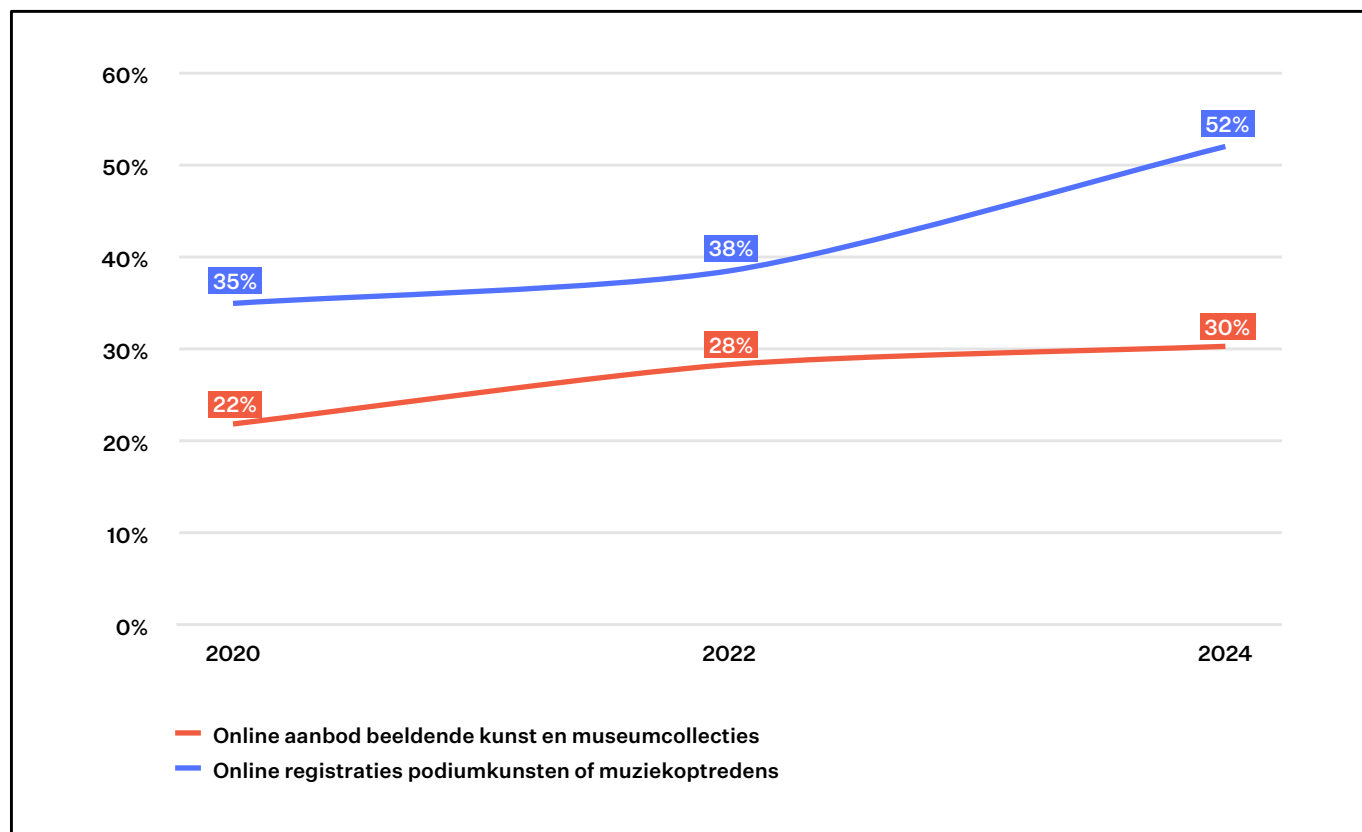
Stedelijkheid

Er is geen duidelijk verband tussen de mate van stedelijkheid en het aandeel gamers. Wel lijkt het aandeel gamers net iets hoger onder mensen uit zeer sterk stedelijke gebieden dan onder mensen woonachtig in minder stedelijke gebieden.

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Online cultuuraanbod | ontwikkeling 2020-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 72. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat tenminste enkele keren in de afgelopen 12 maanden online aanbod van podiumkunsten en beeldende kunsten of museumcollecties bekeek (2020-2024).

3.5 ONLINE CULTUURCONSUMPTIE

3.5.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

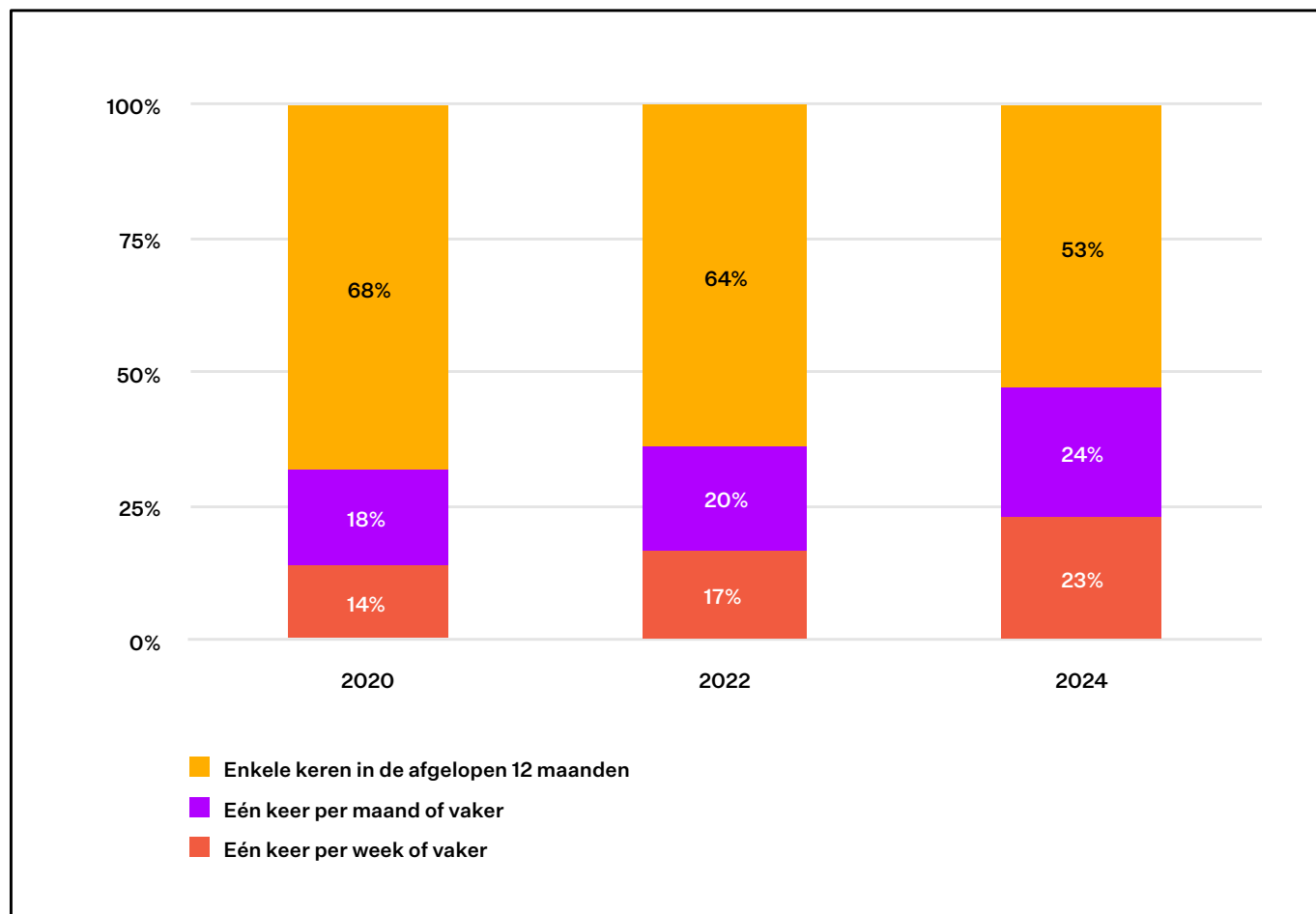
Sinds 2020 vragen we naar het online cultuurgedrag van Nederlanders. Sinds 2020 stijgt het aandeel Nederlanders dat online een vorm van kunst of erfgoed bekijkt. Waar dit aandeel in 2020 nog 22 procent van de Nederlandse bevolking was, is dit in 2024 30 procent van de Nederlandse bevolking. Er zijn verschillende manieren waarop online naar kunst kan worden gekeken die in de VTO worden meegenomen, waaronder het bekijken

van museumcollecties en tentoonstellingen online of via social media, het bekijken van beeldende kunst via internet of sociale media, of het bekijken van online registraties of voorstellingen van podiumkunsten.

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Online registraties podiumkunsten | frequentie bekijken 2020-2024

basis: Nederlandse kijkers van online registraties podiumkunstvoorstellingen of muziekoptredens

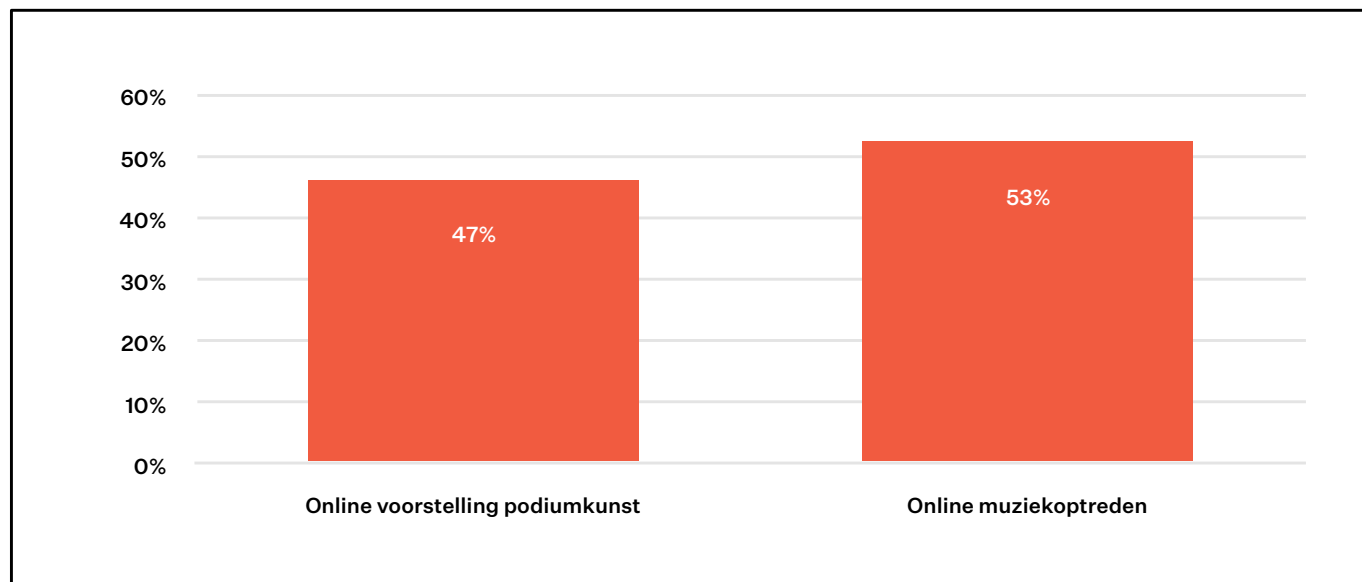
Figuur 73. Aandeel Nederlandse kijkers van online podiumkunsten naar frequentie (2020-2024).

Met name binnen de podiumkunsten ligt het aandeel Nederlanders dat online consumeert hoog en neemt dit over de jaren ook toe. Waar in 2020 nog 35 procent van de Nederlanders online registraties van podiumkunsten bekeek, is dit in 2024 52 procent. In 2024 maken we voor het eerst een onderscheid naar online registraties van voorstellingen en optredens binnen scenische podiumkunsten en muziekoptredens. In 2024 gaf 47 procent van de Nederlanders aan een online voorstelling van podiumkunsten te hebben bekeken. Meer dan de helft (53 procent) van de Nederlanders gaf aan online muziekoptredens te bekijken.

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Online registraties podiumkunsten | aandeel per type aanbod 2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

Figuur 74. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat in de afgelopen 12 maanden een online registratie van podiumkunsten bekeek (2024).

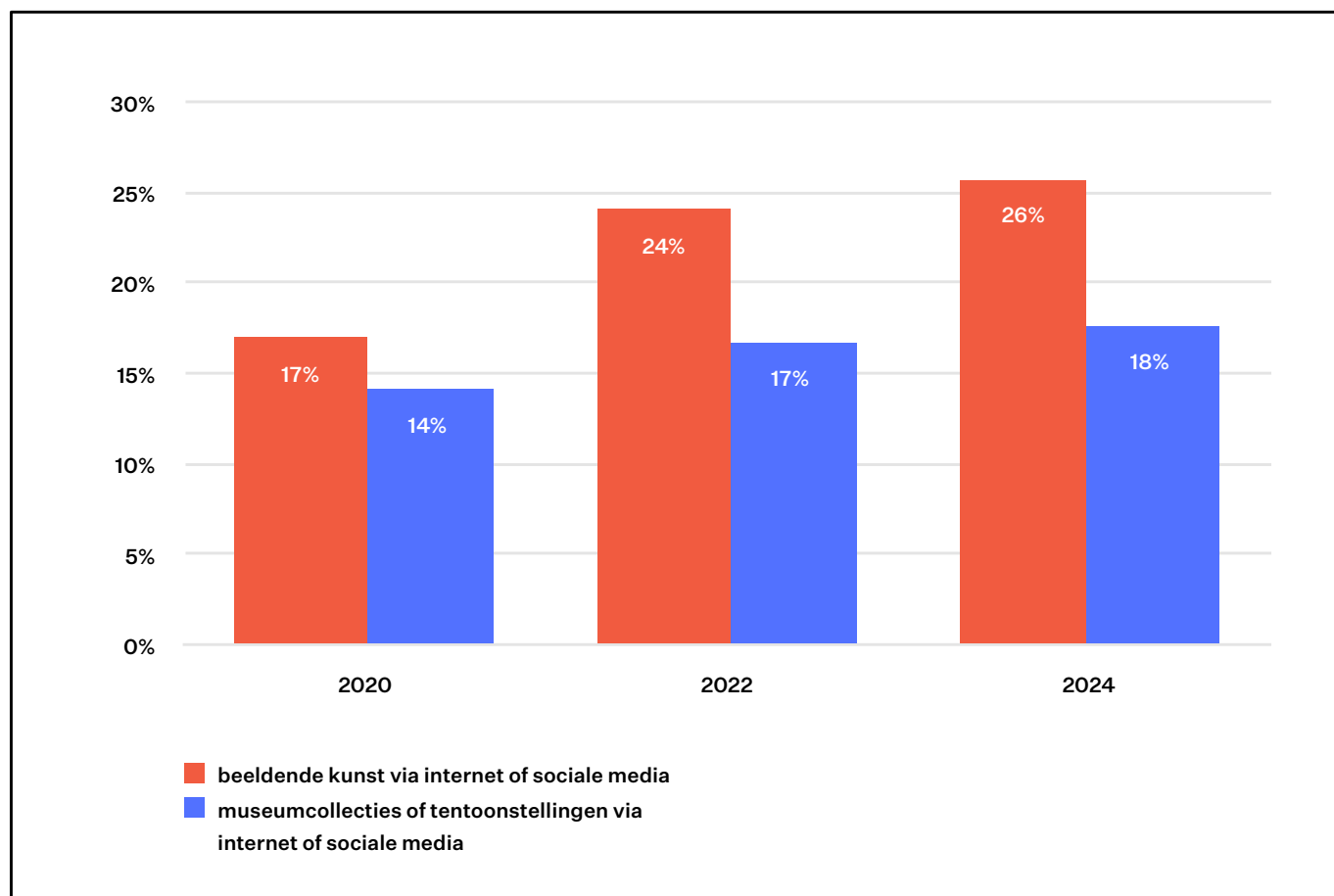
Het bekijken van beeldende kunst en

museumcollecties of tentoonstellingen is minder populair, maar neemt wel toe over de jaren. Waar in 2020 nog 14 procent van de Nederlandse bevolking aangaf online naar museumcollecties of tentoonstellingen te kijken, is dit in 2024 18 procent. En waar 17 procent van de bevolking in 2020 naar beeldende kunst op internet of sociale media keek, is dat in 2024 26 procent.

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Online beeldende kunst en museumcollecties | aandeel kijkers per type aanbod 2020-2024

basis: Nederlanders van 6 jaar en ouder

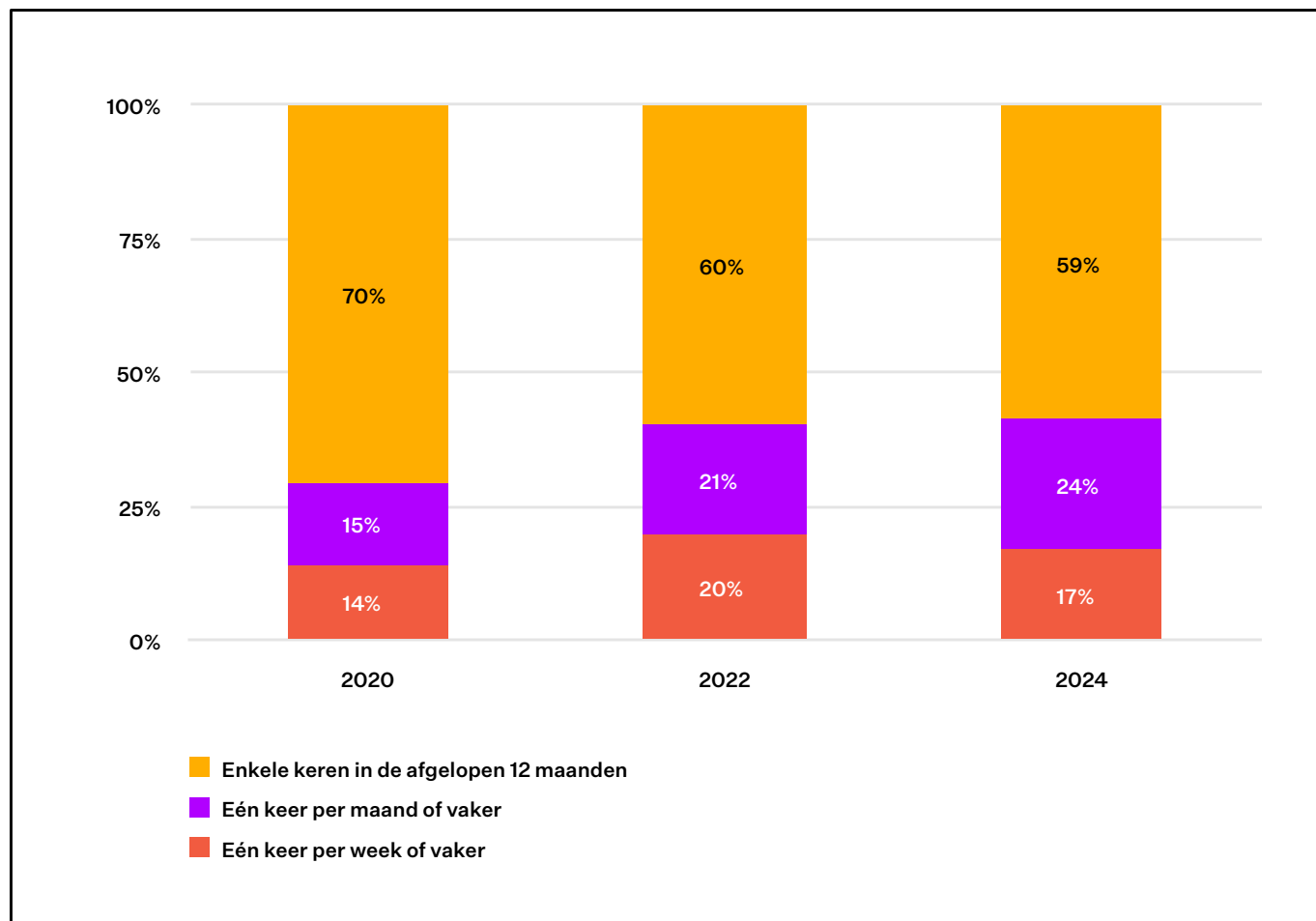
Figuur 75. Aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat in de afgelopen 12 maanden online aanbod van beeldende kunst of museumcollecties bekeek (2020-2024).

Voor al deze vormen geldt dat mensen dit over het algemeen niet op dagelijkse basis doen. Binnen de hierboven genoemde vormen, geeft men het vaakst aan dat ze dit enkele keren hebben gedaan in de afgelopen 12 maanden.

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Online beeldende kunst en museumcollecties | frequentie bekijken 2020-2024

basis: Nederlandse kijkers van online aanbod kunst en erfgoed

Figuur 76. Aandeel Nederlandse kijkers van online aanbod van kunst en erfgoed dat in de afgelopen 12 maanden keek naar frequentie (2020-2024).

ONLINE CULTUURAAANBOD			Online registraties podiumkunsten			Online beeldende kunst en museumcollecties		
			2020	2022	2024	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			35	38	52	22	28	30
Seks	Man	A	37	41	54	23	27	30
	Vrouw	B	33	36	50	20	29	31
Leeftijd	6-11 jaar	A	34	36	51	22	30	23
	12-19 jaar	B	38	52	59	20	36	40
	20-34 jaar	C	43	47	60	20	32	33
	35-49 jaar	D	36	36	50	19	24	24
	50-64 jaar	E	30	31	50	22	21	27
	65 jaar en ouder	F	30	36	46	27	32	35
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	26	29	41	14	22	22
	HAVO / VWO / MBO	B	32	34	50	16	23	25
	HBO / WO	C	41	43	58	30	32	37
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A	35	42	52	22	31	33
	2e kwintiel	B	32	33	47	24	28	30
	3e kwintiel	C	33	38	53	19	26	28
	4e kwintiel	D	37	39	54	21	26	28
	5e kwintiel (hoogste)	E	38	40	54	24	31	32
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	34	37	50	21	27	28
	Geboren in Europees land	B	47	46	63	30	36	39
	Ouder(s) uit Europees land	C	30	41	56	25	34	34
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	38	36	44	22	21	27
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	38	44	56	14	28	33
	Geboren in ander land	F	42	51	58	32	41	41
	Ouder(s) uit ander land	G	37	35	62	27	26	36
Beperking	Persoon met beperking	A	33	38	50	20	29	32
	Geen beperking	B	36	39	53	22	28	29
Stedelijkheid						0	0	0
	zeer sterk stedelijk	A	40	43	53	29	34	36
	sterk stedelijk	B	33	37	54	22	26	30
	matig stedelijk	C	30	37	49	17	30	29
	weinig stedelijk	D	34	36	50	19	25	25
	niet stedelijk	E	35	34	52	17	22	27

Tabel 23. Ontwikkeling aandeel kijkers per groep (2020-2024).

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

3.5.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Het wel of niet bekijken van online kunst en erfgoed blijkt het meest afhankelijk te zijn van leeftijd, opleidingsniveau en mate van stedelijkheid. We lichten de resultaten hierna per kenmerk toe.

Leeftijd

Het online bekijken van kunst of erfgoed is het populairst onder de leeftijdscategorieën van 12-19 jaar (40 procent binnen die categorie) en 65-plus (35 procent) in 2024. Bij andere leeftijdscategorieën liggen deze aandelen tussen de 23 (6-11 jaar) en 33 (20-34 jaar) procent in 2024. Onder de groep 12- tot 19-jarigen is het online kijkgedrag ook het sterkst toegenomen sinds 2020. Waar in 2020 nog 20 procent binnen deze leeftijdscategorie online kunst of erfgoed bekeek, is dit in 2024 verdubbeld naar 40 procent. Ook voor de leeftijdscategorie van 20 tot 34 jaar steeg het aandeel kijkers van 20 procent in 2020 naar 33 procent in 2024. Onder andere leeftijdscategorieën blijft het aandeel kijkers over de jaren redelijk gelijk, of neemt het licht toe met een stijging van tussen de 5 en 8 procent kijkers.

Opleidingsniveau

De grootste aandelen online cultuurconsumenten vinden we onder hbo/wo-opgeleiden, met 37 procent in 2024. Die aandelen zijn minder groot onder basis/vmbo/vso-opgeleiden (22 procent) en havo/vwo/mbo-opgeleiden (25 procent). Dit geldt voor alle vormen van online consumptie die we meten in de VTO. Opvallend is dat het aandeel kijkers onder hbo/wo-opgeleiden redelijk gelijk blijft over de jaren: in 2020 keek ook al 30 procent van deze groep online naar kunst en erfgoed. De stijging voor andere groepen is groter. Van de basis/vmbo/vso-opgeleiden keek in 2020 bijvoorbeeld 14 procent online naar kunst en erfgoed en onder de havo/vwo/mbo-opgeleiden was dit 16 procent. Dit betekent dat het aandeel

kijkers in beide groepen met 8 à 9 procent gegroeid is.

Stedelijkheid

Mensen die woonachtig zijn in matig, weinig of niet-stedelijke gebieden lijken iets minder online kunst of erfgoed te consumeren dan mensen uit zeer sterk stedelijke of sterk stedelijke gebieden. In 2024 bekeek 36 procent van de mensen uit zeer sterk stedelijke gebieden online kunst, tegenover 28 procent van de mensen uit niet-stedelijke gebieden. In eerdere jaren zien we ook dat mensen uit zeer sterk stedelijke gebieden over het algemeen wat meer online kunst en erfgoed bekijken.

Dit geldt niet voor elke vorm van online kijkgedrag. Het aandeel kijkers van beeldende kunst of museumcollecties volgt eenzelfde dynamiek waarbij mensen uit stedelijke gebieden vaker kijker zijn dan mensen uit niet-stedelijke gebieden. Zo bekeek in 2024 32 procent van de mensen uit zeer sterk stedelijke gebieden online beeldende kunst, tegenover 22 procent van de mensen uit niet-stedelijke gebieden. Voor het online bekijken van muziekoptredens lijkt dit er net iets anders uit te zien. In 2024 bekeek 51 procent van de mensen uit zeer sterk stedelijke gebieden een online muziekoptreden en 55 procent van de mensen uit niet-stedelijke gebieden. Het aandeel kijkers van online muziekoptredens ligt voor alle categorieën van stedelijkheid tussen de 49 en 55 procent.

Sekse

Er zijn geen verschillen tussen mannen en vrouwen in de mate waarin ze online kunst of erfgoed bekijken. In 2024 bekeek 31 procent van de vrouwen online kunst of erfgoed, tegen 30 procent van de mannen. Voor zowel mannen als vrouwen is het aandeel kijkers sinds 2020 toegenomen. In 2020 keken 23 procent van de mannen online kunst of erfgoed tegenover 20 procent van de vrouwen.

3 | CONSUMPTIE VAN CULTUUR

Huishoudinkomen

Er zijn geen duidelijke verschillen in online consumptie van kunst en erfgoed door mensen die behoren tot verschillende kwintielen.

Ongeveer een derde van iedere inkomensgroep behoort tot de categorie online kijkers van kunst en erfgoed. In 2020 lag dit voor iedere groep rond de 20 à 25 procent.

Migratieachtergrond

De aandelen online cultuurconsumenten zijn het laagst onder mensen van Nederlandse herkomst (28 procent) en mensen die zijn geboren in een top-5 land (27 procent) in 2024. Ook in eerdere jaren kijken deze groepen over het algemeen minder naar online kunst en cultuur. Onder andere groepen wordt online kunst of erfgoed vaker geconsumeerd, tussen de 34 en 41 procent in 2024.

Beperking

Er zijn nauwelijks verschillen tussen mensen met en mensen zonder een beperking in de aandelen online cultuurconsumenten. In 2024 bekeek 32 procent van de mensen met een beperking online kunst en erfgoed, tegenover 29 procent van de mensen zonder een beperking. In 2020 keek 20 procent van de mensen met een beperking online kunst en erfgoed, tegenover 22 procent van de mensen zonder een beperking. De toename in het aandeel kijkers is voor beide groepen dus ook ongeveer gelijk. Opvallend is dat mensen met een auditieve beperking (36 procent binnen deze groep), visuele beperking (37 procent binnen deze groep) of psychische of psychiatrische beperking (39 procent) iets vaker online cultuur consumeren dan mensen zonder een beperking (29 procent).

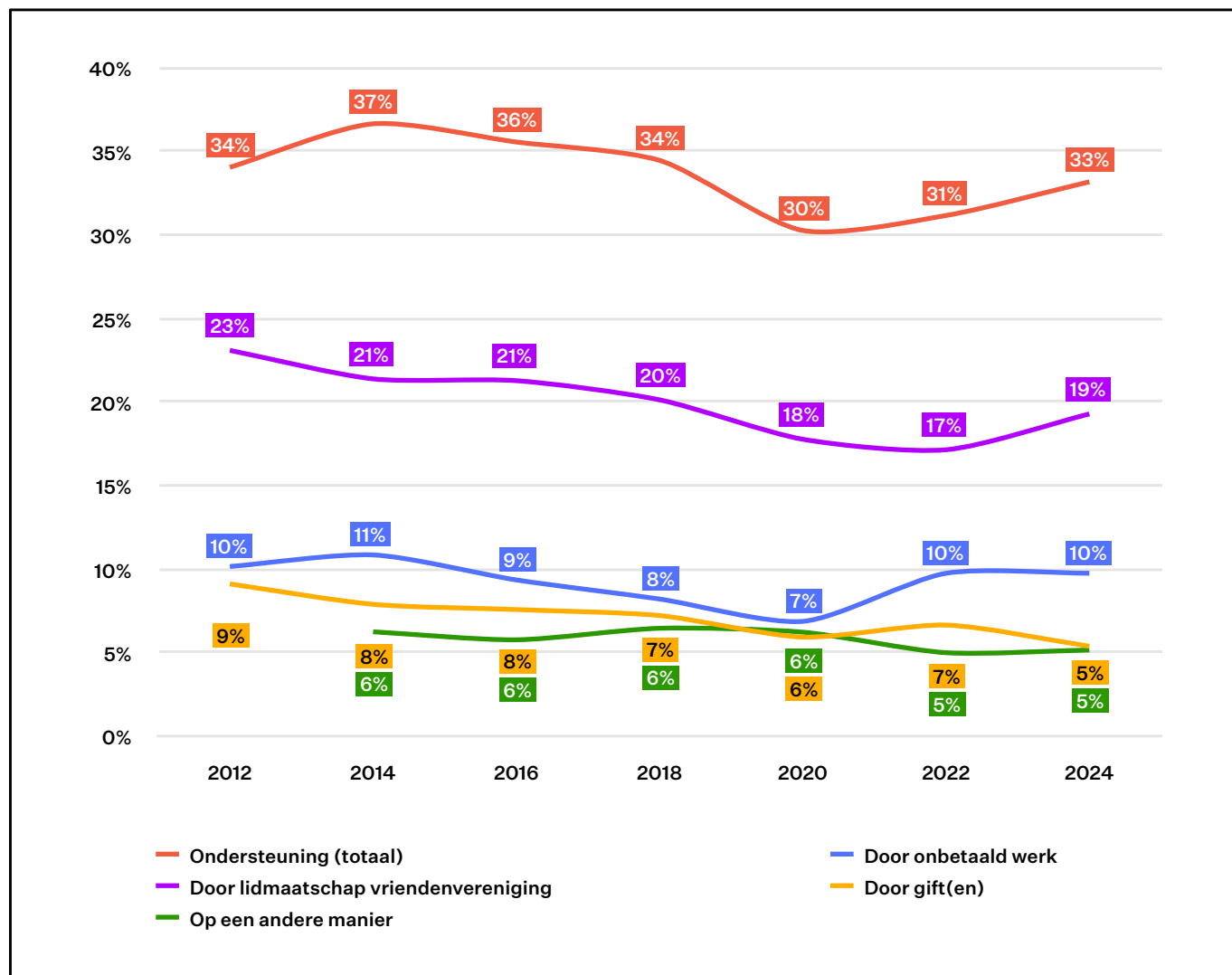
4 | ONDERSTEUNING VAN CULTUUR

4 | ONDERSTEUNING VAN CULTUUR

Cultuurbezoek | Ontwikkeling 2012-2024

basis: Nederlanders van 12 jaar en ouder

Figuur 77. Aandeel Nederlanders van 12 jaar en ouder die een culturele organisatie of evenement ondersteunde (2012-2024).

4.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Naast bezoekers, beoefenaars en consumenten van kunst en cultuur zijn er ook Nederlanders die de sector actief ondersteunen. Dit doen ze bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk te verrichten in de cultuursector, donaties te doen of door lid te zijn van een vriendenvereniging. Van deze vormen is met name het doen van een gift populair over alle jaren. Dit lijkt wel enigszins te

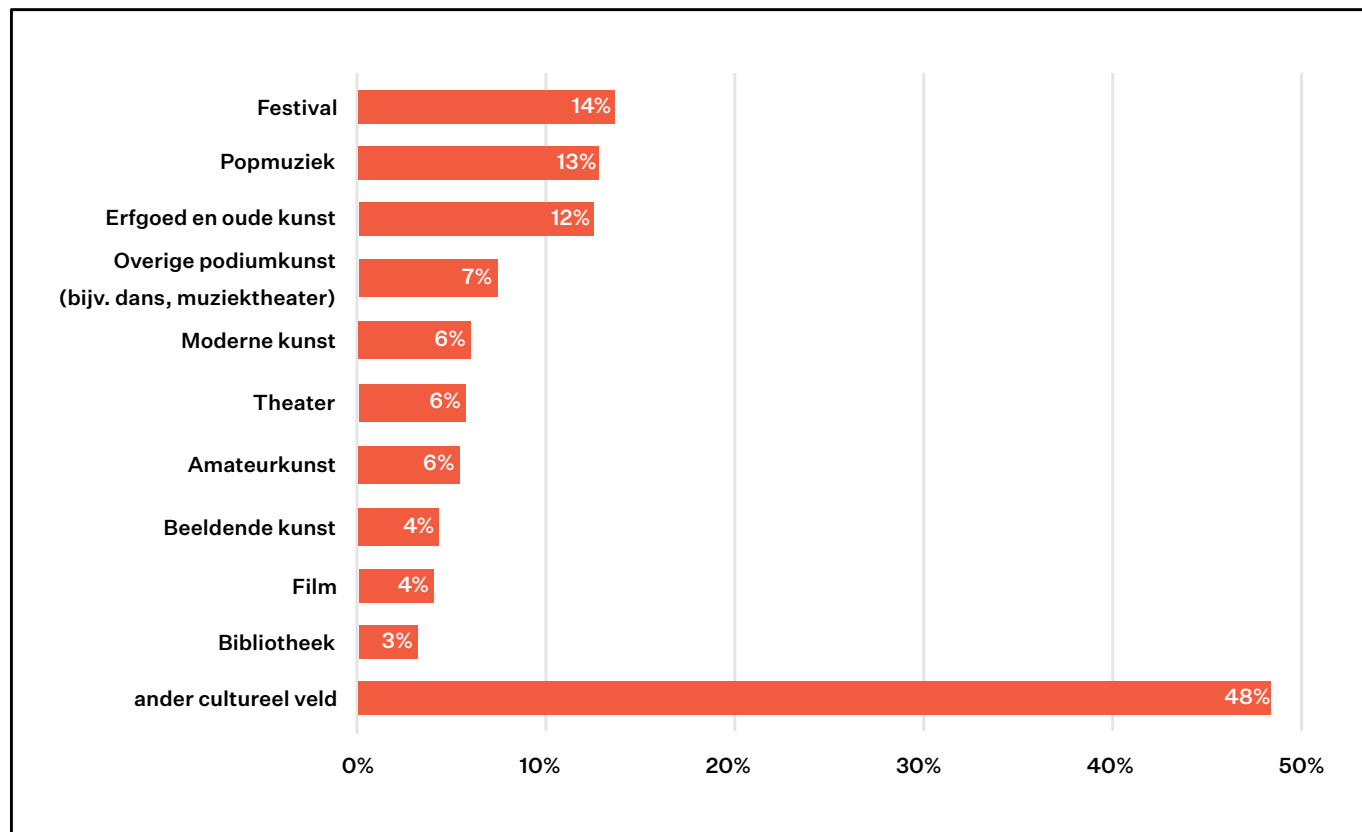
zijn gedaald over de jaren: waar in 2012 nog 23 procent van de Nederlandse bevolking de sector ondersteunde door middel van een gift, is dit in 2024 nog 19 procent van de Nederlandse bevolking.

Na donaties is het doen van vrijwilligerswerk de meest populaire manier om de cultuursector te ondersteunen. In 2024 ondersteunde één op de tien Nederlanders een cultureel evenement of organisatie door middel van onbetaald werk.

4 | ONDERSTEUNING VAN CULTUUR

Vrijwilligerswerk cultuur | aandeel per werkveld vrijwilligerswerk 2024

basis: Nederlandse vrijwilligers culturele evenementen of organisaties

Figuur 78. Aandeel Nederlandse vrijwilligers culturele organisatie of evenement per werkveld.

Hoewel het aandeel Nederlanders dat dit deed een periode leek af te nemen, zit het aandeel vrijwilligers sinds 2022 weer op het niveau van 2012. De meeste vrijwilligers zijn actief in één cultureel veld: in alle jaren is meer dan 80 procent van de vrijwilligers actief in één cultureel veld. In 2024 waren vrijwilligers het meest werkzaam in erfgoed en oude kunst (12 procent van de vrijwilligers), popmuziek (13 procent van de vrijwilligers) of bij festivals (14 procent van de vrijwilligers). Opvallend is het grote aandeel vrijwilligers dat aangeeft werkzaam te zijn in een ander cultureel veld: in 2024 bijna de helft van de vrijwilligers.

een vriendenvereniging, en dit aandeel lijkt sinds 2012 te zijn afgenomen.

Lidmaatschap van een vriendenvereniging is de minst populaire manier om actief betrokken te zijn bij de kunst- en cultuursector. In 2024 was 5 procent van de Nederlandse bevolking lid van

ONDERSTEUNING

			2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024
Nederlands gemiddelde			34	37	36	34	30	31	33
Sekse	Man	A	35	37	32	35	29	32	33
	Vrouw	B	33	36	39	34	31	30	33
Leeftijd	6-11 jaar	A							
	12-19 jaar	B	23	29	24	20	16	15	15
	20-34 jaar	C	23	25	27	26	22	24	27
	35-49 jaar	D	34	36	34	33	29	27	30
	50-64 jaar	E	41	43	39	40	35	35	38
	65 jaar en ouder	F	44	48	49	46	41	45	45
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	32	33	34	32	27	28	29
	HAVO / VWO / MBO	B	33	37	35	36	29	32	33
	HBO / WO	C	44	46	43	42	39	38	43
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A		31	29	25	24	23	25
	2e kwintiel	B		29	34	29	25	27	32
	3e kwintiel	C		34	33	35	30	30	33
	4e kwintiel	D		40	36	40	33	35	34
	5e kwintiel (hoogste)	E		47	42	41	37	37	40
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	37	38	38	37	33	34	36
	Geboren in Europees land	B	19	29	31	21	24	30	23
	Ouder(s) uit Europees land	C	38	51	35	38	27	19	35
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	26	18	27	28	20	30	26
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	21	24	22	19	18	18	22
	Geboren in ander land	F	24	35	21	22	27	17	24
	Ouder(s) uit ander land	G	24	35	31	25	21	27	24
Beperking	Persoon met beperking	A	37	37	39	38	32	34	36
	Geen beperking	B	32	36	34	33	30	31	32
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	27	31	28	28	29	30	28
	sterk stedelijk	B	31	34	33	32	27	28	32
	matig stedelijk	C	34	38	40	38	30	33	34
	weinig stedelijk	D	39	41	44	40	33	33	39
	niet stedelijk	E	47	48	36	43	36	38	40

Tabel 24. Ontwikkeling aandeel mensen dat een culturele organisatie of evenement ondersteunt per groep (2012-2024).

4 | ONDERSTEUNING VAN CULTUUR

4.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Het al dan niet ondersteunen van de cultuursector door middel van vrijwilligerswerk, donaties of lidmaatschap van een vriendenvereniging blijkt het meest afhankelijk te zijn van leeftijd, opleidingsniveau en huishoudinkomen. We lichten de resultaten hierna per kenmerk toe.

Leeftijd

Ondersteuning van de culturele sector binnen de verschillende vormen wordt met name gedaan door mensen die behoren tot de hoogste leeftijdscategorieën. 65-plussers doen het vaakst vrijwilligerswerk (15 procent van deze categorie), ondersteunen het vaakst door middel van een gift (27 procent) en zijn het vaakst lid van een vriendenvereniging (10 procent) van alle leeftijdscategorieën.

Hoewel verhoudingen tussen verschillende leeftijdsgroepen over de verschillende meetjaren ongeveer hetzelfde blijven, valt een dalende steun onder 12- tot 19-jarigen op. Waar in 2012 nog 23,3 procent binnen deze leeftijdsgroep de sector actief ondersteunde, is dit in 2024 gedaald naar 15 procent. Deze daling zit zowel in het doneren van geld als het doen van vrijwilligerswerk. Waar in 2012 nog 11 procent van deze leeftijdsgroep vrijwilliger was, is dit in 2024 nog maar 4 procent. En waar in 2012 nog 11 procent van deze groep donaties deed, was dit in 2024 nog maar 6 procent.

Opleidingsniveau

Opleidingsniveau speelt een rol in de mate waarin men ondersteuning biedt aan de culturele sector. Verschillen tussen mensen die een basis/vmbo/vso-opleidingsniveau en mensen die havo/vwo/mbo hebben afgerond zijn over het algemeen klein. De aandelen hbo/wo-opgeleiden die de sector actief ondersteunen liggen het hoogst voor alle vormen: 13 procent binnen deze groep verrichte in 2024

vrijwilligerswerk, 8 procent was lid van een vriendenvereniging en 24 procent ondersteunde door middel van een donatie.

Steun voor de cultuursector daalde gedurende de coronajaren binnen alle opleidingsniveaus. Die daling van steun was met name onder havo/vwo/mbo-opgeleiden te zien: waar in 2018 nog 36 procent binnen deze groep steun bood aan de culturele sector, was dit in 2020 nog 29 procent – om in 2024 weer terug te keren naar 33 procent. Het aandeel van 2024 is vergelijkbaar met voorgaande jaren.

Huishoudinkomen

Alleen voor het doen van donaties maakt huishoudinkomen een duidelijk verschil, waarbij de hoogste inkomenscategorie met 24 procent het grootste aandeel donateurs heeft. Opvallend is dat hoewel het aandeel donateurs het laagst is onder mensen die tot het eerste kwintiel behoren met 11 procent, het aandeel donateurs juist relatief groot is onder mensen die tot het tweede kwintiel behoren met 21 procent binnen deze groep in 2024. Dit is des te meer opvallend omdat dit ook de groep is die relatief gezien het kleinste aandeel vrijwilligers heeft, met 7 procent tegen 10 tot 11 procent in de andere inkomensgroepen. Binnen de groep mensen die tot het tweede kwintiel behoren vindt bovendien een daling plaats in het aandeel vrijwilligers: van 11 procent in 2024 tot 7 procent in 2024.

Sekse

Er zijn geen verschillen tussen mannen en vrouwen in de mate waarin ze ondersteuning bieden in de cultuursector. Dit verschilt ook niet per vorm van ondersteuning: de aandelen vrijwilligers, donateurs en leden van vriendenverenigingen onder mannen en vrouwen zijn over de jaren ongeveer even groot.

Migratieachtergrond

Door de kleine aantallen respondenten kunnen we met betrekking tot de bevindingen over migratieachtergrond niet de indeling in zeven categorieën aanhouden. Kijken we naar de indeling in drie categorieën – Nederlandse

4 | ONDERSTEUNING VAN CULTUUR

herkomst, kind van migrant of migrant – dan is te zien dat mensen die van Nederlandse herkomst zijn en ouders hebben die in Nederland zijn geboren over het algemeen vaker doneren en vaker lid zijn van een vriendenvereniging. In het doen van vrijwilligerswerk zitten nauwelijks verschillen tussen deze groepen. De verhoudingen veranderen ook nauwelijks over de jaren.

Beperking

Er zijn geen verschillen tussen mensen met of zonder een beperking in de mate waarin ze de cultuursector ondersteunen. Hoewel het lidmaatschap van een vriendenvereniging voor mensen zonder en met een beperking daalt sinds 2012, blijft het aandeel mensen met een beperking dat lid is van een vriendenvereniging steevast hoger dan onder mensen zonder een beperking. En waar de steun door middel van donatie onder mensen zonder een beperking iets afnam gedurende de coronajaren, bleef die onder mensen met een beperking hetzelfde.

Stedelijkheid

Voor zowel vrijwilligerswerk als het lid zijn van een vriendenvereniging zijn er geen sterke verschillen in de mate van stedelijkheid. Voor donaties zien we in 2024 opvallende verschillen opkomen: waar 16 procent van de mensen uit zeer sterk stedelijke gebieden de sector ondersteunde door middel van een gift, neemt dit aandeel toe naarmate de stedelijkheid afneemt. 24 procent van de inwoners uit niet-stedelijke gebieden ondersteunde de culturele sector in 2024 door middel van een gift. Het aandeel inwoners uit niet-stedelijke gebieden dat de sector ondersteunde door middel van een gift daalt wel enigszins over de jaren. In 2012 steunde 33 procent van deze groep de sector nog door middel van een donatie.

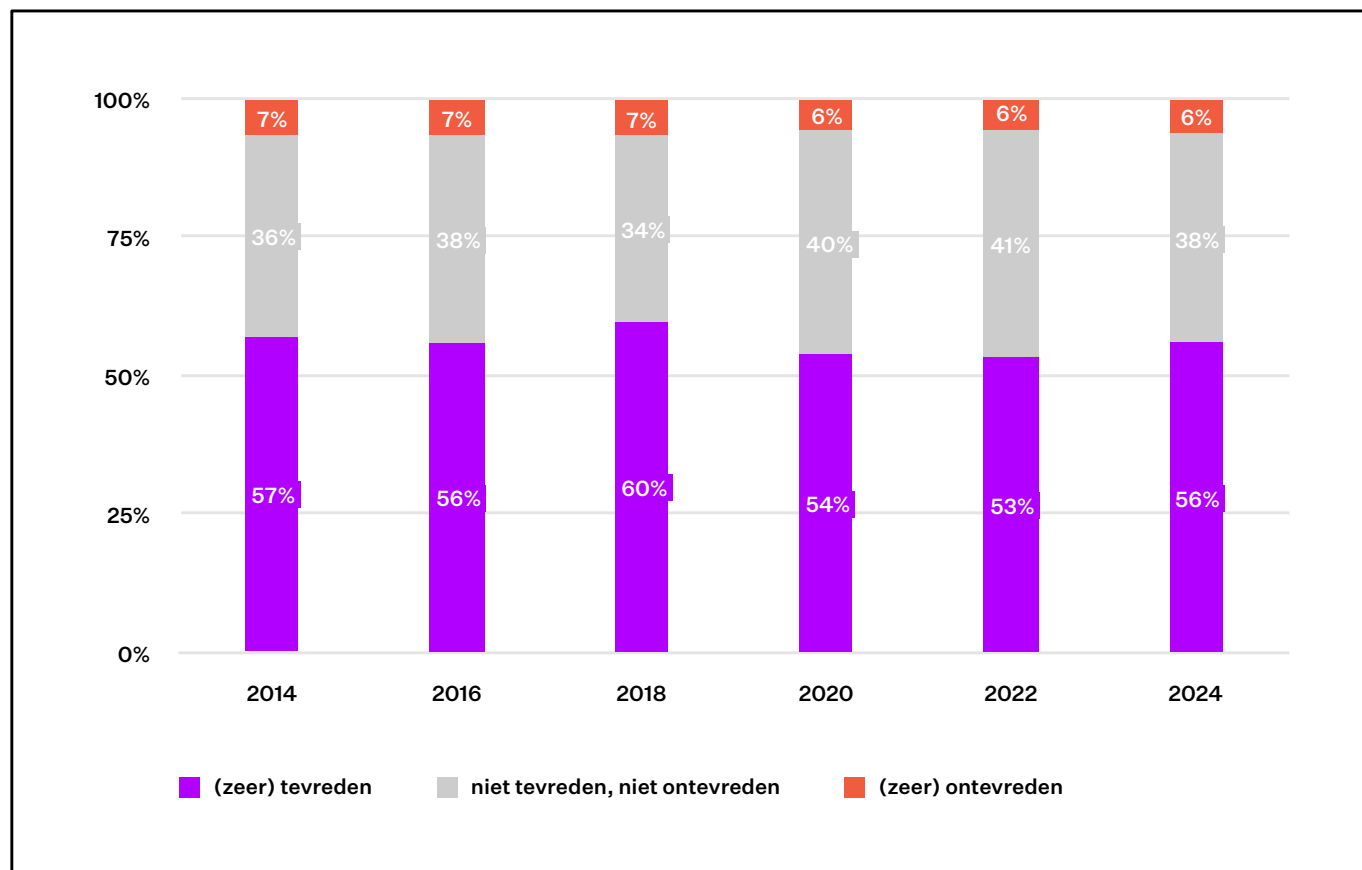
5 | TEVREDENHEID EN DREMPELS ROND CULTUREEL AANBOD

5 | TEVREDENHEID EN DREMPELS ROND CULTUREEL AANBOD

Cultureel aanbod in de omgeving | tevredenheid 2014-2024

basis: Nederlanders van 12 jaar en ouder

Figuur 79. Aandeel Nederlanders van 12 jaar en ouder naar tevredenheid met cultureel aanbod in omgeving (2014-2024).

5.1 TEVREDENHEID

5.1.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Net als in eerdere jaren is in 2024 meer dan de helft van de Nederlanders tevreden met het culturele aanbod in hun omgeving. Ook het aandeel Nederlanders dat (zeer) ontevreden is over het culturele aanbod in hun woonomgeving blijft over de jaren gelijk: tussen de 6 en 7 procent.

5.1.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Sekse

Er zijn geen verschillen tussen mannen en vrouwen in de mate van tevredenheid.

Leeftijd

Hoewel tevredenheid over het cultureel aanbod binnen alle leeftijdsgroepen relatief hoog ligt (tussen de 47 en 59 procent), is die onder de leeftijdscategorie van 12- tot 19-jarigen het laagst met 47 procent in 2024. Dit lijkt niet te komen doordat deze leeftijdsgroep ontevreden is met het cultureel aanbod, maar met name doordat een relatief grote groep van 45 procent binnen deze leeftijdscategorie aangeeft niet tevreden of ontevreden te zijn.

TEVREDENHEID CULTUREEL AANBOD (2024)

			(zeer) ontevreden	niet tevreden, niet ontevreden	(zeer) tevreden
Nederlands gemiddelde			6	38	56
Sekse	Man	A	6	37	56
	Vrouw	B	6	39	55
Leeftijd	6-11 jaar	A			
	12-19 jaar	B	8	45	47
	20-34 jaar	C	8	33	59
	35-49 jaar	D	7	37	56
	50-64 jaar	E	5	40	55
	65 jaar en ouder	F	4	40	56
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	7	43	50
	HAVO / VWO / MBO	B	6	41	53
	HBO / WO	C	5	32	63
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A	10	40	51
	2e kwintiel	B	6	43	51
	3e kwintiel	C	6	40	54
	4e kwintiel	D	6	38	56
	5e kwintiel (hoogste)	E	4	32	63
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	4	38	58
	Geboren in Europees land	B	9	39	53
	Ouder(s) uit Europees land	C	14	44	41
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	14	39	48
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	11	41	48
	Geboren in ander land	F	10	39	51
	Ouder(s) uit ander land	G	9	40	51
Beperking	Persoon met beperking	A	7	43	50
	Geen beperking	B	6	35	59
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	7	34	59
	sterk stedelijk	B	6	39	54
	matig stedelijk	C	5	37	57
	weinig stedelijk	D	6	40	54
	niet stedelijk	E	4	46	51

Tabel 25. Aandeel van de groep naar tevredenheid met cultureel aanbod in de omgeving (2024).

5 | TEVREDENHEID EN DREMPELS ROND CULTUREEL AANBOD

Opleidingsniveau

De mate van tevredenheid met het aanbod in de woonomgeving is het grootst onder hbo/wo-opgeleiden. In de meeste meetjaren ligt het aandeel mensen dat zeer tevreden of tevreden is over het aanbod rond de 60 procent, terwijl dit voor basis/vmbo/vso-opgeleiden eerder rond de 50 procent ligt. Dit wil niet per definitie zeggen dat het aandeel mensen dat ontevreden is groter is onder de laatstgenoemde opleidingscategorie. We zien met name dat het aandeel mensen dat niet tevreden of ontevreden is wat groter is onder basis/vmbo/vso-opgeleiden en havo/vwo-opgeleiden dan onder hbo/wo-opgeleiden. Die verhoudingen veranderen nauwelijks over de jaren.

Huishoudinkomen

Hoewel de aandelen Nederlanders die (zeer) tevreden zijn over het aanbod in hun woonomgeving ongeveer gelijk is over verschillende huishoudinkomens, zien we met name verschillen als we kijken naar de mate waarin mensen (zeer) ontevreden zijn afhankelijk van het huishoudinkomen. Hierbij geldt dat de ontevredenheid met name groter is onder mensen die tot het eerste kwintiel behoren (10 procent binnen deze groep in 2024), tegen 4 procent in de groep die tot het vijfde kwintiel behoort. Deze verhoudingen blijven ongeveer gelijk over de jaren.

Stedelijkheid

Het aandeel mensen dat (zeer) tevreden is over het aanbod in hun woonomgeving is in 2024 iets hoger onder mensen uit sterk stedelijke gebieden dan uit niet-stedelijke gebieden. Waar 59 procent van de mensen uit (zeer) stedelijke gebieden aangeeft tevreden te zijn, is dit onder inwoners uit niet-stedelijke gebieden 50 procent. Er zijn wel minder mensen uit niet-stedelijke gebieden die aangeven ontevreden te zijn. Het verschil tussen inwoners uit gebieden met verschillende mate van stedelijkheid zit hem met name in de categorie niet tevreden/ontevreden: 46 procent van de inwoners uit niet-stedelijke gebieden geeft aan niet tevreden/ontevreden te zijn, tegenover 34 procent van de

inwoners uit zeer sterk stedelijke gebieden. Deze verhoudingen veranderen nauwelijks over de jaren.

Migratieachtergrond

Door het kleine aantal respondenten is de zeventdeling van migratieachtergrond hier niet aan te houden. We kijken daarom naar de driedeling (Nederlandse herkomst, kind van migrant, migrant). Hoewel tevredenheid over het geheel groot lijkt te zijn, is die onder (kinderen van) migranten iets lager. Waar 58 procent van de mensen van Nederlandse herkomst aangeeft tevreden te zijn met het aanbod in hun woonomgeving, is dit voor migranten 50 procent. Ook geeft 11 procent van de migranten en 12 procent van de kinderen van migranten aan ontevreden te zijn, tegenover 4 procent van de mensen van Nederlandse herkomst. Deze verhoudingen blijven ongeveer gelijk over de jaren.

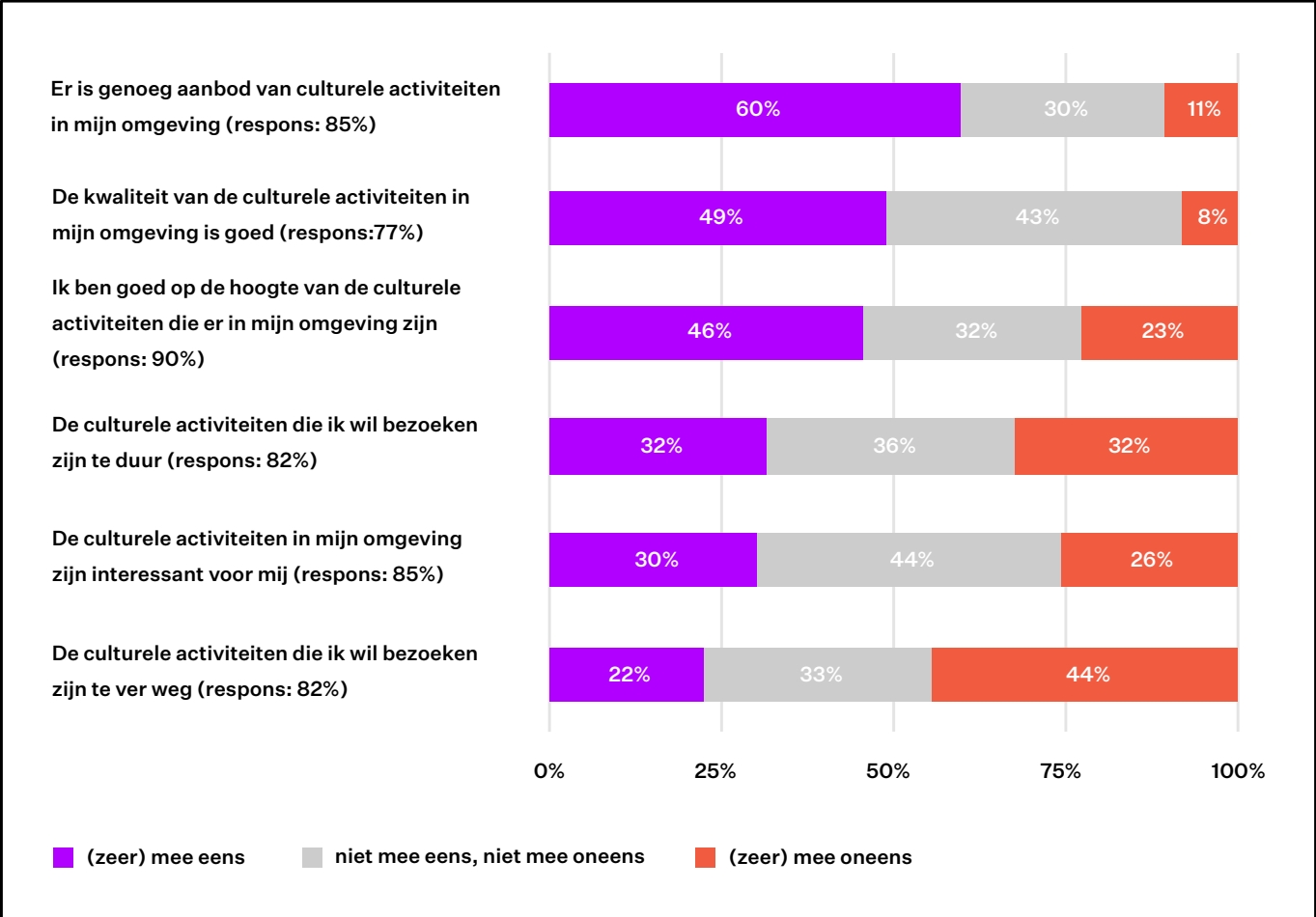
Beperking

Voor 2020 zijn de verschillen in mate van tevredenheid tussen mensen met en zonder een beperking klein. Hoewel mensen met een beperking net iets vaker ontevreden lijken te zijn met het aanbod in hun woonomgeving voor 2020 bedragen die verschillen veelal tussen de 1 en 3 procentpunten. Vanaf 2020 veranderen de verhoudingen enigszins en wordt met name het aandeel mensen met een beperking dat niet tevreden of ontevreden is groter. Waar in 2018 nog 35 procent van de mensen met een beperking niet tevreden of ontevreden was, is dit in 2024 43 procent. Voor mensen zonder een beperking was dit aandeel in 2018 33 procent en in 2024 35 procent.

5 | TEVREDENHEID EN DREMPELS ROND CULTUREEL AANBOD

Cultureel aanbod in de omgeving | stellingen 2024

basis: Nederlanders van 12 jaar en ouder

Figuur 80. Aandeel Nederlanders van 12 jaar en ouder naar overeenstemming met stelling (2024).

5.2 DREMPELS

5.2.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

Ondanks dat de tevredenheid over het culturele aanbod over het geheel groot is en het aandeel Nederlanders dat helemaal niet participeert in cultuur over het algemeen klein is (Van Eijck et al. 2018), kunnen er verschillende redenen zijn om minder of niet te participeren in culturele activiteiten. Eerder onderzoek heeft laten zien dat tijd, geld, interesse, bereikbaarheid, op de hoogte zijn en communicatie een belangrijke rol

spelen (Kraaykamp et al. 2008; Heikkilä 2023). Ook het sociale aspect van culturele activiteiten is van belang: zo gaven mensen in eerdere onderzoeken aan dat ze niet alleen wilden gaan of dat het ‘niets is voor mensen zoals ik’ (Van Eijck et al. 2018; Van den Broek 2013). In de VTO 2024 namen we voor het eerst stellingen mee die gedetailleerder uitvraag doen naar drempels tot deelname en tevredenheid met het aanbod, waarvan 1) kosten, 2) afstand, 3) kwaliteit aanbod, 4) interesse aanbod, 5) voldoende aanbod en 6) op de hoogte zijn.

Sommige van deze drempels blijken van minder groot belang voor deelname aan culturele activiteiten te zijn dan anderen. Zo geeft 69

5 | TEVREDENHEID EN DREMPELS ROND CULTUREEL AANBOD

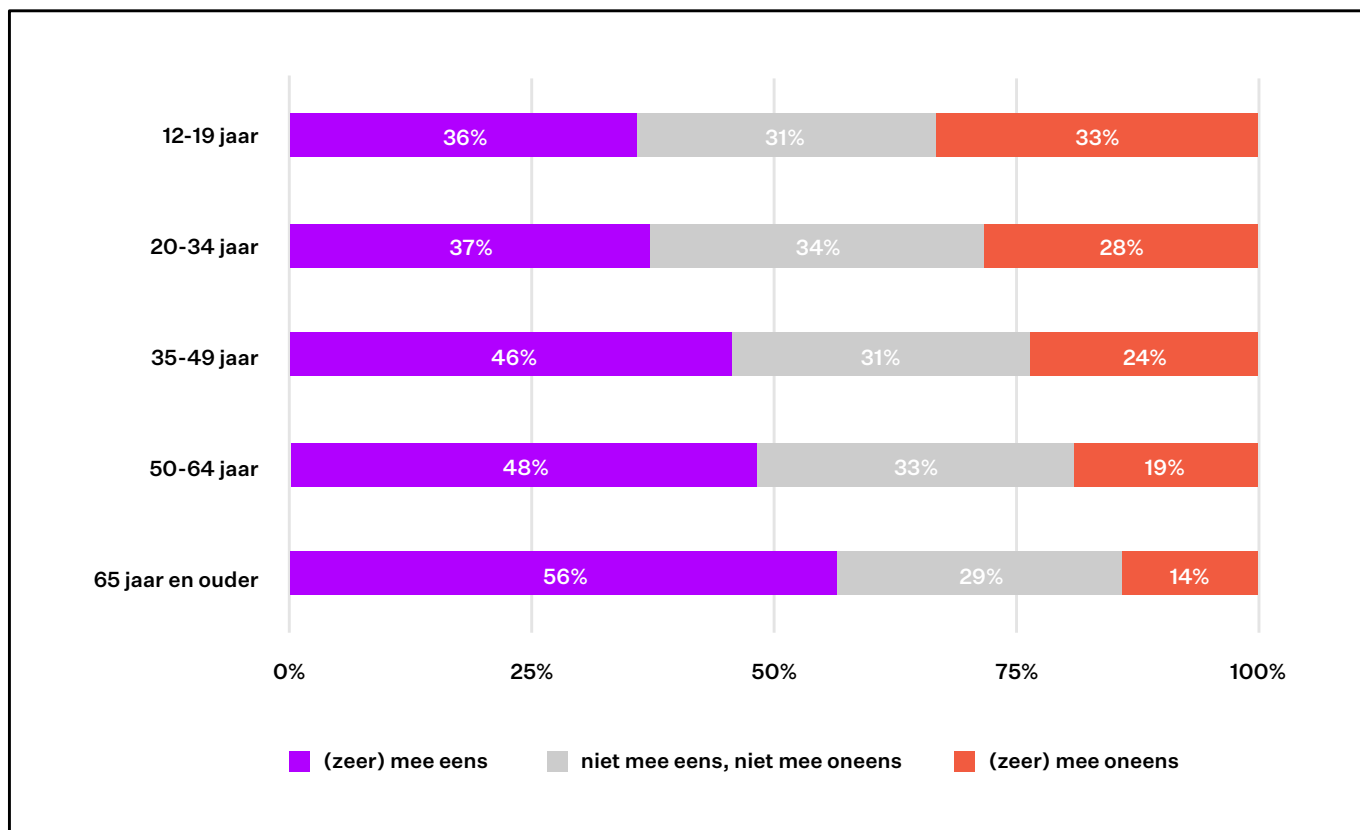
procent van de Nederlanders aan dat de culturele activiteiten die zij willen bezoeken niet te ver weg zijn. Voor 22 procent van de bevolking is het aanbod aan culturele activiteiten wel te ver weg. Zoals we hierna ook zullen zien in de omschrijving van achtergrondkenmerken, is het aandeel mensen dat het aanbod te ver weg vindt uit niet-stedelijke gebieden groter dan onder mensen uit meer stedelijke gebieden. Ook de kwaliteit en hoeveelheid van het aanbod worden over het geheel positief beoordeeld. Ongeveer de helft van de Nederlanders vindt de kwaliteit van het aanbod in diens omgeving goed. Slechts 8 procent is niet tevreden over de kwaliteit – de overige 43 procent staat hier neutraal tegenover. Zestig procent van de Nederlanders gaf aan dat er genoeg aanbod is van culturele activiteiten in diens omgeving. Slechts 11 procent vond het aanbod onvoldoende. Opvallend bij alle stellingen zijn de grote aandelen Nederlanders die aangegeven hebben het niet eens of oneens te zijn met de stellingen – zonder aanvullende informatie is het moeilijk om te duiden waar dit aan ligt.

Prijs, interesse en het op de hoogte zijn blijken sterkere beperkingen voor het deelnemen aan culturele activiteiten. Bijna een derde van de Nederlandse bevolking geeft aan dat de culturele activiteiten die zij zouden willen bezoeken te duur zijn. Een derde vindt dat de culturele activiteiten niet te duur zijn. Iets meer dan een kwart van de Nederlanders geeft aan dat de culturele activiteiten in diens omgeving niet interessant zijn voor hen. 30 procent geeft aan wel interessante activiteiten in hun omgeving te hebben, tegenover 44 procent die het niet eens of oneens is met deze stelling. Tot slot stelde iets minder dan de helft van de Nederlandse bevolking in 2024 dat zij/hij/die op de hoogte was van culturele activiteiten in de omgeving. 23 procent zei niet goed op de hoogte te zijn.

5 | TEVREDENHEID EN DREMPELS ROND CULTUREEL AANBOD

Cultureel aanbod in de omgeving | “Ik ben goed op de hoogte van de culturele activiteiten die er in mijn omgeving zijn.”

basis: Nederlanders van 12 jaar en ouder

Figuur 81. Aandeel per leeftijdsgroep naar mate van overeenstemming met de stelling “Ik ben goed op de hoogte van de culturele activiteiten die er in mijn omgeving zijn.” (2024).

5.2.2 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Leeftijd

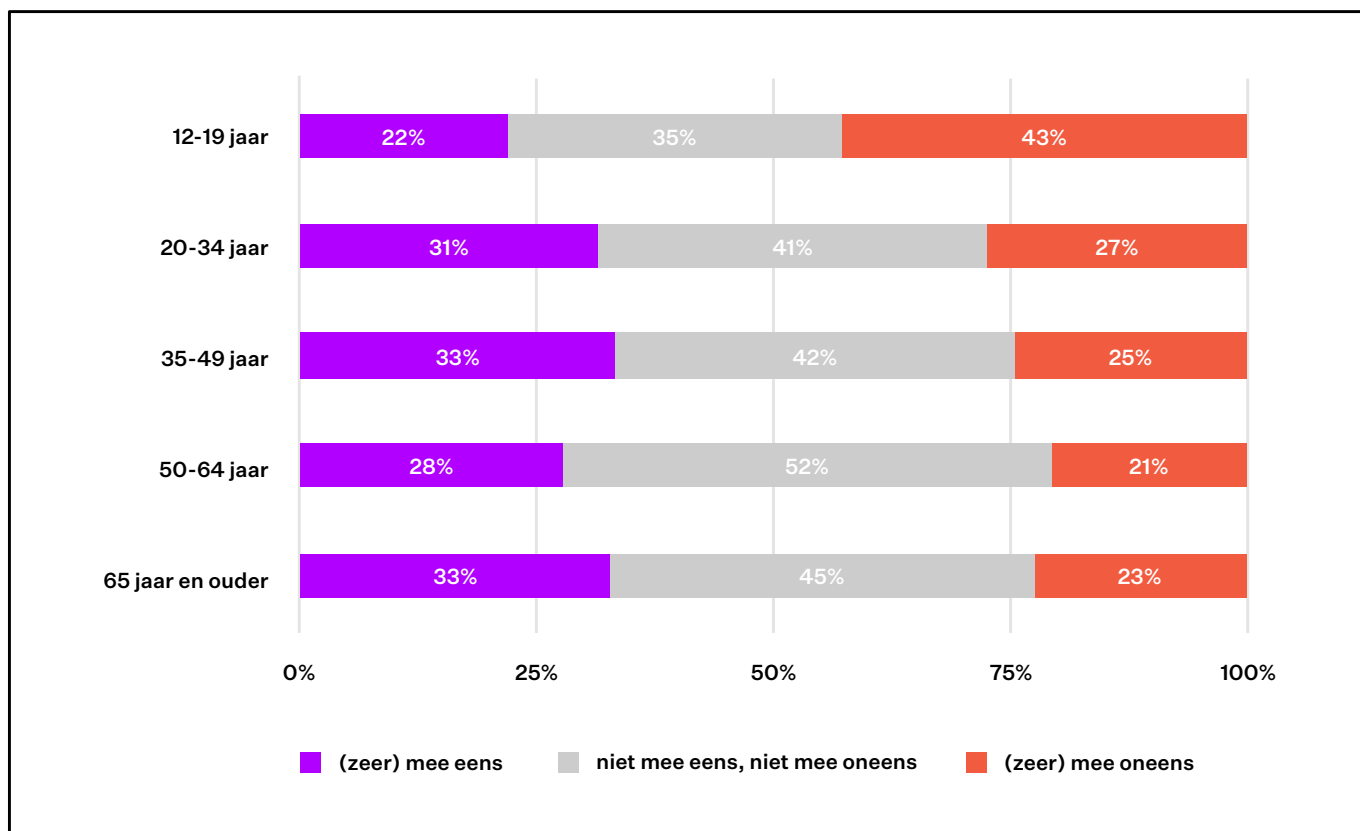
Jongeren van 12 tot 19 jaar lijken over het geheel wat minder tevreden te zijn over het cultureel aanbod. Deze groep geeft ook het vaakst aan dat culturele activiteiten in hun omgeving niet interessant zijn voor hen (42 procent van deze groep), niet goed op de hoogte te zijn van het culturele aanbod (33 procent), dat er te weinig aanbod is voor hen (18 procent) en dat de kwaliteit niet goed is (16 procent).

Opleidingsniveau

Het aandeel mensen dat niet tevreden/ontevreden is over het cultureel aanbod is het grootst onder mensen die een basis/vmbo/vso-opleiding hebben gevolgd. Eerder onderzoek heeft ook laten zien dat opleidingsniveau een belangrijke indicator is van culturele interesse (Van Eijck et al. 2018). Hbo/wo-opgeleiden geven het vaakst aan dat culturele activiteiten in hun omgeving interessant voor hen zijn en dat er voldoende aanbod is in hun omgeving. Mensen met een basis/vmbo/vso-opleiding zijn iets minder vaak tevreden met de kwaliteit van culturele activiteiten en geven vaker aan dat culturele activiteiten te duur zijn.

Cultureel aanbod in de omgeving | “De culturele activiteiten in mijn omgeving zijn interessant voor mij.”

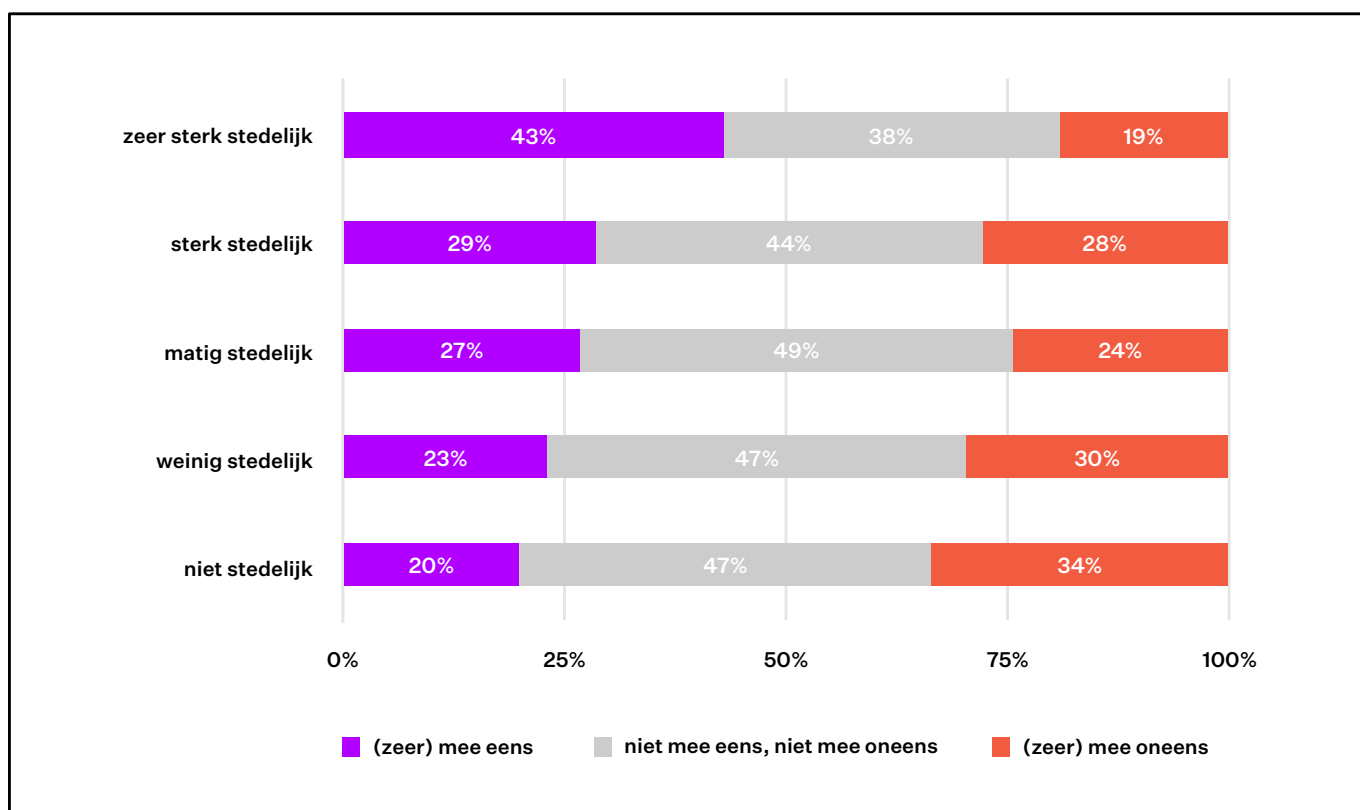
basis: Nederlanders van 12 jaar en ouder

Figuur 82. Aandeel per leeftijdsgroep naar mate van overeenstemming met de stelling: "De culturele activiteiten in mijn omgeving zijn interessant voor mij." (2024).

Cultureel aanbod in de omgeving | “De culturele activiteiten in mijn omgeving zijn interessant voor mij.”

basis: Nederlanders van 12 jaar en ouder

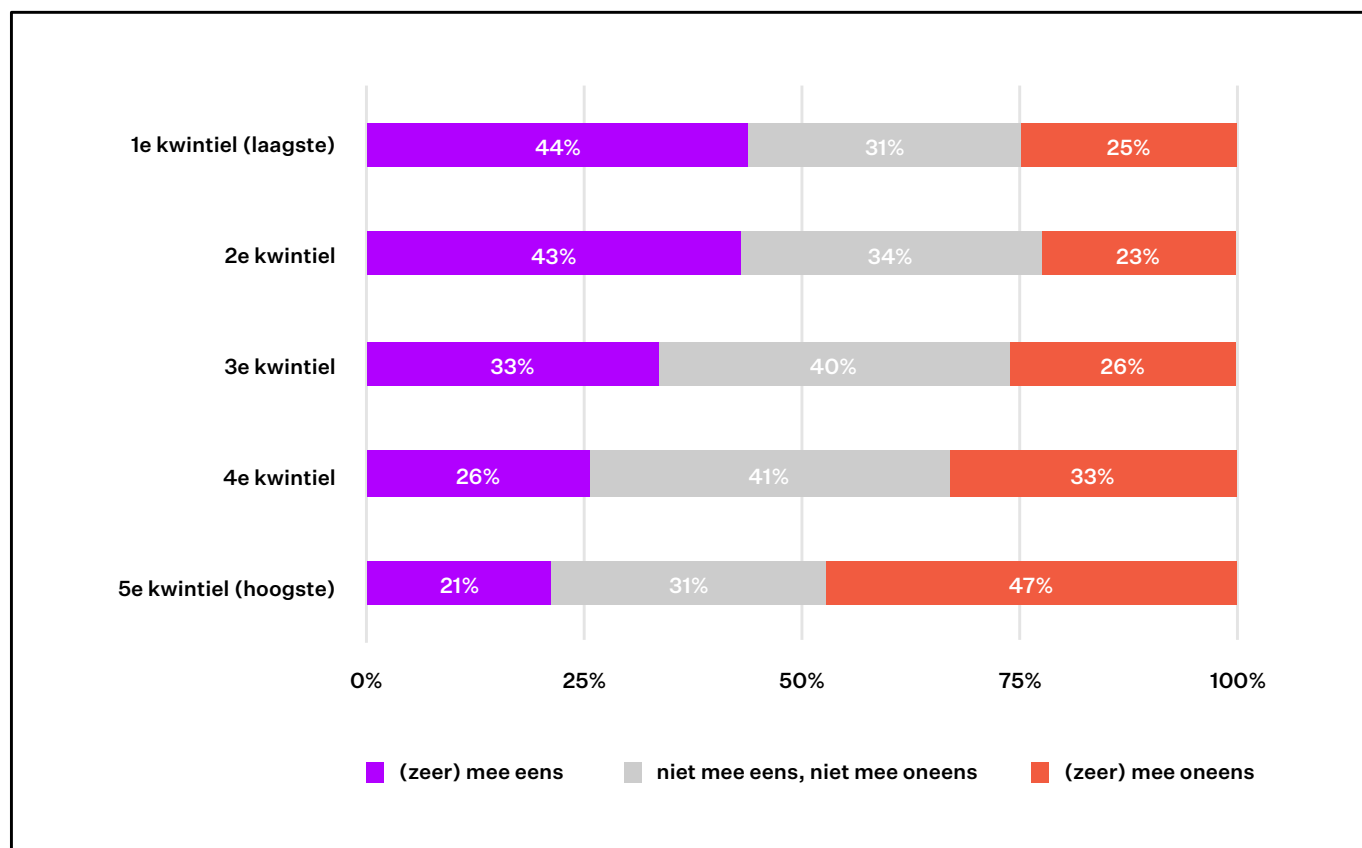

Figuur 83. Aandeel per stedelijkheidstype naar mate van overeenstemming met de stelling: "De culturele activiteiten in mijn omgeving zijn interessant voor mij." (2024).

5 | TEVREDENHEID EN DREMPELS ROND CULTUREEL AANBOD

Cultureel aanbod in de omgeving | “De culturele activiteiten die ik wil bezoeken zijn te duur.”

basis: Nederlanders van 12 jaar en ouder

Figuur 84. Aandeel per inkomensniveau naar mate van overeenstemming met de stelling: "De culturele activiteiten die ik wil bezoeken zijn te duur." (2024).

Stedelijkheid

De mate van stedelijkheid heeft ook weerslag op welke drempels worden ervaren voor cultuurparticipatie. Eerder onderzoek heeft laten zien dat plek een belangrijke indicator is van deelname in culturele activiteiten (Heikkilä 2023). Het aandeel mensen dat niet tevreden of ontevreden is over het cultureel aanbod in hun woonomgeving is groter in minder stedelijke gebieden dan in sterk stedelijke gebieden. Dit zou een indicatie kunnen zijn dat voor mensen uit minder stedelijke gebieden cultureel aanbod een minder belangrijke factor is in een prettige woonomgeving – tegelijkertijd geeft een groot aandeel van inwoners uit niet-stedelijke gebieden aan dat ze te weinig aanbod in hun omgeving hebben. De verschillen tussen mensen uit sterker stedelijke gebieden en

minder stedelijke gebieden zijn met name groot als het gaat over voldoende aanbod, interessant aanbod en het te ver weg zijn van het aanbod. 43 procent van de Nederlanders woonachtig in zeer sterk stedelijke gebieden vindt het aanbod in hun omgeving interessant, tegenover 23 procent van de Nederlanders in weinig stedelijke gebieden. 65 procent van de Nederlanders uit zeer sterk stedelijke gebieden vond dat er voldoende aanbod was in hun woonomgeving, tegenover 51 procent van de mensen uit niet-stedelijke gebieden. Tot slot vond 32 procent van de mensen uit niet-stedelijke gebieden dat het aanbod te ver weg was, tegenover 19 procent van de mensen uit zeer sterk stedelijke gebieden.

5 | TEVREDENHEID EN DREMPELS ROND CULTUREEL AANBOD

Huishoudinkomen

Het aandeel Nederlanders dat tevreden is over het cultureel aanbod in hun omgeving neemt toe naarmate het huishoudinkomen stijgt.

Mensen uit lagere inkomenscategorieën geven iets vaker aan dat ze niet op de hoogte zijn van culturele activiteiten, dat activiteiten in hun omgeving niet interessant zijn, dat er onvoldoende aanbod is, en dat dit aanbod te ver weg is en te duur. Met name de verschillen met betrekking tot de stelling zijn sterk. Waar 43 procent van de Nederlanders uit de laagste inkomenscategorie aangeeft culturele activiteiten te duur te vinden, is dit voor 21 procent van de Nederlanders uit de hoogste inkomenscategorie het geval.

Beperking

Het wel of niet hebben van een beperking is ook van invloed op de drempels die men ervaart bij cultuurparticipatie. Tevredenheid over het culturele aanbod is kleiner, maar nog steeds aanzienlijk, onder mensen met een beperking. Waar 50 procent van de mensen met een beperking tevreden is over het cultureel aanbod, is 59 procent van de mensen zonder beperking dat. 7 procent van de mensen met beperking is ontevreden, tegenover 6 procent van de mensen zonder beperking. Mensen met een beperking geven iets vaker dan mensen zonder een beperking aan dat culturele activiteiten in de omgeving niet interessant zijn en dat de activiteiten te ver weg zijn of te duur.

Migratieachtergrond

Omdat de aantallen respondenten te klein zijn per herkomstcategorie in de zeventdeling, houden we hier de driedeling aan (Nederlandse herkomst, kind van migrant, migrant).

Opvallend is dat de verschillen tussen mensen van verschillende migratieachtergronden met name groot worden met betrekking tot de stelling over kosten. 45 procent van de migranten geven aan dat de culturele activiteiten die ze willen bezoeken te duur zijn, tegen 39 procent van de kinderen van migranten en 28 procent van de mensen van volledig Nederlandse herkomst. Kinderen van

migrant vinden activiteiten die ze willen bezoeken het vaakst ver weg: 32 procent van deze groep in 2024 geeft dit aan.

Mensen van Nederlandse herkomst geven het vaakst aan goed op de hoogte te zijn van culturele activiteiten (48 procent) en dat er voldoende aanbod van culturele activiteiten is in hun omgeving (63 procent). 28 procent van de migranten en kinderen van migranten geven aan niet goed op de hoogte te zijn van culturele activiteiten in hun omgeving. Ook geeft 16 procent van de migranten aan niet voldoende aanbod in hun omgeving te hebben, tegen 9 procent van de mensen van Nederlandse herkomst. Ook de kwaliteit van het aanbod in de omgeving wordt minder goed beoordeeld door (kinderen van) migranten dan door mensen van volledig Nederlandse herkomst. 6 procent van de mensen van Nederlandse herkomst is het (helemaal) oneens met de stelling dat de kwaliteit van culturele activiteiten in hun omgeving goed is, tegenover 15 procent van de kinderen van migranten en 12 procent van de migranten.

Sekse

Voor de meeste stellingen zijn er geen duidelijke verschillen tussen mannen en vrouwen.

Vrouwen geven wel iets vaker aan dat culturele activiteiten te ver weg zijn: 26 procent van de vrouwen gaf dit aan in 2024, tegen 19 procent van de mannen. Ook geven vrouwen iets vaker aan dat de culturele activiteiten die ze willen bezoeken te duur zijn. In 2024 gaf 36 procent van de vrouwen aan dat de activiteiten te duur waren, tegenover 27 procent van de mannen.

6 | VEILIGHEID IN CULTUUR- PARTICIPATIE

6 | VEILIGHEID EN CULTUURPARTICIPATIE

6.1 ALGEMENE ONTWIKKELINGEN

veiligheid op een andere manier moet worden uitgevraagd binnen de vragenlijst of juist op kwalitatieve wijze moet worden onderzocht.

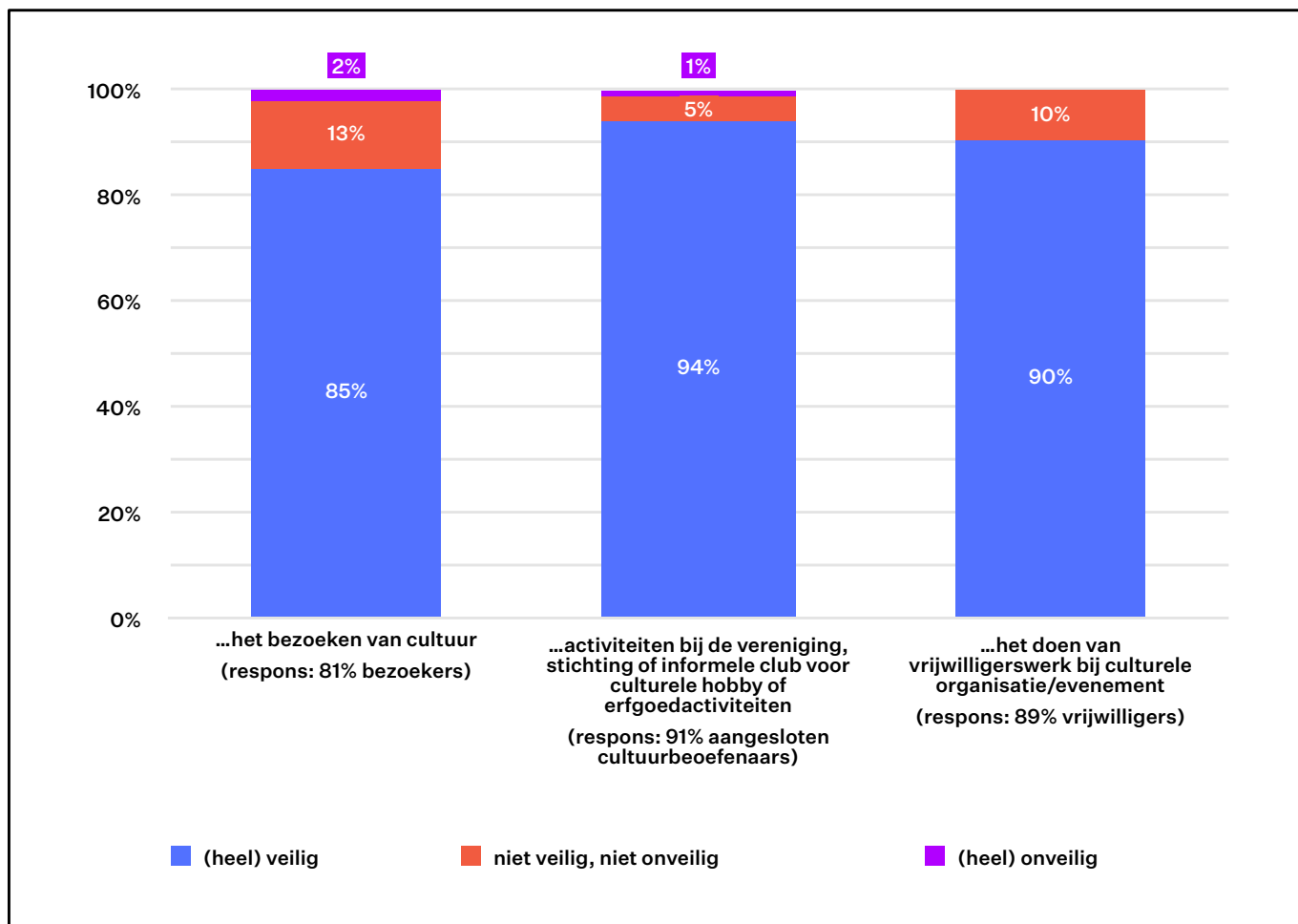
In 2024 hebben we voor het eerst een meting over de ervaren veiligheid bij het bezoeken, beoefenen en ondersteunen (d.m.v. vrijwilligerswerk) van cultuur meegenomen. De afgelopen jaren is er steeds meer aandacht voor dit thema, zowel wanneer het gaat om veiligheid op de werkvloer, als voor makers en het publiek van voorstellingen. Voor het publiek werden er in de afgelopen jaren allerlei initiatieven georganiseerd. Denk bijvoorbeeld aan landelijke campagnes als [Ben je oké?](#) of de awareness crews zoals die van Stichting [De Veilige Nacht](#) in Rotterdam. Binnen verschillende initiatieven is vaak aandacht voor hoe en wanneer veiligheid wordt ervaren door mensen van verschillende achtergronden, waarbij er rekening wordt gehouden met het gegeven dat bepaalde groepen vaker te maken krijgen met grensoverschrijdend gedrag (waaronder bijvoorbeeld discriminatie of seksisme) en gevoelens van onveiligheid.

Voordat we ingaan op de resultaten uit de VTO over veiligheid, moet worden benoemd dat het aandeel Nederlanders dat deze vragen niet heeft beantwoord, relatief hoog is in vergelijking met andere vragen uit de VTO. Zo heeft 19 procent van de Nederlanders de vraag over veiligheid bij bezoek geweigerd, 9 procent die van beoefening en 11 procent bij vrijwilligerswerk. Bij bezoek kan dit deels komen doordat niet-bezoekers de vraag ook voorgelegd hebben gekregen. Daarnaast kan het hoge aandeel weigeringen komen door de gevoeligheid van de vraag. Ook de meetbaarheid van concepten als veiligheid en grensoverschrijdend gedrag kan hierin meespelen, wat bijvoorbeeld te maken heeft met verschillen in de subjectieve interpretatie van veiligheid. Onderstaande gegevens zien we daarom voornamelijk als indicaties voor mogelijk vervolgonderzoek. Wanneer grotere groepen bijvoorbeeld aangeven zich 'niet veilig/niet onveilig' te voelen, kan dit een indicatie zijn dat de subjectieve interpretatie van

6 | VEILIGHEID EN CULTUURPARTICIPATIE

Veiligheid 2024 | Hoe veilig of onveilig voelt u zich tijdens...?

basis: Nederlandse cultuurbezoekers, beoefenaars en vrijwilligers

Figuur 85. Aandeel deelnemers naar mate van veiligheid (2024).

6.2 ERVAREN VEILIGHEID

Het overgrote deel van de Nederlanders voelt zich veilig of heel veilig bij het bezoeken dan wel beoefenen van cultuur of het doen van vrijwilligerswerk. Voor het bezoeken van cultuur (85 procent voelt zich veilig) ligt dit aandeel echter opvallend lager dan bij cultuurbeoefening (94 procent voelt zich veilig) en het doen van vrijwilligerswerk (90 procent voelt zich veilig). Daarnaast valt op dat het aandeel Nederlanders dat zich niet veilig of onveilig voelt bij bezoek (13 procent) hoger ligt dan bij beoefening (5 procent). Slechts 2

procent van de Nederlanders gaf in 2024 aan zich (heel) onveilig te voelen bij het bezoeken van culturele voorstellingen, uitvoeringen of concerten. Voor beoefening was dit 1 procent van de Nederlandse bevolking. Voor vrijwilligerswerk zijn de aantallen respondenten te klein om hier uitspraken over te doen.

VEILIGHEID BIJ...			bezoeken van cultuur	collectief voor beoefening	vrijwilligerswerk voor culturele organisatie
			(heel) veilig	(heel) veilig	(heel) veilig
Nederlands gemiddelde			85	94	90
Sekse	Man	A	88	94	91
	Vrouw	B	83	94	89
Leeftijd	6-11 jaar	A			
	12-19 jaar	B	80	93	
	20-34 jaar	C	86	92	
	35-49 jaar	D	87	97	84
	50-64 jaar	E	87	96	
	65 jaar en ouder	F	83	93	87
Opleiding	Basis / VMBO / VSO	A	76	92	86
	HAVO / VWO / MBO	B	84	94	
	HBO / WO	C	91	96	90
Huishoudinkomen (gestandaardiseerd)	1e kwintiel (laagste)	A	80	85	81
	2e kwintiel	B	77		72
	3e kwintiel	C	84	95	94
	4e kwintiel	D	87	95	
	5e kwintiel (hoogste)	E	92		94
Migratieachtergrond	Nederlandse achtergrond	A	87	96	92
	Geboren in Europees land	B	89		
	Ouder(s) uit Europees land	C	81		
	Geboren in top-5 migratiegebied	D	81		
	Ouder(s) uit top-5 migratiegebied	E	75		
	Geboren in ander land	F	76		
	Ouder(s) uit ander land	G	86		
Beperking	Persoon met beperking	A	78	92	80
	Geen beperking	B	89	95	95
Stedelijkheid	zeer sterk stedelijk	A	84	91	86
	sterk stedelijk	B	85	95	88
	matig stedelijk	C	86		
	weinig stedelijk	D	86	95	94
	niet stedelijk	E	83		

Tabel 26. Aandeel van de groep dat zich (heel) veilig voelt bij het bezoeken van cultuur, de verniging/stichting waar ze bij zijn aangesloten voor de beoefening van hun culturele hobby of het doen van vrijwilligerswerk voor een culturele organisatie (2024).

6 | VEILIGHEID EN CULTUURPARTICIPATIE

6.3 VERSCHILLEN TUSSEN BEVOLKINGSGROEPEN

Doordat aantallen respondenten niet altijd groot genoeg zijn, kunnen we niet in alle gevallen uitspraken doen over de ervaren *onveiligheid* van Nederlanders van verschillende achtergronden. Wel kunnen we inzicht bieden in hoe *veilig* verschillende groepen Nederlanders zich voelen tijdens cultuurdeelname. Deze verschillen gaan met name over het bezoeken van cultuur. Ten eerste omdat zich bij het bezoeken van cultuur de meeste verschillen voordoen tussen mensen van verschillende achtergrondkenmerken in ervaren veiligheid – meer dan bij beoefening of vrijwilligerswerk. Ten tweede omdat de aantallen over cultuurbezoek vaak het grootst genoeg zijn om fijnmazige uitsplitsingen te maken.

Sekse

Er zijn geen verschillen tussen mannen en vrouwen in ervaren veiligheid bij het beoefenen van cultuur en het doen van vrijwilligerswerk. Bij het bezoeken van cultuur treden wel verschillen op: 88 procent van de mannen voelt zich veilig, tegen 83 procent van de vrouwen. Ook het aandeel vrouwen dat zich niet veilig/niet onveilig voelt bij het bezoeken van cultuur ligt iets hoger, met 15 procent van de vrouwen tegen 11 procent van de mannen.

Leeftijd

Er lijken geen grote verschillen te zijn met betrekking tot leeftijd en ervaren veiligheid.

Opleidingsniveau

Het aandeel Nederlanders dat zich (heel) veilig voelt bij het bezoeken van cultuur ligt lager onder mensen die een basis/vmbo/vso-opleidingsachtergrond hebben. Waar 76 procent van de mensen binnen deze opleidingscategorie zegt zich (heel) veilig te voelen, is dit voor havo/vwo/mbo-opgeleiden 84 procent en voor hbo/wo-opgeleiden zelfs 91 procent. Met name het aandeel Nederlanders dat zich niet veilig/niet

onveilig voelt is groter onder basis/vmbo/vso-opgeleiden (20 procent). 4 procent van de Nederlanders binnen deze categorie voelt zich (heel) onveilig bij het bezoeken van cultuur, tegen 1 procent van de hbo/wo-opgeleiden.

Migratieachtergrond

Door lage aantallen respondenten per migratieachtergrondcategorie zijn er geen conclusies te trekken over ervaren onveiligheid. Wel is te zien dat het aandeel Nederlanders dat zich (heel) veilig voelt bij het bezoeken van cultuur lager is onder kinderen met ouders uit een top-5 land of mensen die zijn geboren in een overig land.

Beperking

Mensen met een beperking geven minder vaak aan dat ze zich (heel) veilig voelen bij het bezoeken van cultuur dan mensen zonder een beperking: respectievelijk 78 procent tegenover 89 procent. 4 procent van de mensen met een beperking geeft aan zich (heel) onveilig te voelen bij het bezoeken van cultuur, tegen 1 procent van de mensen zonder een beperking. Hoewel er voor de meeste andere achtergrondkenmerken geen duidelijke verschillen zijn voor vrijwilligerswerk, is dit bij het wel of niet hebben van een beperking wel het geval. 80 procent van de mensen met een beperking geeft aan zich (heel) veilig te voelen bij het doen van vrijwilligerswerk, tegen 95 procent van de vrijwilligers zonder een beperking.

Huishoudinkomen

Het aandeel Nederlanders dat zegt zich (heel) veilig te voelen bij het bezoeken van cultuur is het laagst onder mensen die behoren tot het tweede kwintiel in vergelijking met andere inkomenscategorieën. 77 procent van die groep geeft aan zich (heel) veilig te voelen, tegen 80 procent (eerste kwintiel) tot 92 procent (vijfde kwintiel) in andere groepen. Binnen deze groep is ook het aandeel mensen dat zich (heel) onveilig voelt bij het bezoeken van cultuur groter: 4 procent tegenover 1 tot 3 procent in andere inkomensgroepen.

6 | VEILIGHEID EN CULTUURPARTICIPATIE

Stedelijkheid

Er zijn geen duidelijke verschillen te onderscheiden in ervaren veiligheid tussen mensen uit meer en minder stedelijke gebieden.

6.4 ERVARINGEN MET ONGEWENST GEDRAG

Bij gesprekken over veiligheid is grensoverschrijdend gedrag vaak een belangrijk thema (Van der Leden 2021). In de muziekindustrie werd bijvoorbeeld een rapport uitgebracht over grensoverschrijdend gedrag voor werkenden in de muzieksector (Daru et al. 2023). In 2024 werd 6 procent van de cultuurbezoekers slachtoffer van onwenselijk gedrag bij het bezoeken van een culturele activiteit of instelling. Voor het grootste deel gaat het hierbij om overlast door geluid, overmatig alcohol- of drugsgebruik of tabaksrook (3 procent). Voor iets meer dan een kwart van de slachtoffers van onwenselijk gedrag bij het bezoeken van cultuur werd er actie ondernomen naar aanleiding van het onwenselijk gedrag. 2 procent van de cultuurbeoefenaars werd slachtoffer van onwenselijk gedrag tijdens het beoefenen van een culturele hobby. 44 procent van de slachtoffers gaf aan dat er naar aanleiding van dit gedrag actie is ondernomen. 6 procent van de vrijwilligers in de cultuursector werd slachtoffer van onwenselijk gedrag. Meer dan de helft van deze slachtoffers gaf aan dat er naar aanleiding van dit gedrag actie is ondernomen.

BRONNEN

BRONNEN

- Andel, F. van (2025) [Cultuurmonitor: Domein Letteren](#). Amsterdam, Boekmanstichting.
- Bennett, A., Taylor, J., en I. Woodward (2014) *The festivalization of culture*. Ashgate Publishing.
- Berkers, P.P.L., Schaap, J.C.F., Vandenberg, F., Everts, R.A., Swartjes, B., Goossens, D.M., Berghman, M.J., en F.F.P. Kimenai (2021) *Muziek als medicijn tegen maatschappelijke kwalen?*. In: Sociologie Magazine, 29(1), 6-9.
- Bertacchini, E., Venturini, A. & R. Zotti (2019) *Drivers of Cultural Participation of Immigrants: Evidence from an Italian Survey*. IZA Discussion Papers, No. 12854, Institute of Labor Economics (IZA), Bonn.
- BKB (2021) [Rapportage kennistafels intersectionaliteit: verkenning van hoe een intersectionele benadering de p...](#). Amsterdam, Den Haag: BKB Campagnebureau, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
- Bouman, E., Becker, A., Schaap, J., Berghman, M., Oude Groeniger, J., van Groeningen, M., Vandenberg, F., Geensen, R., Jeekel, J. en M. Klimek. (2024). The impact of different music genres on pain tolerance: emphasizing the significance of individual music genre preferences. Scientific Reports, 14 (21798).
- Bourdieu, P. (1984) *Distinction: A social critique of the judgement of taste*. Harvard University Press.
- Burggraaff, W. & Bergwerff, S. (2025) [Monitor Erfgoedbeoefening 2025](#). Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN).
- Commissariaat voor de Media (2024) [Catalogus Boekmanstichting | Details | Mediamonitor 2024](#).
- Daru, S., K. Kros en H. Mateman (2023) [Grensoverschrijdend gedrag in de muziekindustrie in beeld](#). Utrecht: Movisie.
- Eurostat (2022) [‘Culture statistics - cultural participation’](#) . Op: ec.europe.eu/eurostat.
- Falk, M. en T. Katz-Gerro (2016) ‘Cultural participation in Europe: can we identify common determinants?’ In: *Journal of cultural economy*, 40, 127-162.
- Gielen, P., Elkhuisen, S., van den Hoogen, Q., Lijster, T. en H. Otte (2020) [De waarde van cultuur](#). Groningen: Onderzoekscentrum Arts in Society Rijksuniversiteit Groningen.
- Goemaere, H., Spruyt, B. en J. Siongers (2025) *Waarde van cultuur: de sociale waarde van cultuur*. Kenniscentrum Cultuuronderzoek.
- Goossens, L., Neele, A. & Burggraaff, W. (2025) [Kennissynthese cultuurbeoefening; een verzameling van elf jaar Nederlands onderzoek](#). Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA).
-

BRONNEN

Groffen, D., Janssen, L., Knops, J., Roels, J. en R. Timmermans. (2025). [Vrijetijdsomnibus 2024-2025 : onderzoeksdocumentatie en kwaliteitsanalyse](#). Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Heikkilä, R. (2023) [What Do We Know About Cultural Participation and Non-participation?](#)

Holt, F. (2020) *Everyone Loves Live Music: A Theory of Performance Institutions*. University of Chicago Press.

Janssen, S., Kristensen, N. en M. Verboord (2025) [Engagement with culture in transformative times : mapping the societal drivers and impacts of cultural understandings, practices, perceptions, and values across Europe](#).

Kalmijn, M. en K. Henkens (2025) *Het publiek vergrijst maar het klassieke concert blijft*. Economisch Statistische Berichten, 109(4837), pp. 416-419.

Koninklijke Bibliotheek (KB) (2025) [Dashboard Bibliotheekstatistiek](#). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek.

Koninklijke Bibliotheek (KB) (2026a) [Uitleningen van de openbare bibliotheek](#). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek.

Koninklijke Bibliotheek (KB) (2026b) [Uitleningen van de digitale bibliotheek](#). Den Haag, Koninklijke Bibliotheek.

Kraaykamp, G. en K. van Eijck (2010) *The intergenerational reproduction of cultural capital: a threefold perspective*. Social Forces, 89(1), 209-231.

Kraaykamp, G., Notten, N. en H. Bekhuis (2015) *Highbrow cultural participation of Turks and Moroccans in the Netherlands: testing an identification and social network explanation*. Cultural Trends, 24(4), 286-298.

KVB Boekwerk (2023) [Meer Nederlanders lezen na coronaperiode dan daarvoor - KVB Boekwerk](#)

KVB Boekwerk (2024a) [Merendeel boekenkopers laag- of middenopgeleid - KVB Boekwerk](#).

KVB Boekwerk (2024b) [Wie is de lezer: 2023 - KVB Boekwerk](#).

Leahy, A. en D. Ferri (2022) *Barriers and Facilitators to Cultural Participation by People with Disabilities: a Narrative Literature Review*. Stockholm University Press.

Meuleman, R., Lubbers, M. en M. Verkuyten (2018) 'Parental socialization and the consumption of domestic films, books and music'. In: *Journal of Consumer Culture*, 18(1), 103-130.

Neele, A. (2023) *Kunstzinnig, creatief en muzikaal in de vrije tijd: monitor amateurkunst 2023*. Utrecht: Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst.

BRONNEN

Notten, N., Lancee, B., van de Werfhorst en H. Ganzeboom (2015) 'Educational stratification in cultural participation: cognitive competence or status motivation?' In: *Journal of cultural economy*, 39, 177-203.

NVPI (2024) [NVPI - De brancheorganisatie van de film- en muziekindustrie](#).

Rentfrow, P.J. en L. Goldberg (2011). The structure of musical preferences: a five-factor model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 100(6), 1139-1157.

Roeters, A., A. Wennekers, A. van den Broek, I. Pulles en A. Tiessen-Raaphorst (2017). 'Vrije tijd'. p. 236-267 in R. Bijl, J. Boelhouwer en A. Wennekers (red.): *De sociale staat van Nederland 2017*. Den Haag: SCP Notten et al. (2015).

SCP (2019) *Tijdsbestedingsonderzoek*.

Spierings, N. (2023). Quantitative intersectional research: approaches, practices, and needs. In *The Routledge international handbook of intersectionality studies*.

Swartjes, B. (2024) 'How Music Festival Organizers in Rotterdam Deal with Diversity'. In: *Festivals and the City the contested geographies of urban events*. University of Westminster Press.

Ter Bogt, T., Mulder, J., Raaijmakers, Q. en S. Gabhainn (2010). Moved by music: a typology of music listeners. *Psychology of music*, 39(2), 147-163.

Van den Broek, A. (2013) [Kunstminnend Nederland? : interesse en bezoek, drempels en ervaringen](#). Sociaal en Cultureel Planbureau.

Van der Leden, J. (2021) [Grensoverschrijdend gedrag in de culturele sector](#). Boekman Verkenningen.

Van Eijck (2018) 'Culture for Everyone: The Value and Feasibility of Stimulating Cultural Participation'. In: *Cultural Policy in the Polder 25 years Dutch Cultural Policy Act*. Amsterdam University Press, Boekmanstichting.

Van Eijck, K. & Bisschop Boele, E. (2018) [Van de canon en de mug : een inventarisatie van inzichten rondom de culturele niet-bezoeker : notitie geschreven in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap](#).

Van Hek, M. & Kraaykamp, G. (2015) 'How do parents affect cultural participation of their children?: Testing hypotheses on the importance of parental example and active parental guidance. In: *Poetics*, 52, 124-138.

Verwey, J. (2025) [Audiovisueel - Cultuurmonitor](#). Amsterdam: Boekmanstichting.

BIJLAGE 1 - ONDERZOEKS- VERANTWOORDING

BIJLAGE 1 - ONDERZOEKSVERANTWOORDING

De Vrijtijdsomnibus (VTO) is een enquête-onderzoek dat sinds 2012 tweejaarlijks wordt uitgezet met als doel ontwikkelingen op het gebied van sportbeoefening en cultuurparticipatie onder de Nederlandse bevolking te meten. De vragenlijst is opgebouwd uit twee afzonderlijke delen: cultuur en sport. In deze rapportage van de Boekmanstichting zijn uitsluitend resultaten met betrekking tot cultuurparticipatie meegenomen. Omdat dit de zevende editie van de VTO is, zijn vergelijkingen over de tijd mogelijk.

Betrokken partijen

De VTO wordt in opdracht van de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) uitgevoerd. Tot en met de meting van eind 2018 was het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) verantwoordelijk voor de vragenlijst en de rapportage en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) voor het veldwerk en het databestand. Sinds de meting van eind 2020 hebben het Mulier Instituut en de Boekmanstichting gezamenlijk de rol van het SCP overgenomen. Het deel over de culturele vrijetijdsbesteding valt onder de verantwoordelijkheid van de Boekmanstichting en het deel over sport onder het Mulier Instituut.

Veldwerk en reikwijdte steekproef

De steekproef van de VTO (vanuit het bevolkingsregister) bestaat uitsluitend uit in Nederland woonachtige personen van 6 jaar of ouder. Institutionele bevolking en ongeregistreerde personen zijn voor dit onderzoek niet benaderd. Respondenten zijn door het CBS per brief uitgenodigd om de vragenlijst online in te vullen. Bij non-respons is een deel van de respondenten benaderd voor een mondeling interview. De vragenlijst is alleen beschikbaar in het Nederlands. Dit betekent dat de respondenten deze taal machtig moeten zijn. Dit zorgt voor een verdere selectie van de ondervraagde groep mensen. De veldwerkperiode van het onderzoek startte op

29 oktober 2024 en liep tot en met 31 maart 2025. In januari tot en met maart 2025 vond het face-to-face veldwerk plaats. Een uitgebreide verantwoording over de opzet/mutaties van de vragenlijst, dataverzameling en weging van de resultaten is [hier](#) te vinden.

De netto respons bevatte in 2024 $n=3.608$ respondenten. Het totaal aantal respondenten over alle metingen vanaf 2012 komt daarmee op $n=22.310$. Vanwege deze aantallen en de gehanteerde steekproefmethode geeft de VTO gedegen inzicht in het culturele gedrag van de Nederlandse bevolking en de ontwikkeling daarvan in de tijd. Doordat de data door het CBS gekoppeld wordt aan registergegevens kunnen we eveneens uitspraken doen over het cultuurbereik onder specifieke bevolkingsgroepen (o.a. op het gebied van leeftijd, sekse, opleiding, migratieachtergrond, gezinssituatie, stedelijkheid en huishoudinkomen).

In 2018 heeft het CBS een nieuw weegmodel toegepast om te corrigeren voor een effect waarbij bepaalde doelgroepen een verhoogde kans hadden om te worden uitgenodigd voor het onderzoek. Deze nieuwe weegmethode is in 2018 met terugwerkende kracht toegepast op de metingen van 2012 tot en met 2016. De afwijkingen ten opzichte van eerder gepubliceerde cijfers zijn erg klein gebleken. Nadere uitleg is [hier](#) te vinden.

Aanpassingen vragenlijst in de tijd

De vragenlijst van de VTO wordt bij iedere editie in samenwerking met de betrokken partijen geëvalueerd en geactualiseerd. De Boekmanstichting streeft naar een vragenlijst die aansluit bij de leefwereld en taal van respondenten, waardoor deze altijd in beweging is. Tegelijkertijd bewaken we de vergelijkbaarheid tussen de meetjaren, bijvoorbeeld door het gebruik van split-run blokken. Daarbij leggen we nieuwe vragen slechts aan een deel van de respondenten voor, terwijl het andere deel van de respondenten de oude vragen beantwoordt. Dit stelt ons in staat

BIJLAGE 1 - ONDERZOEKSVERANTWOORDING

om inzicht te krijgen in de mate waarin de vraagstelling invloed heeft op het resultaat.

Zo hebben we in 2024 nieuwe vragen geïntroduceerd over het bezoeken van podiumkunsten, waarmee we meer inzicht krijgen in bezoeklocaties en het bezoeken van muziektopredens van verschillende type popmuziekgenres. De indeling van deze genres is gebaseerd op eerder wetenschappelijk onderzoek naar muziekluisteraars en genrevoorkeuren (Ter Bogt et al. 2010; Rentfrow et al. 2011). Deze schalen zijn ook gebruikt in andere onderzoeken naar genrevoorkeuren (zie Bouman et al. 2024).

Ook het bezoeken van festivals werd in de editie van 2024 bij een deel van de respondenten op een nieuwe manier uitgevraagd. Waar in voorgaande edities gevraagd werd naar het bezoeken van een optreden van een bepaalde cultuurvorm op een festival, richt de nieuwe vraag zich op het bezoeken van een type festival (bijv. een muziekfestival of filmfestival). Dit doen we om beter recht te doen aan festivals als aparte cultuurvorm en bezoeklocatie. De indeling is afgeleid van bestaande indelingen, waaronder die van de VVEM.

Naast aanpassingen van bestaande vragen voegden we in 2024 ook een aantal nieuwe vraagblokken toe. Bijvoorbeeld over ervaren veiligheid bij het deelnemen aan culturele activiteiten. Deze vragen zijn vergelijkbaar met vragen die al langer als onderdeel van de sportvragen werden gesteld.

Een andere toevoeging zijn de stellingen met betrekking tot het culturele aanbod. Daarmee krijgen we meer inzicht in de mate waarin verschillende aspecten rondom het culturele aanbod bijdragen aan de algehele tevredenheid met het aanbod. Om ruimte te maken in de vragenlijst voor deze nieuwe vragen is een blok met vragen over het volgen van aanbod over cultuur, kunst en erfgoed via verschillende typen media niet in deze editie van de VTO opgenomen.

Tot slot zijn er ook kleinere toevoegingen van individuele vragen. Zo maken we in de editie van 2024 onderscheid tussen het spelen van games op een tablet of telefoon en het spelen van games op een (spel)computer. Ook voegden we binnen het domein van mediakunstbeoefening de categorie ‘kunstzinnige fotografie’ toe. Bij het bezoeken van beeldende kunst voegden we een vraag toe over het bezoeken van ‘galeries, expositieruimten en ateliers’ en vroegen we specifieker naar de frequentie waarmee museumbezoekers kunst- of geschiedenismusea bezochten.

Beperkingen onderzoek voor cultuur

Ondanks onze inzet om met de vragenlijst van de VTO een zo breed mogelijke definitie van cultuur te reflecteren zijn de vormen van cultuur die in de VTO aan de orde komen niet uitputtend. Denk aan het ontbreken van een uitingsvorm als mode of het bezoeken van regio-specifieke cultuuruitingen, zoals carnaval. Het is daarom waarschijnlijk dat er bepaalde groepen zijn die bezoeken brengen aan of participeren in vormen van cultuur die nu (nog) niet of niet nadrukkelijk genoeg worden meegenomen in de vragenlijst.

Daarnaast kan ook de taal voor niet-Nederlandstaligen een barrière bij het invullen van de vragenlijst. De vragenlijst is immers alleen in het Nederlands beschikbaar en het invullen vereist een algemeen begrip van de Nederlandse taal. Met die reden wordt bij de face-to-face interviews extra aandacht besteed aan de benadering van respondenten met een niet-Nederlandse herkomst. Desondanks is het mogelijk dat migratieachtergrond in werkelijkheid een grotere rol speelt in cultuurparticipatie dan blijkt uit deze cijfers.

Tot slot geeft de VTO geen inzicht in cultuureducatie, terwijl dit juist bij jongere doelgroepen van groot belang is voor de mate van cultuurparticipatie.

BIJLAGE 1 - ONDERZOEKSVERANTWOORDING

Methode verwerking cultuurdata

De resultaten van de VTO worden door de Boekmanstichting geanalyseerd en van duiding voorzien. In 2018 en 2020 zijn uitsluitend resultaten gepubliceerd van respondenten die op het moment van invullen 12 jaar of ouder waren. Daarmee bleef de cultuurparticipatie van jongeren tussen 6 en 12 jaar buiten beeld. De Boekmanstichting heeft ervoor gekozen om vanaf 2022 met terugwerkende kracht resultaten mee te nemen van alle respondenten vanaf 6 jaar en ouder. Hiermee sluiten we aan bij de behoeften van beleidsmakers en onderzoekers in het veld. Dit heeft als gevolg dat de resultaten afwijken van de eerder gepubliceerde cijfers over 2018 en 2020, waar de leeftijd 12 jaar of ouder was.

Net als bij de voorgaande publicatie in 2022 is gekozen om cijfers in percentages uit te drukken, als aandeel van een groep, in tegenstelling tot geïndexeerde cijfers. Daarmee vergroten we de vergelijkbaarheid en bruikbaarheid van de cijfers met andere publicaties.

Waar het gaat om de uitsplitsing naar migratieachtergrond van respondenten volgt de Boekmanstichting sinds 2022 de indeling van het Mulier Instituut in zeven categorieën. Daarmee stappen we af van de indeling naar westerse en niet-westerse achtergrond en zijn we in staat met meer nuance te rapporteren over verschillen tussen mensen met verschillende migratieachtergrond.

Om te komen tot overkoepelende uitspraken over cultuurbezoek en -participatie worden diverse culturele activiteiten of hobby's samengevoegd. Zo is de overkoepelende categorie 'Cultuur' opgebouwd uit verschillende domeinen. Hieronder vallen bijvoorbeeld de podiumkunsten, beeldende kunst, literatuur en film- en videokunst. Een respondent die tentoonstelling(en) voor moderne kunst of vormgeving heeft bezocht telt dus ook mee in de categorie beeldende kunst, kunst en cultuur. Een overzicht van de onderdelen die per

categorie worden meegerekend is te vinden in tabel 1 tot en met 3, voor respectievelijk cultuurbezoek, cultuurbeoefening en cultuurconsumptie. Voor de overige onderdelen in de vragenlijst zijn geen verdere samenvoegingen van toepassing.

Door het toe- of samenvoegen van antwoordcategorieën of een gewijzigde opzet van een vraag kunnen overstijgende categorieën echter afwijken van eerdere publicaties.

Analyse data

Voor de analyse van de data zijn alle activiteiten verdeeld in een variabele voor deelname (wel/niet) en een variabele waarmee het gemiddeld aantal bezoeken of de frequentie van beoefening/consumptie in kaart is gebracht. Voor al deze variabelen en de samenvoegingen in overkoepelende categorieën per domein zijn de cijfers uitgesplitst naar achtergrondvariabelen van respondenten: sekse, leeftijd, opleiding, migratieachtergrond, beperking, type huishouden, maatschappelijke positie, werkuren (indien werkzaam), huishoudinkomen, stedelijkheid en provincies. Voor iedere achtergrondvariabele zijn de verschillen tussen groepen getoetst op significantie met een paarsgewijze t-toets. Met een dergelijke toets kun je echter alleen iets zeggen over een significant verschil tussen groep A ten opzichte van groep B, maar niet van het effect op de uitkomst van een bepaalde achtergrondvariabele als geheel.

Daarom hebben we aanvullende multiple regressie-analyses uitgevoerd op de samenvoegingen per domein. Daarmee krijgen we inzicht op de effecten van sekse, leeftijd, opleiding, beperkingen, huishoudinkomen, migratieachtergrond en stedelijkheid op de mate van deelname binnen een specifiek domein of op het overstijgende totaal. Doordat deze analyse ook de kruiseffecten van achtergrondvariabelen meeweegt is dit een waardevolle manier om effecten van achtergrondvariabelen in beeld te kunnen

BIJLAGE 1 - ONDERZOEKSVERANTWOORDING

brengen. De regressie-analyses zijn uitgevoerd over de metingen vanaf 2018.

Hoewel we deze analyses niet in de lopende tekst weergeven, informeren ze de resultaten van het onderzoek en het belang dat we in de lopende tekst toeschrijven aan een achtergrondkenmerk. Door middel van deze analyses kunnen we, naast percentages, namelijk zien welke achtergrondkenmerken een effect hebben op cultuurparticipatie.

BIJLAGE 1 - ONDERZOEKSVERANTWOORDING

ONDERVERDELING CULTUURBEZOEK

Totaal	Subtotaal	Domeintotaal		Concrete activiteit
Cultuur	Kunsten	Podiumkunsten	Scenische podiumkunsten	Musical; toneel; opera; klassiek ballet / moderne dans; stildans / streetdance
			Muziekconcerten	Klassieke muziek
			Populair	rock/indie; folk; gothic; heavy metal; jazz; Nederlandstalig populair; Internationale popmuziek; rap/hiphop; reggae/dub; rock/punk; R&B/soul; hard house / hardstyle; house/dance/trance/ EDM; techno/dubstep/drum'n'base
		Beeldende kunst		Musea voor kunst of vormgeving; museum/tentoonstelling met oude kunst; museum/tentoonstelling met moderne kunst; kunst in de openbare ruimte; beeldende kunst in atelier, galerie of expositieruimte
		Letteren		Literair of voorleesevenement / voordracht of optreden met literatuur, spoken word; bibliotheekbezoek
		Film		film of documentaire in bioscoop of filmhuis
		Erfgoed		musea voor geschiedenis en archeologie; locatie met archeologische vondsten; historische stad, dorp of gebouw; evenement waar traditie en ambachten worden getoond
		Festivals	Muziekfestival	EDM; internationale popmuziek; klassiek / koor; jazz; Nederlandstalig populair; wereldmuziek / folklore; hiphop/R&B/soul/urban; rock/ hardrock/metal; alternative rock / indie; reggae / dub; ander muziekgenre
			Filmfestival	
			Theater- en dansfestival	
			Comedy- of cabaretfestival	
			Literatuur-, spoken word- of poëziefestival	
			Design- en/of architectuurfestival	
			Technologiefestival	
			Beeldendekunsthofestival	

Tabel 27. Aandeel van de groep dat zich (heel) veilig voelt bij het bezoeken van cultuur, de verniging/stichting waar ze bij zijn aangesloten voor de beoefening van hun culturele hobby of het doen van vrijwilligerswerk voor een culturele organisatie (2024).

BIJLAGE 1 - ONDERZOEKSVERANTWOORDING

ONDERVERDELING CULTUURBEOEFENING

Totaal	Subtotaal	Domeintotaal	Concrete activiteit
Cultuur	Kunsten	Podiumkunsten	Zingen; Instrument bespelen; Toneel spelen; Klassiek ballet / moderne dans; volksdans, werelddans of stijldans; cabaret of stand-up comedy
		Beeldende kunst	Tekenen, schilderen en grafische vormgeving (analoog); beeldhouwen, boetseren en pottenbakken
		Letteren	Schrijven van verhalen, gedichten en/of weblogs
		Audiovisueel	Film- en videokunst en digitaal grafisch ontwerp; kunstzinnige fotografie
Erfgoed		Erfgoedonderzoek	Bijdragen aan archeologisch onderzoek; onderzoek doen naar historische gebeurtenis of persoon; onderzoek doen naar lokale of regionale geschiedenis; stamboomonderzoek; archiefbezoek
		Erfgoedbehoud	Bijdragen of in stand houden van lokale of regionale traditie, gebruik of ambacht; verzamelen van historische documenten of voorwerpen; uitoefenen of demonstreren van oude ambachten of historische gebeurtenissen; opknappen historische gebouwen of voorwerpen

Tabel 28. Indeling syntax cultuurbeoefening. Alle onderliggende onderdelen worden meegeteld tot het (sub)totaal.

BIJLAGE 1 - ONDERZOEKSVERANTWOORDING

ONDERVERDELING CULTUURCONSUMPTIE

Totaal	Domeintotaal		Concrete activiteit
Cultuur	Letteren		Lezen van gedrukte boeken; lezen van e-boeken; luisteren van luisterboeken
	Muziek		Muziek luisteren via (online) radio; muziek luisteren via streamingdienst; muziek luisteren uit eigen collectie (cd of vinyl);
	Film		Films, series of documentaires op TV; films, series of documentaires via streamingdienst; films digitaal aangeboden via filmhuizen of bioscopen
	Games		Games spelen op telefoon of tablet; games spelen op (spel)computer;
	Online cultuuraanbod	Podiumkunsten	Online registratie voorstelling van podiumkunsten bekijken; online registratie van muziekconcert bekijken
		Beeldende kunst / musea	Beeldende kunst op internet of sociale media bekijken; online museumcollectie bekijken

Tabel 29. Indeling syntax cultuurconsumptie. Alle onderliggende onderdelen worden meegeteld tot het (sub)totaal.

COLOFON

Tekst en onderzoek

Britt Swartjes & Thomas de Hoog

Redactie

Maartje Goedhart

Eindredactie

Paul Postema – Loft51

Opmaak

Wouter van Ebben

Uitgever

© Boekmanstichting 2026

Het is niet toegestaan de inhoud van deze rapportage te kopiëren of vermenigvuldigen tenzij hiervoor schriftelijke toestemming is verleend door de auteurs. Citeren uit het document is alleen toegestaan met bronvermelding.

THOMAS DE HOOG

Thomas de Hoog is onderzoeker bij de Boekmanstichting. Door zijn ervaring in marktonderzoek binnen de culturele sector brengt hij ervaring mee met het opstellen, verwerken en analyseren van vragenlijstonderzoeken. Met een achtergrond in de bouwkunde richt hij zich daarnaast op de ontwikkelingen in het ruimtelijk ontwerpveld en de verduurzaming van de culturele sector.

Met dank aan

Team onderzoek Boekmanstichting, in het bijzonder:

- Maxime van Haeren – Beeldende Kunst;
- Rosa Schiavone - Letteren;
- Sita Struijke - Games;
- Jonathan Verwey – Erfgoed & Audiovisueel;

Het Mulier Instituut, kennispartner op het gebied van sport.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW).

BOEKMANSTICHTING

www.boekman.nl

De Boekmanstichting is het onafhankelijke kenniscentrum voor kunst, cultuur en beleid in Nederland. Zij verzamelt, analyseert en verspreidt data en informatie over de cultuursector en stimuleert en faciliteert het gefundeerde cultuurdebat.

BRITT SWARTJES

Britt Swartjes is onderzoeker bij de Boekmanstichting. Haar werk richt zich op ongelijkheid en arbeid in de culturele sector, met bijzondere aandacht voor de muziekindustrie. Ze behaalde haar PhD in culturele sociologie aan de EUR, waar ze arbeidsomstandigheden en diversiteit en inclusie binnen de Rotterdamse popfestivalsector bestudeerde.

BOEKMANSTICHTING
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid
Herengracht 415
1017bp Amsterdam
www.boekman.nl

Boekmanstichting
Kenniscentrum voor kunst,
cultuur en beleid